

КАТАЛОГ
ДОКУМЕНТІВ
З ІСТОРІЇ
КИЄВА
XV—XIX СТ.

КИЇВ
НАУКОВА ДУМКА
1982

ne

**АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНСЬКОЇ РСР**

*

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ

*

**ЦЕНТРАЛЬНИЙ
ДЕРЖАВНИЙ
ІСТОРИЧНИЙ
АРХІВ УРСР
У М. КИЄВІ**

**КАТАЛОГ
ДОКУМЕНТІВ
З ІСТОРІЇ
КИЄВА
XV-XIX СТ.**

**КИЇВ
НАУКОВА ДУМКА
1982**

Документи Каталога отображають соціально-економічну і політичну життя м. Києва XV – XIX вв. В него включені як опубліковані документи, так і рукописні, зберігаються в державних архівах та рукописних відділах бібліотек Києва, Москви і Ленінграда. Содержание документів анотировано. В примечаниях уточняются і об'ясняются обставини, факти і події, о которых говорится в документах.

Для наукових работников, краеведов, преподавателей и всех, кто интересуется историей города-героя Киева.

Документи Каталога відображають соціально-економічне та політичне життя м. Києва XV – XIX ст. До нього включені як опубліковані, використані у дослідженнях документи, так і рукописні, що зберігаються в державних архівах та рукописних відділах бібліотек Києва, Москви і Ленінграда. Зміст документів анотовано. У примітках уточнюються і пояснюються обставини, факти і події, про які йдеться в документах.

Для наукових працівників, краєзнавців, викладачів і всіх, хто цікавиться історією міста-героя Києва.

Упорядники Г.В.Боряк і Н.М.Яковенко

Відповідальний редактор Ф.П.Шевченко

Рецензенти Я.Д.Ісаєвич, В.В.Панашенко

Редакція історичної літератури

К 5403000000-294
М221(04)-82

© Видавництво "Наукова думка", 1982

ПЕРЕДМОВА

З часу свого виникнення міста відіграють важливу роль в історії суспільства. Серед них є такі, що вносять особливий вклад в історію країни і народу на різних етапах їх розвитку. До таких міст, безперечно, належить Київ, 1500-річчя якого широко відзначається в 1982 р.

Ходом історичного процесу було зумовлено те, що в IX ст. Київ став столичним градом Київської Русі, великої і могутньої держави середньовічної Європи. Тогочасний економічний та культурний розвиток Київської Русі був досягнутий насамперед завдяки діяльності трудящих мас, а не тільки князів, навіть таких як Святослав, Володимир, Ярослав Мудрий і Володимир Мономах. Країні традиції давньоруської держави знайшли продовження і збагачення в наступні часи. На єдиній основі давньоруської народності, що сформувалася в період існування Київської Русі, згодом виникло три братніх народи – російський, український і білоруський.

В результаті ослаблення Русі, що значною мірою було наслідком нашествия орд Батия, українські землі були розчленовані і перебували під іноземним гнітом. Але навіть за цих складних обставин проявилася велика роль Києва в різних сферах життя українського народу та в його зв'язках з іншими народами, зокрема, російським і білоруським.

Про історію Києва написано багато праць. Але слід зазначити, що не всі періоди і не всі проблеми знайшли в них належне висвітлення. Ще немає праць, в яких би не фрагментарно, а всебічно і послідовно розглядалися, наприклад, такі питання, як соціально-

економічне і адміністративно-правове становище Києва в епоху феодалізму, яка в Східній Європі продовжувалась понад тисячу років.

Епоха феодалізму не була часом суцільного мороку, здичавіння, як це змальовували деякі буржуазні соціологи. Основоположники марксизму-ленінізму довели, що феодалізм став закономірним явищем суспільного розвитку. Порівняно з попередніми епохами феодальна формація відіграла в історії людства прогресивну поступальну роль. Багатомірна історія феодалізму рясніє важливими подіями та явищами соціально-економічного, міжнародного, політичного, державного і культурного характеру. Всі прогресивні сили в період феодалізму героїчно боролися за краще майбутнє проти різних форм гніту. Саме тому багато проблем сучасності не можна оцінити, не показавши їх розвитку в попередні епохи, зокрема, феодальну. Навіть найдавніші події та факти служать сьогоднішньому. Звертаючись до минулого, наш сучасник повинен відчувати себе спадкоємцем усіх кращих надбань тисячолітньої історії.

Зародження, розвиток, а також занепад феодалізму безумовно впливали на становище Києва в різних сферах суспільного життя, зокрема, в соціально-економічних і адміністративно-правових відносинах. Нагадаємо, що в цю епоху Києву довелося пройти нелегкий шлях у складі різних держав.

Давня історія Києва знайшла своє відображення в джерелах різного характеру. Про найдавніші часи багато відомостей дають археологічні пам'ятки, а також пам'ятки містобудування й архітектури. Значна увага приділяється Києву в літописах, у творах про подорожі, мемуарах, народному фольклорі. Серед джерел з історії Києва особливе місце займає актовий матеріал, і не лише своєю великою кількістю, системністю, а й тим, що в ньому подаються відомості про факти й події з точною хронологією, а також з відповідним ствердженням і спрямуванням. Існує значна кількість актових матеріалів щодо прав і обов'язків населення Києва.

Ф.Енгельс зазначав, що економічне зростання міст обумовило прагнення їх жителів обмежити владу феодалів¹. Це проявилось в запровадженні міського самоврядування, тому на Україні, як і на інших землях Центральної і Східної Європи, з XIV ст. почало розповсюджуватись так зване магдебурзьке право, пов'язане своїм походженням з німецьким містом Магдебургом. У кожній державі це право набувало своєрідних рис і відіграло неоднакову роль. Стосується це і українських земель, що входили до складу Королівства

¹ Див.: Маркс К., Енгельс Ф.: Твори, т. 21, с. 389-391.

Польського та Великого князівства Литовського. І тут соціально-економічній структурі феодального міста відповідала політична й адміністративна надбудова, що змінювалась відповідно до його становища, бо, як писав Ф.Енгельс, "політичні і т.п. умови, навіть традиції, що живуть в головах людей, відіграють певну роль, хоч і не вирішальну"². Правові відносини, як і форми держави, "кореняться в матеріальних життєвих відносинах"³. Але і надбудова, в свою чергу, впливає на базисну основу. Це досить яскраво відображено в Каталозі документів з кінця XV ст. до 1834 р., тобто з часу введення магдебурзького права в Києві до його відміни й переведення управління на загальне Городове положення, що існувало на той час у Росії. Не викликає сумніву й те, що введення та існування протягом більш як 350 років магдебурзького права в Києві і його відміна були обумовлені ходом історичного процесу, а також характером соціально-економічних, державно-політичних і правових відносин на відповідних етапах суспільного розвитку. Немає сумніву, що поява і діяльність міського самоврядування були закономірним явищем і відіграли в цілому позитивну роль.

Не слід забувати, що правами і привілеями, наданими Києву, неоднаково користувалося населення міста. Ф.Енгельс, визначаючи соціальний склад населення феодальних міст Німеччини, виділяв патриціат – найзаможнішу верхівку міського населення; бюргерство або поспільство – середню верству, основну частину міського населення (ремісники, торговці); і плебс – біднішу частину міського населення, яка фактично не користувалася міськими правами. Такий поділ міського населення був притаманний Польщі, Литві, Білорусії, а також Україні, зокрема, Києву. Влада належала фактично найбагатшим особам, які дбали лише про своє збагачення і вплив. Вони намагалися захопити в свої руки всі міські посади. З цього приводу Ф.Енгельс писав, що "...це були найбільш багаті сім'ї. Вони одні засідали в міській раді і займали всі міські посади. Тому вони не тільки відали доходами місте, але й розтринькували їх"⁴. Про це розповідають документи, включені до Каталога.

З розвитком суспільних відносин настав час, коли магдебурзьке право з його привілеями і статутами стало перешкодою на шляху

² Див.: Маркс К., Енгельс Ф. Твори, т.37, с. 373.

³ Там же, т. 13, с. 6.

⁴ Там же, т.7, с.336.

централізації держави, "цього наймогутнішого політичного засобу швидкого розвитку всякої країни"⁵, – писав Ф.Енгельс. Київ був у складі централізованої Російської держави, де з ХУІІІ ст. прискорився процес розвитку капіталістичних відносин, провідну роль в якому відігравали міста. Проводячи курс на централізацію влади, царський уряд ліквідував самоврядування в Києві.

Міському самоврядуванню на Україні, особливо в Києві, приділялася належна увага в дорадянській історичній літературі⁶. І хоч авторами зібрано й використано широке коло джерел, однак висвітлення і висновки не тільки були суперечливі, а й не набули справжнього наукового характеру. Так, наприклад, адміністративно-правовий устрій розглядався відірвано від соціально-економічного розвитку, була відсутня класова оцінка тих порядків, що існували у містах, зокрема, в Києві.

В радянській історіографії України приділялася недостатня увага державно-адміністративному, правовому становищу Києва в період феодалізму. Досі ще немає монографічних досліджень з цієї тематики. В існуючих працях відомості про це носять фрагментарний характер⁷.

Та немає сумніву, що підготовлений Каталог документів про соціально-економічне та адміністративно-правове становище міста Києва стане своєрідним підсумком вже опублікованих раніше доку-

⁵ Маркс К., Енгельс Ф. Твори, т. 5, с. 325.

⁶ Владимирский-Буданов М.В. Немецкое право в Польше и Литве. СПб., 1868; Антонович В.Б. Исследование о городах Юго-Западной России. – Архив Юго-Западной России. К., 1869, ч. 5, т. I; Кистяковский А.Ф. Права, по которым судится малороссийский народ. К., 1879; Багалей А.Г. Магдебургское право в Левобережной Малороссии. – Журн. Мин-ва народного просвещения, 1892, № 3; Тарановский Ф.В. Обзор памятников Магдебургского права западно-русских городов Литовской эпохи. Варшава, 1897; Довнар-Запольский М.В. Государственное хозяйство Великого княжества Литовского при Ягеллонах. К., 1901; Каманин И. Новые данные для истории киевского городского самоуправления. К., 1903. Інші праці, в яких використано актовий матеріал щодо Києва, відзначені упорядниками Каталогу.

⁷ Отамановский В. Развитие городского строя на Украине в XIV–XVIII вв. и магдебургское право. – Вопросы истории, 1958, № 3; Історія Києва. В 2-х т. К., 1959, т. I, с. 121–230; Компан О.С. Міста України в другій половині ХУІІІ ст. К., 1963; Пашук А.І. Суд і судочинство на Лівобережній Україні в ХУІІ–ХУІІІ ст. (1648–1782). Львів, 1967; Історія міст і сіл Української РСР. Київ. К., 1968, с. 39–103; Ткач А.П. Історія кодифікації дореволюційного права України. К., 1968; Михайлина П.В. Міста України в період феодалізму. Чернівці, 1971; Михайлина П.В. Визвольна боротьба трудового населення міст України (1569–1654). К., 1975.

ментальних і дослідницьких видань. Упорядники Каталога виявили і включили до нього нові документи, що дає можливість більш широко і глибоко досліджувати історію Києва.

До Каталога включено відомості про документи соціально-економічної та політичної історії Києва XV-XIX ст.

У вступі від упорядників йдеться про характер документів, як опублікованих, так і виявлених в архівах та рукописних відділах бібліотек Києва, Москви і Ленінграда.

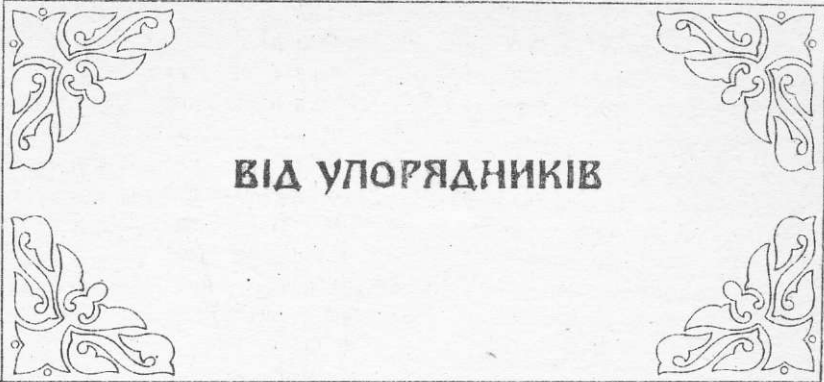
Каталог супроводжується вступними статтями М.Ф.Котляря "Київ у давньоруських літописах" та Ф.М.Шабульдо "Адміністративно-правове становище Києва XIII-XV ст.", в яких автори розповідають про попередні часи з історії Києва.

В Каталозі зазначається не тільки місце збереження документів, а й де було опубліковано або згадано про них та ким використано в дослідженнях.

У примітках уточнено і пояснено ряд обставин, фактів і подій, згадуваних у документі. Кваліфіковано подаються й інші форми інформації про документи, включені до Каталога.

Ф.П.Шевченко

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Після скасування удільно-князівської влади в Київській землі уряд вдається до ряду заходів для ліквідації залишків її відособленості в адміністративній системі Великого князівства Литовського. До них можна віднести і запровадження в Києві – столиці колишнього удільного князівства – магдебурзького права, яке з середини XIV ст. почало поширюватись у містах Галичини, Волині, Білорусії та Литви. Надаючи містам певну незалежність від влади феодалів, магдебурзьке право відповідало як фіскальним інтересам, так і централізаторській політиці уряду. У Києві з деякими коливаннями і видозмінами магдебурзьке самоврядування діяло до 1834 р., становлячи основне тло, на якому відбувались різні соціально-економічні та адміністративно-правові процеси. Саме тому становище феодального Києва найвизначніше постає з документів, які регулювали норми життя магдебурзької громади київських міщан – основної верстви населення тогочасного Києва. Це – жалувані грамоти і привілеї, надані за клопотанням городян для розширення чи підтвердження їх прав і пільг; урядово-адміністративні розпорядження; правові акти про стосунки міської громади з урядовою адміністрацією, монастирями та іншими станами київського населення. Саме на цю документацію, як на кістяк, наростала маса актів приватного характеру, відтворюючи основні сюжетні лінії історії міста: структуру міського самоврядування, соціальні та національно-релігійні відносини, розвиток ремесел і торгівлі, процес містобудування тощо. На необхідність систематизації згаданих нормативних актів

вказував один з перших дослідників історії Києва М.Закревський^{*.} В.Щербина у 1926 р. здійснив спробу систематизувати і укласти реєстр розпорядчих документів, адресованих Київському магістрату, що складався з 80 позицій^{**.}

Зрослі вимоги сучасних історичних досліджень продиктували мету даного Каталога – зібрати і систематизувати як відомі, так і щойно виявлені документи урядово-адміністративного і правового характеру, що стосуються київської міської громади чи адресовані безпосередньо їй за три з половиною сторіччя існування магдебурзького самоврядування в Києві. За браком місця Каталог не включає приватних актів, які відбивають часткові прояви життя киян, а також документів, що регламентували діяльність шкіл, братства і церковних установ. Не взято до уваги і циркулярні державні розпорядження до всіх міст, оскільки вони достатньо відомі за офіційними урядовими публікаціями. Виняток зроблено для менш доступних уставних грамот і ухвал Великого князівства Литовського.

Каталог включає 783 документи, 576 з яких видано вищими урядовими особами та інстанціями. Широкі хронологічні рамки охопленого періоду та історичні особливості розвитку українських земель обумовили строкатість дипломатичних різновидів документів. Урядово-адміністративна документація періоду литовсько-польського панування представлена в Каталозі великокнязівськими і королівськими привілеями (36), указами на їх підтвердження та встановлення обов'язків київських міщан (117), королівськими універсалами (10), урядовими листами до замкової адміністрації (23). Решту становлять сеймові ухвали, судові вирoki тощо.

Протягом другої половини ХУІ і у ХУІІІ ст. внутрішнє життя Києва регламентується актами як загальнодержавної, так і гетьманської адміністрації. Серед документів першої групи чільне місце займають царські жалувані грамоти (44). Серед актів цієї самої групи кількісно значнішими є комплекси іменних указів міщанам (78) та місцевій адміністрації (45), укази Сенату, Кабінету міністрів та ін. (відповідно 66 і 27), а також документи воєводської, намісницької та губернської адміністрацій: резолюції, накази, інструкції, розпорядження тощо. В період підпорядкування Києва гетьманському правлінню основним видом розпорядчої документації були

* ЗОК, т. 2, с. 928.

** ШДІК, с. 3-7.

універсали гетьманів. Як свідчать джерела, в магістратському архіві на 1764 р. їх зберігалось 112*. Вдалося виявити і проанотувати в Каталозі III з них, а також 19 гетьманських листів та ордерів, що стосувалися київських міщан. Серед інших документів даної групи можна виділити вирок Генерального військового суду (19), ордери Генеральної військової канцелярії (17), промеморії, судові определения та ін.

До Каталога включено жалувані грамоти київським монастирям та Академії, що стосувались інтересів міщанської громади. Масова документація XIX ст. подається у вигляді указів, наказів, пропозицій та розпоряджень губернської адміністрації.

Із 576 згаданих вище урядових документів виявлено повні тексти 96 актів (у тому числі 43 оригінали), які ніде раніше не використовувались і не публікувалися. Серед них 3 привілеї, 5 жалуваних грамот, 3 королівських та 23 гетьманських універсали і 62 урядових укази. Крім того, вдалося проанотувати 131 урядовий документ із виявлених за згадками у літературі та рукописних джерелах. Повні тексти їх не знайдено.

Більшість розпоряджень місцевих установ, судова документація, діловодне листування і правові угоди, включені до Каталога, як правило, неопубліковані і мало відомі дослідникам.

Архів Київського магістрату 4 рази зазнав пожежі – у 1482, 1651, 1718 та 1811 рр. Тому більшість оригіналів надавчих грамот, які зберігалися тут, до нашого часу не дійшла. Серед використаних при складанні Каталога рукописних джерел найповніший матеріал дали копії привілеїв київських міщан. Таких збірок виявлено сім**. Дві найдавніші з них (ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1; ДАК, ф. 1, од. 1, спр. 3) укладені в Київському магістраті у 20-х роках XVII ст.*** і містять відповідно 46 великокнязівських і королівських привілеїв та указів і 10 царських жалуваних грамот.

* ДАК, ф. 1, оп. 4, спр. 64, арк. 1-3.

** Не вдалося розшукати широко використану дореволюційними дослідниками збірку М.Судієнка, до якої входила велика кількість жалуваних грамот та універсалів Київському магістрату. На початку століття вона зберігалась у бібліотечі Київського університету. Дальша доля збірки невідома (Матеріали и сообщения по фондам отделов рукописей и редкой книги. Л., 1973, с. 300).

*** Тексти документів перекладали і переписували журавський сотник М.Ягельницький і сріблянський сотник А.Троцина. Дати їх сотниківства – відповідно 1711-1728 і 1710-1729 рр. Отже, в ці роки і укладались книги.

У першій половині ХУІІІ ст. з них знято тут же, в магістраті, "справочные копии", надіслані до Сенату (ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116). Такі самі грамоти та іменні укази, починаючи з 1654 р., містять так звану збірку Кистяківського (ЦНБ, I, 133). Це – парадний копіарій, переписаний і оправлений на кошт київського війта П.Войнича у 1735 р.* Він складається з 22 урядових актів, серед яких кілька грамот, дописаних пізніше. 23 аналогічні грамоти налічує копіарій зі збірки Державного історичного музею СРСР (ф. 445, спр. 17, ч. 40), укладений у другій половині ХУІІІ ст.

Проте найціннішою серед виявлених добірок є копіарій з канцелярії київського військового губернатора (ЦДІА, ф. 533, оп. 2, спр. 448), складений у Київському магістраті 1828 р. для обґрунтування клопотань міщан про підтвердження магдебурзького права. Збірка включає 68 засвідчених війтом і магістратськими урядниками копій грамот за 1544–1802 рр. Усі без винятку копії знято з оригіналів, які до того часу ще зберігались у магістратському архіві** в тому числі латинською мовою – 5, українською діловодною – 8, російською – 20, решта – польською. До кожного іншомовного акту додано переклад за згаданим вище копіарієм 20-х років ХУІІІ ст. Витяг із названої добірки, який містить 11 засвідчених копій жалуваних грамот російських царів 1654–1802 рр., був надісланий губернатором на розгляд міністра внутрішніх справ і зберігається в ЦДІА СРСР, (ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 138).

80 урядових актів до історії Києва, скопійованих за друкованими виданнями наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст., зведено у збірці (ЦНБ, II, 14817–14897), яку використав В.Щербина***.

Найбільшу кількість матеріалів, виявлених в окремих фондах, дали архівосховища ЦДАДА СРСР (ф. 248, Канцелярія правлячого Сенату – III позицій; ф. 389, Литовська метрика – 30 позицій; ф. 124, Малоросійські справи – 16 позицій); ЦДІА СРСР (ф. 1329, Іменні укази та "височайші" розпорядження Сенату – 23 позиції; ф. 1286,

* ЦНБ, I, 133, арк. 57 зв.

** У 1837 р. п'ять із згаданих вище оригінальних актів (№ 210, 230, 234, 253, 286) було передано Петербурзькій археографічній комісії (ЦДІА, ф. 442, оп. I, спр. 5246, арк. I), а решту 1838 р. відіслано до Міністерства внутрішніх справ разом з іншими важливими документами магістратського архіву (там же, ф. 442, оп. 806, спр. 307, арк. I). 1856 р. їх було повернуто Києву (там же, арк. 2), але крім згадки про "ящик в холсте", в якому надійшла посылка, до нашого часу нічого не збереглося.

*** Див.: ЦДІК.

Департамент поліції – 15 позицій); ЦДА УРСР у м. Києві (ф. 220, Колекція документів Київської археографічної комісії – 34 позиції; ф. 51, Генеральна військова канцелярія – 34 позиції; ф. 59, Київська губернська канцелярія – 19 позицій; ф. 193, Київське намісницьке правління – 14 позицій); Держархів м. Києва (ф. 1, Київський городовий магістрат – 77 позицій), Відділ рукописів ЦНБ АН УРСР (колекція Київської духовної академії – 28 позицій; збірка О. Лазаревського – 18 позицій). Решту використаних фондів див. у переліку.

Значна кількість виключених до Каталога документів взята з документальних видань XIX – початку XX ст., насамперед з АЗР, АКСР, Архіву КЗР, збірника П. Муханова (КСМ, I, II), збірника О. Андрієвського (ИМ), видань Литовської метрики (ЛМ, АЛМ, АЛРГ), НСЗ, ЗПСЗ, збірки матеріалів для історичної топографії Києва (СМ). Чимало виключених до Каталога окремих актів опубліковано або переказано такими дослідниками історії Києва, як О. Андрієвський, Є. Болховітінов, М. Закревський, І. Каманін, М. Карачківський, О. Лазаревський, І. Лучицький, М. Молчановський, М. Тищенко, С. Шамрай, В. Щербина та ін. Тексти 107 опублікованих документів не виявлено. 83 урядових надання київській міській громаді використав перший дослідник історії Києва М. Берлінський, який користувався магістратським архівом на початку XIX ст. Не встановлено місцезнаходження лише 9 згаданих ним актів.

Усі документи, вміщені до Каталога, систематизовано у хронологічному порядку за стилем датування документа. Опис здійснено за регестовим типом. Відомості про кожний акт подаються під окремим порядковим номером, незалежно від того, чи він є самостійною одиницею зберігання, чи вміщений у тексті іншого документа. Кожна позиція містить такі елементи: 1) порядковий номер; 2) дата (при відсутності оригіналу незначні розходження в датуванні копій подано в дужках після найбільш вірогідної дати; значніші розходження оговорені в посторінкових примітках); 3) місце складання документа (у випадках, коли день і місяць або місце написання в документі не зазначені, спеціальних приміток не робиться; географічні назви подаються за нормами правопису сучасної української мови); 4) поширений регест; 5) пошукові дані всіх виявлених варіантів давнього акту; 6) автентичність документа (оригінал, відцук, чернетка, копія, засв. копія, ділов. копія. У випадку значної хронологічної розбіжності копії з оригіналом подається час складання копії); 7) мова (вказується лише іноземна: польськ., лат.); 8) матеріал (вказується лише пергамент); 9) відомості про вико-

ристання документа (спубл., частково спубл., виклад змісту, ре-гест, факсим.).

Відомості про використання документа подаються за такими засадами: а) видання, в яких опубліковано джерела, а також праці, де їх використано, наводяться в хронологічному порядку; б) частковою публікацією вважається цитування не менше трьох рядків документа; в) якщо текст документа не зберігся, а зміст викладається в кількох джерелах, відзначаються всі.

У випадках, коли не виявлено текст документа, який не переказувався дослідниками і не публікувався, в легенді подається джерело, де говориться про нього. При наявності кількох згадок перевага надається рукописному джерелу.

Усі сумнівні або неясні випадки в описових статтях подано під знаком (?). Текстуальні пояснення і доповнення викладені в посторінкових примітках, а пояснення, що стосуються змісту документів, - у реальних примітках.

З однотипних документів, насамперед із розпоряджень місцевої адміністрації XIX ст., для Каталога відібрано найяскравіші; решту використано в посторінкових або реальних примітках із зазначенням пошукових даних. До Каталога додано переліки умовних скорочень використаної літератури і архівних фондів, предметно-тематичний покажчик та покажчик експонентів документів, а також список київських війтів, згаданих у Каталозі. Покажчики побудовано за алфавітним принципом.

Цитуючи документи, упорядники йшли за написанням використаного джерела. При цьому літери, що вийшли з ужитку, замінено сучасними, які означають той самий звук. Літера "ѣ" передається в українських текстах через "і", в російських - через "е"; твердий знак наприкінці слова опускається.

Каталог документів до історії Київського магістрату і міської громади - перше такого роду видання в українській археографії, яке надасть значну допомогу дослідникам історії Києва.

Автори висловлюють щире подяку всім, хто допомагав у підготовці до друку цієї праці: співробітникам ЦДА СРСР та ЦДАДА СРСР, держархівів м. Києва і Київської області, відділу рукописів ДПБ та ЦНБ АН УРСР і працівникам науково-довідкової бібліотеки центральних державних архівів УРСР. Автори вдячні керівництву ЦДА УРСР за сприяння і підтримку; колегам-архівістам В. Страшку, Н. Грабовій, Г. Болотовій, І. Ціборовській, Л. Свінтицькій, Т. Лютій, І. Беззубенко, а також співробітнику ЦДАДА СРСР Г. Івановій - за консультації і практичну допомогу в роботі.

КИІВ У ДАВНЬОРУСЬКИХ ЛІТОПИСАХ

Київ був "стольним градом" Давньоруської держави IX–XII ст., її економічним, ідеологічним, культурним центром. Літописці називали його красою світу; про Київ – "матір міст руських" – йдеться у багатьох вітчизняних джерелах, насамперед у літописах.

У літописах Київ згадується і рано, і пізно. Рано – тому що автор "Повісті временних літ" розповідає про заснування Києва ще у вступній частині свого твору, де йдеться про дуже давні події історії східного слов'янства IV–VIII ст. Проте для літописця Нестора, ймовірного автора "Повісті временних літ", який жив у другій половині XI – на початку XII ст., все, що сталося раніше середини IX ст., було вкрите темрявою невідомості. Вчені гадають, що про події часів IV–VIII ст. літописець не мав писемних свідчень і користувався усними народними переказами. Тому перша датована згадка про Київ з'являється в "Повісті временних літ" пізно, аж під 862 р., коли місто було вже, поряд з Новгородом, одним з найбільших на Русі.

У недатованій частині "Повісті" вміщено поетичний переказ про заснування Києва. На землях східнослов'янського племені полян, оповідає Нестор, жило трое братів: "...єдиному имя Кий, а другому Шек, а третьому Хорив, и сестра их Либедь. Седяше Кий на горе, где же ныне узвоз Боричев, а Шек седяше на горе, где же ныне зовется Шековица, а Хорив на третьей горе, от него же прозвася Хоревича. И створиша град во имя брата своего старейшего, и нарекоша имя ему Киев"¹.

¹ Повесть временных лет. Текст и перевод. Под ред. В.П.Адриановой-Черетц. М.:Л., 1950, ч. I (далі – ПВД), с. 12–13.

Копітке вивчення Несторової розповіді про започаткування Києва дало можливість відомому радянському вченому академіку Б.О.Рыбакову дійти висновку, що ця розповідь у своїй основі не легендарна. "Повість временних літ" рішуче відкидає вигадану в Новгороді версію, за якою Кий був не князем, а перевізником, човнярем: "Аще бы перевозник Кий, то не бы ходил Царьгороду; но се Кий княжаше в роде своем, приходившу ему ко царю, якоже сказавъ, яко велику честь приял от царя, при котором приходив цари. Идушу же ему вспять, приде к Дунаеву, и възлюбл место, и сруби градок мал, и хотяше сести в родом своим, и не дана ему ту близ живущи; уже и доньше наречють дунайци городище Киевед. Киеви же пришедшу в свой град Киев, ту живот свой сконча; и брат его Шек и Хорив и сестра их Любедь ту скончашася"².

Виходячи з конкретних фактів уміщеного в "Повісті временних літ" життєпису Кия, можна гадати, що цей полянський князь жив у першій половині VI ст. Саме тоді, як розповідають грецькі хроніки та історичні твори, відчутно посилювся наступ слов'ян на дунайські рубежі Візантійської імперії. Відомий візантійський історик Прокопій Кесарійський засвідчив, що на початку VI ст. численні слов'янські дружини нападали на землі імперії. Щоб захистити від них державу, імператор Юстиніан I (527-565) зміцнював кордон по Дунаю, запрошував на службу одних слов'янських вождів, зав'язував дружні стосунки з іншими. Юстиніан I міг бути тим грецьким "царем" (імператором), котрий приймав Кия у Царграді (Константинополі).

Існують вагомі археологічні аргументи на користь подібної думки. На Старокиївській горі (нині там розташована садиба Історичного музею) археологи виявили рештки давнього укріплення. На цьому городищі та на інших київських горах знайдено срібні й бронзові фібули, браслети, посуд, залишки знарядь праці, монети. Всі ці пам'ятки матеріальної культури дають можливість датувати знайдене городище кінцем V початком VI ст. і вважати його "городком" Кия, про який розповідається у "Повісті временних літ"³.

З другої половини IX ст. літописи починають більш-менш систематично викладати історію Києва. "Повість временних літ" під 862 р. розповідає, як Аскольд і Дір, двоє бояр напівлегендарного

² Рыбаков Б.А. Древняя Русь. Сказания. Былины. Летописи. М., 1963, с. 22-38.

³ Толочко П. З глибини віків. - Вечірній Київ, 1979, 10 квітня.

князя Рюрика, що тільки-но утвердився в Новгороді, вирішили піти до Царграда. "И пойдоста по Днепру, и идуче мимо, и узрета на горе градок" – це й був Київ. "Аскольд же и Дир остаоста в граде семь... и начаста владети пол[ян]/скою землею"⁴. Проте інший літопис – Никонівський – вважає Аскольда князем – нащадком давньої династії Кия⁵.

Цей, хоча й пізно складений, літопис зберіг надзвичайно цінні відомості про початковий період історії Києва, що не зустрічаються в інших джерелах, тому ним не слід нехтувати. Представники сучасної історичної науки вважають версію Никонівського літопису стосовно походження Кия вірогіднішою⁶. У цих літописних повідомленнях Київ виступає як центр племінного союзу полян, що вже тоді переростає у давньоруську державу.

Літописи зберегли не дуже багато відомостей про Київ при перших наступниках Аскольда і Діра. Серед них – свідчення про видатну роль міста для східнослов'янських земель. "Повість временних літ" сповіщає, що коли у 882 р. Олег покняжився у Києві, він офіційно оголосив його столицею Русі: "И рече Олег: "Се буди мати градом руським"⁷. Зрозуміло, що Київ мав бути на той час найбільшим і найважливішим давньоруським містом і вже до того, найімовірніше; фактично являв собою столярний град Руської землі.

Наприкінці IX- у X ст. міська територія виходить за межі "града" Кия й інтенсивно розростається на величезній площі від Кирилівських воріт на півночі до Печерська на півдні. Значна кількість язичницьких курганів, що скупчувались компактними групами в різних частинах міста, також свідчить про те, що Київ був тоді найбільшим міським центром Східної Європи⁸. З археологічними даними узгоджуються й свідчення літописів, на жаль, занадто скупі; проте їх достатньо для створення загального уявлення про Київ кінця IX – більшої половини X ст.

Під 945 р. "Повість временних літ" розповідає про прибуття древлянських послів до княгині Ольги й мимохідь подає опис Києва

⁴ ПВЛ, I, с. 18-19.

⁵ Полное собрание русских летописей. В 35-ти т. Летописный сборник, именуемый Патриаршею или Никоновскою летописью. СПб., 1862, т. 9, с. 7,9 (далі – ПСРЛ).

⁶ Див., напр.: Історія Української РСР. К., 1977, т. I, кн. I, с. 278.

⁷ ПВЛ, I, с. 20.

⁸ Толочко П.П. Древний Киев. Киев, 1976, с. 25.

середини X ст.: "Бе бо тогда вода текущи въздоле горы Киевския, и на подольи не седяху людье, но на горе. Град же бе Киев, идеже есть ныне двор Гордятин и Никифоров, а двор князь бяше в городе, идеже есть ныне двор Воротиславль и Чюдин, а перевесище бе вне града, и бе вне града двор другый, идеже есть двор Демьстиков за святою богородицею; над горою двор теремный, бе бо ту терем камен"⁹. З наведеного фрагменту джерела виходить, що за часів князювання Ольги місту стало тісно в межах "града" Кия, навіть палац княгині довелося збудувати поза його валами ("и бе вне града двор другый"). Цей "терем камен" знайшов у 1907 р. відомий археолог В.В.Хвойка¹⁰. Процитоване літописне повідомлення вперше в історії зафіксувало весняну повінь, внаслідок якої води Дніпра залили Поділ і змусили жителів цього району міста на якийсь час залишити свої оселі.

Початок розквіту давньоруського Києва припадає на часи князювання сина великого воїна Святослава, онука Ольги Володимира (980-1015). Сівши на київський престол (літописці називають його "столом") Володимир вирішив зміцнити своє політичне становище і централізувати князівство. З цією метою князь, зокрема, влаштував єдиний пантеон язичницьких богів, що мав відповідати центральній і обов'язковій для всіх на Русі великокнязівській владі: "И нача княжити Володимер в Києве едан, — сповіщає Нестор під 980 р., — и постави кумири на холму вне двора теремного: Перуна древяна, а главу его сребрену, а ус злат, и Хърса, Дажьбога, и Стрибога, и Симарьгла, и Мокошь"¹¹.

Як відомо, у 988-989 рр. Володимир запровадив на Русі християнство і знищив язичницький пантеон: "Повеле [Володимир] рубити церкви и поставляти по местом, иде же стояху кумири. И постави церковь святого Василья на холме, иде же стояше кумир Перун и прочии"¹². Введення християнства у давньоруській державі було важливою історичною подією. Воно ознаменувало перемогу нових феодальних відносин над відживаючим родовим ладом з його язичництвом¹³.

⁹ ПВЛ, I, с. 40.

¹⁰ Хвойка В.В. Древние обитатели Среднего Поднепровья и их культура в доисторические времена (по раскопкам). Киев, 1913, с. 53-57.

¹¹ ПВЛ, I, с. 56.

¹² Там же, с. 81.

¹³ Тихомиров М.Н. Древняя Русь. М., 1975, с. 261.

З того часу у Києві починається інтенсивне церковне будівництво. Під 989 р. "Повість временних літ" повідомляє про закладення Десятинної церкви – головного храму Київської Русі (її будівництво було закінчено в 996 р.)¹⁴. Ця велична, пишно оздоблена церква викликала подив і захоплення руських людей та іноземців.

Зразу ж після утвердження в Києві Володимир почав будувати там нову фортецю, відому під назвою "міста Володимира". На жаль, літописи не зберегли свідчень про ці видатні для свого часу укріплення. Значно більше відомо історикам про будівництво у Києві за часів Ярослава Мудрого (1019–1054), сина і наступника Володимира. "Повість временних літ" під 1037 р. подає сумарну характеристику збудованого у Києві за часів його князювання: "Заложи Ярослав город великий, у него же града суть Златая врата; заложил же и церковь святых Софья, митрополью, и посем церковь на Золотых востех святых Богородица благовещенье, посем святого Георгия манастирь и святых Ирины"¹⁵. У цьому лапідарному повідомленні зовсім не згадано валів "Ярославова міста". Тим часом, як встановили археологи, гігантські земляні стіни "міста Ярослава" простягнулись на 3,5 км, заввишки до 14 м, а заввишки були понад 20 м. Міська територія, сточена новим рядом укріплень, за площею у 7 разів перевищувала дігинець Володимира і становила бідше, як 70 га. У багатьох місцях перед валом були викопані глибокі рови, а увінчувала вал міцна стіна з дубових колод,

Створена за часів князювання Володимира і Ярослава система київської фортифікації продовжувала підтримуватись і розвиватись за їхніх наступників. Навколо "міста Ярослава" виростають нові оборонні споруди. Укріплюються київські передмістя. В першій половині XII ст. було зведено оборонні споруди головного посадського району Києва – Подолу. Вони згадуються у Київському літописі під 1161 р. Тоді князь Ізяслав Давидович вирішив відібрати Київ у Ростислава Мстиславича: "нача Изяслав полки рядити с братьєю, и доспев иде к Подолью, а Ростислав стояше с Андреевичем подле столпье загорожено бо бяше тогда столпием от горы оли и до Днепра... И нача одалати Изяслав уже бо Половци (його союзники – М.К.) въездяху в город, просекающе столпие"¹⁶. Археологи припис-

¹⁴ ПВД, I, с. 83, 85.

¹⁵ Там же, с. 102.

¹⁶ ПСРЛ, т. 2. СПб., 1908, ствл. 515.

кають, що ці міцні укріплення захищали Поділ з північного заходу і проходили приблизно по лінії сучасної вулиці Оболонської¹⁷.

Набагато гірше, очевидно, був укріплений інший торгово-ремісничий посад Києва - "Копирів кінець", як його називає літопис. Тут, згідно з Київським літописом XII ст., часто зводили між собою рахунки князі, що боролися за київський престол. Одні з воріт укріпленого поясу Копиріва кінця згадує Суздальський літопис за 1202 р. Тоді Роман Мстиславич галицький вирішив заволодити містом: "и еха наборзе со всеми полки к Киеву Роман, и отвориша ему Кыяне ворота Подольская, в Копыреве конци"¹⁸. Археологічними дослідженнями визначено територію Копиріва кінця, що починалася за західними валами горішнього міста і простягалась уздовж Глибочицького узвозу, включаючи райони сучасної Обсерваторної вулиці і садиби Художнього інституту. Названі в Суздальському літописі Подільські ворота локалізуються вченими у районі перехрещення Вознесенського узвозу і Глибочицької вулиці¹⁹.

Будівельна діяльність Ярослава та його нащадків не обмежувалась фортифікаційними спорудами. Зводились нові палаци і церкви, впорядковувались вулиці та площі. У літописному повідомленні про будівництво у Києві за часів Ярослава поряд із Золотими воротами названо величчя споруди - Софійський собор, Георгіївський та Ірининський монастирі. Ї підстави гадати, що тоді ж збудували двоповерховий кам'яний князівський палац, рештки якого виявлено археологами ще в першій половині XIX ст. поблизу Ірининського собору²⁰. "Повість временних літ", згадуючи про київське повстання 1068 р., розповідає, як повстали "иде по Мосту" (т. є, з'єднавав Володимирове місто з Ярославим. - М.К.), а потім "придоша на княж двор. Изяславу же седящо на сенех с дружиноу своею"²¹. Ці сіни були парадним приміщенням палацу, де розміщувався князівський престол, влаштовувались наради з різних державних питань, відбувались урочисті бенкети²².

Літописні джерела XII ст., згадуючи про цей "княж двор", називають його Ярославим, часто з епітетом "великий". Київський

17 Толочко П.П. Древний Киев, с. 82.

18 Летопись по Лаврентьевскому списку. СПб., 1872, с. 396-397.

19 Толочко П.П. Древний Киев, с. 84.

20 Там же, с. 66.

21 ПВЛ, I, с. 114.

22 Каргер М.К. Древний Киев. М.;Л., 1961, т. 2, с. 84.

літопис під 1150 р. сповіщає, що син Мономаха Вячеслав заволодів Києвом і "сьєседе на Ярославли дворе"²³. У тому самому році його племінник Ізяслав Мстиславич витіснив дядька з Києва і після запеклої боротьби з іншим дядьком та претендентом на Київ Юрієм Долгоруким святкував свою перемогу у великокнязівській резиденції: "От святое Софьи поеха и с братьем на Ярославль двор и Оугры (своіх союзників. - М.К.) позва со собою на обед и Кияны, и ту обедав с ними на велицем дворе на Ярославли"²⁴. Про розміри садиби київського князя свідчить те, що спочатку Ізяслав "възъеха на двор на Ярославль всим своим полком и Киян с ним приде множество"²⁵, а потім на цьому дворі влаштували кінні змагання: "Тогда же Оугре на фарех и скоках (породистих конях, скакунах - М.К.) играхуть на Ярославли дворе многое множество"²⁶.

Існували й інші князівські резиденції у Києві. На жаль, літописи згадують про них лише мимохідь, через що досі не пощастило їх локалізувати. 1194 р. київський літопис повідомляє, що великий князь Святослав Всеволодович жив на "Новому дворі" і через хворобу не міг відвідати свито Бориса і Гліба: "В неделю же празднику бывшу и не може [Святослав] ехати с Нового двора"²⁷. А під 1197 р. те ж саме джерело зберегло факт збудування на Новому дворі церкви св. Василя²⁸. Продовжувала використовуватись при нащадках Ярослава і заміська садиба у с. Берестовому. 1113 р. Володимир Мономах радився там з тисяцькими Києва, Переяслава і Білгорода, як приборкати народне повстання у давньоруській столиці²⁹. Поблизу Угорських воріт розташовувалась ще одна князівська резиденція, де 1151 р. сидів співправитель Вячеслава Володимировича Ізяслав Мстиславич: "Ізяслав же с Вячеславом седе в Києве Вячеслав же на Велицем дворе, а Ізяслав под Оугорьским"³⁰.

На південь від Києва стояв "Красний двір" улюбленого сина Ярослава Всеволода, що був великим князем з 1076 по 1093 р. (з перервами). "Повість временних літ" під 1096 р. точно визначає

²³ ПСРЛ, т. 2, ствп. 396.

²⁴ Там же, ствп. 416.

²⁵ Там же, ствп. 397.

²⁶ Там же, ствп. 416.

²⁷ Там же, ствп. 680.

²⁸ Там же, ствп. 707.

²⁹

Правда Русская. М.; Л., 1947, т. 2, с. 425 і далі.

³⁰ ПСРЛ, т. 2, ствп. 445.

Його місцезнаходження: "Тогда же (половці, що вчинили розбійницький набіг на Київ. - М.К.) заглоша двор Красный, его же поставил благоверный князь Всеволод на холму, нарецаемем Выдобичи"³¹. Деся за Дніпром знаходився заміський палац Кірія Долгорукого, що його сам князь називав Раєм³².

Поруч з князівськими теремами і палацами розміщувалися садиби бояр. Це надзвичайно характерно для Києва. Вже наприкінці IX ст. "Повість временних літ" називає "Ольмин двор" в Ужгородському передмісті³³. Певно, поблизу Боричева узвозу розміщувався двір боярина Борича, названого серед послів князя Ігоря, що підписали угоду з греками 945 р.³⁴ Як бачимо, вже наприкінці IX- у X ст. бояри влаштовують свої садиби у Києві. Під тим же 945 р. літописець згадує ще чотири боярських двори в горішньому місті³⁵, щоправда, з наступного тексту робимо висновок, що жили ті бояри в XI ст. Дуже часто боярські двори згадуються у літописах, насамперед у Київському, при описі різних політичних подій у житті міста XII ст. Археологи вважають, що боярські двори були укріплені високими і міцними парканами, являючи собою своєрідні замки³⁶.

Основну масу населення давньоруського Києва, так само, як і інших східнослов'янських міст того часу, становили ремісники, як вільні, так і залежні від князів і бояр. Вони мешкали у складених з колод будинках, а біднота тулилась у тісних і темних напівземлянках. Жили у місті й купці, князівські дружинники. Через свій класовий характер, писані на князівське замовлення літописи майже не згадують простий люд, не описують його жител, що заповнювали посадські райони, головним чином Поділ, трапляючись, проте, і в горішньому, аристократичному місті. Масу міського населення літописці, як правило, називали збірними поняттями: "людье", "чадь", іноді - "простая чадь". А між тим демократичні верстви київського населення мали величезний вплив на міське життя. Наприклад, у другій половині XII ст. на київському вічі судили, якого князя поставити у місті. Вирішальна роль народних мас особливо яскраво виявлялась під час виступів проти феодалів, купець-

³¹ ПВЛ, I, с. 152.

³² ПСРМ, т. 2, ствп. 487 (1158).

³³ ПВЛ, I, с. 20.

³⁴ Там же, с. 35.

³⁵ Там же, с. 40.

³⁶ Каргер М.К. Вказ. праця, т. I, с. 283.

кої верхівки і лихварів, зокрема у повстаннях, що сколихнули Київ у 1068 і 1113 рр. Під час першого з них "людье киевский прибогаша Киеву, и створиша вече на торговищи" (ринковій площі на Подолі. - М.К.), після чого послали до князя Ізяслава з вимогою дати народові зброю, щоб вигнати половців з Київської землі. Коли князь відмовив повсталим, вони скинули його і посадили на престол полоцького князя Всеслава, який перебував тоді в одній з Київських в'язниць³⁷. У ході другого повстання (1113) "кияни же разьграбиха двор Путитин, тысячького" (начальника міського ополчення. - М.К.), після чого почали громити садиби лихварів. Князеві Володимирі Мономаху довелося задовольнити частину вимог повсталих³⁸.

Таким виглядає Київ давньоруської пори у літописах. Для нього, як і для всіх феодалних міст, характерні значні соціальні контрасти. Князівські палаци і боярські хорони височіли над убогими хижами бідноти. Над усім здіймалися, виблискуючи золотими маківками, Десятинна церква, Софійський і Михайлівський собори та інші церкви. Це найбільше давньоруське місто вражало сучасників могутністю своїх укріплень, пишністю парадних Золотих воріт і монументальних споруд, блиском "Бабиного торжка"^{*} - головної соборної площі Києва, що простягалася поблизу Десятинної церкви. Побачити Київ було мрією кожної руської людини, що патетично підтвердив Никонівський літописець: "И кто убо не возлюбит Киевского княжения, понеже вся честь, и слава, и величество, и глава всем землям Русским Киев, и от всех далних многих царств стичахуся всякие человеци и купци, и всяких благих от всех стран бываше в нем?"³⁹

М.Ф.КОТЛЯР

³⁷ ПЛ, I, с. 114-115.

³⁸ Там же, с. 196-197.

^{*} Гадають, її назва походить від того, що на цій площі Володимир поставив статуї античних богинь ("баб"), вивезені з Херсонеса, відвойованого ним у Візантії 989 р. (див.: Воронин Н.Н. Древнерусские города. М., 1945, с. 16).

³⁹ ПСРМ, т. 9, с. 202.

АДМІНІСТРАТИВНО- ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ КИЄВА XIII-XV СТ.

Золотоординське іго на довгі роки загальмували економічний, політичний і культурний розвиток Русі. В середині 40-х років XIII ст. Київ разом з Середньою Наддніпряниною підпадає під владу завойовників. Правителі Золотої Орди, намагаючись ослабити політичне значення колишньої столиці Давньоруської держави, встановлюють над Києвом посилений контроль, здійснення якого полегшувалось територіальною близькістю Київської землі до ординських кочовиш. На початку 40-х років XIV ст. чиновники з Орди значно раніше, ніж в інших частинах Русі, переписали населення Середньої Наддніпрянини та Києва й обклали його великою даниною¹. Довго утримувалась у цьому регіоні і така форма контролю ханської адміністрації, як баскицтво, насаджене в руських землях наприкінці 60-х років XIII ст. Перебування у Києві ханського баскака літописи відзначають ще 1331 р.²

У період залежності Київської землі від Золотої Орди змінився її політичний статус. Вона поступово втрачає значення загальнодинастичної спадщини давньоруських князівських родів, у зв'язку з чим вщухає боротьба за київський престол. Останній її спалах припадає на другу половину 80-х років XIII ст., коли Данило Галицький здійснив невдалу спробу звільнити Київ з-під ординського ярма і підкорити його своїй владі. Місто залишилося у номі-

¹ Черепнин Л.В. Монголо-татари на Руси (XIII в.). - Татаро-монголы в Азии и Европе. Сб. статей. М., 1977, с. 198.

² ПСРЛ. СПб., 1841, т. 3, с. 76.

нальному володінні володимиро-суздальського князя Олександра Ярославича, який 1252 р. отримав від хана ярлик на "Києв и всю Руськую землю"³. Густинський літопис називає серед київських князів також Ярослава Ярославича Володимиро-Суздальського (помер 1272 р.) і Іоанна Даниловича Калиту Московського (1325-1340)⁴, але ця згадка не підтверджується іншими джерелами. Любецький синодик зберіг імена кількох київських князів, записаних поруч з чернігівськими князями та їх нащадками. На думку Р.В.Зотова, ці князі походили з путивльської гілки чернігівських Ольговичів і правили в Києві наприкінці XIII - першій чверті XIV ст.⁵ Вірогідність гіпотези Р.В.Зотова підтверджується тим, що Путивльщина в XIV-XV ст. входила до складу Київського князівства.

Як і решта правителів руських земель, київські князі підпали під вплив завойовників, не маючи достатньо сил і засобів для захисту Києва від нападів ординців. 1300 р. під час загострення феодальних усобиць в Орді і походу військ хана Тохти на Правобережжя київський митрополит Максим, "не терпя /.../ насилия, остави митрополию и збежа из Киева", і "весь Киев, - додає літописець, - разбежался"⁶. Патріарший собор спеціальною постановою 1354 р. санкціонував перенесення кафедри руської митрополії з Києва до Володимира на Клязьмі⁷. Однак номінальне значення релігійного центру всієї Русі Київ продовжує зберігати: цією ж постановою його визнано "собственным престолом и первым седалищем архиерейским", а Володимир - другим "седалищем" і місцем постійного перебування митрополитів. 1380 р. патріарх Нил роз'яснював, що не можна стати загальноруським митрополитом, "не получив сначала наименования по Киеву, который есть соборная церковь и главный город всей Руси"⁸.

У першій половині XIV ст. Київщина і Волинь стають об'єктом феодальної експансії Литовської держави. Розгромивши сили київського князя і ординських загонів, військо Гедиміна захопило Овруч

³ ПСРЛ. Л., 1927, т. 1, вып. 2, ствп. 448.

⁴ ПСРЛ. СПб., 1843, т. 2, с. 344-348.

⁵ Зотов Р.В. О черниговских князьях по Любецкому синодику и о Черниговском княжестве в татарское время. СПб., 1892, с. 118-120.

⁶ ПСРЛ, т. 1, вып. 2, ствп. 462.

⁷ Русская историческая библиотека (далі - РИБ). СПб., 1880, т. 6. Прил. № 12, ствп. 68-70.

⁸ РИБ, т. 6, Прил. № 30, ствп. 180.

(1324–1325), Коростень, Житомир і осадило Київ⁹. Київські бояри визнали залежність від литовського князя, обумовивши при цьому збереження територіальної цілісності й давнього судочинства Київської землі. Тоді ж Гедимін призначив до Києва свого намісника. Однак повний контроль над містом і залежною від нього округою литовському князю встановити не вдалося: під 1331 р. літописи згадують у Києві поруч з князем Федором, братом Гедиміна, і ханського баскака. Цей своєрідний кондомініум тривав майже до кінця 50-х років XIV ст., коли литовський князь Ольгерд (1345–1377), скориставшись з ослаблення ординського панування над середньою Наддніпряниною, зміцнив свої політичні позиції в Києві. В результаті у 1357–1358 рр. на київській митрополії утверджується його ставленик, тверичанин Роман, правомочність якого кияни відмовилися визнати трьома роками раніше. Розгромивши в битві під Синіми водами (1362) загони трьох ординських князів, орди яких відокремилися від сарайського центру, Ольгерд остаточно закріпив приєднання більшої частини південно-західних руських (українських) земель до Великого князівства Литовського.

Таким чином, на початку 60-х років XIV ст. формується статус Київської землі як удільного князівства зі столицею в Києві. Згідно з Густинським літописом, у 1361 р. тут править князь Федір¹⁰. Після його смерті Ольгерд передає Київську і Переяславську землі в удільне володіння одному із старших синів – Володимирі (1362–1394)¹¹.

В останній чверті XIV ст. роль Києва в політичному житті краю помітно зростає. Цьому значно сприяла діяльність Володимира Ольгердовича, одного з ініціаторів встановлення політичного співробітництва феодальної верхівки українських і білоруських земель з Московським великим князівством з метою об'єднання зусиль для боротьби проти спільного ворога – Золотої Орди. Разом з іншими правителями українських і білоруських земель київський князь рішуче виступив проти реалізації умов Кревської унії 1385 р., спрямованих на зміцнення влади литовських і польських феодалів на Україні та Білорусії. Піднесенню політичного значення Києва сприяло також тимчасове перебування тут (1376–1380, 1382–1389) митрополита Кіп-

⁹ Хроника Быховца. М., 1966, с. 50–51.

¹⁰ ПСРЛ, т. 2, с. 350.

¹¹ Хроника Быховца, с. 103.

ріана, об'єднавчі загальноруські плани якого активно підтримував Володимир Ольгердович. Так, 1384 р. київський князь ув'язнив суздальського архієпископа Діонісія, поставленого у Константинополь в митрополити всієї Русі всупереч політичним намірам московського великого князя Дмитрія Донського й при дипломатичній підтримці Орди. При цьому Володимир Ольгердович поставив у вину Діонісію те, що він "пошел вси в Царьград к патриарху ставитися в митрополиты без нашего совета", в той час коли "на Кieve есть митрополит Киприан, и той есть всей Руссии митрополит".

У 1394 р. великий князь Вітовт (1392–1430) передає Київ Івану-Скиргайду Ольгердовичу. Але вже на початку 1396 р. Скиргайда, давнього політичного суперника Вітовта, було отруєно, а Київське князівство перетворене на намісництво. Придушення опору удільних князів і ліквідація удільно-князівської відособленості Києва та інших найбільших центрів українських, білоруських і частково російських (Смоленськ) земель поклали початок трансформації їх давнього соціально-політичного устрою з метою зміцнення влади литовських феодалів. Наступним кроком у цьому напрямі стали спроби Вітовта використати наприкінці XIV ст. міжусобні війни в Золотій Орді для остаточного підкорення українських земель та поширення своєї влади на Північно-Східну Русь¹².

Згідно з антиординськими планами Вітовта, Київ стає місцем зосередження збройних сил князівства. У 1396 р. йому були підпорядковані у військово-адміністративному відношенні найбільші міста Чернігово-Сіверщини і Турово-Пінщини, що зафіксував відомий літописний "Список руських міст далеких і близьких"¹³. Того самого року укріплено київські фортифікаційні споруди і зміцнено гарнізон.

У 1397–1398 рр. військам Вітовта вдалося потіснити орди завойовників в причорноморських степах, але у вирішальній битві 12 серпня 1399 р. на р.Ворсклі вони були майже повністю знищені головними силами Золотої Орди. Переслідуючи рештки армії литовського князя, ординці підійшли до Києва: "И поиде царь Темир Кутлуй к Киеву, и взя с него окуп 3000 рублев литовским серебром, а силу свою все распусти воевать земли литовские"¹⁴. Великого спустошен-

¹² Греков И.Б. Восточная Европа и упадок Золотой Орды (на рубеже XIV–XV вв.). М., 1975, с. 225–226.

¹³ Див.: ПСРЛ. СПб., 1856, т. 7, с. 240–241 та ін.

¹⁴ ПСРЛ. СПб., 1869, т. 8, с. 73.

ня зазнало місто під час походу на Київщину правителя Орди Єдигея в липні 1416 р., коли загони завойовників осадили і захопили Київ¹⁵. Місто, його околиці і церкви були пограбовані й спалені, велику кількість людей забрано в неволю. Лише київський замок ординці так і не змогли здобути. "И оттоле, - зазначав літописець, - Киев погуби красоту свою"¹⁶.

До 1440 р. Київ залишався адміністративним центром намісництва. В результаті визвольного руху українського населення 30-х років XV ст. правляча верхівка Великого князівства Литовського змушена була піти на поступки місцевим феодалам, у тому числі - на відновлення Київського князівства з центром у Києві. Київським удільним князем став син Володимира Ольгердовича Олександр (Олександрко) Володимирович (1440-1455). Олександр Володимирович, а пізніше Семен Олександрович (1455-1470) продовжували зовнішньополітичну лінію князя Володимира, підтримуючи тісні зв'язки з Московським великим князівством. У внутрішній політиці київських князів виразно проявлялася тенденція до об'єднання українських земель. Ще в середині 40-х років XV ст. до складу Київського князівства увійшли північно-східна окраїна Волині (Звягольське князівство) і частина Чернігово-Сіверщини (м.Остер з округою), а наприкінці 50-х років - східне Поділля (Брацлавщина)¹⁷. На півдні київські князі продовжували почате Вітовтом освоєння Північного Причорномор'я, яким у 30-х роках XV ст. оволоділа орда хана Сеїд-Мухаммеда¹⁸. В 1455 р. орда Сеїд-Мухаммеда зазнала поразки від кримського хана Хаджі-Гірея і відступила до Києва, де її рештки були знищені городянами¹⁹. Значна частина Північного Причорномор'я відійшла до Київського князівства, в результаті чого його південні кордони відсунулися до гирл Дністра і Дніпра на Правобережжі, а на Лівобережжі - до р.Самари, Сіверського Донця та Тихої

¹⁵ Codex epistolaris Vitoldi, magni ducis Lithuanie (1376-1430). Wyd. A. Prochaska. Kraków, 1882, N 683, s. 352.

¹⁶ ПСРЛ, т. 2, с. 353-354; СПб., 1851, т. 5, с. 260.

¹⁷ РИБ. СПб., 1911, т. 27, № 65; стлп. 377-378; Розов В. Українські грамоти. К., 1928, № 93; Акты Литовской Метрики. Варшава, 1897, т. I, № 326.

¹⁸ Kolanowski L. Dzieje Wielkiego księstwa Litewskiego za Jagiellonów. Warszawa, 1930, s. 317, 318.

¹⁹ Długosz J. Dziejów polskich ksiąg dwanaście. Kraków, 1869, т. 5, s. 216.

²⁰ Акты, относящиеся к истории Западной России. СПб., 1851, т. 2, № 199, с. 361-362.

Однак даліше зміцнення Київського князівства настановилося на опір литовських магнатів, підтриманих польським королем і великим князем литовським Казиміром ІУ. В 1471 р. після смерті Семена Олександровича Казимір ІУ призначив до Києва воеводу Мартина Гаштольда. Кияни відмовилися його прийняти і двічі не пустили до міста. Лише силою зброї придушивши їх опір, Гаштольд захопив Київ. Удільно-князівська влада у Києві була остаточно ліквідована, а саме князівство значно урізане територіально і перетворене на воеводство. "О отсель, - зауважує літописець, - на Києве князи пересташа быти, а вместо князей воеводи наставаша"²¹.

Ф.М.ШАБУЛЬДО

---

²¹ ПСРЛ, т. 2, с. 358.

**КАТАЛОГ
ДОКУМЕНТІВ**

1. Не раніше 1471 р.¹ – Привілей Казимира ІУ київським міщанам на підтвердження їх пільг, усталених з часів Вітовта. – Згадка: привілей 26.У.1494 р.

2. 1475 р.* – Привілей Казимира ІУ на створення вірменської міщанської колонії в Києві з правом заснувати торгову факторію і збудувати церкву на Подолі поблизу Копиревого кінця. – Згадка: *SA*, с. 538.

3. 1492 р. серпня 6. Вільно. – Із привілею Олександра жителям Литви, Жмуди і Русі на урівняння в правах міст Великого кн. Литовського та Королівства Польського. – Опубл.: *ZPL*, с. 58. Виклад змісту: № 2044, с. 226–227.

4. 1494 р. травня 26. Вільно.² – Привілей Олександра київським міщанам на регламентацію їх прав і повинностей: усталення розмірів міського податку, звільнення від путної служби, підводної повинності та участі в татарських "облавах" і репараціях замку; дозвіл на безмитну торгівлю по Київській землі, користування міськими ґрунтами, сіножатями і приміськими лісами, а також на право освітлення жител вночі та на підтвердження давнього суду "в містском праві". – ЦДАДА, ф. 389, оп. 1, спр. 5, арк. 29–31. Відпуск; ЦНБ, П, 14717–14897, ч. 3, арк. 1–4. Копія XIX ст. // Опубл.: АЗР, т. 1, № 120, с. 144–146; СМ, отд. 3, № 3, с. 4–8; ЛМ, ч. 1, т. 1, № 35, стб. 545–549; ХЗІУ, № 24, с. 139–140. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 30–32; ПМК, с. 138; ААГ, с. 32; КОКЗ, с. 319; ШБКА, с. 170. Виклад змісту: ДЗУС, с. 8–9, 97; КСА, с. 193–194. Регест: ШДІК, № 1, с. 3.

5. 1495 р. серпня 8.³ – Указ Олександра про підтвердження втрачених під час татарських наїздів грамот з привілеями Миколаївського домініканського монастиря на право збору поколодного мита за ввезення і продаж збіжжя у Києві. – Опубл.: БОС, прил. № 5, с. 18. Виклад змісту: МЗС, № 9, с. 255. ○

6. 1498 р. серпня 31. Троки. – Указ Олександра про зобов'язання київських жителів усіх юрисдикцій виконувати "тяжари міські" нарівні з міщанами. – Згадка: вирок 28.П.1622 р.

7. 1499 р. травня 14. Вільно. – Лист Олександра до київських міщан із заборонаю відмовляти воеводі в усталених звичаєм "поплат-

* Датуються за часом зруйнування Кафи, звідки вірмени прибули до Києва, та останнім роком правління воеводи М.Гаштольда, який прийняв їх тут.

1. Не раніше 1471 р.¹ – Привілей Казимира ІV київським міщанам на підтвердження їх пільг, усталених з часів Віговта. – Згадка: привілей 26.У.1494 р.

2. 1475 р.* – Привілей Казимира ІV на створення вірменської міщанської колонії в Києві з правом заснувати торгову факторію і збудувати церкву на Подолі поблизу Копиревого кінця. – Згадка: *SH*, с. 538.

3. 1492 р. серпня 6. Вільно. – Із привілею Олександра жителям Литви, Жмуди і Русі на урівняння в правах міст Великого кн. Литовського та Королівства Польського. – Опубл.: *ZPL*, с. 58. Виклад змісту: № 2044, с. 226–227.

4. 1494 р. травня 26. Вільно.² – Привілей Олександра київським міщанам на регламентацію їх прав і повинностей: усталення розмірів міського податку, звільнення від путної служби, підводної повинності та участі в татарських "облавах" і репараціях замку; дозвіл на безмитну торгівлю по Київській землі, користування міськими ґрунтами, сіножатями і приміськими лісами, а також на право освітлення жител вночі та на підтвердження давнього суду "в містском праві". – ЦДАДА, ф. 389, оп. 1, спр. 5, арк. 29–31. Відпуск; ЦНБ, П, 14717–14897, ч. 3, арк. 1–4. Копія XIX ст. // Опубл.: АЗР, т. 1, № 120, с. 144–146; СМ, отд. 3, № 3, с. 4–8; ЛМ, ч. 1, т. 1, № 35, стб. 545–549; ХЗІV, № 24, с. 139–140. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 30–32; ПМК, с. 138; ААГ, с. 32; КОКЗ, с. 319; ШБКА, с. 170. Виклад змісту: ДЗУС, с. 8–9, 97; КСА, с. 193–194. Регест: ШДІК, № 1, с. 3.

5. 1495 р. серпня 8.³ – Указ Олександра про підтвердження втрачених під час татарських наїздів грамот з привілеями Миколаївського домініканського монастиря на право збору поволодного мита за ввезення і продаж збіжжя у Києві. – Опубл.: БОС, прил. № 5, с. 18. Виклад змісту: МЗС, № 9, с. 255. ○

6. 1498 р. серпня 31. Троки. – Указ Олександра про зобов'язання київських жителів усіх юрисдикцій виконувати "тяжари міські" нарівні з міщанами. – Згадка: вирок 28.П.1622 р.

7. 1499 р. травня 14. Вільно. – Лист Олександра до київських міщан із заборонаю відмовляти воеводі в усталених звичаєм "поплат-

* Датуються за часом зруйнування Кафи, звідки вірмени прибули до Києва, та останнім роком правління воеводи М.Гаштольда, який прийняв їх тут.

ках" з ремесел і торгівлі*^{*}, посилаючись на "право німецьке". - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 6, арк. 177-179. Відпуск; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 3, арк. 5-8. Копія XIX ст. // Оpubл.: АЗР, т. I, № 170, с. 194-195; ЛМКМ, с. 423-425. Частково опубл.: ЗОК, т. I, с. 33; СМ, отд. 3, с. 8; ИСЛ, с. 52; КОКЗ, с. 320, 325; ЩЕКА, с. 171-172; ККЦ, с. 136. Виклад змісту: ДЗУС, с. 98. Регест: ОДАМО, т. 21, № 308, с. 58; ЩДІК, № 3, с. 3.

8. 1500 р.^{**} січня 4. Київ. - Лист київського воеводи Ю.Гольшанського до міщан про сплату за давнім звичаєм мита Миколаївському домініканському монастирю за ввезення і продаж збіжжя нарівні з приїжджими купцями та відшкодування несплаченої протягом кількох років суми. - Оpubл.: БОС, прил. № 5, с. 24.

9. 1500 р. червня 4. Вільно.⁴ - Привілей Олександра київським міщанам на звільнення від мит "по всему ... Великому князству Литовському и Рускому и Жомойтскому сухим путем и водою". - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 5, арк. 117. Відпуск. // Оpubл.: АЛМ, т. I, вып. 2, № 536, с. 56-57; ЛМ, ч. I, т. I, № 232, стб. 797-798.

10. 1503 р. грудня 3. Вільно. - Лист Олександра до київського воеводи Д.Путятича про звільнення київських міщан від стацій, підвод та тивунського суду і про залучення до виконання міських повинностей нарівні з міщанами непідлеглою Київському магістрату населення. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 6, арк. 264-265. Відпуск; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 3, арк. 8-10. Копія XIX ст. // Оpubл.: АЗР, т. I, № 207, с. 355-356. Частково опубл.: ЗОК, т. I, с. 35-36; ГКГ, с. 109-123; ККЦ, с. 137; ІК, с. 130. Виклад змісту: ДЗУС, с. 9, 98-99, 106. Регест: ОДАМО, т. 21, № 491, с. 73; ЩДІК, № 4, с. 3^{***}.

* Идетсья про давнє право воеводи стягати такі податки з міщан: у щосуботній торговий день - "от товару по дензі"; від лучників двічі на рік - луки, від ковалів і чоботарів - сокири і чоботи на замок; від приїжджих купців - товари, що падали з перевантажених возів на крутих в'їздах до міста, де були влаштовані митниці.

** Датування даного листа (3-й індикт) не співпадає з роками правління Крія Олександровича Гольшанського (1508-1510). Отже, даний лист є або підробкою, або видавець неправильно розшифрував дату.

*** Помилково датовано 13.XII.1503 р.

11. 1505 р. * червня 4. Вільно. - Повторний привілей Олександра київським міщанам на звільнення від мит. - ЦДАДА, ф. 389, оп. 1, спр. 5, арк. 43. Відпуск. // Опубл.: АЗР, т. 1, № 149, с. 173. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 32; ЩБКА, с. 170-171. Виклад змісту: ДЗГХ, с. 517. Регест: ОДАМО, т. 21, № 84, с. 38; ЩДК, № 2, с. 3.

12. 1506 р. грудня 8. Городно. - Привілей Сигізмунда I київським міщанам на звільнення від мит, путної служби, підводної повинності, тивунських зборів і суду, а також податку за право користуватися вогнем уночі для освітлення. - ЦДАДА, ф. 389, оп. 1, спр. 8, арк. 145-146. Відпуск; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 3, арк. 10-11. Копія XIX ст. // Опубл.: АЗР, т. 2, № 3, с. 2-3. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 36; ЩБКА, с. 172; ККЦ, с. 136; ГУЛП, с. 132; ІК, с. 130-131. Виклад змісту: ДЗГХ, с. 517. Регест: ОДАМО, т. 21, № 167, с. 154.

13. 1509 р. січня 20. Вільно - Із листа Сигізмунда I до мінського намісника Б.Заславоського про нестягнення мит з київських міщан на Мінський митниці. - ЦДАДА, ф. 389, оп. 1, спр. 8, арк. 121-122. Відпуск. // Опубл.: АЗР, т. 2, № 93, с. 121-122; РГА, т. 1, № 53, с. 77-78. Регест: ОДАМО, т. 21 № 120, с. 151.

14. 1509 р. січня 31. Вільно. - Указ Сигізмунда I про підтвердження права Миколаївського домініканського монастиря на збір поволодного мита за ввезення і продаж збіжжя у Києві. - Опубл.: БОС, прил. № 5, с. 19-20.

15. 1511 р. березня 22. Краків. - Вирок Сигізмунда I у суперечці київських міщан з Пустинно-Микільським монастирем про незаконне стягнення з них, всупереч давнім пільгам від Олександра Олельковича, мита з дубасів і ком"яг. - ЦДАДА, ф. 389, оп. 1, спр. 8, арк. 497. Відпуск. // Опубл.: АЛРГ, № 129, с. 148. Виклад змісту: ДЗГХ, с. 518. Регест: ОДАМО, т. 21, № 605, с. 190.

16. 1511 р. липня 6. Берестя. - Указ Сигізмунда I про зобов'язання київських міщан та приїжджих купців користуватися ви-

* Датування цього привілею 1497 р. прийняте в АЗР та наступних публікаціях, помилкове, оскільки видавці для обґрунтування сумнівного прочитання основної дати представили 15-й індікт (1497 р.) замість 8-го (1505 р.), як насправді подано в тексті документа. Остання дата підтверджується і присутністю при складанні акту ковенського намісника В.Яновича, котрий займав цю посаду не раніше 1498 р. (ЛОД, с. 170-171).

ключно четвериковою міркою Миколаївського домініканського монастиря при сплаті належного йому посколодного*, а також про відміну збору трійчатого мита на користь воеводи. - Опубл.: БОС, прил. № 5, с. 21-23.

17. 1514 р. березня 29. Вільно⁵. - Привілей Сигізмунда I київським міщанам православного, католицького і вірменського віросповідань на звільнення від "прав полських и литовських и руских, которни были ... праву німецькому майтборскому" на переході та надання Києву повного магдебурзького права нарівні з м.Вільно. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 9, арк. 118-119. Відпуск; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 2, арк. 5-8. Копія XIX ст. // Опубл.: АЮЗР, т. 2, № 103, с. 126-128. Частково опубл.: *SP*, с. 539; ТОН, с. 36; КОКЗ, с. 321; ЩБКА, с. 173; КСА, с. 194; ГУЛП, с. 132. Виклад змісту: ДЗУС, с. 99-100. Регест: ОДАМО, т. 21, № 140, с. 204; ЩДІК, № 6, с. 3.

18. 1516 р. січня 16. Вільно.⁶ - Привілей Сигізмунда I Києву на затвердження повного магдебурзького права, встановлення ярмарків, передачу ремісничих цехів** з-під замкової юрисдикції до магістрату зі звільненням міщан від влади воевод і замкових намісників і підпорядкуванням їх виключно війтівському суду та наданням монопольного права шинкування у місті. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 17, арк. 245-249. Відпуск. Мова латинська. ЦДІА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 7-10 (у складі ук. 24.ІУ.1545); арк. 15-18 (у складі ук. 21.УП.1569); арк. 25-30 (у складі ук. 7.УП.1576); арк. 45-49 (у складі ук. 10.У.1588). // Опубл.: ГВКЛ, № 25, с. 47-51; ЩДІК, с. 8-11. Частково опубл.: ЩБКА, с. 173.

19. 1518 р. січня 9. Київ. - Лист київського воеводи А.Немировича про передачу ремісників з-під замкової юрисдикції у відання магістрату згідно з привілеєм Сигізмунда I 1516 р., за винятком не згаданого там плотницького цеху. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 231, арк. 80. Відпуск; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 2, арк. 1-2. Копія XIX ст. // Опубл.: АЮЗР, т. I, № 68, с. 57-58; ХЗІУ, № 27, с. 142-143. Частково опубл.: ГКГ, с. 109-123; ЩБКА, с. 174; ККД, с. 135. Виклад змісту: ДЗУС, с. 100-101. Регест: ЩДІК, № 7, с. 3.

* В указі регламентовано розмір мита з таких човнів: ком"яги, півком"яги (півком"яжа), великого і малого човнів, плавника, струга.

** у привілеї названо цехи: кравецький, ковальський, циркульницький, золотарський, лучницький, зброярський, кушнірський, шевський.

20. 1522 р. Вільно. - Указ Сигізмунда I київському воеводі А.Немировичу про заборону вимагати від київських міщан підводи і стації для послів і гінців між Литовсько-руською державою та Кримом. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 10, арк. 87-88. Відпуск; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 2, арк. 8-9. Копія XIX ст. // Опубл.: АКСР, т. 2, № 106, с. 130. Регест: ОДАМЮ, т. 21, № 103, с. 243; ШДІК, № 8, с. 3.

21. 1523 р. червня 18. Вільно. - Указ Сигізмунда I київському воеводі А.Немировичу про заборону захоплювати міські ґрунти і порушувати магдебурзькі права київських міщан, примушуючи їх до татарських "облав", путної служби, замкових робіт та сплати надмірних податків. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 10, арк. 86-87. Відпуск; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 2, арк. 9-12. Копія XIX ст. // Опубл.: АКСР, т. 2, № 108, с. 131-133. Частково опубл.: ЩБКА, с. 174. Видклад змісту: КИМ, с. XXIV; КИВР, т. I, с. 48; ДЗУС, с. 100; ГУЛП, с. 132-133. Регест: ОДАМЮ, т. 21, № 102, с. 243; ШДІК, № 9, с. 3.

22. 1524 р. - Лист Сигізмунда I до київського воеводи А.Немировича про заборону притягати київських міщан до замкових робіт для "тамованя гори" і будівництва Кривого мосту. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 14, арк. 157. Відпуск.

23. 1528 р. травня 30. Вільно. - Універсал Сигізмунда I про нестягнення мит з київських міщан на території Великого кв. Литовського. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 14, арк. 368-369. Відпуск.

24. 1529 р. вересня 1. Вільно. - Пункти із уставної грамоти Сигізмунда I жителям Київської землі про звільнення київських міщан від стацій, підвод та податків, надання їм права користуватися державними лісами довкола міста, а також про заборону притягати до війтівського присуду непідлегле магістрату населення. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 25, арк. 157-162. Відпуск; ф. 1473, оп. I, спр. 974, арк. 1-4. Засв. копія. // Опубл.: АЗР, т. 2, № 164, с. 207-211; ЛОИ, № 4, с. 376-381. Частково опубл.: ЩБКА, с. 174-175.

25. 1530 р. - Указ Сигізмунда I про підтвердження магдебурзького права київським міщанам православного, католицького та вірменського віросповідань. - Згадка: БИК, с. 135.

26. 1534 р. – Привілей Сигізмунда I київським міщанам на о.Труханів та рибні лови на оз.Долобецькому. – Згадка: грамота 5.УП.1691 р.

27. 1536 р. лютого 10. – Лист Сигізмунда I про підтвердження права київських міщан на безмитну торгівлю. – ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 19, арк. 113–114. Відпуск.

28. 1538 р. січня 25. Пйотркув. – Указ Сигізмунда I про підтвердження привілею Олександра Києво-Печерському монастирю на право збору мита з київських міщан у монастирському маєтку Наво-зі. – ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 20, арк. 146–147. Відпуск.

29. 1540 р. січня 5. Вільно. – Лист Сигізмунда I до мазирських державців із заборонаю стягати мито та чинити перешкоди у торгівлі київським купцям. – ЦДАДА, ф. 1473, оп. I, спр. 174, арк. I. Засв. копія.

30. 1540 р. вересня 8. – Лист Сигізмунда I до київського воеводи про підтвердження "врядов и доходов" київських ремісників* та з заборонаю порушувати магдебурзькі права міста. – ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 24, арк. 103–104. Відпуск.

31. 1541 р. січня 3. Вільно. – Лист Сигізмунда I до київських міщан про тимчасову передачу міських кашчинних сум на користь справці київського воеводства А.Коширського для винагороди його заслуг за участь у кримських посольствах. – ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 24, арк. 129. Відпуск. // Опубл.: Архив ЮЗР, ч. 8, т. 5, № 13, с. 22–23; АБ, № 213, с. 269.

32. 1541 р. – Лист Сигізмунда I до київського воеводи Я.Гольшанського про заборону київським міщанам претендувати на о.Труханів, належний Пустинно-Микільському монастирю. – ЦДАДА, ф. 124, оп. I/1688–1689 рр./, спр. 3, арк. 214–215. Ділов. копія ХУП ст.

33. 1542 р. вересня 1.Краків. – Указ Сигізмунда I київському воеводі Я.Гольшанському про примушення київських міщан до сплати мита "подлуг давного обычая" Миколаївському домініканському монастиреві за ввезення і продаж збіжжя**. – Опубл.: БОС, прил. № 5, с. 24–25.

* У листі названо цехи: кравецький, кушнірський, шевський, постригацький, золотарський, срібницький, "радовницький", чоботарський.

** В указі регламентовано розмір мита з таких човнів: дубасів, ком"яг, півком"яків, малих і великих чолнів.

34. 1544 р. березня 8.⁷ Пйотркув. - Указ Сигізмунда I про поновлення грамоти з магдебурзьким привілеєм Києву 1516 р., захопленої та пошкодженої татарами. - ЦДАДА, ф. 124, оп. I (1688-1689 рр.), спр. 3, арк. 217-220; оп. I (1699 р.), спр. 8, арк. 39-41. Копії ХУП ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 3-6. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 442, оп. I, спр. 474, арк. 19-21. Копія ХІХ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 102-108. Засв. копія ХІХ ст.; арк. 249-251. Копія ХІХ ст.; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. I, арк. I-II. Копія ХІХ ст. // Оpubл.: ИСМ, № 91, с. 145-149. Частково опубл.: ЛКП, с. 178; ПМК, с. 138-139; КЩ, с. 134, 138; ІК, с. 132. Регест: ЮАК, № I, с. 7; ЩДІК, № 10, с. 3.

35. 1545 р. квітня 15. Вільно. - Указ Сигізмунда-Августа про підтвердження привілею Олександра на звільнення київських міщан від мит. - ЦДІА, ф. 25, оп. I, спр. 12, арк. 599. Засв. копія; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 2, арк. 4-5. Копія ХІХ ст.; ЛВІІ, к. 57, № 19, арк. I. Оригінал. // Оpubл.: АКЗР, т. I, № 113, с. 120; № 237, с. 299-300. Частково опубл.: ІК, с. 130. Регест: ЛОАК, № 681, с. 67; ЛЗАК, вып. 31, № 19, с. 157; ЩДІК, № 11, с. 3.

36. 1545 р. квітня 24. Вільно.⁸ - Указ Сигізмунда-Августа про підтвердження магдебурзького привілею Києву 1516 р., в тому числі - на передачу до ратуші важниці з правом збору вагового. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 5-II. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 7-II. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; 14-19 (у складі ук. 21.УП.1569); 24-30 (у складі ук. 7.УП.1576); 45-49 (у складі ук. 10.У.1588); ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 108-115. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. I, арк. 12-22. Копія ХІХ ст. // Оpubл.: ГВКЛ, № 25, с. 46-52; ИСМ, П, № 201, с. 348-352. Частково опубл.: ПМК, с. 139, Регест: ЮАК, № 2, с. 8; ЩДІК, № 12, с. 3.

37. 1554 р. березня 8. - Указ Сигізмунда-Августа про зобов'язання київських міщан до кликовщини* на замку згідно з давнім звичаєм. - Згадка: указ 15.ХІ.1748 р.

38. 1555 р. травня 19. Пйотркув. - Лист Сигізмунда-Августа до київських міщан із заборонаю перешкоджати торгівлі єврейських купців у Києві до розгляду їх скарги на магістрат за обмеження

* Повинність виставляти нічну сторожу.

права торгувати поза міським гостиним домом. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 248, арк. 126-127. Відпуск. // Опубл.: РВА, т. 2, № 52, с. 45-46. Частково опубл.: БЛБ, с. 257. Виклад змісту: КЕК, с. 354.

39. 1555 р. Волковиськ. - Універсал Сигізмунда-Августа про залучення монастирських, єпископських і приватновласницьких підданих, жителів Києва, до "муниції міської" нарівні з міщанами. - Згадка: вирок 28.II.1622 р.

40. 1555 р. Берестя. - Повторний універсал Сигізмунда-Августа до світських і духовних землевласників про залучення їх підданих, жителів Києва, до "муниції міської" нарівні з міщанами. - Згадка: вирок 28.II.1622 р.

41. 1556 р. квітня 26. Вільно. - Вирок Сигізмунда-Августа в суперечці Київського магістрату з воєводою Г.Ходкевичем з наказом останньому заборонити німецьке шинкування, примусити до виконання міських повинностей* непідлегли магістрату населення і припинити збір непередбачених податків у місті, а також із запровадженням звітності міщан перед воєводою у магістратських прибутках і видатках. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 248, арк. 162-164. Відпуск. // Опубл.: Архів КЗР, ч. 8, т. 5, № 49, с. 109-112. Частково опубл.: КОКЗ, с. 325**. Виклад змісту: ДЗУС, с. 101-102.

42. 1556 р. липня 4. Вільно. - Указ Сигізмунда-Августа про надання воєводам тимчасового права користуватися капщиною з київських міських шинків зі звільненням їх від звітності перед скарбом. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 37, арк. 206. Відпуск. // Опубл.: Архів КЗР, ч. 8, т. 5, № 50, с. 112-113.

43. 1557 р. квітня 26. - Універсал Сигізмунда-Августа про нестягнення мит з київських міщан. - Згадка: вирок 10.V.1607 р.

44. 1557 р. Вільно. - Указ Сигізмунда-Августа про залучення до виконання міських повинностей непідлегли магістрату населення, в тому числі замкових ремісників. - Згадка: вирок 28.II.1622 р.

45. 1558 р. травня 5. Вільно⁹. - Привілей Сигізмунда-Августа київським міщанам на право монопольного шинкування в місті з обо-

* Перелік міських повинностей на замок див. в описі Київського замку 1552 р. (Архів КЗР, ч. 7, т. I, с. III).

** Помилково датовано 29.II.1556 р.

в"язком дворатної щорічної сплати до скарбу 800 кіп грошів кашцини^х. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 12-13. Засв. копія ХУІІ ст.; ф. 389, оп. 1, спр. 37, арк. 252-253. Відпуск; ЦДА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 12-13. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; 35-37 (у складі ук. 22.XI.1576); 54-57 (у складі ук. 17.IV.1606); ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 116-117. Засв. копія ХІХ ст. // Опубл.: ГВКІ, № 38, с. 79-82; ИСМ, П, № 203, с. 372-374. Частково опубл.: ПИК, с. 140. Регест: КОАК, № 3, с. 8.

46. 1558 р. - Вирок Сигізмунда-Августа у суперечці київських міщан з Віленською капітулою про незаконне стягнення з них мита у капітульному маетку Стрішині. - Виклад змісту: ДЗГХ, с. 518.

47. 1560 р. січня 1. Вільно - Указ Сигізмунда-Августа про щорічну сплату 8 кіп грошів Миколаївському домініканському монастиреві з суми київської міської кашцини, належної скарбу. - Опубл.: БОС, прил. № 5, с. 25-27.

48. Між 1559 та 1563 рр. - Угода київських міщан з Києво-Печерським монастирем про усталення розміру мита, яке стягається з них у монастирському маетку Навозі^{хх}. - ЦДАДА, ф. 389, оп. 1, спр. 254, арк. 119-121. Відпуск. // Частково опубл.: ДЗГХ, с. 384-385.

49. 1564 р. не пізніше липня 8. - Лист Сигізмунда-Августа до київських міщан з наказом сплатити на користь київського воеводи 200 кіп грошів щорічного "поклоу" з міських шинкових прибутків.- Згадка: вирок 8.VI.1564 р.

50. 1564 р. липня 8. Бельськ. - Вирок панів Ради Великого кн. Литовського у суперечці київських міщан з воеводою К.Острозьким зі звільненням міщан від сплати щорічного "поклоу" воеводі з міських шинкових прибутків та з наказом останньому врегулювати порядок кашцинних виплат з міста^{ххх}, заборонити неміщанське шинкування і передати до магістратського суду замков^х слуг, які

* За даними на 1552 р., в місті було 58 шинків (Архів ЮЗР, ч. 7, т. 1, с. 113).

хх В угоді регламентовано розмір мит з ком"яги, півком"яжка, байдака, чолна і паромів, а також з возів і під"їздків (з"еднаних возів). Між іншим, вказано, що довжина півком"яжка становила 4,5-9 саж. (9-12 м).

ххх У скаргі міщан, наведеній у документі, згадується про ув"язнення магістратських райців за відмову сплачувати надмірні суми воеводі.

заборгували міщанам. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 39, арк. 576-582. Відпуск. // Оpubл.: Архив ЮЗР, ч. 8, т. 5, № 64, с. 144-151; МСМ, № 35, с. 503. Виклад змісту: ГУЛП, с. 133.

51. 1566 р. лютого I. Вільно. - Зразок урядового листа, розісланого по містах Великого кн. Литовського, що користуються магдебурзьким правом, у тому числі до Києва, про стягнення надзвичайного поголовного податку, ухваленого Віленським сеймом 1565-1566 рр. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 529, арк. 106-109. Відпуск. // Оpubл.: ЛМ, ч. 3, т. I, стб. 330-335.

52. 1566 р. - Лист Сигізмунда-Августа до київського воеводи К.Острозького про заборону київським міщанам претендувати на острів та ези на Чорторії, належні Пустинно-Микільському монастирю. - ЦДАДА, ф. 124, оп. I (1688-1689 рр.), спр. 3, арк. 215. Ділов. копія ХУП ст.

53. 1567 р. березня 4. - Лист Сигізмунда-Августа до митників прикордонних замків Великого кн. Литовського про нестягнення з київських міщан нововстановлених податків і мит, за винятком належного збору з товарів. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 266, арк. 145-146. Відпуск. // Регест: РЕА, т. 2, № 255, с. 192-193.

54. 1567 р. квітня 3. Пйотркув. - Лист Сигізмунда-Августа до київських міщан із заборною виїжджати з товарами до Російської держави "под часом покою небезпечним" і з повідомленням про відрадження до Києва господарського дворянина для розслідування обставин виїзду до Москви заможного міщанина Булиги. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 266, арк. 164-165. Відпуск. // Оpubл.: Архив, ЮЗР, ч. 8, т. 5, № 69, с. 162-163; ХЗІУ, № 33, с. 150.

55. 1568 р. лютого 7. Київ. - Лист київського каштеляна П.Сапеги на ув'язання за Київським магістратом о.Труханова, переданого згідно з вироком великокнязівського суду від Пустинно-Микільського монастиря міщанам, із зобов'язанням мешканців острова до сплати куничного магістратові. - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Копія. Мова польська.

56. 1569 р. липня 21*. Люблін. - Привілей Сигізмунда-Августа Києву, приєднаному до Корони згідно з Люблінською унією, на за-

* У привілеї наведено тексти грамот 1516 та 1545 рр.

твердження великокнязівських магдебурзьких привілеїв^{*}. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 14-19. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДІА УРСР, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 14-19. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; 24-31 (у складі ук. 7.УП.1576); 43-50 (у складі ук. 10.У.1588); ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 118-124. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 1, арк. 23-34. Копія ХІХ ст. // Опубл.: ИСМ, П, № 205, с. 383, 390; ЩДІК, с. 7-12. Частково опубл.: ШИК, с. 140. Регест: КОАК, № 4, с. 8; ЩДІК, № 13, с. 3.

57. 1570 р. травня 28. Варшава. - Указ Сигізмунда-Августа про підтвердження права київських міщан на обрання вїта. - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 2, арк. 2-4. Копія ХІХ ст. // Опубл.: АЮЗР, т. 1, № 155, с. 172-173. Регест: ЩДІК, № 14, с. 3.

58. 1570 р. червня 6. Варшава. - Універсал Сигізмунда-Августа про підтвердження права київських міщан на безмитну торгівлю у королівських та приватних маєтках. - ЦДІА, ф. 25, оп. 1, спр. 12, арк. 354-355; 599. Засв. копія. // Регест: ЛОАК, № 367, с. 38.

59. 1570 р. липня 24. - Привілей Сигізмунда-Августа на звільнення київських міщан від старих і нововстановлених мит. - Згадка: вирок Ю.У.1607 р.

60. 1570 р. вересня 30. Варшава. - Лист Сигізмунда-Августа до київського підвоєводи М.Мишки-Варковського з наказом повернути магістрату захоплені ним грамоти на магдебурзькі привілеї, звільнити ув'язнених магістратських урядників, зняти обмеження на торгівлю з Російською державою та припинити стягати з міщан "непомерніє а незвикліє податки и повинности". - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 20-22. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 20-24. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 125-127. Засв. копія ХІХ ст. // Опубл.: ИСМ, П, № 206, с. 383-385. Регест: КОАК, № 5, с. 8.

61. 1570 р. листопада 30. Варшава. - Лист Сигізмунда-Августа до луцького старости Б.Корецького з заборонаю стягати мито з київських міщан, оскільки вони звільнені "от вшеляких мит и цел" на території Речі Посполитої. - ЦДІА, ф. 25, оп. 1, спр. 12, арк. 597-598. Засв. копія. // Регест: ЛОАК, № 681, с. 67.

* Привілею передувала ухвала Люблінського сейму від 15 липня про підтвердження права київських міщан на безмитну торгівлю (MRPS, № 10217, s. 344).

62. 1571 р. квітня 22. Варшава. - Привілей Сигізмунда-Августа міщанам на вільне користування лісами "в пяти милях* на вси стороны вокруг Киева ... водлуг стародавнього обычаю". ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 22-23. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 23-24. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 128-129. Засв. копія ХІХ ст. // Оpubл.: ИСМ, П, № 207, с. 386-387. Частково опубл.: СМ, отд. 3, с. 137. Регест: ЮАК, № 6, с. 8.

63. 1576 р. липня 7. Варшава. - Указ Стефана Баторія про підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву** . - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 24-31. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 24-31. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; 43-50 (у складі укр. IO.Y.1588); ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 130-138. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 1, арк. 35-49. Копія ХІХ ст. // Оpubл.: ИСМ, № 210, с. 389-390. Регест: ЮАК, № 7, с. 8; ЦДІК, № 15, с. 4.

64. 1576 р. листопада II. Торунь. - Універсал Стефана Баторія про підтвердження давніх привілеїв київських міщан, порушених під час безкоролів'я 1574-1575 рр., на звільнення їх від сплати "воскового и соленого" мит. - ЦДА, ф. 25, оп. 1, спр. 17, арк. 384. Засв. копія. // Регест: ДОАК, № 454, с. 58.

65. 1576 р. листопада 17***. Торунь¹⁰. - Лист Стефана Баторія до київського воеводи К.Острозького про непорушення прав міщан: на підлеглість приїжджих купців і козаків магістратській юрисдикції та переваги київських міщан перед ними; на користування державними і приватними лісами довкола Києва; на давнє право шляхетської навчання для магістратських урядників. - ЦДАДА, ф. 124, оп. 1 (1639 р.), спр. 8, арк. 77-79. Копія; ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 32-33. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 32-34. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 139-140. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 3, арк. 12-14. Копія ХІХ ст. // Оpubл.: АЗР, т. 3, № 72, с. 197-198; ИСМ, П, № 221, с. 440-442. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 37. Ви-

* Від 25 до 35 км.

** В указі наведено тексти привілеїв 1516, 1545 та 1569 рр.

*** У М.Берлінського помилково датовано 1570 р. (БИК, с. 138).

клад змісту: КЕК, с. 355; ШБКА, с. 176. Регест: КОАК, № 8, с. 8; РН, № 531, с. 269; ШДІК, № 16, с. 4.

66. 1576 р. листопада 22. Торунь. – Указ Стефана Баторія про підтвердження привілею 1558 р. на монополне право міщанського шиндування у Києві з підкресленням заборони будь-кому, крім міщан, тримати шинки в місті, на замку та по монастирях. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 34-36. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 35-38. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 141-143. Засв. копія ХІХ ст. // Опубл.: ГВКЛ, № 38, с. 78-82; ИСМ, II, № 222, с. 442-443. Частково опубл.: ИМ, вып. 2, с. 29-30. Регест: КОАК, № 9, с. 8.

67. 1577 р. травня 18. Бродніца. – Лист Стефана Баторія до киевських міщан з суворим наказом не відмовлятися сплачувати за давнім звичаєм соляне і восковниче мито, "закриваючись якимись вольностями и привіліями предков наших и нашими". – ЦДІА, ф. 25, оп. 1, спр. 17, арк. 359. Засв. копія. // Регест: ДОАК, № 411, с. 52-53.

68. 1577 р. серпня 5. Табір під Прусцем. – Універсал Стефана Баторія про нестягнення соляного і восковничого мит з киевських міщан(?). – ЦДІА, ф. 25, оп. 1, спр. 17, арк. 584. Засв. копія. // Регест: ДОАК, № 762, с. 91.

69. 1577 р. серпня 10. – Указ Стефана Баторія про звільнення киевських міщан від "нового мита", встановленого Торуньським сеймом 1577 р. – ЦДАДА, ф. 389, оп. 1, спр. 59, арк. 18-19. Відпуск. // Опубл.: АЗР, т. 3, № 85, с. 213-214.

70. 1577 р. листопада 18. – Указ Стефана Баторія про підтвердження привілею міщанам 1571 р. на вільне користування лісами довкола Києва. – Згадка: СМ, отд. 3, с. 137.

71. 1578 р. вересня 11. Львів. – Вирок Стефана Баторія у суперечці киевських міщан з всеводою К.Острозьким з наказом всеводі не примушувати міських цехових ремісників до виконання замкових повинностей, за винятком "потреби военной служби". – Опубл.: Архив ЮЗР, ч. 8, т. 5, № 96, с. 215-218. Виклад змісту: ДЗУС, с. 101.

72. 1579 р. квітня 3. Вільно – Лист Стефана Баторія до киевських міщан з позовом до королівського суду по звинуваченню у розтраті "ку властному пожитку" 10 тис. кіп грошів, виданих " на об-

вароване і поправу міста", та відмову звітуватись перед урядовими комісарами, посилаючись на "неякусь змищеную и неправдивую" королівську грамоту. - ЦДІА, ф. 44, оп. I, спр. I, арк. 862. Ділов. копія.

73. 1579 р. грудня 12. Варшава. - Вирок Стефана Баторія у суперечці Київського магістрату з Софійським та Києво-Печерським монастирями з рішенням про підпорядкування магістратській юрисдикції митрополитських і монастирських підданих, "в окрузі міста киевского седячих". - Опубл.: Архив КБР, ч. 8, т. 5, № 98, с. 222-227.

74. 1581 р. лютого 26. Варшава. - Лист Стефана Баторія до київського воєводи К.Острозького із заборонаю стягати капщину з київських міщан "подлуг волі своєї", порушуючи встановлені ратні строки. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 37-38. Засв. копія ХУІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 39-40. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 144. Засв. копія ХІХ ст. // Опубл.: ИСМ, II, № 223, с. 443-444. Регест: КОАК, № 10, с. 9.

75. 1581 р. - Указ Стефана Баторія про підтвердження права київських міщан на вільне користування лісами та рибні лови довкола міста. - ЦДАДА, ф. 124, оп. I (1688-1689 рр.), спр. 3, арк. 216 (фрагмент); оп. I (1699 р.), спр. 8, арк. 41-42. Ділов. копія ХУІІІ ст.

76. 1582 р. листопада 24. Варшава. - Привілей Стефана Баторія на урівняння урядників Київського магістрату у сплаті штрафів і головщини зі шляхтою, "яко людей українних и яко тых, которые се с службою рыдерскою волною забавляют". - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10 (у складі ук. 17.IV.1589 р. і окремо: там же). Копія ХІХ ст.

77. 1585 р. лютого 21 (8?). Варшава. - Указ Стефана Баторія про підтвердження права київських міщан на безмитну торгівлю з нагадуванням про дотримання ними "всих кондицій и обовязков" перед державою. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 40-41. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 40-42. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 145-147. Засв. копія ХІХ ст. // Опубл.: ИСМ, II, № 224, с. 444-446. Регест: КОАК, № II, с. 9.

78. 1586 р. - Лист київського воєводи К.Острозького про надання [новоселеним мешанцям Софійської слободи, ?] права вільної торгівлі на київському міському ринку. - Згадка: 5Р, с. 548.

79. 1588 р. травня 10 (9?). Краків. – Указ Сигізмунда III про підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву*. – ЦДАДА, ф. 248, оп.3, спр. 116, арк. 42-47. Засв.копія ХУІІ ст.; ЦДІА, ф.62, оп. 1, спр. 1, арк. 43-51. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 148-156. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 1, арк. 50-66. Копія ХІХ ст. // Опубл.: *ІДР*, с. 404-419; ИСМ, П, № 225, с. 446. Регест: КОАК, № 12, с. 9**; ІІДІК, № 18, с. 4.

80. 1588 р. травня 10. Краків. – Указ Сигізмунда III про підтвердження права київських міщан обирати війта "подлуг волі и угодобаня". – Виклад змісту: привілей 28.П.1633 р.

81. 1588 р. травня 10. Краків. – Указ Сигізмунда III про підтвердження права київських міщан на монопольне шинкування в місті з обов'язком дворатної щорічної сплати до скарбу 800 кіп грошів кашчини. – Виклад змісту: привілей 28.П.1633 р.

82. 1588 р. травня 26. – Привілей Сигізмунда III на звільнення київських міщан від старих і нововстановлених мит. – Згадка: ви-рок 10.У.1607 р.

83. 1589 р. квітня 9. Варшава. – Лист Сигізмунда III до митників і митних писарів Луцької комори і Київського прикоморку про дозвіл на безмитну торгівлю київським міщанам, "хочай би которій и копій привилея меского не мел". – Згадка: привілей 28.П.1633 р.

84. 1589 р. квітня 10. Варшава. – Указ Сигізмунда III про підтвердження привілею 1582 р. на зрівняння магістратських урядників у сплаті штрафів і головици зі шляхтою***. – ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Засв. копія ХУІІ ст.

85. 1591 р. січня 3. Варшава. – Указ Сигізмунда III про встановлення цехових статутів для замкових ремісників м. Києва та про урівняння їх у правах торгівлі з магістратськими ремісниками і купцями. – ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 134, арк. 1-2. Засв. копія ХУІІІ ст. Мова польська; спр. 141, арк. 1 (у складі ук. 20.І.1634); ф. 221, оп. 1, спр. 151, арк. 3-6 (у складі ук. 20.І.1634); ЦНБ, ДА/517 Л, № 10 (у складі ук. 20.І.1634). // Виклад змісту: ИМ, вып. 10, с. 19. Регест: ККАК, № 134, с. 49.

* В указі наведено тексти привілеїв 1516, 1545, 1569 та 1576 рр.

** Помилково датовано І.У.1589 р.

*** В указі наведено текст привілею 1582 р.

86. 1592 р. червня 12. -- Лист Сигізмунда Ш до київського воеводи К.Острозького з наказом сприяти цехмістрам ремісничих цехів у боротьбі з партачами. -- ЦДІА, ф. 25, оп. 1, спр. 41, арк. 136-137. Засв. копія.

87. 1592 р. жовтня 19. Варшава¹¹. -- Указ Сигізмунда Ш про перенесення строків "непожиточних" ярмаркових днів у Києві для уникнення співпадіння з ярмарками інших великих міст. -- ЦДІА, ф. 25, оп. 1, спр. 41, арк. 738-739. Засв. копія. // Частково опубл.: КИВР, т. 1, с. 56.

88. 1593 р. червня 20¹². -- Привілей Сигізмунда Ш Київському магістрату на закріплення за магістратом перевозу з правом перевозного збору на Дніпрі та на усталення розміру рибної данини, сплачуваної міщанами до замку. -- Згадка: вирок З.ХІ.1611 р.

89. 1597 р. грудня 2. -- Лист Сигізмунда Ш до київського в'їта Я.Балики та магістратських урядників про заборону протидіяти впливу і владі київського уніатського митрополита М.Рогози. -- ЦДІА СРСР, ф. 823, оп. 1, спр. 218, арк. 1. Оригінал. // Опубл.: АЗР, т. 4, № 124, с. 177-178.

90. 1600 р. червня 15. Львів. -- Вирок Львівського трибуналу про касацію звинувачувального рішення Київського гродського суду в суперечці кн.Ружинського з київськими міщанами*, оскільки останні не підлягають юрисдикції цього суду. -- Згадка: вирок 21.IV.1611 р.

91. 1602 р. червня 21. Краків. -- Вирок Сигізмунда Ш у суперечці київського католицького єпископа з міщанами з дозволом тримати єпископські шинки на Біскупщині та з рішенням передати єпископські садиби на Хрещатицькій долині під юрисдикцію магістрату, а також з виправданням міщан від звинувачення у крадіжках цегли з костелів на будівельні потреби. -- Опубл.: ІМІЦ, № 22, с. 171-177.

92. 1604 р. червня 21. Краків. -- Лист Сигізмунда Ш до комісарів з наказом провести ревізію київських міських шинків для перевірки скарг про зменшення магістратських прибутків у зв'язку з відариттям єпископських шинків на Біскупщині. -- ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 48. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1,

* Йдеться про посягання міщанами слуг Ружинського.

спр. I, арк. 51-52. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 159-160. Засв. копія ХІХ ст. // Оpubл.: ИСМ, П, № 226, с. 447. Регест: КОАК, № 13, с. 9.

93. 1604 р. жовтня 23. Табір під Вишгородом. - Привілей Лжедмитрія I київським мішанам на звільнення від мит і тамги* на території Російської держави. - ЦДАДА, ф. 389, оп. I, спр. 85, арк. 437-438. Відпуск. // Оpubл.: АЗР, т. 4, № 161, с. 247-248. Виклад змісту: *SP*, с. 551.

94. 1604 р. - Указ Сигізмунда Ш про поширення юрисдикції київського католицького єпископа на частину київської міської території за Глибочицьким ручаєм** . - Виклад змісту: указ І9.ІІІ.1605р.; також: КИВР, т. 2, с. 316.

95. 1604 р. Острог. - Лист київського воеводи К.Острозького до київських мішан про зменшення міської капщинної суми з 800 до 600 кіп грошів у зв'язку з передачею частини території міста під юрисдикцію католицького єпископа. - Згадка: указ І9.ІІІ.1605 р.

96. 1605 р. лютого 22. Варшава^{ІЗ}. - Указ Сигізмунда Ш про звільнення на майбутнє київських мішан від робіт по укріпленню безкоштовно відбудованого ними замку. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 49. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 53-54. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 160-162. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 6-9, № 3. Копія ХІХ ст. // Оpubл.: ИСМ, № 94, с. 168-169; ЗОК, т. I, с. 365-366; т. 2, с. 898-899. Частково опубл.: ОК, с. 96-97; ЗОК, т. I, с. 38; ЛКП, с. 186. Виклад змісту: БКМІ, с. 36; АКУЗР, т. I, № 13, с. 629. Регест: КОАК, № 14, с. 9; ЦДІК, № 19, с. 4.

97. 1605 р. березня 19. Варшава. - Указ Сигізмунда Ш про зменшення київської капщинної суми з 800 до 600 кіп грошів у зв'язку з передачею частини міської території під юрисдикцію католицького єпископа. - Оpubл.: Архив КЗР, ч. 8, т. 5, № 136, с. 333-336.

98. 1605 р. липня 30. Краків. - Указ Сигізмунда Ш про передачу замковій адміністрації 300 злотих з міської капщинної суми "до помочи будованя" та забезпечення боеприпасами Київського замку. - Оpubл.: Архив КЗР, ч. 8, т. 5, № 137, с. 336-337.

* Різновид мита.

** Так звана біскущина.

99. 1605 р. листопада 18. Краків. - Лист Сигізмунда III до київських магістратських урядників з наказом передати уніатам скриньку з православними церковними реліквіями із Софійської соборної церкви, заховану в магістраті. - ЦДАДА, ф. 222, оп. I, спр. 2, арк. I. Оригінал. // Опубл.: ЛИВ, с. 143*.

100. 1606 р. квітня 17. Варшава. - Указ Сигізмунда III про підтвердження привілею 1558 р. на виключне право міщанського шинкування в Києві. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 51-52. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДАА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 54-57. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 163-164. Засв. копія ХІХ ст. // Опубл. ИСМ, II, № 227, с. 447-448. Регест: КОАК, № 15, с. 9.

101. 1606 р. квітня 25. Варшава. - Указ Сигізмунда III про підтвердження давніх привілеїв київських міщан на звільнення від мита "так старого, яко и новоподвишеного". - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 53. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДАА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 57-58. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 165-166. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, II, 14817-14897, ч. 6-9, № 4. Копія ХІХ ст.; ДА/517 Л, № 10. Засв. копія; копія. Мова польська та українська. // Опубл.: ИСМ, № 95, с. 169-170. Регест: КОАК, № 16, с. 9; ЦДІК, № 20, с. 4.

102. 1607 р. квітня 25. Люблін. - Вирок Люблінського трибуналу про касацію звинувачувального рішення Київського гродського суду в суперечці шляхтича Горностая з київськими міщанами**, оскільки останні не підлягають юрисдикції цього суду. - Згадка: вирок 21.IV.1611 р.

103. 1607 р. травня 4. Люблін. - Вирок Люблінського трибуналу про касацію звинувачувального рішення Київського гродського суду в суперечці Миколаївського домініканського монастиря з київськими міщанами***, оскільки останні не підлягають юрисдикції цього суду. - Згадка: вирок 21.IV.1611 р.

* Про захоплення міщанами скриньки і передачу її до ратуші див. там же, с. 142. Очевидно, дане королівське розпорядження виконане не було. Про дальшу боротьбу з уніатами за Софійську соборну церкву свідчать, зокрема, скарги 1616 і 1633 рр. уніатського митрополита Й.-В. Рутського на міщан, які чинять перешкоди церковним відправам у соборі та збройно нападають на митрополичі землі (ПШВ, с. 359-360; АКОС, с. 366-367).

** Йдеться про захоплення міщанами замкового плацу, належного орностая.

*** Йдеться про вирубання міщанами монастирської луці.

104. 1607 р. між травня 7 і червня 16. Варшава. - Із ухвали вального сейму про залучення київських міщан до термінової відбудови Київського замку, знищеного пожежею. - Опубл.: *W*, т. 2, с. 435; *СМ*, отд. 3, № 33, с. 56.

105. 1607 р. травня 10; 1608 р. квітня 30. Вільно. - Вироки Віленського трибуналу у суперечці київських міщан з фактором Великого кн. Литовського К. Бремером про незаконне стягнення з них мита в Могильові з рішенням відшкодувати в подвійному розмірі заподіянні міщанам збитки. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 54-60. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 59-69. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 167-172. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Засв. копія; Ц, 14817-14897, ч. 6-9, № 5. Копія ХІХ ст. // Опубл.: *ИСМ*, № 96, с. 170-171. Регест: *КОАК*, № 17, с. 9.

106. 1608 р. вересня 10. Краків. - Лист Сигізмунда Ш до київських міщан з наказом виявляти "повинну уважність и ушановане" до київського уніатського митрополита І. Погія. - ЦДІА СРСР, ф. 823, оп. 3, спр. 104, арк. 1. Оригінал.

107. 1611 р. березня 16. Київ. - Позов Київському магістрату до Київського гродського суду за скаргою Пустинно-Микільського монастиря про захоплення міщанами монастирських сіножатей на о-вах Глинищах і Лисці і про влаштування міського перевозу на монастирському березі Дніпра. - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Засв. копія.

108. 1611 р. квітня 21. Київ. - Вирок Київського гродського суду про відхилення позову Пустинно-Микільського монастиря до київських міщан про захоплення монастирських сіножатей на о-вах Глинищах і Лисці та влаштування перевозу на монастирському березі Дніпра, оскільки міщани не підлягають юрисдикції цього суду. - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Засв. копія.

109. 1611 р. не пізніше вересня 12. Варшава. - Позов київському війту і міщанам до Задвірного асесорського суду в справі за скаргою київського католицького єпископа про напад на єпископську резиденцію. - Згадка: ЦДІА, ф. 11, оп. 1, спр. 6, арк. 297.

110. 1611 р. не пізніше вересня 26. Київ (?). - Позов київському війту і міщанам до сеймового суду по звинуваченню у встановленні ктиторського права на Воскресенську, Добромильську, Приницькомикільську, Набережно-Микільську, Різдвогородицьку, Успенську, Борисоглібську "и иные околичные" церкви, а також

у заміні уніатських священників православними. - ЦДІА СРСР, ф. 823, оп. 3, спр. 115, арк. 1. Копія.

111. 1611 р. між вересня 29 і листопада 9. Варшава. - Ухвала вального сейму про звільнення київських міщан від робіт по будівництву і укріпленню замку. - Опубл.: *VL*, т. 3, с. 15.

112. 1611 р. листопада 3. Варшава. - Вирок Сигізмунда III в суперечці київських міщан з воєводою Ст.Жолкевським про закріплення за магістратом перевозу на Дніпрі з правом перевозного збору і про заборону воєводі стягати надмірну рибу данину з міщан. - Опубл.: Архив ЮЗР, ч. 8, т. 5, № 145(1), с. 375-377.

113. 1611 р. листопада 9. Варшава. - Вирок Сигізмунда III в суперечці київського воєводи Ст.Жолкевського з міщанами про забудову останніми підзамча з підтвердженням права київського війта "место Киев ... расширять где бы могли" і звільненням міщан від претензій воєводи на відшкодування збитків у сумі 2 тис. злотих. - Опубл.: Архив ЮЗР, ч. 8, т. 5, № 147, с. 381-382.

114. 1612 р. - Привілей Сигізмунда III Ф.Ходиці на київське війводство. - Згадка: Архив ЮЗР, ч. 7, т. 3, № 4, с. 31.

115. 1613 р. травня 9. Варшава. - Указ Сигізмунда III про підтвердження заборони стягати з київських міщан надмірну рибу данину до замку. - Опубл.: Архив ЮЗР, ч. 8, т. 5, № 145/2/, с. 377-379.

116. 1614 р. січня 20. Варшава. - Указ Сигізмунда III королівським ревізорам про точний облік і перевірку видатків Київського магістрату "на козаки и жолнери" для врегулювання розмірів стацій та інших військових повинностей. - Опубл.: Архив ЮЗР, ч. 8, т. 5, № 153, с. 430-431.

117. 1615 р. лютого 28. Варшава. - Привілей Сигізмунда III замковим цеховим ремісникам м.Кієва* на урівняння їх у правах торгівлі з магістратськими ремісниками і купцями; в тому числі - на звільнення від мит. - ЦДІА, ф. Вол. муз., Г-535, арк. 1. Копія; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 6-9, № 8. Копія XIX ст. // Опубл.: Архив ЮЗР, ч. 5, т. 1, № 31, с. 123-124. Частково опубл.: ШБКА, с. 177; ККЦ, с. 139.

* У привілеї названо цехи: кравецький, шевський, кушнірський, слюсарський, ковальський, римарський і постригацький.

118. 1615 р. березня 28. Варшава. – Привілей Сигізмунда III київським міщанам на вільне користування лісами довкола Києва і рибні лови на Дніпрі та його притоках "зверх Києва от устья Ирпеня аж ниже Києва до верхнього кінца річки Кривца". – ЦДАДА, ф. 124, оп. I (1688–1689 рр.), спр. 3, арк. 221; оп. I (1699 р.), спр. 8, арк. 42–43. Ділов. копії; ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 61–62. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 223, оп. I, спр. 307, арк. I. Оригінал. Мова польська; ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 69–70. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 443, арк. 173–174. Засв. копія ХІХ ст. // Оpubл.: ИСМ, П, № 228, с. 448–449; ВЗМ, с. 60. Регест: КОАК, № 18, с. 9.

119. 1615 р. травня 11. Варшава. – Вирок Сигізмунда III у суперечці замкової адміністрації з київськими міщанами про право замкових цехових ремісників торгувати на міському ринку з касадією невірно складеного замкового позову та з підтвердженням невідсудності київських міщан воеводському присуду. – Оpubл.: Архив КСР, ч. 8, т. 5, № 156, с. 436–439.

120. 1616 р. березня I. Варшава. – Вирок Сигізмунда III про передачу на розгляд уніатського митрополита Й.–В. Рутського суперечки київських міщан з уніатським священником І. Юзефовичем за ктиторські права на Воскресенську церкву на Подолі. – Оpubл.: ГМІЦ, № 32, с. 211–214.

121. 1616 р. квітня 26. Варшава. – Ухвала вального сейму про підтвердження Києву всіх наданих раніше прав і привілеїв. – Оpubл.: VL, т. 3, с. 146.

122. 1616 р. жовтня 15. Київ. – Лист київського католицького єпископа К. Казимірського "о небрагии с мешан мита"*. – Згадка: ордер 7. IX. 1764 р.

123. 1616 р. – Привілей Сигізмунда III київським міщанам на ктиторське право над Успенською соборною церквою на Ринку та охорону її від втручання уніатів. – Згадка: SP, с. 552.

124. 1618 р. не пізніше серпня 20. Варшава. – Вирок Задвірного асесорського суду в суперечці Києво-Печерського монастиря з Київським магістратом про порушення монопольного права міщан на шинкування із оштрафуванням монастиря на 5 тис. злотих на користь

* Очевидно, йдеться про помірне (див. Каталог № 8, 33 та ін.).

магістрату і заборонаю монастирських шинків. – Виклад змісту: Архів КЗР, ч. I, т. 6, № 181, с. 460.

125. 1618 р. серпня 22. Варшава. – Указ Сигізмунда III про зобов'язання приїжджих купців, згідно зі складським правом Києва, до виключно оптової торгівлі "в гостином их дому, который на то и сострен"^{*}. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 62–63; Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 71–72. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 175–176. Засв. копія ХІХ ст. // Опубл.: ИСМ, II, № 229, с. 449. Виклад змісту: КЕК, с. 355. Регест: КОАК, № 19, с. 9; РН, № 752, с. 345.

126. 1618 р. Люблін. – Інтердикт уніатського митрополита Й.-В. Рутського на Київ і околиці на мило довкола міста за вбивство міщанами й козаками ігумена-уніата Видубицького монастиря А. Грековича. – ЦДА СРСР, ф. 823, оп. I, спр. 428, арк. I. Оригінал. // Регест: ОДАМ, т. I, № 428, с. 169.

127. 1619 р. лютого 15. Варшава. – Указ Сигізмунда III про зобов'язання єврейських купців до виключно оптової торгівлі з киянами та заборону їм селитися в Києві, як "місті пограничному", оскільки вони не виконують військових повинностей і не можуть забезпечити "оборони и сторожи от неприятеля". – ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 63–65. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 72–75. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 442, оп. I, спр. 474, арк. 21. Копія ХІХ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 177–180. Засв. копія ХІХ ст.; ШНБ, II, 14817–14897, ч. 6–9; № 6. Копія ХІХ ст. // Опубл.: ИСМ, № 115, с. 192–194. Частково опубл.: КЕК, с. 355–359^{**}; ШЕКА, с. 177. Виклад змісту: БКМІ, с. 35; КСА, с. 196. Регест: КОАК, № 20, с. 9; РН, № 753, с. 346; ШДІК, № 23, с. 4.

128. 1619 р. лютого 15. Варшава. – Привілей Сигізмунда III Київському магістрату на гору Щекавицю для сприяння заселенню міста та розширенню його території, оскільки під час повенів "мало не половину міста вода поймует, за чим немало людей ... з Києва отходят". – ЦДАДА, ф. 124, оп. I, (1699 р.), спр. 3, арк. 80–82. Ділов. копія; ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 65–66. Засв. копія

* Дерев'яний гостиний двір для приїжджих купців вперше згадано в описі Києва 1584 р. М. Груневета. Він знаходився на міському ринку поблизу Успенської церкви (ИМГ, с. 208).

** Автор викладає досить упереджені міркування щодо автентичності цього документа (с. 355–366).

XVIII ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 76-77. Засв. копія I пол. XVIII ст.; ф. 538, оп. 2, спр. 448, арк. 181-183. Засв. копія XIX ст.; ЦНБ, П, 22104, арк. 1. Копія. // Оpubл.: ИСМ, П, № 230, с. 449-451; СМ, отд. 3, № 86, с. 59-61. Регест: ЮАК, № 21, с. 9.

129. 1619 р. лютого 27. Варшава. - Лист Сигізмунда III до київських поборців із забороною здавати в оренду збір податків із замкових міщан, збираючи їх особисто, як і з магістратського населення, для уникнення "здеротва немого" з боку орендарів. - Оpubл.: Архив ЮЗР, ч. 8, т. 5, № 158, с. 440-441.

130. 1619 р. березня 12. Варшава. - Привілей Сигізмунда III київським замковим ремісникам шевського та гарбарського цехів на право володіти двором на Подолі і торгувати "без вшляких податков местских" та з забороною магістрату чинити їм перешкоди. - ЦДІА, ф. 221, оп. 1, спр. 151, арк. 1-2 (у складі ук. 20.І.1634); спр. 269, арк. 29. Ділов. копія XVIII ст. // Оpubл.: Киевская старина, 1885, № 2, с. 611-612; КНД, с. 191-192.

131. 1619 р. липня 6. Варшава. - Лист Сигізмунда III до київського воеводи Т.Замойського про підкорення київських міщан владі уніатського митрополита. - ЦДІА СРСР, ф. 823, оп. 1, спр. 433, арк. 1. Оригінал. // Регест: ОДАМ, т. 1, № 433, с. 170.

132. 1619 р. липня 6. Варшава. - Указ Сигізмунда III про призначення комісарів для розслідування вбивства київськими міщанами й козаками ігумена-уніата Видубицького монастиря А.Грековича. - ЦДІА СРСР, ф. 823, оп. 1, спр. 432, арк. 1. Оригінал. // Частково опубл.: ОДАМ, т. 1, № 432, с. 170.

133. 1619 р. липня 6. Варшава. - Указ Сигізмунда III київському воеводі Т.Замойському про сприяння королівським комісарам у розслідуванні вбивства А.Грековича. - ЦДІА СРСР, ф. 823, оп. 1, спр. 431, арк. 1. Оригінал. // Частково опубл.: ОДАМ, т. 1, № 431, с. 169-170.

134. 1620 р. травня 12. Київ. - Лист київського католицького єпископа К.Казимірського про уступку київським міщанам о.Осетини і Вітицького ґрунту на лівому березі Дніпра. - Оpubл.: СМ, отд. 3, № 67, с. 147-148.

135. 1621 р. вересня 13. Варшава. - Указ Сигізмунда III про підпорядкування київському магістратському присуду замкових міщан,

які живуть на міських грунтах, та зобов'язання їх до виконання міських повинностей під загрозою виселення. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 67. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 78-79. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 183-185. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, П, 22106, арк. 1-2. Копія. Мова польська. // Опубл.: ИСМ, П № 234, с. 460-461. Регест: КОАК, № 22, с. 10.

136. 1622 р. лютого 28. Варшава. - Вирок Сигізмунда Ш в суперечці київських міщан з замковими ремісниками про відмову останніх брати участь "у муніцији и варунку міста" з примушенням їх до виконання фортифікаційних робіт та участі у громадській складці на оборону під загрозою штрафу 500 кіп грошів. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 68-69. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 80-83. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 185-189. Засв. копія ХІХ ст. // Опубл.: ИСМ, П, № 235, с. 461-463. Регест: КОАК, № 23, с. 10.

137. 1623 р. квітня 1. Варшава. - Привілей Сигізмунда Ш на звільнення київських міщан від звітності перед королівськими ревізорами про міські прибутки з шинкування. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 70. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 83-84. Засв. копія I пол. ХУШ ст., 92-93 (у складі ук. 20.П.1633)*; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 190-191. Засв. копія ХІХ ст. // Опубл.: *ІДР*, с. 419-420; ИСМ, П, № 236, с. 463-464. Регест: КОАК, № 24, с. 10.

138. 1624 р. лютого 25. Варшава. - Універсал намісника Новгород-Сіверського князівства Владислава-Сигізмунда про заборону стягати мито з київських міщан на території князівства. - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Засв. копія. Мова польська.

139. 1624 р. березня 7. Варшава. - Привілей Сигізмунда Ш київським міщанам на встановлення щонедільного торгового дня зі звільненням "людей приїзжаючих и купуючих" від сплати торгових зборів. ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 71. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 85-86. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; ІІО-ІІІ (у складі ук. 7.Ш.1624); ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 191-192. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, П, 22106, арк. 1-2. Копія. Мова польська. // Опубл.: ИСМ, П, № 237, с. 464-465. Регест.: КОАК, № 25, с. 10.

*Помилково датовано І.У.1623 р.

140. 1624 р. - Привілей Сигізмунда III київським міщанам на звільнення від участі в походах проти татар за межами Київського воеводства. - Виклад змісту: БКМІ, с. 36-37.

141. 1624 р. - Указ Сигізмунда III про підкорення київських міщан владі уніатського митрополита*. - Згадка: БИК, с. 143.

142. 1625 р. лютого 25. Варшава. - Указ Сигізмунда III про затвердження ухвали київських міщан на сплату бурмистрові і старшому райці щорічного утримання з міських прибутків у сумі 200 злотих кожному. - ЦНБ, П, 22107, арк. 1-2. Копія. Мова польська.

143. 1626 р. квітня 1. - Указ Сигізмунда III про підтвердження невідвітності Київського магістрату перед королівськими ревізорами у міських прибутках і видатках. - Згадка: КНПС, с. 7.

144. 1627 р. березня 2. Варшава. - Позов Сигізмунда III ігумену Кирилівського монастиря та вйтові і урядникам Київського магістрату до Задвірного асесорського суду для вирішення суперечки про право власності на Карпилівський ґрунт у передмісті Києва. - ЦДА, ф. 220, оп. I, спр. 109, арк. 1. Оригінал. Мова польська. // Регест: КНАК, № 109, с. 43.

145. 1627 р. липня 16. Варшава. - Вирок Сигізмунда III у суперечці київських міщан з воеводою Я.Тишкевичем про примушення їх до татарських "облав" з підтвердженням давніх привілеїв міщанам на звільнення "от хождения за татарами в инніе воеводства". - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 72-73. Засв. копія XVIII ст.; ЦДА, ф. 62, оп. I, спр. 1, арк. 86-88. Засв. копія I пол. XVIII ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 193-195. Засв. копія XIX ст. // Оpubл.: ИСМ, П, № 238, с. 465-466. Регест: ЮАК, № 26, с. 10.

146. 1628 р. травня 2. Варшава. - Вирок Сигізмунда III у суперечці Київського магістрату з Пустинно-Микільським монастирем про незаконне влаштування останнім перевозу на Дніпрі з наказом відшкодувати заподіяні міщанам збитки у сумі 5 тис. кіп і використовувати згаданий перевоз лише для монастирських потреб, як давніше. - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Засв. копія.

147. 1628 р. липня 3. Варшава. - Привілей Сигізмунда III київським міщанам на монопольне право продажу приїжджим купцям збіжжя і продуктів у Києві. - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Засв. копія.

* Вірогідно, указ пов'язаний з нападом київських міщан на резиденцію київського уніатського митрополита Й.-В.Рутського (див.: ОДАМ, т. I, с. 188).

148. 1629 р. липня 7. Варшава. - Повторний указ Сигізмунда III аналогічного змісту. - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Копія.

149. 1631 р. травня 3. Київ. - Із квітації екзакторів Київського воєводства про сплату київськими міщанами екстраординарних податків, ухвалених вальним сеймом 1628 р. - ЦДІА, ф. 25, оп. 1, спр. 177, арк. 593. Засв. копія. // Оpubл.: СМ, отд. 3, № 40, с. 67.

150. 1631 р. - Універсал підскарбія Великого кн. Литовського С. Паца про нестягнення мит з київських міщан у Литві і Білорусії. - Виклад змісту: *Корк*, с. 38.

151. 1632 р. березня 27. Махнівка. - Лист київського воєводи Я. Тишкевича до міщан з наказом не порушувати привілеї замкових ремісників на право вільної торгівлі на міському ринку. - ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 134, арк. 2-3. Засв. копія. Мова польська. // Регест: ККАК, № 134, с. 49.

152. 1633 р. лютого 20. Краків. - Указ Владислава IV про підтвердження привілею 1623 р. на звільнення київських міщан від звітності перед королівськими ревізорами про міські прибутки з шинкування^{*}. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 76-77. Засв. копія ХУШ ст. ^{**}; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 92-94. Засв. копія I пол. ХУШ ст. ^{**}, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 199-201. Засв. копія ХІХ ст. // Оpubл.: *ЗДР*, с. 419-420; ИСМ, II, № 250, с. 474. Регест: КОАК, № 29, с. 10.

153. 1633 р. лютого 26. Краків. - Указ Владислава IV про передачу Київському магістрату [плацу, будинків і лавок у ринку?], належних вірменській Різдобогородицькій церкві. - Регест: КОАК, № 46, с. 12.

154. 1633 р. лютого 28. Краків. - Указ Владислава IV про підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву^{***} з нагадуванням про рівноправність міщан усіх віросповідань. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 77-81. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 94-101. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 202-208. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Засв. копія. Мова польська; II, 14817-14897, ч. 1, арк. 67-79.

* В указі наведено текст привілею 1623 р.

** Помилково датовано 20. I. 1633 р.

*** В указі викладено зміст привілеїв 1588 та 1619 рр.

Копія XIX ст. // Оpubл.: АКСР, т. 10, № 13, стб. 635-642*; ИСМ, П, № 251, с. 474-479; ЩДІК, с. 12-17. Частково опубл.: ІУДМ, № 63, с. 80-83. Регест: КОАК, № 30, с. 10; ЩДІК, № 24, с. 4.

155. 1633 р. лютого 28. Краків. - Указ Владислава ІV про підтвердження права київських міщан на безмитну торгівлю. - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Засв. копія. Мова польська.

156. 1633 р. лютого 28. Краків. - Указ Владислава ІV про підтвердження підпорядкування київських міщан виключно війтівському присуду зі звільненням їх від юрисдикції воевод, намісників та інших королівських урядників. - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Засв. копія. Мова польська.

157. 1633 р. між лютого 8 і березня 17. Краків. - Ухвала коронаційного сейму про підтвердження давніх прав і привілеїв Києву зі звільненням київських міщан від новопідвищеного мита. - Оpubл.: т. 3, с. 392.

158. 1633 р. березня 21. Краків. - Лист Владислава ІV до депутатів Люблінського трибуналу з вимогою уважного розгляду суперечки Київського магістрату з Пустинно-Микільським монастирем за Микільський перевіз на Дніпрі. - ЦДА, ф. Вол. муз., Б-227, арк. 1. Оригінал. Мова польська.

159. 1633 р. серпня 4. Мінськ. - Універсал Владислава ІV про нестягнення мит з київських міщан. - ЦДА, ф. 442, оп. 1, спр. 474, арк. 22; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 251-252. Копія XIX ст.; ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Засв. копія. Мова польська.

160. 1633 р. - Указ Владислава ІV про затвердження за київськими міщанами права на збір помірною з привозного збіжжя на утримання Успенської соборної церкви. - Згадка: БИК, с. 159.

161. 1634 р. січня 12. Варшава. - Указ Владислава ІV про заборону воеводі втручатися в справи Київського магістрату, в тому числі - примушувати міщан до татарських "облав" за межами Київського воеводства. - Оpubл.: АКСР, т. 10, № 13, стб. 633-635. Виклад змісту: БКИИ, с. 36.

162. 1634 р. січня 20. Табір під Смоленськом. - Указ Владислава ІV про підтвердження привілею 1591 р. на урівняння замкових

* Помилково датовано 28.П.1631 р.

цехових ремісників Києва* з магістратськими у правах торгівлі**.- ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 134, арк. 1-2; спр. 142, арк. I. Засв. копія. Мова польська; ф. 221, оп. I, спр. 151, арк. 1-6. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Копія. Мова польська. // Регест: ККАК, № 134, с. 49; № 142, с. 51.

163. 1634 р. січня 20. Табір під Смоленськом. - Указ Владислава ІУ про підтвердження привілею 1619 р. замковим ремісникам шевського та гарбарського цехів на право володіння двором на Подолі з дозволом вільної торгівлі та заборонаю магістрату чинити їм перешкоди. - ЦДІА, ф. 221, оп. I, спр. 151, арк. 1-2. Засв. копія ХУІІІ ст. // Оубл.: КНД, с. 191-192.

164. 1634 р. січня 20. Табір під Смоленськом. - Указ Владислава ІУ про підтвердження листа 1619 р. на заборону здавати в оренду збір податків з замкових та магістратських міщан Києва. - Згадка: ИМ, вып. 10, с. 20.

165. 1634 р. вересня 12. Варшава. - Указ Владислава ІУ про підтвердження складського права Києву для "краковських, волоських, турецьких, московських" привозних товарів з метою уникнення конкуренції приїжджих купців з київськими. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 82. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 102-103. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 208-210. Засв. копія ХІХ ст. // Регест: ЮОАК, № 31, с. 10.

166. 1635 р. грудня 19. Варшава. - Вирок Владислава ІУ у суперечці київських міщан з воєводою Я.Тимкевичем про міські прибутки і видатки з підтвердженням звільнення міщан від звітності перед воєводою та з рішенням про остаточну передачу прибутків з міських шинків і перевозів до магістрату, за що міщани повинні дбати про "муніцію" і "цекаус"*** та доплачувати воєводі до належної капштинної суми 400 кіп грошів щорічно. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 83-85. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 104-108. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 210-214. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Копія. Мова польська. // Оубл. ИСМ, II, № 252, с. 479-482. Регест: ЮОАК, № 32, с. 10.

* В указі названо цехи: кравецький, шевський, кушнірський, слюсарський, ковальський, римський, постригацький.

** В указі наведено текст привілею З.ХП.1591 р.

*** Фортифікаційні споруди і запас зброї.

167. 1637 р. березня 16. Варшава. - Охоронний лист Владислава ІУ київським магістратським урядникам, звинуваченим у вбивстві О.Вистемпа, на недоторканість осіб і майна від воєводи Я.Тишкевича. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 86. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 108-109. Засв. копія І пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 215-216. Засв. копія ХІХ ст. // Частково опубл.: *SP*, с. 556-557. Регест: КОАК, № 33, с. 10.

168. 1638 р. квітня 30. Варшава. - Указ Владислава ІУ про підтвердження привілею 1634 р. на встановлення щонедільного торгового дня в Києві. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 87. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 110-111. Засв. копія І пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 216-218. Засв. копія ХІХ ст. // Регест: КОАК, № 34, с. 11.

169. 1638 р. травень. Варшава. - Повторний охоронний лист Владислава ІУ київським магістратським урядникам на недоторканість осіб і майна від воєводи Я.Тишкевича. - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Оригінал. Мова польська.

170. 1638 р. - Привілей Владислава ІУ на звільнення київських міщан від податків строком на 7 років у зв'язку з пожежою, що сталася під час боротьби за місто козацько-селянського загону Я.Острици. - Згадка: *SP*, с. 557.

171. 1641 р. серпня 20. Варшава. - Із ухвали Варшавського вального сейму про звільнення Києва "прикладом інших міст головних" від стацій коронних і козацьких військ. - Опубл.: *WZ*, т. 4, с. 16.

172. 1641 р. серпня 26. Варшава. - Привілей Владислава ІУ С.Мефедовичу на київське війтівство. - ЦНБ, П, 22109, арк. 1-2. Копія. Мова польська.

173. 1641 р. - Привілей Владислава ІУ київським міщанам на о.Труханів та рибні лови на оз.Долобєцькому. - Згадка: грамота 5.УП.1691 р.*

174. 1643 р. між лютого І і березня 29. Варшава. - Ухвала вального сейму про касацію вироків Київського гродського суду і Люблінського трибуналу в суперечці Пустинно-Микільського монастиря з Київським магістратом за о-ви Глинища і Лиску та про передачу * у грамоті З.Ш.1710 р., де також згадується цей привілей, він датований 1645 р.

чу справи на розгляд Задвірного асесорського суду. - Згадка: ви-
рок 23.ІІ.1645 р.

175. 1644 р. травня 18. Варшава. - Привілей Владислава ІУ
А.Ходинці на київське війтівство. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр.116,
арк. 88-89. Засв. копія ХУІІ ст.*; ЦДА, ф. 62, оп. 1, спр. 1,
арк. 112-114. Засв. копія I пол. ХУІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр.448,
арк. 218-221. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, П, 22108, арк. 1-3. Копія.
Мова польська. // Частково опубл.: АМ, с. 219; *SP*, с. 560. Вклад
змісту: БКМІ, с.36; АСЗР, т. 10, № 13, стб. 680. Регест: КОАК,
№ 35, с. 11.

176. 1645 р. березня 23. Варшава. - Вирок Владислава ІУ у су-
переччі Пустинно-Микільського монастиря з Київським магістратом з
підтвердженням давнього права міщан влаштовувати перевози на всій
березовій лінії Дніпра, в тому числі на монастирських о-вах Гли-
нищах і Ясній, при умові оплати монастиреві 1,5 камені воску щорічно,
а також зі скасуванням претензій монастиря на міські рибні
лови на оз.Долобецькому та сіножать Жорнівку біля Чорторії. -
ЦДАДА, ф. 124, оп. 1(1688-1689 рр.), спр. 3, арк. 221-224;
оп. 1(1699 р.), спр. 8, арк. 43-45. Ділов. копіі; ЦНБ, ДА/517 Д,
№ 10, Копія. Мова польська.

177. 1645 р. березня 27. Варшава. - Указ Владислава ІУ про
дозвіл приймати під юрисдикцію Київського магістрату нових осіб
при умові виконання ними "присяги на міщанство" та про оголошення
їм королівської оборони й протекції. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3,
спр. 116, арк. 91. Засв. копія ХУІІ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. 1,
спр. 1, арк. 115-116. Засв. копія I пол. ХУІІ ст.; ф. 442, оп. 1,
спр. 474, арк. 22-23. Копія ХІХ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448,
арк. 222-223. Засв. копія ХІХ ст.; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 6-9,
№ 7. Копія ХІХ ст. // Опубл.: ИСМ, № 143, с. 213; АЗР, т. 5,
№ 20, с. 73. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 39; *SP*, с. 557. Ре-
гест: КОАК, № 37, с. 11; ЦДАК, № 25, с. 4.

178. 1645 р. березня 30. Варшава. - Указ Владислава ІУ про
призначення щорічного утримання київському війтові з міських при-
бутків у сумі 500 злотих. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116,
арк. 90. Засв. копія ХУІІ ст.; ЦДА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк.114-
115. Засв. копія I пол. ХУІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк.221-

* Датовано 20.V.1644 р.

222. Засв. копія XIX ст.; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 1, арк. 80-81. Копія XIX ст. // Опубл.: АКСР, т. 3, № 65, с. 67-68; ІІДІК, с. 17. Виклад змісту: БКМ, с. 36. Регест: КОАК, № 36, с. II; ІІДІК, № 26, с. 4.

179. 1645 р. листопада 24. Варшава. - Привілей Владислава IV Михайлівському монастиреві на право тримати шинок на монастирських ґрунтах із заборонаю київським міщанам перешкоджати дозволеному шинкуванню. - ЦНБ, 535 ж/1763, арк. 34-35. Копія I пол. ХУІІІ ст. Мова польська. // Частково опубл.: ЗОК, т. 2, с. 520-521*.

180. 1645 р. - Привілей Владислава ІV на затвердженні за Київським магістратом території між Старокиївськими валами для поселення новоприйнятих під магістратську юрисдикцію осіб. - Згадка: БІК, с. 146.

181. 1646 р. грудня 19. Варшава. - Універсал Владислава ІV про нестягнення мит з київських міщан та надання їм права на торгівлю будь-якими товарами "огулом и потроху" з дозволом "мерею своєю мерити". - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 92-93. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 116-118. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 223-225. Засв. копія XIX ст.; ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Копія ХУІІІ ст. Мова польська. // Регест: КОАК, № 38, с. II.

182. 1647 р. серпня 8. Варшава. - Повторний охоронний лист Владислава ІV київським магістратським урядникам, звинуваченим у вбивстві О. Вистемпа. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 94. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 118-119. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 226-227. Засв. копія XIX ст. // Регест: КОАК, № 39, с. II.

183. 1649 р. січня 12. Варшава. - Указ Яна-Казимира про передачу Київському магістратові будинку і садиби поруч з міською броварнею, незаконно придбаних Л. Йосифовичем. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 95. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 120-121. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 157-158. Засв. копія XIX ст.**// Регест: КОАК, № 40, с. II.

* Помилково датовано 1646 р.

** Документи помилково датовано 1600 р.

184. 1649 р. квітня 3. Варшава. - Указ Яна-Казимира про підтвердження дозволу 1645 р. приймати під юрисдикцію Київського магістрату нових осіб та про оголошення їм королівської оборони й протекції. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 96. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 121-122. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 228-229. Засв. копія ХІХ ст. // Регест: КОАК, № 41, с. 11.

185. 1649 р. квітня 3. Варшава. - Указ Яна-Казимира про підтвердження порядку обрання та утримання київських в'їтів. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 105-106. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 134. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 244-245. Засв. копія ХІХ ст. // Регест: КОАК, № 48, с. 12.

186. 1649 р. травня 3. - Указ Яна-Казимира про затвердження встановлених магістратом цехових статутів київських ремісників*. - ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 149, арк. 1. Оригінал. Мова польська. Пергамент. // Виклад змісту: БЮИ, с. 35. Регест: ККАК, № 149, с. 53.

187. 1649 р. листопада 24** . Київ¹⁴. - Зобов'язання київського воеводи А.Киселя перед Київським магістратом клопотатися про затвердження вальним сеймом гарантійних привілеїв на охорону пільг київських міщан. - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Копія. Мова польська.

188. 1649 р. листопада 24. Київ. - Угода київського воеводи А.Киселя з Київським магістратом про передачу в оренду міщанам замкових будівель і прибутків*** та угідь за 17 тис. злотих щорічно. - ЦНБ, ДА/517 Л, № 10. Оригінал. Мова польська.

189. 1650 р. січня 12. Варшава. - Указ Яна-Казимира про підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву, виданий на основі пока-

* В указі названо цехи: кравецький, шевський, кушнірський, слюсарський, ковальський, римарський та постригацький.

** А.Кисіль прибув до Києва 6 листопада 1649 р. і кілька тижнів перед підписанням компромісних угод з міщанами жив, як свідчать літописи Й.Єрлича, у порожньому замку "не без страху" (СМ, отд. I, с. 42).

*** Серед мит, що збиралися на замок, згадані: промито (грошовий штраф за порушення митного розпорядку) та ряд мит; серед інших податків - куничне, обвістка і рибна десятина.

заних міщанами 8 пергаментних грамот*. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 102-103. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 130-132. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 240-242. Засв. копія ХІХ ст. // Регест: КОАК, № 46, с. 11-12.

190. 1650 р. січня 12. Варшава. - Указ Яна-Казимира про підтвердження давніх привілеїв на монопольне право міщанського шинкування в Києві**. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 100. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 127-128. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 235-237. Засв. копія ХІХ ст. // Регест: КОАК, № 44, с. 11.

191. 1650 р. січня 12. Варшава. - Указ Яна-Казимира про підпорядкування магістратському присуду та залучення до виконання міських повинностей невідлегле магістрату населення Києва. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 101. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 129-130. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 238-239. Засв. копія ХІХ ст. // Регест: КОАК, № 45, с. 11.

192. 1650 р. січня 12. Варшава. - Указ Яна-Казимира про затвердження ухвали київських міщан на призначення щорічного утримання бурмистрам і райцям з міських прибутків у сумі 300 злотих.- ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 98-99. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 125-127. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 233-235. Засв. копія ХІХ ст. // Виклад змісту: БКМІ, с. 36. Регест: КОАК, № 43, с. 11.

193. 1650 р. березня 7. Житомир. - З ухвали об'єднаного сеймику Київського і Чернігівського воєводств про стягнення надзвичайного подимного на утримання каральних загонів для придушення селянських виступів, яке накладається на київських міщан вопереч їх магдебурзьким привілеєм. - ЦДІА, ф. 11, оп. 1, спр. 13, арк. 84. Засв. копія. // Опубл.: Архив ЮЗР, ч. 3, т. 4, № 172, с. 415. Регест: БОАК, № 57, с. 8.

194. 1650 р. березня 28. Варшава. - Указ Яна-Казимира про підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву***. - ЦНБ, П, 14817-

* А саме: 21.П.1585; 10.ІV.1589; 15.П.1619; 1.У.1623; 20.І.1633; 26.П.1633; 30.ІV.1638; 19.ХП.1646.

** Напередодні Визвольної війни в Києві було 58 міщанських шинків (3Р, с.558).

*** В указі наведено текст привілею 28.П.1633 р.

14897, ч. 2, № 13, арк. 11-18. Копія XIX ст. // Опубл.: АЮЗР, т. 10, № 13, стб. 635-644. Частково опубл.: ЩБКА, с. 178. Виклад змісту: БКМІ, с. 35. Регест: ЦДІК, № 27, с. 4*.

195. 1650 р. листопада 7. Житомир. - Із ухвали сеймику Київського роеводства про звільнення київських міщан від державних податків, повинностей і мит строком на 4 роки. - ЦДІА, ф. II, оп. I, спр. 13, арк. 599. Засв. копія. // Опубл.: Архив ЮЗР, ч. 3, т. 4, № 210, с. 529. Регест: БОАК, № 593, с. 39-40.

196. 1650 р. листопада 12. Варшава. - Привілей Яна-Казимира на звільнення київських ремісників від ланового і шосового податків** . - Виклад змісту: БКМІ, с. 35-36; АЮЗР, т. 10, № 13, стб. 629; ИМ, вып. 10, с. 20***.

197. 1650 р. грудня 15 (5?), Варшава. - Повторний охоронний лист Яна-Казимира київським магістратським урядникам, звинуваченим у вбивстві О.Вистемпа. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 97-98. Засв. копія XVIII ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. I, спр. I, арк. 123-124. Засв. копія I пол. XVIII ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 230-232. Засв. копія XIX ст. // Регест: КОАК, № 42, с. 11.

198. 1651 р. не раніше березня 14. Біла Церква. - Універсал Б.Хмельницького київським міщанам невстановленого змісту. - Згадка: ДБХ, с. 657.

199. 1651 р. не раніше серпня 17. Київ. - Заява намісника Київського замку про загибель під час пожежі на Подолі грамот з привілеями київських міщан, у тому числі - на міські ґрунти. - ЦДІА, ф. 59, оп. I, спр. 66, арк. 3. Ділов. копія XVIII ст.

200. 1351 р. вересня 18. Біла Церква. - Статті Білоцерківської угоди про амністію польського уряду київським міщанам - учасникам Визвольної війни, а також про обмеження кількості реєстрових козаків у Києві, проголошеному "стольним і судовим" містом України. - Опубл.: СГГД, № 143, с. 462-464; МИМ, т. 3, № 14, с. 62-63; ПКВ, т. 2, отд. 3, № 14, с. 125-131; ЩБКА, с. 180.

201. 1651 р. - Привілей Яна-Казимира київським міщанам на поновлення і підтвердження їх давніх прав і привілеїв. - Згадка: БКМ, с. 147.

* Помилково датовано 28.ІІ.1652 р.

** Поземельний і подвірний податки.

*** Помилково датовано I.I.1650 р.

14897, ч. 2, № 13, арк. 11-18. Копія XIX ст. // Опубл.: АЮЗР, т. 10, № 13, стб. 635-644. Частково опубл.: ЩБКА, с. 178. Виклад змісту: БКМ, с. 35. Регест: ЩДІК, № 27, с. 4*.

195. 1650 р. листопада 7. Житомир. - Із ухвали сеймику Київського рєсводства про звільнення київських міщан від державних податків, повинностей і мит строком на 4 роки. - ЦДІА, ф. 11, оп. 1, спр. 13, арк. 599. Засв. копія. // Опубл.: Архив ЮЗР, ч. 3, т. 4, № 210, с. 529. Регест: БОАК, № 593, с. 39-40.

196. 1650 р. листопада 12. Варшава. - Привілей Яна-Казимира на звільнення київських ремісників від ланового і шосового податків^{кж}. - Виклад змісту: БКМ, с. 35-36; АЮЗР, т. 10, № 13, стб. 629; ИМ, вып. 10, с. 20^{кжк}.

197. 1650 р. грудня 15 (5?). Варшава. - Повторний охоронний лист Яна-Казимира київським магістратським урядникам, звинуваченим у вбивстві О.Вистемпа. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 97-98. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 123-124. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 230-232. Засв. копія XIX ст. // Регест: ЮАК, № 42, с. 11.

198. 1651 р. не раніше березня 14. Біла Церква. - Універсал Б.Хмельницького київським міщанам невстановленого змісту. - Згадка: ДБХ, с. 657.

199. 1651 р. не раніше серпня 17. Київ. - Заява намісника Київського замку про загибель під час пожежі на Подолі грамот з привілеями київських міщан, у тому числі - на міські ґрунти. - ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 66, арк. 3. Ділов. копія ХУШ ст.

200. 1651 р. вересня 18. Біла Церква. - Статті Білоцерківської угоди про амністію польського уряду київським міщанам - учасникам Визвольної війни, а також про обмеження кількості реєстрових козаків у Києві, проголошеному "стольним і судовим" містом України. - Опубл.: СГГД, № 143, с. 462-464; ИИМ, т. 3, № 14, с. 62-63; ПВК, т. 2, отд. 3, № 14, с. 125-131; ЩБКА, с. 130.

201. 1651 р. - Привілей Яна-Казимира київським міщанам на поновлення і підтвердження їх давніх прав і привілеїв. - Згадка: БКМ, с. 147.

* Помилково датовано 28.ІІ.1652 р.

кж Поземельний і подвірний податки.

кжк Помилково датовано 1.І.1650 р.

202. 1652 р. березня 20. Варшава. - Указ Яна-Казимира про скасування привілеїв, наданих шляхті під час "заверухов козацких" на майно і-грунти київських міщан, у зв'язку з амністією учасникам Визвольної війни. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 104. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДІА, ф. 62, оп. 1, спр. 1, арк. 182-183. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 242-244. Засв. копія ХІХ ст. // Регест: КОАК, № 47, с. 12.

203. 1652 р. березня 20. Варшава. - Указ Яна-Казимира про звільнення київських міщан, потерпілих під час пожежі 1651 р., від державних податків, повинностей і мит строком на 4 роки. - ЦДІА, ф. Вол. муз., Б-226, арк. 1. Оригінал. Мова польська. // Частково опубл. *SP*, с. 566.

204. 1652 р. червня 8. Табір під Кам"янцем-Подільським. - Універсал Б.Хмельницького про звільнення київських міщан від військових переходів і постоїв. - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 3, арк.17-18. Копія ХІХ ст. // Опубл.: АЗР, т. 5, № 30, с. 88; ККБХ, с. 74; ДБХ, № 178, с. 256-266. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 64; ГУК, с. 25-26; ІМС, с. 61, Регест: ШДІК, № 28, с. 4.

205. 1653 р. січня 28. - Універсал Б.Хмельницького про звільнення київських міщан від сплати кашинних сум, недоданих у зв'язку з епідемією в Києві. - Виклад змісту: БКММ, с. 38; АЮЗР, т. 10, № 13, стб. 632-633.

206. 1653 р. червня 2. Табір під Баром. - Лист Б.Хмельницького про заборону козакам київського передмістя Пріорки захоплювати міщанські ґрунти і сіножаті. - ЛМУМ, РК, 7235. Оригінал. // Опубл.: АЗР, т. 5, № 35, с. 89-90; ЗОК, т. 2, с. 726; ККБХ, с.75; ДБХ, № 204, с. 290-291. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 66.

207. 1653 р. червня 3. Табір під Баром. - Універсал Б.Хмельницького про оголошення гетьманської протекції Києву, "так през неприятеля,яко і мор упалому", із суворок заборону стягати з міщан побори на військо. - ДІМ УРСР, РД, № 4. Фотокопія з оригіналу. // Опубл.: ДБХ, № 205, с. 291-292. Частково опубл.: ГУК, с. 25-26.

208. 1654 р. січня 17. Переяслав. - Універсал Б.Хмельницького про заборону козацького шинкування в Києві, яке порушує права і привілеї міщан. - ЦНБ, П, 22080, арк. 1. Оригінал. // Опубл.: ПЕВ,

1887, № 47-48, с. 1118^{*}; ДБХ, № 229, с. 317-318. Частково опубл.: КБХ, с. 370. Факсим.: IV, с. 167; ІМС, с. 62; IV, т. 2, с. 123.

209. 1654 р. травень-липень. Москва. - Боярські резолюції на чолобитній київських міщан до російського уряду з підтвердженням магдебурзьких привілеїв Києву та попереднім звільненням від мит лише на території України до Путивля. - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 2, № 12, арк. 3-11. Копія XIX ст. // Опубл.: АЮЗР, т. 10, № 13, стб. 618-624. Частково опубл.: КМГ, с. 36-40; ЩЕКА, с. 181-182; ККЦ, с. 143. Виклад змісту: ІК, с. 184. Регест: ЩДІК, № 31, с. 4.

210. 1654 р. липня 16. Москва. - Жалувана грамота Олексія Михайловича київським міщанам, видана за клопотанням Б.Хмельницького^{**}, на підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 107-114. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 133, арк. 1-10. Засв. копія XIX ст.; ЦДІА, ф. 442, оп. 1, спр. 474, арк. 23-24. Копія XIX ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 11-15. Засв. копія XIX ст.; арк. 252-253. Копія XIX ст.; ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 3, арк. 60-65. Ділов. копія II пол. ХУШ ст.; ЦНБ, І, 183, арк. 4-6. Копія I пол. ХУШ ст.^{***}, І, 60342. Ділов. копія ХУШ ст.; П, 14817-14897, ч. 1, арк. 100; ч. 5, арк. 1-3. Копії XIX ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 2-11. Копія ХУШ ст. // Опубл.: СГГД, т. 3, № 176, с. 524-531; ПСЗ, т. 1, № 133, с. 342-349; МММ, т. 3, № 29, с. 104-117; ВЛС, т. 1, с. 192-204; БКМ, с. 75-82; КСУ, № 133, стб. 337-343. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 40-41; КМГ, с. 40-41; КСА, с. 197. Виклад змісту: ТБКМ, с. 199-200. Регест: ЩДІК, № 33, с. 4.

211. 1654 р. липня 16. Москва. - Жалувана грамота Олексія Михайловича київським ремісникам на підтвердження цехового устрою "по прежим правам и привиліям". - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 4, арк. 2-3. Копія XIX ст. // Опубл.: АИ, № 84, с. 220-221; АЮЗР, т. 10, № 13, стб. 651-653. Частково опубл.: ККЦ, с. 144; ПІРЦ, с. 31-32. Виклад змісту: ІК, с. 181. Регест: ЩДІК, № 35, с. 5.

212. 1654 р. липня 16. Москва. - Жалувана грамота Олексія Михайловича київським міщанам на звільнення від подимного і чолово-

* Помилково датовано 13.І.1654 р.

** Опубл.: ВУР, № 252, с. 573-574; ДБХ, № 244, с. 341-342 та ін.

*** Початок документа (арк. 1-3) не зберігся.

го податків строком на 10 років. - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 2, № 15, арк. 19-20. Копія XIX ст. // Оpubл.: АКСР, т. 10, № 13, стб. 649-651. Частково опубл.: КМГ, с. 42. Регест: ШДІК, № 36, с. 5.

213. 1654 р. липня 16. Москва. - малувана грамота Олексія Михайловича Б.Сомковичу на київське вйтівство зі щорічним утриманням "из доходов ратушских" у сумі 500 злотих. - ЦДА, ф. 220, оп. 1, спр. 156, арк. 1. Оригінал; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 4, арк. 1-2. Копія XIX ст. // Оpubл.: АИ, № 83, с. 219-220; АКСР, т. 10, № 13, стб. 647-649. Частково опубл.: КМГ, с. 41. Регест: ШДІК, № 34, с. 5; ККАК, № 156, с. 55.

214. 1654 р. липня 16. Москва. - малувана грамота Олексія Михайловича на підтвердження щорічного утримання київським бурмістрам, райцям і лавникам у сумі 900 злотих. - ЦДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 114-116. Засв. копія XVIII ст.; ЦДА, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 16. Засв. копія XIX ст.; ЦНБ, І, 183, арк. 6. Копія I пол. XVIII ст.; П, 14817-14897, ч. 6-9, № 9. Копія XIX ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 12-13. Копія XVIII ст. // Оpubл.: АКСР, т. 10, № 13, стб. 653-654; ПГОМ, с. 195-196.

215. 1654 р. липня 17. Москва. - Інструкція Олексія Михайловича київським воеводам про непорушення магдебурзьких привілеїв київських міщан. - Оpubл.: АКСР, т. 10, № 13, стб. 653-658. Частково опубл.: КМГ, с. 42-43.

216. 1655 р. квітня 6. Чигирин. - Універсал Б.Хмельницького про заборону київським священикам ситити мед в інших броварах, крім "місцного ратушного". - ЦДА, ф. 220, оп. 1, спр. 159, арк. 1. Оригінал. // Оpubл.: АЗР, т. 5, № 32/2, с. 92-93, ККБХ, с. 76-77; ДБХ, № 305, с. 420-421. Регест: ККАК, № 159, с. 56.

217. 1655 р. листопада 26. Паволоч. - Універсал Б.Хмельницького про заборону козацькій старшині вимагати від київських міщан підводи і данину та про передачу до магістратського суду козаків, які чинять кравди міщанам. - ЦДА, ф. 56, оп. 1, спр. 4, арк. 11 (у складі вироку 26.XI.1729); ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 3, арк. 18-19. Копія XIX ст.; ЛМУМ, -РК, 7236. Оригінал. // Оpubл.: АЗР, т. 5, № 44, с. 95; ККБХ, с. 77-78; ДБХ, № 344, с. 460-461. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 64; ГVK, с. 23; КЕХ, с. 364-365. Регест: ШДІК, № 37, с. 5.

218. 1656 р. липня 28. Київ. - Універсал київського полковника П.Хмельницького про повернення київському ковальському цехові сіножати на Оболоні, захопленої Миколаївським домініканським монастирем. - ДАК, ф. 1, оп. 2а, спр. 6, арк. 2-3. Ділов. копія ХУІІІ ст.

219. 1656 р. жовтня 8. Чигирин. - Універсал Б.Хмельницького про надання київському козацькому отаманові ґрунту в Києві з дозволом шинкувати медом, пивом і брагою, "яко и вси козаки таким се промислом бавят". - ЦДАДА, ф. 124 (1604-1656 рр.), спр. 2, арк. 2. Ділов. копія; ЦДА, ф. 51, оп. 1, спр. 1, арк. 1; спр. 591, арк. 7. Ділов. копія ХУІІІ ст. // Опубл.: ДБХ, № 410, с. 538-539. Частково опубл.: ТБКІ, с. 199.

220. 1656 р. жовтня 9. Чигирин. - Універсал Б.Хмельницького київському полковнику П.Хмельницькому про запровадження цехового устрою серед київських шевців. - Опубл.: ДБХ, № 411, с. 539.

221. 1656 р. листопада близько 18. - Лист Б.Хмельницького до київських міщан про ремонт міської брами. - Згадка: АКСР, т. 3, № 365, с. 550.

222. 1656 р. - Універсал Б.Хмельницького про дозвіл Кирилівському монастиреві влаштувати містки "для дутшого проїзду на болотах, кои под Кириловским монастирем", з правом стягати мостове з київських міщан. - Згадка: ЦНБ, 1, 54088 (Лаз. 15), арк. 200, 202.

223. 1657 р. березня 15. Чигирин. - Універсал Б.Хмельницького про дозвіл київським міщанам вести безмитну торгівлю зі Старим Биковом на території Великого кн.Литовського. - Опубл.: КСД, с. 74-75; КВП, с. 92; ДБХ, № 438, с. 572. Частково опубл.: КБХ, с. 372-373.

224. 1657 р. жовтня 8. Київ. - Універсал І.Виговського про надання київським бондарям, теслям, стельмахам, столярам, сніцарям, тертичникам і токарям права об'єднатися у бондарський цех. - ЦДА, ф. 221, оп. 1, спр. 269, арк. 10. Засв. копія ХУІІІ ст.

225. 1657 р. жовтня 21. Київ. - Універсал І.Виговського про поновлення і підтвердження грамот київського бондарського цеху на цехові права, привілеї і статuti, які згоріли під час пожежі 1651 р. - ЦДА, ф. 221, оп. 1, спр. 269, арк. 11. Засв. копія ХУІІІ ст.

226. 1657 р. жовтня 23. Київ. - Універсал І.Виговського про звільнення київських міщан від загальної підводної повинності та встановлення норми постачання термінових підвод для царських і гетьманських гінців. - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 3, арк. 19. Копія XIX ст. // Опубл.: АЗР, т. 5, № 51, с. 100-101. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 64. Регест: ЩДІК, № 38, с. 5.

227. 1657 р. жовтня 23. Київ. - Універсал І.Виговського про підтвердження права власності ковальського цеху на сіножать на Оболоні. - ДАК, ф. І, оп. 2а, спр. 6, арк. 4. Ділов. копія XVII ст.

228. 1658 р. червня 21. Київ. - Універсал наказного київського полковника В.Дворецького про підтвердження права власності ковальського цеху на сіножать на Оболоні. - ДАК, ф. І, оп. 2а, спр. 6, арк. 3. Ділов. копія XVII ст.

229. 1658 р. липня 26. Чигирин. - Універсал І.Виговського про підтвердження універсалів 1655 і 1657 рр. на звільнення київських міщан від підводної повинності. - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 3, арк. 20. Копія XIX ст. // Опубл.: АЗР, т. 5, № 56, с. 105. Регест: ЩДІК, № 39, с. 5.

230. 1659 р. грудня 3*. Москва. - Жалувана грамота Олексія Михайловича київським міщанам "на строение вновь ... на своих прежних местах без опасения" після розорення Києва татарськими і польськими військами із заборною полякам, вірменам та євреям селитися в місті, а також на повернення магістрату захоплених Миколаївським домініканським монастирем ґрунтів на Оболоні та Пріорці. - Частково опубл.: ИМ, вып. 7, с. 2-3. Вив'яд змісту: ЦДА, ф. 193, оп. І, спр. 1089, арк. 105-106.

231. 1659 р. - Указ Яна-Казимира про обмеження кількості київських ремісничих цехів до чотирьох. - Згадка: грамота 28.ш.1660 р.

232. 1660 р. березня 28. Москва. - Жалувана грамота Олексія Михайловича на об'єднання усіх без винятку київських ремісників у 4 цехи по 100 чоловік у кожному з підпорядкуванням їх магістрату, а також на дозвіл російським купцям вільно торгувати в Києві "опричь винной и табачной продажи". - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 117. Засв. копія XVII ст.; ЦДА, ф. 533, оп. 2,

* М.Берлінський датує цей документ 3.ш.1660 р. (БМК, с. 151).

спр. 448, арк. 17. Засв. копія XIX ст.; ЦНБ, I, 183, арк. 7. Копія I пол. XVII ст.; П, 14817-14897, ч. 4, арк. 3-4. Копія XIX ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 14. Копія XVII ст. // Оpubл.: АИ, № 145, с. 289-290. Частково опубл.: ККЦ, с. 144. Регест: ШДІК, № 40, с. 5.

233. 1660 р. липня 5. Табір під Кодачком. - Універсал Ю.Хмельницького про дозвіл київським міщанам вести безмитну торгівлю з російськими містами "мокрым и сухим путем". - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 3, арк. 20-21. Копія XIX ст. // Оpubл.: АЗР, т. 5, № 62, с. 108-109; КМГО, № 1, с. 24-25. Регест: ШДІК, № 41, с. 5.

234. 1660 р. грудня 3. Москва. - Далувана грамота Олексія Михайловича на підтвердження права київських міщан: на прибутки з перевозних і митних зборів у місті, на колишні домініканські і єпископські ґрунти Пріорку й Оболонь; на право шльохетської нав'язки для магістратських урядників. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 119-120. Засв. копія XVII ст.; ЦДА, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 18-19. Засв. копія XIX ст.; ЦНБ, I, 183, арк. 7-8. Копія I пол. XVII ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 15-17. Копія XVII ст. // Оpubл.: ИМ, вып. 2, с. 30-32.

235. 1661 р. травня 8. Москва. - Далувана грамота Олексія Михайловича на підтвердження прав і пільг київських міщан, видана у винагороду за вірність присязі на возз'єднання з Російською державою. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 121-122. Засв. копія XVII ст.; ЦДА, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 20-21. Засв. копія XIX ст.; ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 3, арк. 1-2, 66-67. Засв. копія XVII ст.; ЦНБ, I, 183, арк. 8-9. Копія I пол. XVII ст.; П, 14817-14897, ч. 2, арк. 13-14. Копія XIX ст.; ДІМ, ф. 445., спр. 17, ч. 40, арк. 17-19. Копія XVII ст. // Оpubл.: АЮЗР, т. 5, № 32, с. 63-64. Регест: ШДІК, № 42, с. 5.

236. 1661 р. - Далувана грамота Олексія Михайловича на звільнення київських міщан від оплати міського податку строком на 5 років для укріплення земляного валу довкола Подолу та поповнення запасів міської зброї, а також про підтвердження права на вільне рубання лісу довкола Києва. - Виклад змісту: АЮЗР, т. 6, № 14, с. 55; СМ, отд. 3, № 67, с. 137.

237. 1663 р. липня 5. - Універсал І.Брюховецького про звільнення київських міщан, потерпілих під час війни, від військових

повинностей. — Оpubл.: АЗР, т. 5, № 64, с. 109—110. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 64; ГУК, с. 26.

238. 1663 р. серпня 22. — Універсал І.Брюховецького про заборону німціанського шинкування в Києві з наданням магістрату права конфіскації "таємне" і "явне" шинкованої горілки. — Оpubл.: ТБКМ, с. 200—201.

239. 1665 р. червня 24 (8?). Табір під Києвом на Либеді. — Універсал І.Брюховецького про заборону козацькій старшині стягати з київських міщан підводи і данини із зобов'язанням останніх до оплати термінових поборів за наказом гетьмана. — Оpubл.: АЗР, т. 5, № 68, с. 111—112; КМГО, № 2, с. 25—26. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 64—65; ГУК, с. 26.

240. 1665 р. вересня 20. Київ. — Резолюція київського воеводи І.Чадаєва на чолобитній міщан з відмовою задовольнити їх претензії: про ліквідацію казенного перевозу, звільнення від стацій і підвод для "ратних людей", заборону останнім користуватися міськими сіножатами та примушувати київських ремісників до ремонту зброї. — ЦНБ, П, 14817—14897, ч. 2, арк. 14—23. Копія XIX ст. // Оpubл.: АКСР, т. 6, № 14, с. 58—60. Регест: ШДІК, № 44, с. 5*.

241. 1635 р. листопада 29 (3? 9?). Москва. — Жалувана грамота Олексія Михайловича київським міщанам на підтвердження грамоти 1660 р. із оголошенням царської протекції місту при оплаті "належних хлебных и денежных" податків до державної скарбниці. — ЦЛАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 123—124. Засв. копія XVIII ст.; ЦДІА, ф. 530, оп. 2, спр. 448, арк. 22. Засв. копія XIX ст.; ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 3, арк. 2—3. Засв. копія I пол. XVIII ст.; ЦНБ, І, 183, арк. 9—10. Копія I пол. XVIII ст.; П, 14817—14897, ч. 5, арк. 3—4. Копія XIX ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 19—20. Копія XVIII ст.** // Оpubл.: ПСЗ, т. 1, № 378, с. 622; КСУ, № 378, стб. 611. Регест: РХУ, № 36, с. 15; ШДІК, № 43, с. 05.

242. 1666 р. травня 4—5. Київ. — Резолюція київського воеводи П.Шереметева на чолобитній міщан про звільнення їх від підвод і стацій зі встановленням річної норми постачання 60 підвод та рішенням про стягнення з міщан 200 крб. на купівлю будинків для рейтарів. — ЦНБ, П, 14817—14897, ч. 2, арк. 23—28. Копія XIX ст. // Оpubл.: АКСР, т. 5, № 39, с. 97—100. Регест: ШДІК, № 45, с. 5.

* Помилково датовано II.XI.1665 р.

** Помилково датовано 1666 р.

243. 1667 р. лютого 20. Москва. - Жалувана грамота Олексія Михайловича Д.Полоцькому на київське вийтівство. - ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 178, арк. 1. Оригінал; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 4, арк. 5. Копія. // Оpubл.: АИ, т. 4, № 192, с. 362-363. Регест: ШДІК, № 46, с. 5; ККАК, № 178, с. 61.

244. 1667 р. лютого 24 (21?). Москва. - Жалувана грамота Олексія Михайловича на звільнення київських міщан від підвод і стацій для гінців та підтвердження права вільного користування лісами на 35 верст* довкола міста, а також про зобов'язання "ратних людей" до оплати виконаних ремісниками робіт. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 442, оп. 1, спр. 474, арк. 25. Регест: КОАКА, № 21, с. 6..

245. 1669 р. лютого 12. Глухів. - Пункти Глухівських статей відносно Києва: про заміну міщанської підводної повинності грошовим податком у сумі 600 крб.; про встановлення права апеляції міщан до царя у суперечках з воеводою; про влаштування казенного перевозу на Дніпрі нарівні з магістратським; про надання пільг міщанам до спеціального указу, "чтобы им от скудости не разбрестись"; про обмеження прав ратних людей у торгівлі і користуванні міськими угіддями. - ЦДАДА, ф. 124, оп. 2(1699 р.), спр. 7, арк. 24-25. Ділов. копія; ЦНБ, I, 54483 (Лаз. 32), арк. 86-87. Копія ХУІІ ст.; П, 14817-14897, ч. 1, арк. 100; ч. 6-9, № 2. Копії ХІХ ст. // Оpubл.: БКИМ, с. 275-277; ПСЗ, т. 1, № 447, с. 820-821; МИМ, т.4, с. 270-273; ВЛС, с. 216-220; БКИМ, с. 241-242; КСУ, № 447 (3), стб. 803-804. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 65, 67.

246. 1669 р. - Універсал Д.Многогрішного про поселення на Подолі козаків, непідлеглих Київському магістрату. - Згадка: БИК, с. 154.

247. 1670 р. лютого 7. Батурин. - Універсал Д.Многогрішного про звільнення київських міщан від індукції** з дозволом вільної торгівлі на Лівобережній Україні, "ходячи байдаками и щугалеями Дніпром, Десною, Припетью и Березином ріками горі и вниз". - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 680. Засв. копія ХУІІІ ст. // Оpubл.: АЗР, т. 5, № 80, с. 124-125. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 68; ГVK, с. 29-30.

* Межова верста за Соборним уложенням 1649 р. становила 1 тис. сажнів, тобто понад 2 км.

** Мито на товари, ввезені з-за кордону.

248. 1670 р. квітня 22. Батурин. - Універсал Д.Многогрішного про заборону київським полковникам і сотникам порушувати право магістрату на збір помірною з привозного збіжжя для утримання Успенської соборної церкви. - Опубл.: АЗР, т. 5, № 81, с. 125; ЗОК, т. 2, с. 857.

249. 1670 р. квітня 22. Батурин. - Універсал Д.Многогрішного про підтвердження права київських міщан на монопольне шинкування в місті з дозволом козакам шинкувати лише при умові оптового продажу горілки. - Опубл.: КМГО, № 3, с. 27. Частково опубл.: ГУК, с. 32.

250. 1672 р. квітня 5. Москва. - Указ Олексія Михайловича київському воеводі Г.Козловському про дозвіл міщанам і "всаяких чинов людем с товари в Полшу ездить". - Опубл.: АЮЗР, т. II, № 158, стб. 838-841.

251. 1672 р. липня 10. Батурин. - Універсал І.Самойловича про заборону козацькій старшині вимагати від київських міщан "неналежних датков ... опроч того, если шо именно будет в листу нашом написано". - Опубл.: АЗР, т. 5, № 87, с. 128-129. Частково опубл.: ЗОК, т. I, с. 65-66; ГУК, с. 25-26.

252. 1672 р. липня 10. Батурин. - Універсал І.Самойловича про підтвердження права Київського магістрату на збір помірною з привозного збіжжя для утримання Успенської соборної церкви. - Опубл.: АЗР, т. 5, № 88, с. 129-130. Частково опубл.: ЗОК, т. 2, с. 858.

253. 1673 р. січня 18. Батурин. - Універсал І.Самойловича про дозвіл київським міщанам купувати хліб у містах і селищах по Десні на потреби міста. - Опубл.: АЗР, т. 5, № 89, с. 130; КМГО, № 4, с. 28. Частково опубл.: ГУК, с. 30.

254. 1674 р. червня 1. Переяслав. - Універсал І.Самойловича про заборону нижинській і чернігівській козацькій старшині перешкоджати київським міщанам купувати хліб у містах і селищах по Десні* і про нагляд за невивезенням його на продаж до білоруських міст. - Опубл.: АЗР, т. 5, № 93, с. 133; ЛГУ, № I, с. 74-75**. Частково опубл.: ГУК, с. 30.

* В універсалі згадано, що хліб сплавлявся на байдаках і дубовках.

** Помилково датовано I.УІ.1677 р.

255. 1674 р. не раніше червня 4. Москва. - Жалувана грамота Олексія Михайловича Ж.Тадрині на київське вийтівство. - Виклад змісту: АЮЗР, т. 12, № 102, стб. 294; також: ЦДАДА, ф. 124, оп. 1 (1688-1689 pp.), спр. 3, арк. 19-20*.

256. 1675 р. не пізніше серпня 31. Москва. - Указ Олексія Михайловича київському воеводі О.Голіцину про звільнення міщан від постачання підвод "ратним людям" та заборону воеводі втручатися в справи Київського магістрату. - Згадка: АЮЗР, т. 12, № 77, стб. 228-230.

257. 1675 р. листопада 17. Москва. - Боярські резолюції на чолобитній київських міщан***: про звільнення від постачання підвод; про заборону "ратним людям" користуватися міськими угіддями і рибними ловами та відбирати човни і неводи у міщан; про сплату ремісникам "достойного платежу" за виконані роботи; про відмову задовольнити прохання міщан на безмитну торгівлю в Російській державі***. - Опубл.: АЮЗР, т. 12, № 102, стб. 298-300.

258. 1675 р. листопада 25. Москва. - Жалувана грамота Олексія Михайловича київським міщанам, видана на підтвердження боярських резолюцій - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 125-127. Засв. копія ХУІІІ ст.; ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 3, арк. 4-6. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ЦНБ, I, 183, арк. 10-11. Копія I пол. ХУІІІ ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 21-25. Копії ХУІІІ ст.

259. 1675 р. листопада 25 (26? 27?). Москва. - Указ Олексія Михайловича київському воеводі О.Голіцину про ліквідацію торгових бань "ратних людей" на Подолі та повернення місту зайнятих під бані садіб. - ЦДАДА, ф. 229, оп. 2, спр. 37, арк. 282-287, Ділов. копія; ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 128. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДА, ф. 442, оп. 1, спр. 474, арк. 25. Копія ХІХ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 23-24. Засв. копія ХІХ ст.; ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 3, арк. 40. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст. // Регест: КЮАКА, № 29 с. 7.

260. 1677 р. січня 18. Москва. - Указ Федора Олексійовича київському воеводі О.Головкіну: про звільнення міщан від постачання

* Датовано 25.XI.1675 р.

** По кожній із названих статей чолобитної були розіслані спеціальні укази (АЮЗР, т. 12, стб. 295), місцезнаходження яких; за винятком указу 25(26? 27?).XI.1675 р., не встановлено.

*** Пункт чолобитної про ліквідацію торгових бань та заборону "ратним людям" селитися на Подолі тимчасово залишений без резолюції.

підвод; про заборону воеводі втручатися в справи Київського магістрату та розмішати урядових чиновників постоем на Подолі; про заборону "ратним людям" користуватися міськими угіддями й рибними ловами та володіти нерухомим майном у Нижньому місті; про ліквідацію торгових бань і будівництво нових лише з дозволу війта^{*}. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 129-134. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА, ф. 221, оп. 1, спр. 198, арк. 1-5. Засв. копія ХУІІІ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 25-29. Засв. копія ХІХ ст.; ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 3, арк. 41-43, 78-82. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; ЦНБ, I, 183, арк. 12-13. Копія I пол. ХУІІІ ст.; II, 14817-14897, ч. 2, арк. 28-32. Копія ХІХ ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 30-33. Копія ХУІІІ ст. // Опубл.: АУЗР, т. 13, № 3, стб. 9-13. Частково опубл.: ШНС, с. 120; ЩЕКА, с. 188. Регест: ШДІК, № 49, с. 5.

261. 1677 р. січня 18. Москва. - Жалувана грамота Федора Олексійовича на підтвердження цехового устрою і ремісничих статутів київських ремісників. - ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 26-30. Копія ХУІІІ ст.; ЦНБ, II, 14817-14897, ч. 4, № 5, арк. 1-3. Копія ХІХ ст. // Опубл.: ДАИ, т. 7, № 27, с. 161-163. Регест: ШДІК, № 48, с. 5.

262. 1677 р. січня 18. Москва. - Жалувана грамота Федора Олексійовича на затвердження за Київським магістратом міських угідь на Оболоні, Пріорці, Котурі та о-вах Муромці і Трухановому, а також на право вільного користування лісами довкола Києва. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 164-167. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 138, арк. 11-15. Засв. копія ХІХ ст.; ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 3, арк. 7-9. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст. // Частково опубл.: СМ, отд. 3, с. 137-138.

263. 1677 р. січня 18. Москва. - Жалувана грамота Федора Олексійовича Ж.Тадрині на київське вїтївство. - ЦНБ, II, 14817-14897, ч. 2, арк. 33-34. Копія ХІХ ст. // Опубл.: АУЗР, т. 13, № 3, стб. 13-15. Регест: ШДІК, № 49, с. 5.

264. 1679 р. липня 10. Москва. - Указ Федора Олексійовича київському воеводі О.Головкіну про заготовку провіанту на зиму із застереженням, щоб "в сенных покосех ... киевским жителям обдцы не было". - ЦНБ, I, 183, арк. 64. Копія I пол. ХУІІІ ст.

^{*} Торгові бані були винесені за місто. На плані Києва 1719 р. вони показані між Хрещатиськими ворітьми і Хрещатиським джерелом на березі Дніпра (ЦДІА, ф. 128, оп. 2 (заг.), спр. 630).

265. 1679 р. – Універсал І.Самойловича про передачу Кожум"я-цької слободи під юрисдикцію Київського магистрату з урівнянням її мешканців у правах з міщанами та звільненням від підпорядкування київській сотенній старшині. – Регест: КОАК, № 47, с. 18.

266. Між 1672 і 1679 рр. – Універсал І.Самойловича про передачу міських ґрунтів на Біскупшині, Кожум"яках, Цлоській та Пріорці під юрисдикцію київської сотенної старшини (?) – Згадка: БИК, с. 159.

267. 1680 р. травня 9. Москва. – Із жалуваної грамоти Федора Олексійовича Києво-Печерському монастиреві про сувору заборону київським міщанам користуватися монастирськими угіддями і рибними ловами та влаштовувати власні перевози на березі Дніпра, належно-му монастиреві*. – ЦНБ, 430(655)ПС, арк. 167–169. Копія. // Опубл.: БОЛ, № 13, с. 53–54. Частково опубл.: АДП, с. 27. Регест: ПОРС, № 430, с. 154–155.

268. 1680 р. травня 9. Москва. • Указ Федора Олексійовича І.Самойловичу про покарання київських міщан за порушення власницьких прав Києво-Печерського монастиря**. – Згадка: грамота 9.У.1680 р.

269. 1682 р. липня 11. Батурин. – Універсал І.Самойловича про заборону козакам тримати в Києві "шинки горілчанне потаємне" з дозволом виключно оптового продажу горілки. – Опубл.: КМГО, № 5, с. 29. Частково опубл.: ІУК, с. 32–33.

270. 1682 р. липень. Москва. – Указ Івана і Петра Олексійовичів київському воєводі П.Прозоровському про дозвіл вирубувати ліси довкола Києва лише "в указаних местах ... на городовое дело", не порушуючи власницьких прав міщан. – Частково опубл.: ОКЖ, с. 37.

271. 1684 р. вересня 24. Табір під Хомутцем. – Універсал І.Самойловича про заборону козацькій старшині вписувати без дозволу гетьмана київських міщан до козацьких реєстрів та з вимогою припинити роздрібне козацьке шинкування напоями, за винятком меду, пива і браги. – ЦДА, ф. 220, оп. 1, спр. 208, арк. 1. Оригінал.// Опубл.: АЗР, т. 5, № 151, с. 181. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 68; ІУК, с. 27, 33. Регест: ККАК, № 208, с. 68.

* Збиток монастиря на втраті перевозу обраховано у 1 тис. крб. за сезон (див. цей же док.).

** В указі згадано, що цього самого дня аналогічне розпорядження надіслано київському воєводі І.Хитрову.

272. 1684 р.* - Указ Івана і Петра Олексійовичів ?] про створення двох спеціальних стрілецьких команд по 100 чоловік у кожній для нагляду за Києвом, де "начали було мецане на Подоле и в Печерском народ бунтовать". - Виклад змісту: ДНБ, ф. ОСРК, ф. ХУІ, П, арк. 64.

273. 1685 р. Москва. - Жалувана грамота Івана і Петра Олексійовичів київським міщанам на збір помірною з привозного збіжжя для утримання Успенської соборної церкви. - Згадка: указ І.У.1691 р.

274. 1686 р. березня 21. Київ. - Указ київського воеводи Ф.Шереметева про затвердження за Межигірським монастирем спірного "лавочного міста" в міському ринку, захопленого міщанами, із зобов'язанням до сплати на ратушу "куниці звиклой". - ЦДА, ф. 127, оп. 1 (грам.), опр. 2, арк. 1. Чернетка.

275. 1687 р. травня 12. Москва. - Жалувана грамота Івана, Петра і Софії Олексійовичів на підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву. - ДІМ, ф. 445, опр. 17, ч. 40, арк. 34-37. Копія ХІІІ ст.

276. 1687 р. травня 19. Москва. - Жалувана грамота Івана, Петра і Софії Олексійовичів митрополитові В.Ясинському на підтвердження права збору рибної десятини з київських міщан-рибалонок. - Згадка: указ 26.І.1692 р.

277. 1687 р. вересня 11. Батурин. - Універсал І.Мазепи з обіцянкою підтвердити права і привілеї київських міщан після розгляду їх скарг і чолобитних у Москві. - ЦДАДА, ф. 124^ф оп. 1 (1699 р.), опр. 8, арк. 84-85. Копія; ДНБ, П, 14817-14897, ч. 3, арк. 22-23. Копія ХІХ ст.; ДВІІ, к. 68, П, 91, арк. 1. Оригінал. // Опубл.: АЗР, т. 5, № 173, с. 212. Частково опубл.: ГУК, с. 28. Регест: ЮАХ, № 91, с. 48.

278. 1687 р. вересня 11. Батурин. - Універсал І.Мазепи про залучення непідлеглого Київському магістрату населення до виконання військових повинностей "в баштах и на оборону при валах міських". - ДВІІ, к. 68, П, 92, арк. 1. Оригінал. // Опубл.: АЗР, т. 5, № 174, с. 212-213. Частково опубл.: ЗОК, т. 1, с. 67; ГУК, с. 28-29. Регест: ЮАХ, № 92, с. 48.

* Рік встановлено за датуванням сусідніх позицій дітопису, в якому наводиться даний факт.

279. 1688 р. травня 2; травня 10. Москва. - Укази Івана, Петра і Софії Олексійовичів київському воєводі І.Бутурліну та І.Мазепі про відсторонення Ж.Тадрини з київського війтівства "за ево многие злотворные дела и безчинства" і визнання війтівських прав за І.Биковським*. - ЦДАДА, ф. 124, оп. I (1688-1689 рр.), спр. 3, арк. 15-16; 107-115. Засв. копії.

280. 1688 р. травень. Москва. - Жадувана грамота Івана, Петра і Софії Олексійовичів І.Биковському на київське війтівство. - ЦДАДА, ф. 124, оп. I (1688-1689 рр.), спр. 3, арк. 116-119. Чернетка.

281. 1688 р. травня 12. Москва¹⁵. - Указ Івана, Петра і Софії Олексійовичів київському воєводі І.Бутурліну про надіслання відомостей по скарзі київських міщан з приводу: незаконного стягнення з них підвод та торгового й мостового мита, захоплення козаками і монастирями міських ґрунтів на Кожум'яках, Пріорці, Оболоні та о-вах Трухановому і Муромці та порушення магістратських прибутків з шинкування і перевозного збору. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 135-140. Засв. копія XVII ст. // Регест: ЮАКА, № 49, с. 9.

282. 1688 р. червня 16. Табір під Хоружівков. - Універсал І.Мазепи про сувору заборону роздрібного козацького шинкування у Києві, як "не гошого ридарскому чину", під загрозою тілесного покарання, конфіскації майна і виключення з козацьких реєстрів. - ЛВІІ, к. 68, П, 104, арк. I. Оригінал. // Опубл.: АЗР, т. 5, № 182, с. 218-219. Частково опубл.: ЗОК, т. I, с. 69; ТБКМ, с. 201-202; ЩЕКА, с. 189; ГVK, с. 33. Регест: КОАХ, № 104, с. 50-51.

283. 1688 р. жовтня 27. Москва. - Указ Івана, Петра і Софії Олексійовичів київському воєводі І. Бутурліну про розслідування суперечки київських різників з Флорівським монастирем за право збору мита з продажу худоби і продовольчих товарів на міському ринку**, а також про перевірку привілеїв монастиря на збір згаданого мита. - ЦДІА, ф. 128, оп. I (грам.), спр. 22, стб. Ділов. копія.

* Укази про розслідування зловживань Ж.Тадрини див. там же, арк. 30-40.

** В указі зазначено товари: коні, воли, вівці, "дробная скотина", овочі, фрукти, прянощі, сіль, крупа, пшоно; підлягали оподаткуванню також калячники, хлібники і харчевники. Суперечка розпочалась у 1687 р., про що свідчать згадані тут укази 9.XI.1687 та 6.IV.1688 рр. аналогічного змісту.

Печатка кїївського магістрату XVII ст.

И А Ч Л Т I A . t . A

А Г Г — А Н А Г Ш А

-Г

W M I T A A ч и - ш - н . - ч . *

роутиамаиъ сору в р у с а в н р о с с
мъ а н о м а н п м и т о г о р у д и м е

Словуе шри и м л в о р а м l в r p r o m l в r y y и м o m d
н i p r p o m i t o м и м e л a c m d в i n d i o в и m l в i d и t r a
c a m l в r a l u r p r m o t o м и m e c i t o m l в п o c t a p o
с t b a r y p o c k o в o c t a n o в и c m i c t m i t e n o c t o а n d
c a m m e c i i в o c a b o r d i m y e y d a m e r r b m o t a n o r o
m a m o m e m i m e c i t o r a d i c a r r a l b л i c t a d e c o m o r o
a v i n o c l e m i y o t o m i m o c c a i t a m a v o c o r p m i m e d i a
m e c a m i z e t o r o m a r m e c a m m o b o b u x d l a d r a c
m y d l e m e c i m e d i o m l в c a i o m i p e i a d n o в a t o b o
л i c t e r o m o r o l v i n o c m i l o c t m i t m v m i c a n o p a o
p a m o p o c t i l a b m o t o d a c t a d e o m o r o l v i n o c m i t m
p r u m i a d m e r o r d i m y e y d i m y e d t o a l d o m c a n d k o
m o r o c o r a m c a r r a b u m p a d a c m o b a n d r a v m a t a
p r i d i c t o m m e r r p r d e o t o m i t a c a z a l d i t a i l e c e
b e c i c m a c t o b o r y m u n d b r e c z y z b o z e y l a s t u k r e l
p o b s t y e m i t t i e x i a z e l i b e r v s l u e r a s i e p r i s l i e m a z o v o
e l i e p m i d z e c i e i n s t a n c i a c i e t e s l i b o l e n s t v a p r o c h i e
n a b i u s z p y d z e s z y c z i p r z y p i y k r e l q a d m e m e t m z n e m i
C o n s t a n t e m u c o n c i a n t i n a m i c z a z e s z e x i a o s t r o z s l u e m i
q u o i e m a d z i e l i e n s l u e m i, c i p r z y m i e n a m m i l e m a, m i
m e y t r e s z e i e g o p o d v o i e w o d z i e m i a l b o n a m i o s m i t o m i e g o
l i u o v s l u e m i u i m y p o d v o i e w o d z i m n a p o t y m c e d a c z y m
l a s t e n a p e l i u o v s l u e m i c a m e m i e l n o z n y c i p r z y m e
n a m m i l y o s t a r z a m o s i e p r e d n a m i i m i e m i e c e b
m i s t r o u v z e m i o s t o v a m e c h i e g o s l o v a r s h i e g o l u p m i e z
s h i e g o k o t i a r s h i e g o s l o t a r s h i e g o p o s t b r z y g u e l i e
y i m i y c b n m e s e z a e n a g y m l i u o m e p o d i a r s h i e g o a l b o p r z y s u
d e m z a m l e m e m c e d a c z y e b p s z s n a d e n a y d a c e s i e m e m i a r z e
m e s t l a k o v s l o t a r z o v k o t i a r z o v p o s t b r z y g u e d o n s i o d i a r z o v
y i m i y c b l i t a r z y m e d b a r e z n a p r z i v i t e i c e z o m y m i s t r z o m
o n e m n o b r e e d o t n a s d a n y u p o r z y g i l l i n m i e m o p i s a v e l i e
l i z e c o l n p o m a z a m y d o c z e d z i s i e m e m y c a v d y p o b a t m e

WŁADISŁAW

Czwarty i Piąty Laski, Król Polski, Wielkie Woje Lwowskie,
Ruskie, Pruskie, Mazowieckie, Zmudzkie, Inflanckie, i Szwedzkie,
Laski, Woski, Wandalaski, Dziedziczny Król, Oborny, Wielki, Ciesielski, i Szwedzki

Pamiętajmy, że w roku 1572, w dniu 25 października, w Warszawie, wyjechał król Władysław IV, król Polski, Wielki, Ciesielski, i Szwedzki, Laski, Woski, Wandalaski, Dziedziczny Król, Oborny, Wielki, Ciesielski, i Szwedzki, do Moskwy, na wojnę z Turcją. Król Władysław IV, król Polski, Wielki, Ciesielski, i Szwedzki, Laski, Woski, Wandalaski, Dziedziczny Król, Oborny, Wielki, Ciesielski, i Szwedzki, wyjechał z Warszawy, dnia 25 października, 1572, do Moskwy, na wojnę z Turcją. Król Władysław IV, król Polski, Wielki, Ciesielski, i Szwedzki, Laski, Woski, Wandalaski, Dziedziczny Król, Oborny, Wielki, Ciesielski, i Szwedzki, wyjechał z Warszawy, dnia 25 października, 1572, do Moskwy, na wojnę z Turcją.

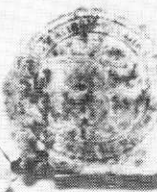
1572
350
204208

177
 +
 Гошако ¹ хитни и ви ⁵ Гитви ¹
 +
 2/ ¹ ² ³ ⁴ ⁵ ⁶ ⁷ ⁸ ⁹ ¹⁰ ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰

Гошако хитни и ви Гитви
 Гошако хитни и ви Гитви
 Гошако хитни и ви Гитви
 Гошако хитни и ви Гитви

Гошако хитни и ви Гитви
 Гошако хитни и ви Гитви

Док. № 216

Док. № 319

Док. № 464

ВЪ ДѢЛѢ О ПРАВАХЪ ЕЕ ВЕЛИЧЕСТВА СЮЗДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ
СНИСАВТЬ ГЕЛПОВНЫ СЯЩУСЯЩИЦЫ БЕРССІИ СЪЮДИ.

Императрица Екатерина Вторая Императрица Всероссийская
Императрица Анна Павловна Императрица Всероссийская
Императрица Александра Павловна Императрица Всероссийская

Въ ДѢЛѢ О ПРАВАХЪ ЕЕ ВЕЛИЧЕСТВА СЮЗДАРЫНИ ИМПЕРАТРИЦЫ СНИСАВТЬ ГЕЛПОВНЫ СЯЩУСЯЩИЦЫ БЕРССІИ СЪЮДИ. Императрица Екатерина Вторая Императрица Всероссийская Императрица Анна Павловна Императрица Всероссийская Императрица Александра Павловна Императрица Всероссийская

№ 985: 871

Handwritten signature or name in cursive script, likely belonging to a high-ranking official or the ruler.

Имя Присовѣтствующему Сенату

Въ особенномъ Высочайшемъ вниманіи къ благополучію и процвѣтанію города Кіева, жалея великому сподобившемуся употребленію паче всѣхъ и преимущественности, призвавши МВС принять въ извѣстности настоящій порядокъ его управленія. Къ сему же, посылу на нынѣ предѣланнымъ, и въ Сибирскій Сенатъ по особому разсмотрѣнію, извѣстивъ, что сей порядокъ не соответствующею существующимъ въ ономъ городѣ, и что нынѣ, покуда оныя даны, и не первый случай вступитъ въ управленіе подданныхъ, одинаково уже соими собой прекратившись, грядя же естественныя мѣры и съ переложкомъ и тѣмъ же естественности, изъяснивъ во оныхъ дѣлѣніи, обратившись въ оное и отъясненіе цѣлаю сенату городскіе общества, призвавши МВС за благо, соизволи мнѣмъ Государственной Волею, по сему же:

1. Для управленія городскихъ извѣстившихъ оныя урядовъ въ городѣ Кіевѣ, по примѣненью оныхъ городовъ Кіевскихъ, Францускихъ Душъ, по основаніи Герцогства Голландіи и имъ подобнаго управленія. За тѣмъ Герцогство Голландіи, поныне имѣя существующую управленію и др. а въ порадать въ Душъ.

2. Магистраты города Кіева какъ въ оныхъ дѣлахъ, такъ и въ оныхъ присутствіи его др. и въ отъясненіи оны къ Губернскому Намѣстнику и въ оныхъ мѣстахъ присутствіи вѣтъ права и обязанности, какъ присовѣтъ прочихъ Магистратовъ

284. 1688 р. – Універсал І.Мазепи про підтвердження права Кирилівського монастиря на збір мостового з київських міщан у монастирських маетках. – ЦНБ, I, 54688 (Лаз. 15), арк. 202. Оригінал.

285. 1689 р. січня 3. Москва. – Указ Івана, Петра і Софії Олексійовичів про підтвердження порушених І.Самойловичем магдебурзьких прав і привілеїв київських міщан. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 146–157. Засв. копія ХУІІІ ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 38–45. Копія ХУІІІ ст.

286. 1689 р. січня 24. Москва. – Жалувана грамота Івана, Петра і Софії Олексійовичів київським міщанам, видана за пунктами указу 12.У.1688 р.* – ЦДАДА, ф. 124, оп. I (1688–1689 рр.), спр. 3, арк. 256–268. Чернетка; ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 168–175. Засв. копія ХУІІІ ст.; ЦДА СРСР, ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 138, арк. 16–24. Засв. копія ХІХ ст.; ЦДА, ф. 59, оп. I, спр. 127, арк. 23–28. Ділов. копія ХУІІІ ст.; ф. 442, оп. I, спр. 474, арк. 26–27. Копія ХІХ ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 30–38. Засв. копія; арк. 254–256. Копія ХІХ ст.; ДАК, ф. I, оп. I, спр. 3, арк. 10–14. Засв. копія I пол. ХУІІІ ст.; арк. 69–77. Ділов. копія II пол. ХУІІІ ст.; ЦНБ, I, 183, арк. 13–15. Копія I пол. ХУІІІ ст.; П, 14817–14897, ч. 10, № I, арк. 1–8. Копія ХІХ ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 46–53. Копія ХУІІІ ст. // Опубл.: ШДІК, с. 18–23. Частково опубл.: ИЛ, вып. 2, с. 32–33. Виклад змісту: ЩЕКА, с. 190–191. Регест: ШДІК, № 50, с. 5.

287. 1689 р. лютого 3. Москва. – Указ Івана, Петра і Софії Олексійовичів про заборону Флорівському монастирю збирати мито з київських міщан за продаж худоби і продовольчих товарів на міському ринку. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 141–145. Засв. копія ХУІІІ ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 54–59. Копія ХУІІІ ст.

О

288. 1689 р. липня 19. Батурин. – Універсал І.Мазепи про заборону козацькій старшині вимагати підводи з київських міщан, "опроч квалтовное потреби", та порушувати магдебурзькі права мешканців Кожум"яцької слободи, привертаючи їх у власне підданство. – ЦНБ, П, 14817–14897, ч. I, арк. 101–102. Копія ХІХ ст. // Опубл.: АЗР, т. 5, № 190, с. 223–224; СМ, отд. 3, № 60, с. 103–104; ИСТО, № 6, с. 30–31. Частково опубл.: ЗОК, т. I, с. 66, 273; ГВК, с. 27–28.

* Укази київському воеводі М.Ромодановському та Д.Апостолу аналогічного змісту див.: ЦДАДА, ф. 124, оп. I (1688–1689 рр.), спр. 3, арк. 235–255.

289. 1689 р. жовтня 12. Москва. - Указ Івана, Петра і Софії Олексійовичів київському воєводі М.Ромодановському про призначення дяка І.Алфер'єва для розслідування земельної суперечки Київського магістрату з Кирилівським монастирем та розмежування спірних угідь під горою Щевавицею. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 158-161. Засв. копія ХУШ ст.

290. 1690 р. лютого 23. Лубни. - Універсал І.Мазепи про заборону київським міщанам вирубувати ліс у луках Межигірського монастиря. - ЦДА, ф. 193, оп. 1, спр. 1089, арк. 134. Ділов. копія ХУШ ст.

291. 1690 р. вересня 26. Київ. - Указ Київської приказної ізби про розмежування спірних угідь Київського магістрату і Кирилівського монастиря на Оболоні та у верхів'ях р.Сирця*. - ЦДА, ф. 57, оп. 1, спр. 412, арк. 33-40. Ділов копія II пол. ХУШ ст.

292. 1690 р. жовтня 12. Москва. - Указ Івана і Петра Олексійовичів про надіслання до Малоросійського приказу для перевірки межових книг на спірні землі Київського магістрату і Кирилівського монастиря. - ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 60-63. Копія ХУШ ст.

293. 1690 р. грудня 11. Київ. - Указ київського воєводи М.Ромодановського Київському магістрату про заборону мешканцям Кокум'язької і Плоскої слобід вивозити на продаж жито на Правобережну Україну. - Регест: КОАКА, № 55, с. 10.

294. 1691 р. січня 1. Батурин. - Універсал І.Мазепи про передачу митрополитові права Київського магістрату на збір помірною зі збіжжя, що продається на житньому торзі. - ЦНБ, 438/430 С, арк. 50-51. Копія ХУШ ст. // Регест: ПОРС, вып. 3, № 438(430), с. 159-160.

295. 1691 р. січня 9. Батурин. - Ордер І.Мазепи до київського полковника аналогічного змісту. - ЦНБ, 438/430 С, арк. 53-54. Копія ХУШ ст.

296. 1691 р. січня 13. Батурин. - Повторний універсал І.Мазепи про заборону роздрібного козацького шинкування в Києві. - ЦНБ, I, 50605 (Лаз. 5), арк. 1. Оригінал. // Опубл.: АЗР, т. 5, № 219, с. 245-246. Частково опубл.: ЗСК, т. 1, с. 69; ГVK, с. 33; ТБМ, с. 202.

* В указі наведено межовий акт, складений І.Алфер'євим.

297. 1691 р. травня І. Москва. - Указ Івана і Петра Олексійовичів київському стольнику Л.Долгорукому про передачу митрополитові права Київського магістрату на збір помірною зі збіжжя, що продається на Житньому торзі. - ЦДА, ф. 59, оп. 2, спр. 127, арк. 16-17. Ділов. копія ХУІІІ ст.

298. 1691 р. липня 5. Москва. - Жалувана грамота Івана і Петра Олексійовичів на підтвердження давніх привілеїв Київського магістрату і Пустинно-Микільського монастиря на спільне користування сіножатями Труханового о-ва та рибними ловами на оз.Долобецькому. - Регест: КОАКА, № 58, с. 10.

299. 1691 р. вересня 26. Москва. - Указ Івана і Петра Олексійовичів київському воеводі М.Ромодановському про розслідування земельної суперечки Київського магістрату з Кирилівським монастирем за спірні угіддя "от улицы Бискупей, от валка и ставку Юркова ... по самую р.Сырец". - Виклад змісту: ЛК, с. 57*.

300. 1691 р. жовтня 8. Київ. - Указ київського воеводи М.Ромодановського Київському магістрату про залагодження межових конфліктів міщан з ченцями Кирилівського монастиря. - Регест: КОАКА, № 60, с. 11.

301. 1691 р. грудня 31. Київ. - Указ київського воеводи М.Ромодановського Київському магістрату про передачу митрополитові В.Ясинському будівлі колишнього Миколаївського домініканського костелу, зайнятої міщанами під шинок. - Регест: КОАКА, № 61, с. 11.

302. 1692 р. січня 26. Москва. - Указ Івана і Петра Олексійовичів київському стольнику Л.Долгорукому про примушення до сплати рибної десятини митрополитові В.Ясинському не лише київських міщан-рибалок, а й рибних торговців. - ЦДА, ф. 128, оп. 1 (грам.), спр. 12, стб. Оригінал; ЦНБ, І, 54648 (Лаз. 33), арк. 1. Ділов. копія**.

303. 1694 р. січня 11. Москва. - Із жалуваної грамоти Івана і Петра Олексійовичів Києво-Могилянському колегіуму про заборону київським міщанам порушувати автономні права ректора, професорів і студентів колегіума. - Опубл.: ПВК, т. 2, отд. 1, № 30, с. 323. Частково опубл.: КИСМ, с. 49.

* Акт розмежування опублікований там же, с. 58-59.

** Датовано 20.І.1692 р.

304. 1694 р. червня 6. Батурин. – Універсал І.Мазепи про заборону роздрібного козацького шинкування в Києві з дозволом Київському магістрату на конфіскацію таємно шинкованої горілки та арешт порушників універсалу. – ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 221, арк. I. Оригінал. // Оpubл.: АЗР, т. 5, № 257, с. 269–270. Частково оп. бл.: ЗОК, т. I, с. 69; ГУК, с. 33–34; ТБКМ, с. 202–203. Регест: ККАК, № 221, с. 71.

305. 1694 р. липня 16. Батурин. – Універсал І.Мазепи про заборону роздрібного козацького шинкування напоями у Києві, за винятком пива, меду й браги, а також про дозвіл Київському магістрату на конфіскацію таємно шинкованої горілки лише в присутності козацького осавула з наказом "скромне по обшуканії такої горілки обходитися". – ЦДІА, ф. 56, оп. I, спр. 125, арк. 14. Ділов. копія ХУІІІ ст. // Виклад змісту: ТБКМ, с. 203; ШБК, с. 51.

306. 1695 р. січня 10. Батурин. – Універсал І.Мазепи про передачу митрополитові В.Ясинському права Київського магістрату на збір помірною на Житньому торзі для утримання Петропавлівського монастиря з дозволом останньому шинкувати на монастирському подвір'ї. – ЦДІА, ф. 59, оп. I, спр. 127, арк. 12; ЦНБ, ДА/216 П; "I"; 438/430 С, арк. 51–53. Копії ХУІІІ ст. // Оpubл.: БОС, с. 147–149; СМ, отд. 3, № 63, с. 121–122. Частково опубл.: ЗОК, т. 2, с. 593–594; МЗС, № 9, с. 258. Регест: ПОРА, вып. I, № 216 "I", с. 187; ПОРС, вып. 3, № 438, с. 160.

307. 1695 р. квітня 10. Москва. – Жалувана грамота Івана і Петра Олексійовичів київським міщанам на збір помірною на міському ринку для утримання Успенської софornoї церкви із заборонаю митрополиту привласнювати цей збір. – Виклад змісту: ЦДІА, ф. 128, оп. I (вотч.), спр. 1394, арк. 10.

308. 1696 р. березня 30. Київ. – Указ київського воєводи Д.Барятинського про розслідування скарги київських міщан на "ратних людей" за недозволену торгівлю пивом, квасом і пирогами на Подолі. – Регест: КОАКА, № 66, с. 12.

309. 1697 р. липня 27. Межигір'я. – Лист межигірського архімандрита Ф.Васьковського до урядників Київського магістрату на дозвіл міщанам користуватись частиною спірних сіножатей до Вишгородської і Петровської "границь". – Регест: КОАК, № 6, с. 16.

310. 1698 р. січня 13. Батурин. – Повторний універсал І.Мазепи про заборону козацького шинкування в Києві та про дозвіл Київ-

304. 1694 р. червня 6. Батурин. – Універсал І.Мазепи про заборону роздрібного козацького шинкування в Києві з дозволом Київському магістрату на конфіскацію таємно шинкованої горілки та арешт порушників універсалу. – ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 221, арк. I. Оригінал. // Опубл.: АЗР, т. 5, № 257, с. 269–270. Частково оп. бл.: ЗОК, т. I, с. 69; ГУК, с. 33–34; ТБКМ, с. 202–203. Регест: ККАК, № 221, с. 71.

305. 1694 р. липня 16. Батурин. – Універсал І.Мазепи про заборону роздрібного козацького шинкування напоями у Києві, за винятком пива, меду й браги, а також про дозвіл Київському магістрату на конфіскацію таємно шинкованої горілки лише в присутності козацького осавула з наказом "окромне по обшукані такої горілки обходитися". – ЦДІА, ф. 56, оп. I, спр. 125, арк. 14. Ділов. копія ХУІІІ ст. // Виклад змісту: ТБКМ, с. 203; ШБК, с. 51.

306. 1695 р. січня 10. Батурин. – Універсал І.Мазепи про передачу митрополитові В.Ясинському права Київського магістрату на збір помірною на Житньому торзі для утримання Петропавлівського монастиря з дозволом останньому шинкувати на монастирському подвір'ї. – ЦДІА, ф. 59, оп. I, спр. 127, арк. 12; ЦНБ, ДА/216 П; "I"; 438/430 С, арк. 51–53. Копії ХУІІІ ст. // Опубл.: БОС, с. 147–149; СМ, отд. 3, № 63, с. 121–122. Частково опубл.: ЗОК, т. 2, с. 593–594; МЗС, № 9, с. 258. Регест: ПОРА, вып. I, № 216 "I", с. 187; ПОРС, вып. 3, № 438, с. 160.

307. 1695 р. квітня 10. Москва. – Жалувана грамота Івана і Петра Олексійовичів київським міщанам на збір помірною на міському ринку для утримання Успенської соборної церкви із заборonom митрополиту привласнювати цей збір. – Виклад змісту: ЦДІА, ф. 128, оп. I (вотч.), спр. 1394, арк. 10.

308. 1696 р. березня 30. Київ. – Указ київського воеводи Д.Барятинського про розслідування скарги київських міщан на "ратних людей" за недозволену торгівлю пивом, квасом і пирогами на Подолі. – Регест: КОАКА, № 66, с. 12.

309. 1697 р. липня 27. Межигір'я. – Лист межигірського архімандрита Ф.Васьковського до урядників Київського магістрату на дозвіл міщанам користуватись частиною спірних сіножатей до Вишгородської і Петровської "границь". – Регест: КОАКА, № 6, с. 16.

310. 1698 р. січня 13. Батурин. – Повторний універсал І.Мазепи про заборону козацького шинкування в Києві та про дозвіл Київ-

ському магістрату на конфіскацію таємно шинкованої горілки лише в присутності сотенної старшини. - Оpubл.: ЛГУ, № 2, с. 75-76^к.

ЗІІ. 1699 р. квітня 10. Москва. - малувана грамота Петра I на підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву^{кк} із заборною "ратним людям" торгувати в Нижньому місті, козацькій старшині - привласнювати міські ґрунти на Кожум'яках, Пріорці та Осетшині, митрополитові - стягати мито з міщан на користь Софійського монастиря, студентам Києво-Могилянського колегіуму - чинити збитки місту. - ЦДАДА, ф. 124, оп. 1 (1699 р.), спр. 8, арк. 115-121. Копія^{ккк}; ф. 248, он. 3, спр. 116, арк. 176-199. Засв. копія ХУШ ст.; ЦДА СРСР, ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 138, арк. 25-40. Засв. копія ХІХ ст.; ЦДА, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 39-54. Засв. копія ХІХ ст.^{кккк}; ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 3, арк. 15-28. Засв. копія I пол. ХУШ ст.; ЦНБ, I, 183, арк. 16-21. Копія I пол. ХУШ ст.; П, 14817-14897, ч. 10, № 2, арк. 9-24. Копія ХІХ ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 64-81. Копія ХУШ ст. // Оpubл.: ЦДІК, с. 23-34. Частково опубл.: СМ, отд. 3, с. 138-139; ИМ, вып. 2, с. 33-34; ЩЕКА, с. 192-193. Регест: ЦДІК, № 51, с. 6.

ЗІ2. 1699 р. червня 16. - Повторний універсал І.Мазепи про заборону козацького шинкування в Києві. - Згадка: указ ІО.У.1751 р.

ЗІ3. 1699 р. червня 17. Кочаровець. - Універсал І.Мазепи про оголошення гетьманської протекції київському війтові Ф.Биковському, звільнення його від магдебурзького суду та підпорядкування "праву войсковому" з дозволом тримати власний шинковий двір у Києві - ЦДА, ф. 57, оп. 1, спр. 412, арк. 44. Діла. Копія II пол. ХУШ ст.

ЗІ4. 1699 р. липня 17. Батурин. - Універсал І.Мазепи про заборону козацькій старшині притягати до козацького суду в Києві міщан і приїжджих купців. - ЦНБ, I, 50606 (Лаз. 5), арк. 1. Оригінал. // Оpubл.: АЗР, т. 5, № 274, с. 284; ЛГУ, № 3, с. 76. Частково опубл.: ЗОК, т. I, с. 67; ГУК, с. 30-31.

^к У переліку універсалів, наведених в указі ІО.У.1751 р., цей універсал датовано 16 липня. На думку М.Тищенко (ТБМ, с. 201), даний універсал видано 13.I.1691 р., а О.Лазаревський відніс його до 1698 р. помилково.

^{кк} Грамоті передувало рішення боярської думи про розслідування кривд, заподіяних міщанам попереднім воєводою П.Хованським (ЦДАДА, ф. 124, оп. 1 (1698 р.), спр. 38, арк. 1).

^{ккк} Фрагмент; помилково датовано 2.IV.1699 р.

^{кккк} Помилково датовано I.IV.1699 р.

315. 1699 р. жовтня 7. Батурин. – Універсал І.Мазепи про дозвіл київським міщанам обрати війта, "на кого по совіту і согласію ... всіх голос будет"*.

– Оубл.: АЗР, т. 5, № 276, с. 286; ИМО, № 7, с. 31–32. Частково оубл.: ГVK, с. 28.

316. 1699 р. листопада 8. Батурин. – Універсал І.Мазепи про звільнення київських міщан від підводної повинності. – ЦДА, ф. 220, оп. 1, спр. 231, арк. 1. Оригінал. // Регест: ККАК, № 231, с. 73.

317. 1699 р. листопада 8. Батурин. – Повторний універсал І.Мазепи про заборону козацького шинкуванни в Києві. – Згадка: указ 10.V.1751 р.

318. 1699 р. листопада 10. Батурин. – Універсал І.Мазепи про встановлення розмірів індукції й евекти** для київських міщан у сумі не більше як 25 золотих з воза без ревізії товарів та заборону киянам перевозити через кордон товари іногородніх купців. – Оубл.: АЗР, т. 5, № 277, с. 286–287. Частково оубл.: ЗОК, т. 1, с. 68; ГVK, с. 31.

319. 1700 р. лютого 29. Москва. – Жалувана грамота Петра І Дм.Полоцькому на київське війтівство. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 634–635. Засв. копія; ЦДА, ф. 220, оп. 1, спр. 232, арк. 1. Оригінал. // Регест: ККАК, № 232, с. 73.

320. 1700 р. березня 13. Москва. – Повторна жалувана грамота Петра І на підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву із заборною "ратним людем", козакам і духівництву поручувати права київських міщан. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 200–207. Засв. копія; ЦДА СРСР, ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 138, арк. 41–50. Засв. копія XIX ст.; ЦДА, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 55–63. Засв. копія XIX ст.; ЦНБ, 1, 183, арк. 22–25. Копія I пол. XVIII ст.; П, 14817–14897, ч. 10, № 3, арк. 25–27. Копія XIX ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 82–91. Копія XVIII ст. // Оубл.: ТСАК, с. 49–50; ШДІК, с. 34–35. Частково оубл.: ХЗІУ, с. 417–418. Регест: ШДІК, № 52, с. 6.

321. 1700 р. квітня 5. – Універсал І.Мазепи про підтвердження "пожитков и приходов" Київського магістрату. – ЦДАДА, ф. 124, оп. 1, (1700 р.) спр. 45, арк. 1–3. Засв. копія.

* Акт виборів Дм.Полоцького див.: ВЛС, т. 3, с. 545–550.

** Мито на товари, що ввозилися з-за кордону і вивозилися туди.

322. 1700 р. квітня 16. Москва. - Указ Петра I київському воеводі П.Хованському про зобов'язання київських міщан до сплати рибної десятини митрополитові "для скудостей кафедральних"* і про розгляд суперечки митрополита з магістратом за право збору помірною в місті. - ЦНБ, I, 54647 (Лаз. 33), арк. 1. Ділов. копія.

323. 1700 р. липня 19. Батурин. - Універсал І.Мазепи про підтвердження привілеїв "старобитному столечному російському граду Києву" на монополне право мішанського шинкування та міські грунти, рибні лови і ліси** із зобов'язанням козаків, які мешкають на міських грунтах, сплачувати магістратові куничне та заборону записувати міщан до козацьких реєстрів. - ЦДАДА, ф. 124, оп. 1 (1700 р.), спр. 45, арк. 4-5. Засв. копія; ЦДА, ф. 51, оп. 1, спр. 6, арк. 1-2. Ділов. копія.

324. 1700 р. серпня 17. Москва. - Указ Петра I київському губернатору Ю.Фамєдніну про повторне розслідування земельних суперечок Київського магістрату з Кирилівським монастирем та уточнення проведеного раніше розмежування спірних угідь. - ЦДАДА, ф. 124, оп. 1 (1700 р.), спр. 63, арк. 1-3. Ділов. копія; ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 162-163. Засв. копія; ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 3, арк. 44-45. Копія I пол. ХУІІІ ст.; арк. 82-84. Копія II пол. ХУІІІ ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 92-93. Копія ХУІІІ ст. // Регест.: КОАКА, № 72, с. 12.

325. 1701 р. травня 9. Батурин. - Вирок генерального військового судді в суперечці Київського магістрату з Кирилівським монастирем за спірні угіддя під горою Шкавицею, на Оболоні та Лісій горі з підтвердженням проведеного раніше розмежування по Юрківському ручаю, а також про право кравецького й кушнірського цехів на сіножаті на монастирських землях та про дозвіл мішанам вільно рубати дерево в Плоскому лісі. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 683-688. Засв. копія. // Опубл.: СМ, отд. 3, № 65, с. 125-133. Регест.: КОАК, № 1, с. 15***.

* Указ розмежовує збір з мішан-рибалок і рибних торговців: "если заплатит ловец, то с продавца не имать, а буде ловец по какому случаю от платежа отбудет, то десятую рыбу взятъ с продавца, а с ловца не имать".

** В універсалі зазначено, що мішанам дозволяється брати для опалення лише "дежачое" дерево.

*** Датовано І.Ш.1701 р.

326. 1701 р. травня 16. Батурин. – Універсал І.Мазепи про заборону монастирського і козацького шинкування в Києві, а також про звільнення київських різників від індукти за привезену до міста рогату худобу з наказом "полковничим слугам" не стягати з міщан непередбачених податків за продаж "харчових річей". – Опубл.: КМГО, № 8, с. 32–33. Частково опубл.: ІУК, с. 34.

327. 1701 р. травня 17. – Універсал І.Мазепи про підтвердження права власності київських міщан на Пріорку, Стрільники й Берковень з дозволом оселити тут "не пенних"* людей. – Виклад змісту: ДАК, ф. І, оп. 2, спр. 98, арк. 2; ИМ, вып. 7, с. 3. Регест: КОАК, № 3, с. 13.

328. 1701 р. червня 14. Київ. – Квитация київського сотника Н.Голицького про сплату магістратом уступної суми 500 золотих за млин, греблю і хутір на Пріорці, переданій міщанам. – Опубл.: СМ, отд. 3, № 66, с. 133–134.

329. 1701 р. вересня 26. Москва. – Жалувана грамота Петра І Київській академії на право попереднього розгляду ректором і проректорами скарг київських міщан на студентів перед подачею їх до воеводського суду. – Опубл.: ПВК, т. 2, отд. І, № 31, с. 325–334. Частково опубл.: ЗОК, т. І, с. 159–160. Виклад змісту: КИСМ, с. 51.

330. 1702 р. травня 23. Батурин. – Універсал І.Мазепи про заборону перевозити втікачів з Лівобережної на Правобережну Україну на Видубицькому монастирському і магістратському перевозах у Києві. – Опубл.: ЛВП, с. 371–372.

331. 1702 р. жовтня 20. Батурин. – Універсал І.Мазепи про заборону київським міщанам і козакам порушувати межі землеволодіння Братського монастиря по ріках Сирець, Котур, Горянка та Пуца. – ЛВІІ, к. 68, П, 167, арк. І. Оригінал. // Регест: КОАК, № 167, с. 60.

332. 1702 р. – Жалувана грамота Петра І Пустинно-Микільському монастиреві на щорічну компенсацію від Київського магістрату у розмірі 25 крб. "чехами" і 1,5 пуда воску за використання монастирського берега дніпра для наведення міського перевозу і мосту. – Виклад змісту: відрок 12.ІІІ.1730 р.

---

* Тобто, вільних.

333. 1703 р. січня 10. Батурин. - Універсал І.Мазепи про зобов'язання київських міщан користуватися у торгівлі нарівні з іншими грошми "чеховою монетою старою, хоч би який чех от старинности своей приглашений был". - Опубл.: ЮМО, № 9, с. 34-35.

334. 1703 р. січня 11. Батурин. - Універсал І.Мазепи про підпорядкування мешканців Пріорки юрисдикції Київського магістрату з зобов'язанням до сплати показанини* на ратушу. - Виклад змісту: ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 28, арк. 2.

335. 1703 р. квітня 21 (23?). - Універсал І.Мазепи про дозвіл київським міщанам гатити греблі й ставити млини на Берковці і Стрільниках та заборону козацькій старшині і духівництву стягати "розмірочні пожитки"*** з цих млинів. - Виклад змісту: ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 28, арк. 2-3. Частково опубл.: ИМ, вып. 7, с. 3-4. Регест: КОАК, № 4, с. 13.

336. 1703 р. червня 30. Батурин 16. - Лист І.Мазепи до Київського магістрату із зобов'язанням до ремонту і належного утримання Успенської соборної церкви на Ринку. - ЛВІІ, к. 238, П, № 70/93, арк. 1-2. Оригінал. // Опубл.: АПМ, с. 132-134.

337. 1704 р. жовтня 20. Київ. - Універсал І.Мазепи про повернення музичного цеху з відання київського сотника під юрисдикцію магістрату та заборону козацькій старшині надати втручатися в цехові справи, "понеже цех музичній здавна належал до майстрату Киевского". - ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 237, арк. 1. Оригінал. // Регест: ККАК, № 237, с. 74.

338. 1705 р. квітня 25. Батурин. - Універсал І.Мазепи про дозвіл Київському магістрату збирати побережне*** на ремонт ратуші. - ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 239, арк. 1. Оригінал. // Регест: ККАК, № 239, с. 75.

339. 1705 р. квітня 26. Батурин. - Універсал І.Мазепи про затвердження вироку генерального військового судді на розмежування спірних угідь Київського магістрату і Кирилівського монастиря по Юрківському ручаю. - Регест: КОАК, № 2, с. 15.

340. 1706 р. лютого 18. Лубни. - Універсал І.Мазепи про надання київським міщанам права не постачати підводи особам

* Податок з горілчаних казанів за право варити горілку на продаж.

** Збір за право помолу.

*** Збір за право користуватися дніпровським берегом.

без царських або гетьманських подорожніх, відправляючи їх "из безчестием". - ЦНБ, I, 50607 (Лаз. 5), арк. I. Оригінал. // Оубл.: ЛГУ, № 4, с. 76-77*.

341. 1706 р. вересня 22. Київ. - Указ начальника Посольського приказу Г.Головкіна про заборону російським військам переобтяжувати київських міщан військовими повинностями та вимагати коней без дозволу київського губернатора А.Гулиця. - ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 241, арк. I. Оригінал. // Регест: ККАК, № 241, с. 75.

342. 1706 р. листопада 25. Батурин. - Універсал І.Мазепи про заборону монастирського і козацького шинкування в Києві, "абы ратушови Кієвскому не було уйми"^{**} - ЦНБ, I, 50608 (Лаз. 5), арк. I. Оригінал. // Оубл.: ЛГУ, № 5, с. 77-78. Частково оубл.: ТБМ, с. 203.

343. 1707 р. червня 3. [Батурин]. - Ордер генерального військового судді про повернення записаних до козацьких реєстрів київських міщан під юрисдикцію магістрату, зобов'язання козаків, які живуть на магістратських ґрунтах, до сплати куняного та заборону сотнику втручатися в справи музичного цеху. - ЦДІА, ф. 51, оп. I, спр. 933, арк. 3. Ділов. копія. // Регест: КОАК, № 5, с. 13.

344. 1707 р. липня 3. - Ордер генерального військового хорунжого про заборону вписувати київських міщан до козацьких реєстрів.- Регест: КОАК, № 6, с. 14.

345. 1707 р. серпня 30. Табір під Києвом. - Універсал І.Мазепи про залагодження межових конфліктів київських міщан з ченцями Кирилівського монастиря. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 681-682. Заов. копія; ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 245, арк. I. Оригінал. // Регест: ККАК, № 245, с. 76.

346. 1707 р. - Універсал І.Мазепи про заборону київським міщанам відгороджувати будинки парканами і про зобов'язання замостити вулиці. - Згадка; *SP*, с. 568.

347. 1708 р. травня 2. - Повторний універсал І.Мазепи про заборону козацького шинкування в Києві. - Згадка: указ ІО.У.1751 р.

* Помилково датовано 8.П.1706 р.

** В універсалі вказано, що причиною "оскудінія" магістратських коштів були "наїзди і переїзди" військового командування на чолі з Петром I через місто, коли їм "всякие вистатчано доволства".

348. 1708 р. не пізніше вересня 6. Табір під Биковом. - Лист І.Мазепи до Київського магістрату про повернення Густинському монастиреві садиби поблизу Пробиної вулиці, незаконно проданої місту ігуменом. - ЦНБ, ДА/216 ж, № 7, арк. 316. Засв. копія. // Регест: ПОРА, вып. 1, № 216 ("з") с. 186.

349. 1709 р. січня 26. - Універсал І.Скоропадського про повернення Київському магістрату відібраного І.Мазепом о.Осетщини та заборону козацькій старшині кривдити міщан. - Виклад змісту: грамота З.Ш.1710 р.

350. 1709 р. січня 28. Ніжин. - Універсал І.Скоропадського про заборону роздрібного козацького шинкування в Києві. - ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 249, арк. 1. Оригінал. // Регест: ДРМА, № 654, с. 257; ККАК, № 249, с. 76.

351. 1709 р. серпня 4. Київ. - Указ Петра I про заборону російським військам стягати з київських міщан "насилством подводи и возы ... съестные и конские кормы". - ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 252, арк. 1. Оригінал. // Регест: ККАК, № 252, с. 77.

352. 1709 р. листопада 27. - Наказ Петра I київським міщанам поставити для шведських військовополонених 300 кожухів і 300 пар чобіт. - ЦНБ, I, 183, арк. 66*. Копія.

353. 1709 р. листопада 28. Глухів. - Універсал І.Скоропадського про затвердження угоди київських міщан з митрополитом Й.Кроковським щодо передачі магістратові за 400 золотих щорічно права на збір помірною на Житньому торзі, а також про стягнення з київських міщан рибної десятини на митрополита. - ЦНБ, I, 54649 (Лаз. 33), арк. 1. Копія.

354. 1710 р. січня 29. Москва. - З жалуваної грамоти Петра I митрополиту Й.Кроковському на право збору рибної десятини з київських міщан та на затвердження угоди з ними про збір помірною. - ЦНБ, I, 54650 (Лаз. 33), арк. 1-3. Копія. // Опубл.: БОС, с. 189; ПСЗ, т. 4, № 2248, с. 474-476. Частково опубл.: ЗОК, т. 2, с. 593.

355. 1710 р. березня 3. Москва. - Повторна жалувана грамота Петра I на підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву, наданих попередніми грамотами та універсалами, із заборонаю духівництву і

* У цій самій справі на арк. 67 вміщено копію наказу Петра I від 9.XII.1709 р. про негайний розрахунок з міщанами за поставку кожухів і чобіт.

козакам тримати воскобійні та броварні в місті, козацькій старшині – притягати до військового присуду міщан із музичського цеху, "рагним людям" – примушувати ремісників до безкоштовних робіт без відома воеводи, а також з наказом розібрати суперечку магістрату з Кирилівським монастирем за млини на р.Сирці. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 208–216. Засв. копія; ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 138, арк. 51–61. Засв. копія XIX ст.; ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 5, арк. 2–12. Ділов. копія; ф. 533, оп. 2, спр. 443, арк. 64–76. Засв. копія XIX ст.; ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 3, арк. 29–39, 46–59, 85–95. Копія; ЦНБ, I, 183, арк. 26–29; 450/426 С, арк. 13–22; I, 60343. Копії; П, 14817–14897, ч. 10, № 4, арк. 28–40. Копія XIX ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 94–107. Копія. // Опубл.: ЩДІК, № 7, с. 36–44. Частково опубл.: АНД, с. 175; КЕК, с. 361; ТБКМ, с. 204; ЩБКА, с. 193–194. Регест: ЩДІК, № 53, с. 6.

356. 1710 р. березня 5 (4?). Москва. – Указ Петра I київському воеводі Д.Голіцину про розподіл прибутків з перевозного збору у Києві між магістратом і скарбницею, а також про затвердження за воеводою виключного права на збір мостового. – Частково опубл.: АДП, с. 29.

357. 1710 р. березня 5. Москва. – Указ Петра I І.Скоропадському про підтвердження прав і привілеїв київських міщан, порушених І.Мазепою. – ЛВІІ, к. 150, I, 102, арк. 1. Оригінал. // Регест: КОАХ, № 102, с. 118.

358. 1710 р. березня 5. Москва. – Указ Петра I київському воеводі Д.Голіцину аналогічного змісту. – ЦНБ, П, 14817–14897, ч. 10, № 3, с. 27. Копія XIX ст. // Опубл.: ЩДІК, с. 44.

359. 1710 р. березня 7. Москва. – Жалувана грамота Петра I на підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву з зобов'язанням сплачувати до скарбниці 600 крб. щорічно, "а крім того других никаких поборова с них, мешан, иматъ не велено". – ЦНБ, П, 14817–14897, ч. 1, арк. 101 (екстракт). Копія.

360. 1710 р. Київ¹⁷. – Указ Київської губернської канцелярії магістрату про влаштування причалів на р.Почайні для змівлі барок з військовим спорядженням на потреби армії під час російсько-турецької війни. – Згадка: ЗОК, т. 2, с. 722.

361. 1711 р. квітня 23. Пг. язслав. – Універсал І.Скоропадського про заборону роздрібного козацького шинкування напоями у Києві

за винятком меду, пива і браги. - ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 758, арк. 16. Ділов. копія. // Частково опубл.: ТБКМ, с. 204.

362. 1712 р. лютого 12. Прилуки. - Універсал І.Скоропадського про заборону козацькій старшині стягати полковниче^{*} з київських різників і карчевників. - Регест: КОАК, № 1, с. 31.

363. 1712 р. лютого 12. Прилуки. - Універсал І.Скоропадського про зменшення розміру індукти і евекти для київських купців з 25 до 15 золотих від воза та встановлення торгового збору з київських чумаків і дрібних торговців по золотому від воза, зважаючи на "ставшееся через моровую язву умаленіе жителей кїевских"^{***}. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 189. Засв. копія; ЦНБ, І. 50611 (Лаз. 5), арк. 1. Оригінал. // Опубл.: ЛГУ, № 6, с. 78-79.

364. 1712 р. травня 1. - Ордер І.Скоропадського військовому екзактору і факторам про стягнення індукти й евекти з оптових товарів київських купців у сумі 3 крб. з воза, а від "менших" товарів - по копійці з карбованця без ревізії возів. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 163, арк. 1.

365. 1712 р. червня 1 (4?)^{***}. - Універсал І.Скоропадського про підтвердження права власності київських міщан на Пріорку з зобов'язанням її мешканців до оплати показанщини на ратушу та встановленням тут двох щорічних ярмарків, а також про заборону козацького шинкування в Києві. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 589, арк. 9; ф. 56, оп. 3, спр. 3408, арк. 342-343; ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 28, арк. 3. // Частково опубл.: ІМ, вип. 7, с. 4.

366. 1713 р. січня 16. Глухів. - Універсал І.Скоропадського про заборону козацькій старшині перешкоджати Київському магістрату у зборі покуховного і скатного^{****}, а також про звільнення

* Збір на користь полковника.

** Згадана епідемія лютувала в Києві з березня 1710 по січень 1711 рр. Як свідчить літопис, "тогда пуст город Киев остался, яко выгнано всех обывателей из Киева. И странствовали из града в град, еден² другого чуждачюся". (ЗОК, т. 1, с. 80). Загальна кількість жертв обрахована сучасниками (60 тис. чоловік) (ДНБ, ф. ОБРК, ХУ.П.11, арк. 66).

*** У переліку універсалів, наведених в указі ІО.У.1751 р., цей універсал датовано 1 липня.

**** Податки за право торгівлі напоями.

київських різників від індукти за привезену до міста рогату худобу. - ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 256, арк. I. Оригінал. // Регест: ЛРМА, № 460, с. 181; ККАК, № 256, с. 78.

367. 1713 р. серпня 22. Табір під Києвом. - Універсал І.Скоропадського про заборону стягати індукту з київських різників за куплену ними на Лівобережній Україні рогату худобу "для власного в Києві доволствія и продаваня". - ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 257, арк. I. Оригінал. // Регест: ККАК, № 257, с. 78.

368. 1713 р. вересня 17. Табір під Києвом. - Універсал І.Скоропадського про затвердження сіножатеї Маркової Голови і Козина між Дніпром і Десною за Київською сотнею з заборонаю міщанам претендувати на них. - ЦДІА, ф. 51, оп. I, спр. 758, арк. 17. Ділов. копія. // Виклад змісту: ЛК, с. 8.

369. 1713 р. жовтня 8. Київ. - Указ фельдмаршала Б.Шереметєва командуванню російських військ про заборону переобтяжувати київських міщан військовими повинностями. - ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 258, арк. I. Оригінал. // Регест: ККАК, № 258, с. 78.

370. 1713 р. жовтня 10. Київ. - Роз'їзд межевої комісії для розгляду суперечки Межигірського монастиря з Київським магістратом за спірні сіножаті над Мушанкою, Волицею, Горянкою і Котуром та за Вітицький ґрунт і о.Осетчину на лівому березі Дніпра. - Опубл.: СМ, отд. 3, № 67, с. 134-151.

371. 1713 р. жовтня 15. - Універсал І.Скоропадського про підтвердження права київських полковників на збір вагового з приїжджих до Києва купців*. - ЦДІА, ф. 222, оп. 2, спр. 20а, арк. 61. Ділов. копія. // Опубл.: ШБК, с. 52.

372. 1714 р. січня 19. Глухів. - Універсал І.Скоропадського про скасування ярмаркового податку з київських купців і чумаків у містах Лівобережної України. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 693. Засв. копія** Опубл.: КМГО, № 10, с. 36-37.

373. 1714 р. січня 19. - Універсал І.Скоропадського про зобов'язання монастирських городничих в сколицях Києва "людми и де-

* В універсалі зазначено розмір збору з таких товарів: сіль, горілка, олій, селітра, дьоготь, мед, вино, воли, риба, сир, масло, сало, яблучка; "от жадних інших дробнейших проданных речей ничего не брата".

** Датовано 19.1.1711 р.

ревнею для оправы сего города чинити вспомошествование" київським міщанам. - Згадка: НЖК, с. 196.

374. 1715 р. липня 7. Глухів. - Універсал І.Скоропадського про заборону звільняти київських міщан від військових постойів, переобтяжуючи останніми козацькі двори. - ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 753, арк. 18. Ділов. копія.

375. 1715 р. серпня 25. Глухів. - Вирок І.Скоропадського у суперечці Київського магістрату з Кирилівським монастирем за спірні сіножаті на Оболоні та урочище Гнилу Гать з рішенням про затвердження згаданих сіножатей за кравецьким і кушнірським цехами та з оголошенням монастиреві, що гетьман його "жалобливых донесений яко правосломных впредь приймати и слухати" не буде. - Опубл.: СМ, отд. 3, № 68, с. 151-153. Регест: КОАК, № 3, с. 15.

376. 1716 р. травня 8. Глухів. - Універсал І.Скоропадського про дозвіл київському війту на конфіскацію коней та ув'язнення й відсилку в колодках до Глухова козаків за таємне шинкування горілкою у місті. - ЦНБ, I, 50609 (Лаз. 5), арк. I. Оригінал. // Опубл.: ЛГУ, № 8, с. 80-81. Частково опубл.: ТБМ, с. 204-205.

377. 1717 р. травня 8. Глухів. - Універсал І.Скоропадського про заборону Межигірському монастиреві порушувати права київських міщан на вільне рубання лісу довкола Києва, в тому числі - в монастирських пушах. - ЦДІА, ф. 223, оп. 1, спр. 431, арк. I. Оригінал.

378. 1718 р. вересня 17. Глухів. - Універсал І.Скоропадського про зобов'язання київських міщан користуватися у торгівлі затертими срібними копійками, "хочай бы якая была и гладкая за давности літ". - Опубл.: КМГО, № 12, с. 33-40.

379. 1718 р. вересня 18. Глухів. - Універсал І.Скоропадського про підтвердження права київських міщан на рубання будівельного дерева в пушах довкола Києва "для строення ратуши, також погорелих дворов и протчих будинков", знищених пожежею. - ЦНБ, I, 50610 (Лаз. 5), арк. I. Оригінал. // Опубл.: ЛГУ, № 9, с. 81.

380. 1718 р. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії магістрату про влаштування причалів на р.Почайні для зимівлі барок з військовим спорядженням для армії. - Згадка: ЗОК, т. 2, с. 722.

381. 1719 р. січня 29. Глухів. – Універсал І.Скоропадського про нестягнення "датку" з київських прасолів і рибалок. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 694. Засв. копія.

382. 1719 р. січня 29 (30?). Глухів¹⁸. – Універсал І.Скоропадського про постачання на вимогу Київського магістрату підвод з монастирських вотчин в околицях Києва для полегшення підводної повинності міщан. – Виклад змісту: вирок ІЗ.Ш.1730 р.

383. 1719 р. квітня 24. Глухів. – Універсал І.Скоропадського про зобов'язання приїжджих купців до сплати скатного і шинкового Київському магістрату за продаж у місті волоських і угорських вин, "подлуг рассмотренія и великости бут и бочок". – ЦНБ, І, 50612 (Лаз. 5), арк. І. Оригінал. // Оpubл.: ЛГУ, № 7, с. 79–80.

384. 1719 р. травня 18. Глухів. – Універсал І.Скоропадського про зобов'язання приїжджих купців до сплати скатного Київському магістрату за продаж напоїв із заборонаю кабацьким головам перекуповувати привезені напої до стягнення з них податку. – ЦНБ, І, 50614 (Лаз. 5), арк. І. Оригінал. // Оpubл.: ЛГУ, № 10, с. 81–82. Частково опубл.: ІК, с. 219.

385. 1720 р. червня 23. – Указ Петра І І.Скоропадському про зобов'язання київських міщан гетьманським універсалом до участі у розслідуванні справи про захоплення козаками Київської сотні соляних маж у шляхтича Пузини і затримання його слуг у Києві. – ДВІІ, к. 150, І, 212, арк. І. Оригінал. // Регест: КОАХ, № 212, с. 135.

386. 1720 р. Петербург. – Указ Колегії іноземних справ київському губернатору П.Голіцину про заборону міщанського перевозу на Неводницькій пристані для уникнення конкуренції з паромами Києво-Печерської лаври. – Згадка: АДП, с. 27.

387. 1721 р. січня 30. Глухів. – Універсал І.Скоропадського про передачу належного гетьманові податку з міських млинів у розпорядження Київського магістрату для ремонту Успенської соборної церкви і ратуші, знищених пожежею 1718 р. – Оpubл.: КМГО, № 13, с. 40–41.

388. 1721 р. лютого І. – Повторний універсал І.Скоропадського про зменшення розміру індукти і евекти для київських купців і чумаків у містах Лівобережної України. – Виклад змісту: ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 733; ЦДА, ф. 51, оп. І, спр. 163, арк. І.

389. 1721 р. березня 3. Глухів. - Ордер Генеральної військової канцелярії київському полковнику А.Танському про заборону втручатися в справи Київського магістрату, стягати податки з київських міщан та вписувати їх до козацьких реєстрів, а також шинкувати в місті. - Регест: КОАК, № 6, с. 14.

390. 1721 р. березня 28. - Указ Петра I про заборону роздрібного козацького шинкування в Києві. - Частково опубл.: ТБКМ, с. 205.

391. 1721 р. липня 1. - Повторний універсал І.Скоропадського про заборону козацького шинкування в Києві. - Згадка: ЦДІА, ф. 51, оп. I, спр. 591, арк. 10.

392. 1721 р. липня 4. - Повторний універсал І.Скоропадського про заборону стягати ярмарковий податок з київських купців і чумаків у містах Лівобережної України. - Згадка: ЦДІА, ф. 51, оп. I, спр. 163, арк. I.

393. 1722 р. березня 14. Москва. - Універсал І.Скоропадського про зобов'язання київських міщан письмово присягнути на вірність новому закону про успадкування престолу. - Опубл.: КМГО, № 14, с. 41-43.

394. 1722 р. липня 31. Петербург. - Указ Сенату київському генерал-губернатору І.Трубецькому про розгляд суперечок Київського магістрату з монастирями за спірні ґрунти, вивезення лісу з монастирських пущ та стягнення підвод з монастирських підданих. - Опубл.: АДКА, отд. 2, т. I, ч. I, № 14, с. 118-121.

395. 1722 р. листопада 30. - Указ Петра I. Про підтвердження універсалів І.Скоропадського на торгові пільги київським міщанам. - Регест: КОАК, № 4, с. 20.

396. 1722 р. листопада 30. Глухів. - Указ І-ї Малоросійської колегії про звільнення київських міщан від сплати зит на території Лівобережної України. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 695-698. Засв. копія; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. I, арк. 102-103 (екстракт). Копія XIX ст. // Регест: КОАК, № 47, с. 18.

397. 1722 р. грудня 8. - Універсал П.Полуботка про підтвердження універсалу 29 (30?) І.1719 р. - Згадка: ЦДІА, ф. 56, оп. 3, спр. 3409, арк. 87.

398. 1723 р. червня 3. - Указ Петра I І-ї Малоросійській колегії про надіслання відомостей, "куда держатца расходи" Київ-

ського магістрату, а також копії жалуваних грамот Києву на прибутки. – Виклад змісту: ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 217.

399. 1723 р. липня 29. Київ. – Указ київського генерал-губернатора І.Трубецького про зобов'язання київських міщан-візників до сплати податку "по полтине на год с хомута". – Виклад змісту: ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 2280, арк. 2.

400. 1723 р. листопада 23. – Указ Петра І про стягнення підвод з київських міщан лише після сплати до скарбниці прогонного. – Регест: ЮАК, № 5, с. 20.

401. 1723 р. – Резолюція Петра І на поданні президента І-ї Малоросійської колегії С.Вельямінова із затвердженням за Київським магістратом права на різноманітні торгові збори в місті*. – Частково опубл.: ЩБКА, с. 195. Виклад змісту: ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 222. Факсим.: ІК, с. 222.

402. 1724 р. травня 23. – Лист київського полковника А.Танського до війта з повідомленням про оголошену ним суверу заборону козацького шинкування в Києві. – Виклад змісту: ЦДІА, ф. 56, оп. 3, спр. 3408, арк. 343.

403. 1724 р. серпня 19. Київ. – Інструкція київського генерал-губернатора І.Трубецького Комісії для розгляду суперечки Київського магістрату з Кирилівським монастирем за с.Муромець. – ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 66, арк. 2. Ділов. копія.

404. 1725 р. квітня 8. Петербург. – Указ Катерини І про створення поштового двору в Києві під віданням пошмейстера з магістратських урядників та про передачу утримання пошти від рейтарів до київських міщан**. – Згадка: лист 25.IV.1725 р.

405. 1725 р. квітня 25. Київ. – Лист київського генерал-губернатора І.Трубецького до Київського магістрату про виконання указу Катерини І щодо створення поштового двору в Києві. – ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 299, арк. 1. Оригінал. // Регест: ЮАК, № 299, с. 83.

406. 1726 р. січня 12. Петербург. – Жалувана грамота Катерини І на звільнення київських міщан від ярмаркового податку. – Регест: ЮАК, № 6, с. 20; № 4, с. 31.

* Так звані дунки Вельямінова з характеристикю, у числі іншого, київських міських зборів опубл.: ЄДП, с. 137–142.

** Згідно з указом, у Києві було залишено 50 рейтарів із 170 для пересидки закордонної пошти.

407. 1726 р. січня 12. Петербург. - Жалувана грамота Катерини I на підтвердження права київських міщан на рибні лови на Дніпрі та його затоках і на вільне користування лісами на 5 миль довкола Києва. - Регест: КОАК, № 7, с. 20.

408. 1726 р. травня 31. Київ. - Указ київського генерал-губернатора І.Трубецького про заборону німецького шинкування у Києві. - ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 300, арк. I; спр. 301, арк. I. Оригінали. // Регест: ККАК, № 300, 301, с. 38, 89.

409. 1726 р. червня 14. Петербург. - Указ Сенату I-й Малоросійській колегії про надіслання копій жалуваних грамот на прибутки Київського магістрату для розгляду у Сенаті. - Згадка: ЦДІА, ф. 59, оп. I, спр. 127, арк. I.

410. 1726 р. липня 16. Глухів. - Указ Генеральної військової канцелярії Київському магістрату про заборону переслідувати дозволене козацьке шинкування медом, пивом і брагою, конфіскуючи напої та ув'язнюючи міщан за відвідання козацьких шинків, а також про заборону перешкоджати приїжджим купцям зупинятися в козацьких дворах. - ЦДІА, ф. 51, оп. I, спр. 758, арк. 20-21. Відпук. // Виклад змісту: ТБКА, с. 205-206.

411. 1.28 р. серпня 1. Петербург. - Указ Колегії іноземних справ київському віце-губернатору Штоку, аналогічний указу 1720 р. - Частково опубл.: АДП, с. 28.

412. 1728 р. жовтня 31. Петербург. - Указ Петра II Д.Апостола про розслідування скарги митрополита В.Вонатовича на Київський магістрат за захоплення монастирських угідь, переобтяження поборами монастирських підданих та стягнення перевозного з митрополита, "хотя бы он куда и по должности своей ехал". - ЛВІІ, к. 150, I, 366, арк. I. Оригінал. // Виклад змісту: БОС, с. 219-220. Регест: КОАХ, № 366, с. 159-160.

413. 1728 р. листопада 16. - Указ Петра II Д.Апостола про розслідування земельних суперечок Київського магістрату з Межигірським монастирем. - ЛВІІ, к. 150, I, 371, арк. I. Оригінал. // Регест: КОАХ, № 371, с. 160-161.

414. 1728 р. листопада 23. Глухів. - Універсал Д.Апостола про заборону київським міщанам і козакам продавати та закладати ґрунти і нерухоме майно монастирям. - ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 309, арк. I. Оригінал. // Регест: ККАК, № 309, с. 91.

415. 1728 р. – Рішення Верховної таємної ради про перегляд торгових зборів Київського магістрату та відміну деяких з них. – Виклад змісту: ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 222.

416. 1729 р. січня 29. Петербург. – Указ Колегії Іноземних справ Київському магістрату про постачання підвод "под едучих чрез Київ разных персон". – Згадка: ЦДІА, ф. 128, оп. 1 (вотч.), спр. 1394, арк. 3.

417. 1729 р. березня 29. Глухів. – Універсал Д.Апостола про заборону Київському магістрату конфіскувати таємно шинковану горілку без відома сотника із зобов'язанням останнього не ухилитися від конфіскації. – ЦДІА, ф. 56, оп. 1, спр. 125, арк. 15; ф. 51, оп. 1, спр. 758, арк. 22-23. Ділов. копії // Виклад змісту: ТБЮМ, с. 206.

418. 1729 р. березня 29. Глухів. – Універсал Д.Апостола про підтвердження універсалу І.Скоропадського від 12.П.1712 р. на встановлення розміру індукти й евекти для київських міщан у сумі 15 золотих від воза. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 699; оп. 63, спр. 5488, арк. 190. Засв. копії; ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 310, арк. 1. Оригінал. // Опубл.: СМОИ, № 43, с. 66-68. Регест: ККАК, № 310, с. 91.

419. 1729 р. березня 31. Москва. – Із жалуваної грамоти Петра П митрополиту на підтвердження права збору рибної десятини з київських міщан. – ЦНБ, I, 54651 (Лав. 33), арк. 1. Оригінал.

420. 1729 р. квітня 13. Петербург. – Указ Петра II Київському магістрату про заборону захоплювати монастирські угіддя та переобтяжувати поборами монастирських підданих в околицях Києва. – Виклад змісту: ЦДІА, ф. 128, оп. 1 (вотч.), спр. 1394, арк. 10.

421. 1729 р. серпня 3. Глухів. – Універсал Д.Апостола про заборону роздрібного козацького шинкування горілкою у Києві, "крім что для своего послыкованя и для принятия гостей". – ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 314, арк. 1. Оригінал. // Регест: ККАК, № 314, с. 92.

422. 1729 р. листопада 25. Глухів. – Вирок Генерального військового суду в суперечці ієромонаха Досифея з Київським магістратом за право власності на Нечаївський плац на р.Почайні з рішенням стягнути з магістрату на користь Досифея куничне за 5 років незаконного володіння. – ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 317, арк. 1-7. Оригінал. // Регест: ККАК, № 317, с. 93.

423. 1729 р. листопада 26 (25?). Глухів. – Вирок Генерального військового суду в суперечці Київського магістрату з сотником Я.Жилою із заборонаю роздрібного козацького шинкування та запису міщан до козацьких реєстрів, а також із зобов'язанням козаків до сплати помірною і куничного на ратушу та дозволом оформляти купчі на козацькі двори як в сотенній канцелярії, так і в ратуші. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 29, спр. 1859, арк. 1000-1015. Засв. копія; ЦДІА, ф. 56, оп. 3, спр. 3408, арк. 329-353. Ділов. копія. // Регест: КОАК, № 8, с. 28.

424. 1729 р. листопада 26. Глухів. – Вирок Генерального військового суду в суперечці Київського магістрату з митрополитом В.Вонатовичем з рішенням про стягнення підвод з монастирських підданих в околицях Києва для полегшення підводної повинності міста, а також із зобов'язанням міщан повернути незаконно конфісковані горілчані казани Софійському монастирю. – ЦДІА, ф. 56, оп. 1, спр. 4, арк. 6-16. Ділов. копія. // Регест: КОАК, № 1, с. 27.

425. 1729 р. грудня 12. Петербург. – Указ Петра II київському полковнику А.Танському про підтвердження вироку 26 (25?).XI.1729р. – Регест: КОАК, б/н, с. 28.

426. 1730 р. березня 4. Глухів. – Вирок Генерального військового суду в суперечці Михайлівського монастиря з Київським магістратом про стягнення підвод з монастирських підданих та привласнення міщанами монастирського урочища Вигурівщини на Оболоні*. – Регест: КОАК, № 6, с. 28.

427. 1730 р. березня 11. Глухів. – Вирок Генерального військового суду у суперечці Київського магістрату з Братським монастирем із затвердженням за містом права на спірні Виговський та Дворецький плаці і Берковецький ґрунт**, вільне рубання лісу в Котурській пуці, а також стягнення підвод з монастирських підданих. – Виклад змісту: ЦДІА, ф. 193, сл. 1, спр. 1089, арк. 15-16. Регест: КОАК, № 3, с. 28.

428. 1730 р. березня 12 (18?). Глухів. – Вирок Генерального військового суду про безпідставність позову Пустинно-Микільського монастиря до Київського магістрату щодо відшкодування 7400 крб.

* На чий користь вирок – невідомо.

** Акт розмежування від 30.X.1731 р. див.: ЦДІА, ф. 193, сл. 1, спр. 1089, арк. 16-17.

заподіяних міщанами збитків через привласнення Черевчіївського і Григоріївського ґрунтів за Дніпром, спустошення Княжицького бору, стягнення надмірних підвод з монастирських підданих та несплату воску за користування монастирським берегом Дніпра. - ЦДІА, ф. 56, оп. 3, спр. 3409, арк. 83-92. Ділов. копія. // Регест: КОАК, № 5, с. 28.

429. 1730 р. червня 5. Москва. - Указ Колегії іноземних справ про підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву, зокрема монопольного права міщан на роздрібну торгівлю на Подолі. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 224 б,в; 263-266. Засв. копія; ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 138, арк. 62-64. Засв. копія XIX ст.; ЦДІА, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 77-79. Засв. копія XIX ст.; ЦНБ, I, 183, арк. 30. Копія; П, 14817-14897, ч. I, арк. 104-105 (екстракт); ч. 10, № 5, арк. 41-42. Копія XIX ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 108-110. Копія // Опубл.: ШДІК, № 8, с. 44-46. Регест: ШДІК, № 54, с. 6.

430. 1730 р. червня 8. Москва. - Указ Анни Іоанівни Д.Апостола про заборону роздрібного козацького шинкування напоями у Києві, за винятком меду, пива і браги, а також про затвердження за магістратом права на Саковичів ґрунт у місті. - ЦДІА, ф. 1407, оп. 1, спр. 5, арк. 1. Оригінал.

431. 1730 р. липня 8. - Універсал Д.Апостола про заборону роздрібного козацького шинкування у Києві. - Виклад змісту: указ ІО.У.1751 г.

432. 1730 р. липня 25. Глухів. - Вирок Генерального військового суду в суперечці Київського магістрату з митрополитом В.Вонатовичем із затвердженням за містом права власності на сіножаті під Вигурівщиною та на вільне рубання дерева в лісах довкола Києва і стягнення підвод з монастирських підданих. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 700-705. Засв. копія // Регест: КОАК, № 2, с. 27.

433. 1730 р. липня 30. - Указ Анни Іоанівни про звільнення монастирських підданих в околицях Києва від обов'язку постачати підводи для полегшення підводної повинності міщан, за винятком підвод для послів. - Регест: КОАК, № 12, с. 29.

434. 1730 р. серпня 10. Глухів. - Вирок Генерального військового суду в суперечці Кирилівського монастиря з Київським магістратом з присудженням останньому спірного плану в місті. - Виклад змісту: вирок 29.1.1731 р. // Регест: КОАК, № 1, с. 29.

435. 1730 р. жовтня 2. Глухів. - Вирок Генерального військового суду в суперечці Межигірського монастиря з Київським магістратом з присудженням останньому спірних сіножатей на річках Мушанці та Водиці. - Виклад змісту: вирок ІОУШ, 1731 р. // Регест: ККАК, № 7, с. 16.

436. 1731 р. січня 29. Глухів. - Указ Генерального військового суду про передачу на розгляд Колегії іноземних справ суперечки Кирилівського монастиря з Київським магістратом за спірну пуцу. - ЦДІА, ф. 56, оп. 3, спр. 3410, арк. 42. Ділов. копія.

437. 1731 р. червня 6. Петербург. - Указ Анни Іоанівни про встановлення в Києві ярмарку для торгівлі кіньми німецьких порід. - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 33, арк. 175. Оригінал; ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 243, арк. 101, 164, 166. Ділов. копії. // Спубл.: ПСЗ, т. 8, № 5773, с. 472. Регест: БОУ, т. 2, № 4006, с. 245; РХУ, № 171, с. 42.

438. 1731 р. липня 20. Глухів. - Універсал Д.Апостола про підтвердження права власності київських міщан на Пріорку, Стрільники, Берковець, Кожум"яки, Біскупщину та о-ви Осетщину, Труханів і Муромець. - ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 319, арк. 1. Оригінал. // Регест: ККАК, № 319, с. 93.

439. 1731 р. липня 20. Глухів. - Універсал Д.Апостола Дм.Полоцькому на київське війтівство. - ЦДІА, ф. 220, оп. 1, спр. 320, арк. 1. Оригінал. // Регест: ККАК, № 320, с. 93.

440. 1731 р. серпня 5. Глухів. - Повторний вирок Генерального військового суду в суперечці Київського магістрату^{сз} з Братським монастирем із затвердженням за містом права на спірні Виговський та Дворецький плаці у Києві. - ЦДІА, ф. 56, оп. 3, спр. 3410, арк. 160-165. Ділов. копія.

441. 1731 р. серпня 10. Глухів. - Повторний вирок Генерального військового суду в суперечці Межигірського монастиря з Київським магістратом з присудженням останньому спірних сіножатей на Мушанці і Водиці. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 706-710; оп. 29, спр. 1859, арк. 1016-1019, Засв. копія; ЦДІА, ф. 56, оп. 3, спр. 3410, арк. 171-176. Ділов. копія; ф. 193, оп. 1, спр. 1089, арк. 9-12. Засв. копія; ДАКО, ф. 1329, оп. 1, спр. 4, арк. 48-51. Засв. копія XIX ст.

442. 1731 р. серпня 23. Глухів. - Універсал Д.Апостола про уповноваження бурмистра К.Кричевця здійснювати контроль за прибутками і видатками Київського магістрату. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 624. Засв. копія.

443. 1731 р. серпня 25. Глухів. - Універсал Д.Апостола про зобов'язання київських міщан, власників селітроварень, зареєструватись у Московській артилерійській конторі. - Опубл.: СМОИ, № 87, с. 135-136.

444. 1731 р. жовтня 30. - Роз'їзд Генерального військового суду для остаточного розмежування спірних землеволодінь Київського магістрату і Братського монастиря. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 712. Засв. копія.

445. 1731 р. листопада 2. - Роз'їзд Генерального військового суду для остаточного розмежування спірних сіножатей київського магістрату й Межигірського монастиря на річках Муланка та Водиця і ув'язання за містом лісу від річки до оз.Синякового^{*}. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 711; ЦДІА, ф. 193, оп. 1, спр. 1089, арк. 13-14; ДАЮ, ф. 1329, оп. 1, спр. 4, арк. 52-53. Засв. копії.

446. 1731 р. листопада 12. Глухів. - Універсал Д.Апостола про затвердження обводу Виговського плацу, переданого Київському магістрату від Братського монастиря^{**}. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 713-714. Засв. копія.

447. 1733 р. січня 10. Петербург. - Указ Сенату про заборону посилати київських міщан в наряди та про підпорядкування Києва як гетьманській, так і генерал-губернаторській владі. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 29, спр. 1828, арк. 4. Оригінал; оп. 3, спр. 116, арк. 342-343. Засв. копія^{***}; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 112-117. Копія; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 5, арк. 4-5. Копія.// Опубл.: ПСЗ, т. 9, № 6307, с. 13-14. Частково опубл.: ТВКМ, с. 211. Виклад змісту: ШБКА, с. 199-200. Регест: ШДІК, № 56, с. 6.

448. 1733 р. лютого 12. Петербург. - Укази Колегії іноземних справ Д.Апостола аналогічного змісту, а також з підтвердженням

* Затверджено вирокм Генерального військового суду у серпні 1732 р. (регест: КОАК, № 9, с. 16).

** Повторно затверджено вирокм Генерального військового суду 10.Ул. 1732 р. (див. цю саму справу.)

*** Адресовано колегії іноземних справ під датою 18.1.1733 р.

прав київських міщан на земельні угіддя та монополне шинкування в місті. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 29 спр. 1828, арк. 17-33; оп. 3, спр. 116, арк. 344-364, 409-420. Оригінал; засв. копії та чернетка.

449. 1733 р. лютого 16(13?). Петербург. - Указ Сенату Д.Апостола "о содержании киевских мещан при прежних правах и вольностях и о невысылке ни в какие наряды, кои бывають из Малой России". - ЦДІА, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 86-89. Засв. копія XIX ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 128-135. Копія; ЦНБ, I, 183, арк. 36-40. Копія. // Регест: КОАК, № 3, с. 18.

450. 1733 р. лютого 16. Петербург. - Указ Анни Іоанівни київському генерал-губернатору І.Вейсбаху про звільнення київських міщан від робіт на лінії*, нарядів, надмірних квартирної та поштової повинностей з наданням магістрату пасовищ на Оболоні, підтвердженням права виключного шинкування та заборону козацькій старшині втручатися в міські справи, порушуючи підпорядкованість міста особисто гетьману і генерал-губернатору. - ЦДІА, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 81-85. Засв. копія XIX ст.; ЦНБ, I, 183, арк. 31-35. Копія; П, 14817-14897, ч. I, арк. 82-99. Копія XIX ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 120-127. Копія. // Частково опубл.: ЩЕКА, с. 197. Регест: КОАК, № 2, с. 17; № 5, с. 18; ЩДІК, № 57, с. 6.

451. 1733 р. лютого 16. Петербург. - Указ Анни Іоанівни Д.Апостола ідентичного змісту. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 415-416. Чернетка; ЦДІА, ф. 1407, оп. I, спр. 24, арк. I. Оригінал. // Частково опубл.: ИМ, вып. 3, с. 12-13.

452. 1733 р. лютого 16. Петербург. - Указ Анни Іоанівни про порядок утримання пошти київськими міщанами з постачанням коней лише за встановлену платню. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 408-410. Чернетка; ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 624, арк. I. Оригінал. // Регест: КОАК, № 6, с. 18; ККАК, № 324, с. 94.

453. 1733 р. лютого 16. Петербург. - Указ Анни Іоанівни Д.Апостола про розслідування земельних суперечок Київського магістрату з монастирями. - ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 323, арк. I. Ори-

* Йдеться про Українську захисну лінію, яка споруджувалась у 1731-1733 рр. від Дніпра до р.Сіверського Дінця по кордонах Полтавського та Харківського полків.

гінал; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 140-145. Копія. // Регест: ККАК, № 323, с. 94.

454. 1733 р. лютого 19. Петербург. - Указ Колегії іноземних справ про відсилку в розпорядження Київського магістрату засвідчених копій жалуваних грамот і сенатських указів місту. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 404-405. Засв. копія.

455. 1733 р. лютого 20. Петербург. - Указ Колегії іноземних справ про звільнення київських міщан від роботи на лінії та від надмірної квартирної повинності. - ЦДАА, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 80. Засв. копія XIX ст.; ЦНБ, I, 183, арк. 31. Копія; П, 14817-14897, ч. 10, № 6, арк. 43. Копія XIX ст.; ДІМ, ф. 445, спр. 17, ч. 40, арк. 118-119. Копія. // Опубл.: ЩДІК, № 9, с. 46. Регест: ККАК, № I, с. 17; ЩДІК, № 55, с. 6.

456. 1733 р. квітня 19. Глухів. - Універсал Д.Апостола про заборону козацькій старшині порушувати магдебурзькі права київських міщан. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 715-724. Засв. копія.

457. 1733 р. квітня 26. Глухів. - Універсал Д.Апостола про наділення київського бурмистра К.Кричевця війтівськими повноваженнями в зв'язку зі старістю війта Дм.Полоцького. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 625-626. Засв. копія.

458. 1734 р. квітня 9. Петербург. - Указ Головної поліцмейстерської канцелярії про вилучення з компетенції Київської поліцмейстерської контори нагляду за Нижнім містом, що користується магдебурзьким самоврядуванням. - Згадка: БИК, с. 170.

459. 1734 р. серпня 9. Петербург. - Указ Сенату про затвердження К.Кричевця на київському війтівстві*. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 486-487, 489. Засв. копія і чернетка. // Опубл.: АУ, с. 309-310.

460. 1734 р. вересня 5. Петербург. - Секретний указ Анни Іоанівни про незатвердження К.Кричевця на київському війтівстві з рекомендацією генерал-губернатору І.Вейсбаху вжити заходів для обрання війта з "природних великоросійських людей, состоящих ме-

* Магістрат не лише відмовився оголосити даний указ, а й домігся від губернатора арешту К.Кричевця, звинувативши його у службових зловживаннях (див. та ж, арк. 497-499). Дальший перебіг справи див.: ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 615-631.

цанами в Києві"^ж. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 503-508. Ділов. копія; засв. копія і чернетки; ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 68, арк. 94^{жж}. Засв. копія. // Опубл.: БКМ, т. 3, № 126/8, с. 359-360. Виклад змісту: ПДІВ, с. 67. Регест: БОУ, т. 2, № 4991, с. 351.

461. 1735 р. березня 11, березня 14. Петербург. - Укази Кабінету І.І.в. та Сенату про затвердження П.Войничя на київському війтівстві. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 545, 550-552, 556-557. Засв. копії; ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 43, арк. 55. Оригінал.

462. 1735 р. жовтень. Глухів. - Ордер Генеральної військової канцелярії Бунчуковому товарищу О.Шижкевичу про ревізію і перевірку вірогідності звільнення київських передмість Пріорки, Сирія і Куренівщини від податків і зборів^{жжж}. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 191. Засв. копія.

463. 1736 р. лютого 26. Петербург. - Указ Сенату Генеральній військовій канцелярії про надіслання довідки, чи відповідає втручання гетьмана в порядок звітування магістратських урядників у міських прибутках і видатках жалуваним магдебурзькими грамотам Києву^{жжжж}. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 768-769. Засв. копія.

464. 1736 р. вересня 7. Петербург. - Жалувана грамота Анни Іоаннівни П.Войничу на київське війтівство. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 653-654 (формуляр)^{жжжжж}, 655-659. Чернетка і засв.

За донесеннями з Києва, бажаної кандидатури "не сыскалось" (ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 530-531).

^{жж} Виклад перипетій справи див. там же, арк. 92-110; також: ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 434-565. Указ Сенату І.Війсбахові аналогічного змісту від 21.ІХ.1735 р. див.: ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 43, арк. 85-86.

^{жжж} За ревізією, на Пріорці нараховувалось 80 Сирці - 10, Куренівщині - 25 душ; винокурних казанів у всіх трьох передмістях зареєстровано 137 (там же, арк. 194-196).

^{жжжж} у рапорті Сенату малоросійський намісник І.Барятинський запропонував конфіскувати жалувані грамоти Києву "в том рассуждении, что ... по продолжению времени могут оныя у них ис памяти выйти, то и осьлятца им будет в волностях не на что" (там же, арк. 774).

^{жжжжж} Датовано 30.УІ.1736 р. Змінений за указом Сенату 6.ІХ.1736 р. (арк. 657); в остаточній редакції жалуваної грамоти опущено пункти про підпорядкування міста губернатору, право на апеляцію до Сенату та ін.

копія; ЦДА, ф. 220, оп. I, спр. 330, арк. I. Оригінал. Пергамент. // Регест: ККАК, № 330, с. 95.

465. 1736 р. жовтня 14. Петербург. - Указ Сенату про звільненні київських міщан, мешканців Пріорки, від нарядів та заборону козацькій старшині порушувати їх магдебурзькі права, а також про надіслання відомостей щодо збору індукти й евекти у Києві. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 731-738, 746-749. Засв. копія. // Оpubл.: ПСЗ, т. 9, № 7079, с. 953-956. Частково опубл.: АКС, с. 670; ИМ, вып. 3, с. 10-11. Виклад змісту: указ 26.X.1757р. Регест: КОАК, № 7, с. 32.

466. 1736 р. жовтня 19. Петербург. - Указ Сенату про розслідування суперечки Київського магістрату з Братським монастирем за Берковецький ґрунт та Мостиську і Котурську пуші в уроч. Кленачах. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 751. Засв. копія. // Регест: КОАК, № 8, с. 32.

467. 1736 р. грудня 12. Київ. - Указ Київського губернатора С.Сукіна магістрату про надіслання звіту у міських прибутках і видатках. - Частково опубл.: ИМ, вып. 10, с. 1.

468. 1737 р. січня 17. Петербург. - Інструкція Сенату київському губернатору С.Сукіну про надання йому часткової судової і фінансової влади над Київським магістратом у розслідуванні політичних справ та ревізії прибутково-видаткових книг. - Оpubл.: ПСЗ, т. 10, № 7161, с. 20-28.

469. 1737 р. серпня 10. Глухів. - Вирок Генерального військового суду в суперечці Київського магістрату з Братським монастирем за право власності на частину Виговського плацу, не включену в попереднє розмежування*. - Регест: КОАК, № 4, с. 28.

470. 1737 р. вересня 18. Петербург. - Указ Кабінету і.і.в. про розгляд у Сенаті скарги Генеральної військової канцелярії на Київський магістрат за відмову звітуватись у міських прибутках і видатках**. - ЦДА СРСР, ф. 1329, оп. I, спр. 49, арк. 56; спр. 68, арк. 461. Оригінал. // Регест: БОУ, т. 2, № 6261, с. 502.

* На чий користь вирок - невідомо.

** Звинувачені магістратські урядники були заарештовані і перебували під вартою в Глухові до грудня 1737 р. (МДЗ, ч. 2, с. 36; також: ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 775-789). Одночасно повноваження київського війта були передані бунчуковому товаришеві В.Виковському.

471. 1737 р. жовтня 8. Петербург. – Резолюція Кабінету і.і.в. про негайний розгляд справи урядників Київського магістрату, звинувачених Генеральною військовою канцелярією у розтраті міських сум. – ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 49, арк. 124–125. Оригінал. // Регест: БОУ, т. 2, № 6290, с. 506.

472. 1737 р. жовтня 21. Київ. – Указ київського генерал-губернатора І.Вейсбаха про вилучення з компетенції Київської поліцеймейстерської контори нагляду на Нижнім містом, що користується магдебурзьким самоврядуванням. – Виклад змісту: указ ЗІ.Х.1748 р.

473. 1737 р. листопада 16. Петербург. – Резолюція Кабінету міністрів про підпорядкування Києва виключно владі генерал-губернатора, а також про скасування арешту магістратських урядників, ув'язнених за відмову звітуватися у міських прибутках і видатках перед Генеральною військовою канцелярією*. – ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 49, арк. 296–302. Оригінал; ЦНБ, П, 14817–14897, ч. 5, арк. 5–13. Копія XIX ст. // Опубл.: ПСЗ, т. 10, № 7434, с. 342–348. Частково опубл.: АВС, № 4, с. 17. Регест: ЦДІК, № 59, с. 6.

474. 1738 р. квітня 9. Київ. – Лист прапорщика Воронежського піхотного полку Д.Кудрявцева до Київського магістрату з вимогою негайної поставки 39 волів для армії з передмість Сирця, Куренівщини та Пріорки**. – ЦДІА, ф. 51, оп. 4, спр. 35, арк. 9. Ділов. копія.

475. 1738 р. травня 16. Петербург. – Указ Сенату Генеральній військовій канцелярії про усунення В.Биковського та Ф.Кричевця від участі у справах Київського магістрату. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 830–835. Чернетка і засв. копія.

476. 1739 р. квітня 3. Петербург. – Указ Сенату Київському магістрату про запровадження звітування магістратських урядників не перед усією міською громадою, а лише перед "старейшими и знатнейшими" її членами, про ретельне ведення міських прибутково-видаткових книг, а також про покарання винних у розтраті міських

* Резолюції передувало аналогічне оповіщення Сенату 28.X.1737 р., викладене в серії указів до різних інстанцій (ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 790–820). Матеріали слідства див. там же, арк. 843–945.

** Відомість із вказанням вартості поставлених на армію 32 волів див.: ЛВІІ, к. 150, 1, 596, арк. 1–2.

коштів згідно з магдебурзьким статутом. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 116, арк. 946-948, 951. Засв. копія і чернетки. // Частково опубл.: КИСМ, с. 58.

477. 1740 р. лютого 5. Київ. - Указ генерал-фельдмаршала Б.Мініха російському командуванню про заборону квартирувати в дворах київських магістратських урядників. - ЦДА, ф. 220, оп. 1, спр. 339, арк. 1. Оригінал. // Регест: ККАК, № 339, с. 97-98.

478. 1740 р. травня 6. Петербург. - Указ Сенату про заборону роздрібного козацького шинкування напоями у Києві, за винятком меду, пива і браги. - ЦДА, ф. 51, оп. 1, спр. 758, арк. 26. Ділов. копія*. // Опубл.: ПСЗ, т. II, № 8096, с. 107. Регест: РХУ, № 236, с. 55.

479. 1740 р. травня 27. Петербург. - Указ Сенату Київській губернській канцелярії про стягнення з колишнього київського вїйта В.Биковського 200 крб. розтрачених міських коштів. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3 спр. 116, арк. 991. Засв. копія. // Опубл.: АВС, с. 310-311.

480. 1741 р. жовтня 15. Глухів. - Універсал Генеральної військової канцелярії про підтвердження права власності київських міщан на Прїорку, Берковець, Стрільники, Виговський і Дворецький плаці та сіножаті на р.Мушанці. - ЦДАДА, ф. 248; оп. 29, спр.1859, арк. 1024-1031; ЦДА, ф. 193, оп. 1, спр. 1089, арк. 15-20; ДАКО, ф. 1329, оп. 1, спр. 4, арк. 54-55, 58. Засв. копія. // Регест: ККАК, № 11, с. 6.

481. 1742 р. січня 22. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії про залучення до виконання підводної та інших міських повинностей нарівні з київськими міщанами мешканців Старокиївської та Печерської частин міста. - Виклад змісту: АНД, с. 176.

482. 1742 р. вересня 19. Київ. - Указ київського генерал-губернатора М.Лесотьева про звільнення київських магістратських урядників від стацій і постоїв. - ЦДА, ф. 220, оп. 1, спр. 343, арк. 1. Оригінал. // Регест: ККАК, № 343, с. 98.

483. 1742 р. грудня 11. Москва. - Із жалуваної грамоти Слизевети Петрівни Київській академії про заборону київським міщанам чинити утиски її студентам і викладачам. - Опубл.: НВК, т. 2, отд. 1, № 36, с. 363-367.

* Помилково датовано 22.1.1740 р.

484. 1742 р. Петербург. - Указ Сенату, аналогічний указу 6.У.1740 р. - Згадка: ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 589, арк. 20.

485. 1743 р. квітня 29. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії магістрату про заборону переслідувати дозволене козацьке шинкування вродзіб медом, пивом і брагою та оптом - горілкою, а також про повернення незаконно конфіскованої у сотенного осавула Г.Голоика горілки. - ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 589, арк. 20. Ділов. копія.

486. 1743 р. травня 17. Київ. - Повторний указ Київської губернської канцелярії ідентичного змісту. - ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 589, арк. 23. Ділов. копія.

487. 1743 р. вересня 13. Петербург. - Указ Сенату про заборону немішанського шинкування в Києві. - Виклад змісту: указ Ю.У.1751 р.

488. 1743 р. жовтня 10. Петербург. - Указ Сенату про підготовку жалуваної грамоти на підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву. - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 5, арк. 14-18. Копія. // Опубл.: ПСЗ, т. 11, № 8803, с. 932-935; АДКА, отд. 2, т. 1, ч. 1, № 68, с. 328-331. Регест: ЦДІК, № 60, с. 6.

489. 1743 р. жовтня 24. Петербург. - Указ Сенату про підтвердження магдебурзьких прав і привілеїв Києву, викладених у грамоті 3.Ш.1710 р. - ЦДАДА, ф. 154, оп. 1, спр. 51, арк. 1-4. Оригінал. Пергамент; ф. 248, оп. 29, спр. 1859, арк. 1056-1058. Формуляр; ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 138, арк. 65-67. Засв. копія XIX ст.; ЦДІА, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 90-92. Засв. копія XIX ст.; ЦНБ, I, 183, арк. 41-42; I, 60344. Копія; П, 14817-14897, ч. 6-9, № 1, арк. 1-2. Копія XIX ст. // Опубл.: БДНІ, т. 4, с. 281-282; МММ, т. 4, № 68, с. 407-410. Регест: КОАК, № 1, с. 19; ЦДІК, № 61, с. 6.

490. 1743 р. жовтня 31. Петербург. - Указ Єлизавети Петрівни на чолобитну київських міщан: про звільнення від військових постів та судівництва магазину на Подолі; про нестягнення податків за в'їзд і виїзд з міста та мит у монастирських маєтках; про залучення населення Старокиївської та Печерської частин міста до виконання міських повинностей, а також про заборону кабацьким головам втручатися у магістратське шинкування. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 29, спр. 1859, арк. 1081-1083. Четвертка. // Частково опубл.: АНД, с. 183. Регест: КОАК, № 2-3, с. 19-20.

491. 1743 р. не раніше жовтня. Петербург. - Указ Сенату Генеральної військової канцелярії про розслідування вбивства магістратських урядників під час конфіскації таємно шинкованої горілки у козаків. - Згадка: ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 19, арк. 2.

492. 1744 р. лютого 8. Петербург. - Із указу Сенату про підтвердження заборони на роздрібну торгівлю приїжджих купців у Києві. - Згадка: АНД, с. 176-177.

493. 1744 р. лютого 11. Київ. - Промеморія київського генерал-губернатора М.Леонтьєва до митрополита Р.Заборовського про нестягнення мостового, перевозного і гребельного мит з київських міщан у монастирських маєтках. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 130, оп. 1, спр. 30, арк. 9.

494. 1744 р. березня 23. Петербург. - Указ Сенату Київській губернській канцелярії про заборону київським міщанам захоплювати сіножаті й рибні лови Братського монастиря та вирубувати ліс в монастирських пушах для виробництва поташу й смоли, а також про розслідування суперечки магістрату з монастирем за броварні над Дніпром. - ЦНБ, ДА/751 Л, № 1, арк. 1-4. Дві копії. // Оpubл.: АДКА, отд. 2, т. 1, ч. 1, № 70, с. 341-343. Регест: ЛРМА, № 751, с. 377.

495. 1744 р. липня 17. Київ. - Указ митрополита Р.Заборовського ігуменам київських монастирів про нестягнення мостового, перевозного і гребельного мит з київських міщан у монастирських маєтках. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 130, оп. 1, спр. 30, арк. 9-10.

496. 1745 р. травня 4. Київ. - Промеморія київського генерал-губернатора М.Леонтьєва до Генеральної військової канцелярії про незаконність стягнення зборів з київських міщан на військовий скарб, запроваджених всупереч магдебурзьким привілеям Києва. - Виклад змісту: указ 15.XII.1746 р.

497. 1745 р. травня 10. Петербург¹⁹. - Указ Єлизавети Петрівни про перенесення плавучих млинів з київського берега Дніпра на Труханів острів для уникнення руйнування берегової лінії від прискореної течії. - Оpubл.: ИИ, вып. 7, с. 57. Виклад змісту: АСМ, с. 132-133.

498. 1746 р. грудня 15. Петербург. - Указ Сенату про підтвердження права Київського магістрату на різноманітні збори в місті^{*}

* В указі згадано збори: ярмарковий, торговий, покуховний, поволицьку і показанщину.

з обов'язком сплати до скарбниці 600 крб. щорічно. - Опубл.: ПСЗ, т. 12, № 9356, с. 631-634; ИМ, вып. 7, с. 6-12. Частково опубл.: АКС, с. 671. Регест: РКУ, № 277, с. 61.

499. 1747 р. серпня 10. Київ. - Указ київського генерал-губернатора М.Леонтьєва про створення Слідчо-Межової комісії для розгляду суперечок Київського магістрату з Кирилівським монастирем за угіддя вздовж р.Сирця. - ЦДІА, ф. 59, оп. I, спр. 1450, арк. 3. Оригінал.

500. 1747 р. грудня 11. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії про відновлення старої межі між спірними грунтами Київського магістрату та Кирилівського монастиря у Плоскій слободі по Юрківському ручаю, порушеної міщанами*. - ЦДІА, ф. 59, оп. I, спр. 1451, арк. 8-9. Оригінал.

501. 1747 р. - Указ Генеральної військової канцелярії про передачу на остаточний розсуд Сенату суперечки Київського магістрату з Братським монастирем за Берковецький ґрунт та Мостиську і Котурську пуші в уроч. Клепачах. - Згадка: АДКА, отд. 2, т. I, ч. I, № 66, арк. 324.

502. 1748 р. липня 26. Петербург. - Указ Сенату про заборону Головному магістрату надсилати розпорядчі укази до Київського магістрату, який "нікогда в ведомстве [його] не бывал". - Опубл.: ПСЗ, т. 12, № 9520, с. 881-882.

503. 1748 р. серпня 6. Київ. - Указ митрополита Т.Щербацького духовництву Київської єпархії про нестягнення мостового, перевозного і гребельного мит з київських міщан у монастирських маєтках**. - ЦДІА, ф. 130, оп. I, спр. 30, арк. 9-10. Відпуск.

504. 1748 р. не пізніше серпня 24. Глухів. - Ордер Генеральної військової канцелярії ревізору Київського полку Д.Несторовичу про обов'язкове включення жителів київських передмість Сирця і Куренівщини до подушного окладу, "несмотря ни на какие Киевского магистрата представления". - Частково опубл.: АКС, с. 672; ИМ, вып. 3, с. 10.

* Міщани перенесли стару межу, засипавши річище Юрківського ручая гноєм та соломом, і привласнили на спірній землі понад 60 садиб.

** Лист з повідомленням про цей указ надіслано до київського віяте 5.VIII.1748 р. (ЦНБ, I, 183, арк. 68. Копія).

505. 1748 р. серпня 25. Петербург. - Указ Сенату про нестягнення з мешканців київських передмість Сирця і Куренівщини подушного податку та звільнення їх від нарядів, порцій і рацій*.- Спубл.: ИМ, вып. 7, с. 12-13. Частково опубл.: АКС, с. 671-672.

506. 1748 р. жовтня 31. Петербург. - Указ Сенату про зобов'язання Київського магістрату запровадити на вулицях "обывательские караулы и закидные рогатки" та утримувати "потребные пожарные инструменты" для забезпечення порядку і безпеки в місті. - Опубл.: ПСЗ, т. 12, № 9547, с. 914-916. Регест: РХУ, № 285, с. 62.

507. 1748 р. листопада 15. Петербург. - Указ Єлизавети Петрівни київському генерал-губернатору М.Леонтьеву аналогічного змісту. - ДАК, ф. 2, оп. 1, спр. 8, арк. 8-10. Ділов. копія.

508. 1748 р. Петербург. - Указ Сенату про затвердження за київськими міщанами права на вільне рубання лісу в спірних з Братським монастирем Мостиській і Котурській пушах в уроч. Клепачах. - Виклад змісту: АДКА, отд. 2, т. 1, ч. 1, № 66, с. 325.

509. 1749 р. квітня 11. Петербург. - Указ Єлизавети Петрівни про звільнення від податків і постойв дворів співаків придворної капели у Києві та на Лівобережній Україні. - Опубл.: ПСЗ, т. 13, № 9599, с. 38. Регест: БОУ, т. 3, № 9850, с. 218.

510. 1749 р. Петербург. - Указ Сенату київському генерал-губернатору М.Леонтьеву з доганю за порушення монопольного права київських міщан на роздрібну торгівлю в місті. - Згадка: ШДГ, с. 84.

511. 1750 р. лютого 16. - Указ Слідчої про воли комісії про сплату київським міщанам після перевірки рахунків вартості поставлених для турецької кампанії** 32 волів. - ЦДІА, ф. 51, оп. 4, спр. 35, арк. 11. Чернетка.

512. 1750 р. травня 11. - Определення Канцелярії міністерського правління ідентичного змісту. - ЦДІА, ф. 55, оп. 1, спр. 52, арк. 3. Ділов. копія.

513. 1750 р. вересня 20. - Указ Єлизавети Петрівни К.Розумовському про терміновий розгляд справи щодо відшкодування Київському магістрату вартості волів, поставлених з міста для турецької

* Натуральний податок на утримання війська.

** Йдеться про російсько-турецьку війну 1735-1739 рр.

кампанії. - ЛВІІ, к. 150, 1, 596, арк. 3. Оригінал. // Регест: КОАХ, № 596, с. 195.

514. 1751 р. травня 10. Петербург. - Указ Сенату про підтвердження гетьманських універсалів та попередніх указів* на заборону неміщанського шинкування горілкою в Києві "всякого чина людем ... вне и внутри города живущим", за винятком ченців Михайлівського монастиря. - ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 589, арк. 8-11; ф. 59, оп. 1, спр. 195, арк. 1. Ділов. копії. // Спубл.: ПСЗ, т. 13, № 9846, с. 423-425; ИМ, вып. 6, с. 158-163. Виклад змісту: ТБЮМ, с. 208**. Регест: РХУ, № 303, с. 64.

515. 1751 р. серпня 13. Глухів. - Ордер К.Розумовського Слідчий про воли комісії про сплату Київському магістрату вартості 32 волів, поставлених для турецької кампанії. - ЦДІА, ф. 51, оп. 4, спр. 35, арк. 23. Оригінал.

516. 1751 р. серпня 17. Київ. - Розпорядження київського генерал-губернатора М.Леонтьева, аналогічне указу Ю.У.1751 р. - Частково опубл.: ИМ, вып. 3, с. 106.

517. 1751 р. жовтня 7. - Указ Єлизавети Петрівни К.Розумовському, аналогічний указу Ю.У.1751 р. - ЛВІІ, к. 150, 1, 679, арк. 1. Оригінал. // Спубл.: ИМ, вып. 6, с. 203-205. Регест: КОАХ, № 679, с. 209.

518. 1751 р. жовтня 14. - Універсал К.Розумовського про стягнення мит з київських міщан на території Лівобережної України нарівні з іншими купцями (?). - Згадка: БИК, с. 175.

519. 1751 р. жовтня 19. Петербург. - Указ Єлизавети Петрівни про підпорядкування Київського магістрату владі гетьмана. - Згадка: указ 26.Х.1760 р.

520. 1752 р. січня 9. Петербург. - Указ Єлизавети Петрівни К.Розумовському про збереження права гетьмана заборонювати обраного київськими міщанами вїйта перед подачею його кандидатури на розгляд Сенату. - ЦДІА, ф. 1407, оп. 1, спр. 28, арк. 1. Оригінал.

* В указі згадано універсали: 8.Х.1656; 16.УІ.1658; 6.УІ.1694; 16.УІ.1699; 8.ХІ.1699; 2.У.1708; 23.У.1711; 1.УІ.1712; 28.Ш.1721; 8.УІ.1730; 19.У.1733 та укази 13.ІХ.1743; 4.Х.1743 рр.

** Помилково датовано 20.У.1751 р.

521. 1752 р. лютого 26. - Указ Єлизавети Петрівни К.Розумовському про заборону козацького шинкування горілкою у Києві з пропозицією виселити козаків з міста для уникнення конфліктів з міщанами. - Опубл.: ИМ, вып. 6, с. 205-210. Частково опубл.: АКС, с. 696-697; ЩБКА, с. 202. Виклад змісту: ТБКМ, с. 209-210*.

522. 1752 р. лютого 27. Петербург. - Указ Колегії іноземних справ К.Розумовському про відмову дозволити козацьке шинкування горілкою в Києві, оскільки воно порушує магдебурзькі привілеї міщан, та з пропозицією виселити козаків з міста**.

- Виклад змісту: указ 24.X.1760 р.

523. 1752 р. не раніше березня 9. - Ордер К.Розумовського київському полковнику Ю.Дарагану про сувору заборону козацького шинкування у Києві та про зобов'язання козацької старшини до участі в обшуках і конфіскаціях таємно шинкованої горілки. - Виклад змісту: ТБКМ, с. 213.

524. 1752 р. червня 3. - Ордер К.Розумовського київському полковнику Ю.Дарагану про включення мешканців київських передмість Сирця, Куренівщини і Пріорки до подушного окладу "к отбуванію общенародных податей и повинностей". - Частково опубл.: ИМ, вып. 3, с. 16.

525. 1752 р. червня 10. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії Київському магістрату про заборону міщанського перевозу на паромах, дубах і плотах, доки діятиме щойно наведений казенний міст через Дніпро. - ЦДІА, ф. 59, оп. I, спр. 2080, арк. I. Відпуск.

526. 1752 р. липня 3. Почеп. - Ордер К.Розумовського про відновлення порваних київським війтом Дм.Польцьким "книг межевих и чертежей" 1690 р. на спірні землі Київського магістрату та Кирилівського монастиря***. - ЦДІА, ф. 51, оп. I, спр. 695, арк. 4-5. Чернетка.

527. 1752 р. липня 6. Глухів. - Ордер Генеральної військової канцелярії київському полковнику Ю.Дарагану про створення комісії

* Помилково датовано 21.П.1752 р.

** Прохання К.Розумовського до Колегії див.: ИМ, вып. 3, с. 34-35. В указі Колегії зазначено, що невелика кількість козацьких дворів у Києві (28) потерпає виселення козаків з міста.

*** Донесення Генерального військового суду про вчинок Дм.Польського див. у цій самій справі, арк. 2.

для відновлення "книг межевых и чертежей" 1690 р. - ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 704, арк. 1. Відпуск.

528. 1752 р. вересня 3. Петербург. - Указ Єлизавети Петрівни київському генерал-губернатору М.Леонтєву про заборону козацького шинкування і роздрібної торгівлі у місті, оскільки це порушує магдебурзькі привілеї міщан. - ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 758, арк. 36-37. Ділов. копія. // Опубл.: ИМ, вып. 6, с. 210-211. Частково опубл.: АКС, с. 697; ТБКМ, с. 211.

529. 1752 р. жовтня 23. Петербург. - Указ Єлизавети Петрівни про забезпечення провіантом, фуражем і житлом у Києві сербських офіцерів, які вийшли на поселення до Росії. - ЦДІА, ф. 1407, оп. 1, спр. 38, арк. 1. Оригінал.

530. 1752 р. не раніше жовтня 23. Київ. - Указ київського генерал-губернатора М.Леонтєва Київському магістрату про заборону міщанам "ругательного посмеяния" поселених у Києві сербських офіцерів. - Згадка: ИМ, вып. 5, с. 125.

531. 1753 р. березня 9. - Інструкція київського сотника М.Гудими про порядок обшуків, здійснюваних на вимогу магістрату для конфіскації таємно шинкованої козаками горілки*. - Частково опубл.: ТБКМ, с. 213.

532. 1753 р. липня 12. Глухів. - Ордер Генеральної військової канцелярії про перевірку і уточнення плану спірних землеволодінь Київського магістрату та Кирилівського монастиря. - ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 868, арк. 3. Чернетка.

533. 1753 р. серпня 25. - Промеморія Київської полкової канцелярії до Київського магістрату з протестом проти побойів і кривд козакам від міщан під час конфіскації таємно шинкованої горілки, "яко они [козаки] не в команде магистрата киевского суть в ведомстве". - ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 958, арк. 5-7. Ділов. копія.

534. 1754 р. січня 31. Петербург. - Указ Колегії іноземних справ про призначення І.Сичевського на київське війтівство. - Опубл.: АВС, № 4, с. 1-2.

* Інструкція передбачала не допускати магістратських урядників до обшуків "по коморах и комнатах ... також где могло б прилучитися веселля, крестини, обеди или якие гостини, там виемку делать воспящать и к тому не доущать, да и ходить ... не ежеденно, но неделъ у чтири".

535. 1754 р. березня 22. – Указ Єлизавети Петрівни про підтвердження магдебурзьких прав і привілеїв Києву з підпорядкуванням міста київському генерал-губернатору. – Частково опубл.: ІМС, с. 78. Виклад змісту: ТВКМ, с. 211; ІК, с. 223; також: грамота 29.ІХ.1764 р. і указ 31.У.1827 р.

536. 1754 р. травня 2. Петербург. – Указ Камер-колегії про передачу мосту й перевозу на Дніпрі на утримання Київського магістрату*. – Згадка: ИМ, вып. I, с. 180.

537. 1754 р. травня 26. Глухів. – Ордер Генеральної військової канцелярії про залучення козаків, які мешкають на ґрунтах Київського магістрату, до виконання міських повинностей. – ЦДІА, ф. 51, оп. I, спр. 1137, арк. 3. Чернетка.

538. 1754 р. липня 10. Київ. – Промеморія Київської духовної консисторії до Київського магістрату з повідомленням про заборону Петропавлівському монастирю шинкувати горілкою. – Регест: ЮАР, № 13, с. 29.

539. 1754 р. липня 15. Петербург. – Указ Сенату про зобов'язання Київського магістрату виділити кошти з міських прибутків на впорядкування міста. – Згадка: ЦДІА, ф. 59, оп. I, спр. 3868, арк. 4.

540. 1755 р. січня 11. Глухів. – Ордер Генеральної військової канцелярії про обмеження винокуріння мешканців київських передмість Пріорки і Куренівщини для уникнення дорожечі на зерно, куповане ними на міському ринку "за неимением ... собственного хлеба"**. – Виклад змісту: ордер 15.П.1755 р.

541. 1755 р. лютого 15. Глухів. – Повторний ордер Генеральної військової канцелярії про обмеження винокуріння мешканців київських передмість Пріорки і Куренівщини. – ЦДІА, ф. 51, оп. 3, спр. 13176, арк. 4–5. Чернетка.

542. 1755 р. листопада 1. Глухів. – Ордер Генеральної військової канцелярії про стягнення рибної десятини з київських мі-

* Магістрат письмово відмовився (див. це саме джерело).

** Мішани не допустили сотенних урядників до складання відомості про кількість винокурних казанів.

щан на користь митрополита*. - Згадка: ЦНБ, I, 54657 (Лаз. 33), арк. 2.

543. 1755 р. грудня 5. - Ордер К.Розумовського про передачу суперечки Київського магістрату з митрополитом за рибу десятину на розгляд Сенату. - ЦНБ, I, 54655 (Лаз. 33), арк. I. Ділов. копія.

544. 1755 р. грудня 31. Петербург. - Жалувана грамота Єлизавети Петрівни І.Сичевському на київське війтівство. - ЦДІА, ф. 220, оп. I, спр. 377, арк. I. Оригінал. Пергамент; ЦНБ, II, 14817-14897, ч. I, арк. 108-110. Копія. // Опубл.: ШДІК, с. 47-48. Частково опубл.: АВС, № 4, с. 10; ЩБКА, с. 202. Регест: ШДІК, № 62, с. 6; ККАК, № 377, с. 106.

545. 1756 р. лютого 7. Петербург. - Указ Сенату про компенсацію збитків Київського магістрату після відміни внутрішніх торгових зборів на Лівобережній Україні за рахунок щорічних виплат на міські потреби 479 крб. 66 коп. з Васильківської митниці** з введенням контролю Київської губернської канцелярії за витратою цієї суми. - Опубл.: ПСЗ, т. 14, № 10509, с. 512-514. Регест: РХУ, № 316, с. 73.

546. 1756 р. березня 9. Петербург. - Указ Сенату Київському магістрату про передачу звітів у міських прибутках і видатках за 1744, 1748 та 1754 рр. - Згадка: МБК, с. 64.

547. 1757 р. листопада 15. - Лист К.Розумовського до Київського магістрату з повідомленням про заборону козацького шинкування у Києві та про зобов'язання ротенної старшини врегулювати козацько-міщанські конфлікти. - ЦДІА, ф. 51, оп. I, спр. 1638, арк. 2. Відпуск***.

548. 1757 р. листопада 26. Глухів. - Ордер Генеральної військової канцелярії про обмеження кількості винокурних казанів

---

* З травня 1755 р. мішани перестали давати рибу десятину митрополитові (ЦНБ, I, 54646 (Лаз. 33), мотивуючи свою відмову указом 2.IV.1755 р. (ПСЗ, т. 14, № 10386, с. 341-342) про нестягнення внутрішніх мит і зборів на території України.

** Виплата здійснювалась за щорічними розпорядженнями Київської губернської канцелярії Васильківській митниці (див. ЦДІА, ф. 53, оп. I, спр. 3868 та ін.).

*** Ордер К.Розумовського сотенній старшині див. у цій самій справі, арк. I.

на київських передмістях Куренівщині, Пріорці та Сирці від 200 до 26 з дозволом на винокуріння лише магістратським урядникам, які мешкають тут. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 51, оп. I, спр. 2088, арк. 3; БКМ, с. 214.

549. 1759 р. липня 15. Петербург. - Указ Єлизавети Петрівни про скасування права Київського магістрату на торгові збори в міс-ті "с привозних хлебных и съестных припасов за весы, меры, за бойни, за места и мосты, магистратским коштом строенные". - Частково опубл.: АКГК, с. 420.

550. 1760 р. червня 6. Глухів. - Ордер Генеральної військової канцелярії Київському магістрату про заборону чинити перешкоди і бійки сотнику при складанні відомості про кількість винокурних казанів у передмістях Куренівщині, Пріорці та Сирці. - ЦДІА, ф. 51, оп. I, спр. 2088, арк. 3-4. Чернетка.

551. 1760 р. липня 7. Глухів. - Універсал К. Розумовського про затвердження сіножатеї Маркової Голови і Козина між Дніпром та Десною за Київською сотнею з забороною міщанам псувати їх^х. - ЦДІА, ф. 57, оп. I, спр. 412, арк. 125-128. Ділов. копія. // Виклад змісту: ЛК, с. 9-10.

552. 1760 р. липня 10. Глухів. - Указ Генеральної військової канцелярії Київському магістрату з забороною чинити перешкоди козакам у торгівлі і ремісничих заняттях. - ЦДІА, ф. 51, оп. I, спр. 2086, арк. 7. Чернетка.

553. 1760 р. жовтня 24. Петербург. - Указ Сенату про заборону київським козакам шинкувати і торгувати в ятках нарівні з міщанами під загрозою виселення з міста. - Опубл.: ПСЗ, т. 15, № II 128, с. 544-547. Частково опубл.: КСА, с. 201. Регест: РХУ, № 333, с. 76.

554. 1760 р. жовтня 26. Петербург. - Указ Сенату про підтвердження права київських міщан на судочинство за магдебурзьким статутом і апеляціям на магістрат лише до Сенату та про звільнення від підпорядкування гетьману і Генеральній військовій канцелярії. - ДАК, ф. I, оп. I, спр. 22, арк. 1-6. Ділов. копія; ЦНБ,

* В універсалі зазначено, що міщани самовільно стають станами на берегах річок і розвішують неводи, "забиваючи лозові колдья, от чего лоза растает, а сенокос дустеет и лозою зарастает".

П, 14817-14897, ч. 5, арк. 19-26. Копія XIX ст. // Опубл.: ПСЗ, т. 15, № П133, о. 551-555. Частково опубл.: АВС, с. 18-19; ІК, о. 224; ІМС, с. 78. Виклад змісту: АПНМ, с. 446. Регест: ЩІК, № 63, с. 6*.

555. 1760 р. листопада 20. - Ордер К.Розумовського про передачу Київського магістрату під апеляцію Генеральної військової канцелярії (?). - Згадка: ЦДІА, ф. 56, оп. 3, спр. 1871, арк. 5.

556. 1761 р. березня 5. Петербург. - Указ Сенату київському генерал-губернатору М.Леонтьеву із зобов'язанням не порушувати магдебурзькі привілеї київських міщан, переданих з відання Генеральної військової канцелярії під його особистий нагляд, а також про нестягнення з мешканців передмість Пріорки, Сирця, Куренівщини і Осетщини подушного податку, порцій і рацій. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 59, оп. I, спр. 3615, арк. 2-3.

557. 1761 р. березня 12. Петербург. - Указ Сенату про заборону козацького шинкування в Києві з пропозицією виселити козаків з міста для уникнення козацько-міщанських конфліктів. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 51, оп. I, спр. 758, арк. 27.

558. 1761 р. серпня 31# Петербург. - Із указу Сенату про створення комісії для перегляду законів, що діють на Україні, зокрема, у Києві**. - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 5, арк. 26-28. Копія XIX ст. // Опубл.: ПСЗ, т. 15, № П 317, с. 775-776; РХУ, № 339, с. 77-78. Регест: ЩДК, № 64, с. 6.

559. 1762 р. квітня 26. Київ. - Наказ київського поліцмейстера міщанам про очистку дворів та заборону висипати сміття за ворітьми будинків. - ЦДІА, ф. 59, оп. I, спр. 3922, арк. I. Оригінал.

560. 1762 р. травня 8. Петербург. - Указ Сенату, аналогічний указу 24.X.1760 р. - Опубл.: ПСЗ, т. 15, № П 530, с. 998-1000. Виклад змісту: ТБНМ, с. 214. Регест: РХУ, Л 343, с? 79.

561. 1762 р. травня 20. Петербург. - Указ Петра III про передачу Києва з-під нагляду генерал-губернатора "в веденіе гетмзн-

* Датовано 16.XI.1760р.

** 24.УШ.1762 р. Сенат видав додатковий указ про включення до Комісії 2-х представників від київських міщан (ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 148).

ское" та про включення міщан до подушного окладу. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 100. Засв. копія; ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 96, арк. 295. Оригінал; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 5, арк. 28-29. Копія; ЛВІІ, к. 226, I, спр. 568, арк. 61. Копія. // Опубл.: ПСЗ, т. 15, № II 541, с. 1011-1012; РХУ, № 344, с. 79-80. Частково опубл.: АВС, с. 24-25; ШБКА, с. 205. Виклад змісту: ТБКМ, с. 214-215. Регест: БОУ, т. 3, № 12165, с. 504.

562. 1762 р. червня 12. - Ордер К.Розумовського київському війту І.Сичевському про надіслання на розгляд гетьмана копій магдебурзьких привілеїв, жалуваних грамот та універсалів Київського магістрату. - Виклад змісту: ТБКМ, с. 215.

563. 1762 р. серпня 26. Глухів. - Ордер Генеральної військової канцелярії Київському магістрату про відшкодування козакам заподіяних під час конфіскацій горілки збитків та про надіслання на розгляд гетьмана привілеїв міщан на право монопольного шинкування. - ЦДІА, ф. 51, оп. 1, спр. 1638, арк. 3. Відпуск.

564. 1763 р. травня 2. - Повторний ордер К.Розумовського Київському магістрату про надіслання грамот з магдебурзькими привілеями на розгляд гетьмана, "не представляя более никаких невозможностей і отговорок". - ЦДІА, ф. 269, оп. 1, спр. 4281, арк. 1-2. Чернетка.

565. 1763 р. червня 2. - Ордер К.Розумовського про залагодження суперечок урядників Київського магістрату з війтом І.Сичевським із зобов'язанням бурмистрів і райців не чинити війтові "никакова и малейшого ослушання", а війта - не порушувати магдебурзькі привілеї міста. - ЦДІА, ф. 269, оп. 1, спр. 4127, арк. 1-2. Чернетка.

566. 1763 р. грудня 26. Глухів²⁰. - Ордер К.Розумовського Київському магістрату про примусову передачу в Глухів скринь з магдебурзькими грамотами та арешт магістратських урядників за опір козацькій команді, надісланій на прохання війта І.Сичевського для ревізії магістратського архіву. - ЦНБ, 438/430 С, арк. 181-183. Копія. // Регест: ПОРС, вып. 3, № 438, с. 161-162.

567. 1764 р. січня 31. Петербург. - Резолюція Катерини II на доповіді Сенату про підготовку жалуваної грамоти на підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву з передачею міста в підпорядку-

вання генерал-губернатору*. - ЦДАДА, ф. 13, оп. 1, спр. 59, арк. 35-36. Автограф і чернетка; ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 8, арк. 8; ЦНБ, 438/430 С, арк. 141. Копії.

568. 1764 р. лютого 4. Петербург. - Указ Катерини II про надання київським мішанам права судової апеляції до генерал-губернатора. - ЦДА СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 109, арк. 143-144. Оригінал. // Частково опубл.: АВС, с. 231**.

569. 1764 р. не пізніше лютого 10. Глухів. - Ордер К.Розумовського про позбавлення чинів і публічне покарання різками київських магістратських урядників за недопущення представників гетьмана до ревізії магістратського архіву. - Згадка: ордер 7.IX.1764 р.

570. Між 1762 р. травня 20 і 1764 р. лютого 10. - Із універсалу К.Розумовського про обмеження кількості винокурень та винокурних казанів київських магістратських урядників, згідно з ордером 27.XI.1757 р. - Виклад змісту: ТБМ, с. 214.

571. 1764 р. лютого 10. Петербург. - Указ Сенату про звільнення Київського магістрату від влади гетьмана з підпорядкуванням генерал-губернатору та про надіслання відомостей відносно гетьманських прибутків з міста. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 3, спр. 5488, арк. 168-169. Засв. копії.

572. 1764 р. лютого 12. Петербург. - Указ Сенату Київському магістратові про порядок подачі апеляційних скарг, не минути місцевих судових інстанцій. - Частково опубл.: АВС, с. 393.

573. 1764 р. березня 2; березня 4. Петербург. - Укази Сенату про заборону козацького і гусарського шинкування в Києві та розслідування козацько-мішанських конфліктів під час конфіскації таємно шинкованої горілки. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 22-30, 35. Чернетки.

574. 1764 р. червня 18. Петербург. - Указ Сенату Київському магістрату про сприяння гетьманському уповноваженому у складанні

* В резолюції зазначено: "Малороссийскому же гетману буде были какіе от города по давним обыкновеніям доходы, оные на персону нынешнего гетмана К.Розумовского быть оставляем". Перевірка показала, що жодних прибутків з міста гетьману не належало (ЦДАДА, ф. 13, оп. 1, спр. 64).

** Помилково датовано 4.III.1764 р.

перепису київських міщан. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 98. Чернетка.

575. 1764 р. червня 18. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії Київському магістрату про призначення "потребного числа рабочих людей" для впорядкування доріг із вотчин київських монастирів до міста. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 130, оп. 1, спр. 284, арк. 32*.

576. 1764 р. липня 9. Петербург. - Указ Сенату про повернення Київському магістрату захоплених гетьманом грамот з магдебурзькими привілеями і звільнення з-під арешту магістратських урядників, ув'язнених за невиконання гетьманських наказів. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 274. Засв. копія.

577. 1764 р. липня 27. Київ. - Опреділення Київської губернської канцелярії про зобов'язання Київського магістрату виділити кошти на утримання притчу Андріївської церкви**. - ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 4285, арк. 30. Оригінал.

578. 1764 р. вересня 7. Київ. - Ордер київського генерал-губернатора І.Глебова про повернення Київському магістратові захоплених гетьманом грамот з магдебурзькими привілеями та про розслідування скарг міщан на війта І.Сичевського і писаря І.Давидовського***. - ДАК, ф. 1, оп. 4, спр. 64, арк. 1-3. Оригінал.

579. 1764 р. вересня 29 (листопада 5). Петербург. - Жалувана грамота Катерини II на підтвердження магдебурзьких привілеїв Києву на основі грамот Петра I з підпорядкуванням міста київському генерал-губернатору. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 229-239. Формуляр; ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 138, арк. 68-3. Засв. копія XIX ст.; ЦДІА, ф. 442, оп. 1, спр. 474, арк. 29-30. Копія XIX ст.; ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 92-96. Засв. копія XIX ст.; арк. 257-258. Копія XIX ст.; ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 8, арк. 1-5. Копія; ЦНБ, I, 183, арк. 45-47;

* Одночасна промеморія до Київської консисторії зобов'язала монастирі поставити "потребное число фашин и протчего надобного к тому лесу" (див. там же).

** Понад 20 років магістрат відмовлявся виконувати це розпорядження. Лише починаючи з 1787 р. утримання притчу і ремонт Андріївської церкви лягає на міську громаду (ЗОР, т. I, с. 184).

*** Ордеру передував указ Сенату 4.ІІ.1764 р. аналогічного змісту (ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 81).

450/426 С, арк. 94-97. Копії; П, І4817-І4897, ч. 5, арк. 29-35. Копія XIX ст. // Опубл.: ПСЗ, т. І6, № І2249, с. 9І6-920; РХУ, № 362, с. 92-95. Регест: ЩДІК, № 66, с. 6.

580. І764 р. жовтня 26. Петербург. - Указ Сенату про відміну періодичного звітування Київського магістрату перед Ревізіон-колегією та встановлення контролю генерал-губернатора над прибутками і видатками міста. - ЦДАДА, ф. І3, оп. І, спр. 64, арк. 2-3. Оригінал; ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 220-225. Засв. копія.

58І. І764 р. листопада І8. Петербург. - Указ Сенату київському генерал-губернатору І.Глебову про розслідування скарги К.Розумовського на київських міщан за недопущення представників гетьмана до ревізії магістратського архіву, що дало "к возмущению народному повод"^{*}. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 289. Засв. копія.

582. І764 р. грудня 7. Київ. - Опреділення Слідчої комісії для розгляду скарг Київського магістрату на віїта І.Сичевського "о происшедших от него магистратским урядникам озлоблениях" з приписом Сичевському пред"явити захисні докази протягом двох тижнів за термінами магдебурзького статуту. - ДАК, ф. І, оп. 4, спр. 64, арк. І5-І7. Оригінал.

583. І765 р. січня 7. Петербург. - Указ Сенату київському генерал-губернатору І.Глебову про надіслання відомостей щодо прибутків і видатків Київського магістрату для уточнення суми щорічних виплат на міські потреби з Васильківської митниці^{**}. - ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 368-370. Засв. копія.

584. І765 р. січня І4. Київ. - Повторний указ Київської губернської канцелярії Київському магістрату, аналогічний указу І8.УІ.І764 р. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. І93, оп. І, спр. 284, арк. 36.

585. І765 р. березня 4. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії Київському магістрату про призначення теслярів і ка-

^{*} Хід слідства викладено в цій самій справі. Зазначено, що на кінець листопада І764 р. магістрат витратив на слідство "оумаги белой и серой по пяти, итого десять дестей да чернила кварту".

^{**} У рапорті-відповіді І.Глебова міський щорічний прибуток за останні три роки обраховано в 545І крб. 39 коп.; губернатор пропонує збільшити дотацію з 479 крб. 66 коп. до І209 крб., що й було здійснено у І766 р. (Каталог, № 595).

менярів для бутування камінням та укріплення палями дніпровського берега біля Лаври*. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 4479, арк. 97.

586. 1765 р. не пізніше вересня 12. Петербург. - Указ Сенату про підтвердження звільнення київських мішан від подушного податку та сплати порцій і рацій. - Згадка: указ 12.IX.1765 р.

587. 1765 р. вересня 12. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії Київському магістрату про безпідставність скарги мішан на переобтяження їх постоями в зв'язку з незначною кількістю розквартированих у Києві військових частин та заборону їм займати квартири без відома Київської поліцмейстерської контори. - ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 4616, арк. 7. Чернетка.

588. 1765 р. грудня 9. - Указ П Малоросійської колегії козельцькому підкоморю Миткевичу про повторне розмежування спірних угідь Київського магістрату та Кирилівського монастиря. - ЦДІА, ф. 54, оп. 1, спр. 101, арк. 2-3. Чернетка.

589. 1765 р. грудня 12. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії Київському магістрату про заборону переховувати підданих-втікачів Києво-Печерської лаври. - ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 4553, арк. 2-3. Чернетка.

590. 1766 р. лютого 20. Петербург. - Указ Катерини II київському генерал-губернатору І.Глебова про усунення І.Сичевського з київського вйтівства та обрання вйтом губернського прокурора П.Пивоварова**.- Частково опубл.: КИПС, с. 76.

591. 1766 р. березня 16. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії про зобов'язання магістратських поштових урядників Києва надавати прогонні коні за вимогою поштмейстера, "не докладываясь магістрату". - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 54, оп. 3, спр. 2381, арк. 1.

592. 1766 р. квітня 20. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії про заборону козацькій старшині захоплювати міські сіножаті на о.Осетщині та стягати побори з мешканців острова. - Опубл.: ИМ, вып. 8, с. 191-198.

* Збереглись креслення і пояснення до плану укріплення "Печерних гор" початку XIX ст. (див. ДПБ, ф. 683, спр. 18, арк. 54; ф. 342, спр. 502-506).

** Д.Слесарський датує цей указ 1765 р. (ЗПС, с. 40).

593. 1766 р. травня 15. Київ. – Указ Київської губернської канцелярії про заборону батальйонним циркульникам "людей брить и кровь пускать" у Києві для уникнення конкуренції з циркульницьким цехом. – Частково опубл.: ІМ, вып. 8, с. 183.

594. 1766 р. липня 3. Петербург. – Указ Катерини II київському генерал-губернатору Ф.Войкову з приводу відмови київських магістратських урядників обрати на вийтівство Г.Пивоварова з наказом "в присутствии их изодрать" акт виборів і наказати "согласно намерению нашему сделать ... новый". – Опубл.: МВВ, с. 35-36.

595. 1766 р. липня (серпня?) 31. Петербург. – Указ Сенату про збільшення суми, сплачуваної з Васильківської митниці на потреби Київського магістрату, з 479 крб. 66 коп. до 1209 крб. 12 коп. з обов'язком влаштувати запасний хлібний магазин* на Подолі. – Виклад змісту: АУМ, с. 478; МБК, с. 48**.

596. 1766 р. вересня 12. Петербург. – Указ Катерини II про затвердження губернського прокурора Г.Пивоварова на київському вийтівстві. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 415. Засв. копія.

597. 1766 р. жовтня 9. Петербург. – Указ Сенату про підпорядкування Київського магістрату особистій владі генерал-губернатора з заборонаю Київській губернській канцелярії втручатися в міські справи. – ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 411. Засв. копія.

598. 1766 р. жовтня 31. – Повторний указ 2-ї Малоросійської колегії Козелецькому підкоморському суду про розмежування спірних угідь Київського магістрату та Кирилівського монастиря. – ЦДА, ф. 54, оп. 1, спр. 402, арк. 3. Засв. копія.

599. 1767 р. січня 18. Київ²¹. – Ордер київського генерал-губернатора Ф.Войкова Київському магістрату про вибори депутатів від міста до Комісії для складання проекту Нового уложення. – Згадка: НЖК, с. 204.

* Йдеться про склад збіжжя, збудований на Подолі згідно з даним указом у 1766-1769 рр., хоч питання про його заснування вперше було поставлено ще у 1733 р. (ЦДА СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 39, арк. 349-359). Магазин був розрахований на збереження 5 тис. четвертей збіжжя. Ширше про київський хлібний магазин див.: ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 241-253; ДАКО, ф. 14, оп. 4, спр. 1.

** Датовано 31.VI.1766 р.

600. 1767 р. квітня 16. Київ. - Статут новоствореного цеху цирульників, виділеного за ухвалою Київського магістрату з краєвельського цеху. - Спубл.: УКІ, с. 473-476. Частково опубл.: КАС, с. 270-271; ІК, с. 210; ІМС, с. 81.

601. 1767 р. жовтня 20. Петербург. - Указ Сенату, аналогічний указу 26.X.1764 р. - Згадка: указ 18.II.1773 р.

602. 1767 р. жовтня 25. Петербург. - Указ Сенату київському генерал-губернатору Ф.Воейкову про нагляд за веденням прибутково-видаткових книг Київського магістрату. - Частково опубл.: АВС, с. 405.

603. 1767 р. жовтня 26. Указ 2-ї Малоросійської колегії Комісії Генерального опису Київського полку про заборону описувати серед козацьких маєтків київські передмістя Сирець, Куренівщину і Приорку. - ЦДІА, ф. 54, оп. 3, спр. 2222, арк. 4-5; ф. 56, оп. 1, спр. 5110, арк. 1-2. Засв. копії.

604. 1767 р. жовтня 29. Козелець. - Опреділення Козелецького підкоморського суду про перевірку попередніх розмежувань спірних угідь Київського магістрату та Кирилівського монастиря. - ЦДІА, ф. 221, оп. 1, спр. 269, арк. 30-45. Засв. копія.

605. 1767 р. грудня 9. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії про негайне знесення винокурень київських міщан, збудованих на землях Києво-Печерської лаври біля фортеці. - ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 5093, арк. 21. Відпущ.

606. 1768 р. лютий. Київ. - Ордер Київської губернської канцелярії про порядок розквартирування військових частин у дворах київських міщан. - Спубл.: ІМ, вип. 8, с. 205-207.

607. 1768 р. липня 16. Київ. - Ордер київського генерал-губернатора Ф.Воейкова Київському комісарству про звільнення Київського магістрату від обов'язку виділити кам'яні погребі в місті для переховування податкової казни. - ЦДІА, ф. 54, оп. 1, спр. 823а, арк. 8. Оригінал.

608. 1768 р. листопада 10. Петербург. - Указ Сенату про зобов'язання Київського магістрату безсторонньо розглядати боргові суперечки як на основі загальнодержавного вексельного, так і магдабурзького статутів залежно від видів боргової документації. - Спубл.: ПСЗ, т. 18, № 13192, с. 764-765.

609. 1769 р. червня 30. Петербург. - Указ Сенату про ліквідацію Слідчої Комісії для розгляду скарг Київського магістрату на колишнього вйта І.Сичевського в зв'язку з примиренням сторін*. - Частково опубл.: АВС, с. 409.

610. 1769 р. грудня 16. Київ. - Промеморія київського генерал-губернатора Ф.Воейкова 2-й Малоросійській колегії про відшкодування витрачених Київським магістратом коштів на утримання військових команд. - ЦДІА, ф. 54, оп. 3, спр. 3856, арк. 2. Оригінал.

611. 1770 р. не пізніше квітня 29. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії Київському магістрату про вибори "солоних голів" з київських міщан для організації продажу казенної солі у Старокиївській та Печерській частинах міста**. - Згадка: АНД, с. 192-193.

612. 1770 р. вересня 11. Петербург. - Указ Сенату про звільнення київських міщан від обов'язку продавати казенну сіль у Старокиївській та Печерській частинах міста з перекладенням цього продажу на найманих цідувальників. - Опубл.: РСЗ, т. 19, № 13509, с. 151-152. Регест: РХУ, № 394, с. 101.

613. 1770 р. не раніше листопада 15. Петербург. - Указ Синоду про перенесення Київського міського чумного карантину*** з о.Труханового до Кирилівського монастиря. - Згадка: ЗОК, т. 1, с. 87.

614. 1773 р. лютого 18 (квітня 29?). Петербург. - Указ Ревізіон-колегії про зобов'язання Київського магістрату регулярно звітуватися перед колегією у міських прибутках і видатках із роз'ясненням, що від вказаної підзвітності "ни малейшого отягощення" магдебурзьким правам Києва не буде. - ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 7051, арк. 1-2, 10-11. Ділов. копії.

615. 1774 р. липня 31. Київ. - Указ Київської губернської канцелярії про притягнення до відповідальності київських міщан, які відмовляються користуватися мідною монетою для торгівлі. - ЦДІА, ф. 59, оп. 1, спр. 7394, арк. 1. Оригінал.

* Мирова угода міщан із Сичевським була заключена 31.Ул.1767 р. (ЦДАДА, ф. 248, оп. 63, спр. 5488, арк. 493).

** Скаргу київських міщан до Сенату, незадоволених цим указом, див.: АНД, с. 193-196.

*** Опис чуми, що лютувала у Києві у серпні 1770 - лютому 1771 рр., див. у спогадах лікаря Й.Лерхе (опубл.: ЗОК, т. 1, с. 83-84). Число жертв, як вказано в рапорті до Сенату, становило 3631 чоловік (ААС, с. 312-313).

616. 1775 р. між січнем і березнем. Київ. - Указ київського генерал-губернатора Ф.Воейкова Київському магістрату про перепис київських міщан з вказанням характеру занять і майнового становища. - Виклад змісту: ИД, вып. 5, с. 158-159.

617. 1775 р. жовтня 20. Петербург. - Указ Катерини II про скасування адміністративної незалежності Києва і включення його до складу Малоросійської губернії з підпорядкуванням 2-й Малоросійській колегії. - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. I, спр. 138, арк. 267. Оригінал; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 5, арк. 35-36. Копія XIX ст. // Опубл.: ПСЗ, т. 20, № 14381, с. 223. Частково опубл.: РКУ, № 447, с. 119. Регест: ЦДІК, № 67, с. 6.

618. 1776 р. грудня 16. Київ. - Пропозиція Київської губернської канцелярії Київському магістрату про надіслання відомостей про кількість візників у місті та розмір сплачуваного ними податку. - ЦДІА, ф. 59, оп. I, спр. 8303, арк. 7. Чернетка.

619. 1777 р. червня 20. Київ. - Определення 2-ї Малоросійської колегії про зобов'язання Київського магістрату виділити кам'яні погребі для переховування податкової казни Київського комісарства. - ЦДІА, ф. 57, оп. I, спр. 417, арк. 35. Ділов. копія.

620. 1778 р. листопада 18. Глухів. - Вирок Генерального військового суду в суперечці Межигірського монастиря з Київським магістратом з присудженням останньому спірних сіножатей і права користуватися пушами вздовж рік Котур, Мушанка, Водиця та Горянка. - ЦДІА, ф. 193, оп. I, спр. 1089, арк. 21-27. Засв. копія.

621. 1778 р. Петербург. - Указ Сенату про визначення сум "с прибавлением противу прежнего" на утримання київських магістратських урядників*. - Виклад змісту: ЛДП, с. 182; ІК, с. 220.

622. 1779 р. вересня 13. - Определення Комісарського суду П Малоросійської колегії про остаточне затвердження за Київським магістратом спірних з Межигірським монастирем сіножатей вздовж рік Котур, Мушанка, Водиця та Горянка**. - ЦДІА, ф. 193, оп. I,

* Встановлювались такі штатні оклади: в'їту - 400 крб., двом бурнистрам - по 250, трьом ратсерам - по 200, лавнику - 100, інстигатору - 80, писарю - 300 крб.

** Определенню передував вирок Козелецького повітового земського суду у цій самій справі, в якому детально викладено перипетії суперечки, починаючи з квітня XVII ст. (див. там же, арк. 21-64).

спр. 1089, арк. 231-232 (у складі вироку Ю.ІУ.1780 р.). Ділов. копія.

623. 1780 р. квітня 10. Глухів. - Вирок Генерального військового суду аналогічного змісту. - ЦДІА, ф. 193, оп. 1, спр. 1089, арк. 228-239. Ділов. копія.

624. 1780 р. серпня 19. Царське Село. - Резолюція Катерини II на доповіді Сенату про заслання київських магістратських урядників М.Гудими та Масловича за привласнення 7 895 крб. 75 коп. з міських сум. - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 145, арк. 103-106. Оригінал.

625. 1781 р. жовтня 26. Петербург. - Рескрипт Катерини II малоросійському генерал-губернатору П.Румянцеву про передачу маєтків Київського магістрату у відання Казенної палати Київського намісництва "наряду с протчими казенними деревнями"* . - Виклад змісту: указ 30.X.1785 р.; також: ЦДІА, ф. 736, оп. 1, спр. 19, арк. 25.

626. 1782 р. березня 15. Київ. - Опреділення Київського намісницького правління аналогічного змісту з розпорядженням про перевірку жалуваних грамот Києва на передмістя Пріорку та на право шляхетс. за для колишніх магістратських урядників. - Опубл.: ИМ, вып. 3, с. 25-28.

627. 1782 р. травня 31. Київ. - Опреділення Київського губернського магістрату про надіслання на перевірку до намісницького правління відомостей про торгові пільги київських міщан. - ЦДІА, ф. 194, оп. 2, спр. 2, арк. 157-158. Ділов. копія.

628. 1782 р. червня 4. Петербург. - Із доповіді Сенату про затвердження гербів міст Київського намісництва, в тому числі Києва** . - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 149, арк. 124. Оригінал. // Опубл.: ПСЗ, т. 21, № 15422, с. 576.

629. 1782 р. жовтня 6. Петербург. - Указ Сенату 2-й Малоросійській колегії про повторне створення комісарського суду

* Очевидно, даний рескрипт дублює указ Катерини II 26.X.1781 р. про встановлення адміністративно-правових норм у новостворених українських намісництвах, у тому числі - про передачу магістратських і ратушних маєтків у відання казенних палат (ПСЗ, т. 21, № 15265, с. 295-297).

** Герб надруковано: КЧР, с. 29.

для перегляду суперечки Київського магістрату з Межигірським монастирем за пуцу Водицю на р.Мушанці. - ЦДІА, ф. 54, оп. 2, спр. 532, арк. 1-4. Засв. копія.

630. 1782 р. жовтня 31. Київ. - Опреділення Київського намісницького правління про остаточну передачу київського передмістя Пріорки у відання Казенної палати та про визнання права шляхетства за колишніми магістратськими урядниками. - Опуол.: ИМ, вып. 3, с. 36-38.

631. 1783 р. травня 3. Петербург. - Із указу Сенату про включення міщан українських, білоруських і прибалтійських намісництв до подушного окладу згідно з загальнодіючим у Російській імперії положенням*. - Опуол.: ПСЗ, т. 21, № 15724, с. 907-911.

632. 1783 р. жовтня 18. Петербург. - Указ Сенату Київському намісницькому правлінню про розслідування межових конфліктів київських міщан з Межигірським монастирем згідно з правилами розгляду суперечок не за приватні, а за казенні маєтки, до яких віднесено міські ліси**. - ЦНБ, 452/428 С, арк. 209. Ділов. копія. // Регест: ПОРС, вып. 3, № 452 (428), с. 184.

633. 1784 р. червня 4. Київ. - Указ Київського губернського магістрату Київському городовому магістрату про надіслання "справочних копій" магдебурзьких привілеїв Києву. - Згадка: ЦДІА, ф. 194, оп. 1, спр. 163, арк. 1.

634. 1784 р. липня 25. Київ. - Опреділення Київського намісницького правління про звільнення київських міщан від обов'язку будувати власними силами містки через придорожні канали навпроти дворів з наказом "делание мостов" доручити земському справнику***. - ЦДІА, ф. 193, оп. 1, спр. 2577, арк. 5-7. Чернетка.

635. 1784 р. вересня 16. Київ. - Опреділення Київського намісницького правління про дотримання київськими міщанами встанов-

*Включення київських міщан до подушного окладу, здійснене за даним указом, уже не відмінялося, незважаючи на часткову реставрацію магдебурзького права у Києві наприкінці ХУІІ - на початку ХІХ ст.

** Аналогічний указ Київського намісницького правління див.: ДАКС, ф. 1329, оп. 1, спр. 4. Перебіг межової справи викладено тут же.

*** Міщани були зобов'язані до наведення згаданих містків загальноімперським указом З.У.1763 р. (див. цю саму справу, арк.10).

леного порядку торгівлі сіллю лише в соляному ряду міського ринку*. - ЦДІА, ф. 193, оп. 1, спр. 2579, арк. 8-11. Чернетка.

636. 1785 р. липня 21. Петербург. - Указ Сенату про дозвіл імігрантам, приймаючи російське підданство, записуватись до київської міщанської громади. - Опубл.: ПСЗ, т. 22, № 16229, с. 431-432.

637. 1785 р. вересня 18. Петербург. - Указ Сенату про звільнення Київського городового магістрату від щорічної сплати до скарбниці 600 крб. "за привилеї" у зв'язку з передачею магістратських маєтків Кудрявця, Пріорки, Куреніщини, Сирця і Осетщини у відання Казенної палати**. - Виклад змісту: указ 30.X.1785 р.

638. 1785 р. жовтня 7. Петербург. - Указ Катерини II малоросійському генерал-губернатору П.Румянцеву про створення у Києві Управи благочиння для нагляду за порядком у місті***, а також про звільнення Київського магістрату від щорічної сплати до скарбниці 600 крб. "за привилеї" у зв'язку з передачею магістратських маєтків у відання Казенної палати та включення київських міщан до подушного окладу. - Опубл.: ПСЗ, т. 22, № 16274, с. 463-464. Регест: РХУ, № 555, с. 136.

639. 1785 р. жовтня 30. Київ. - Указ Київського намісницького правління аналогічного змісту. - ЦДІА, ф. 194, оп. 2, спр. 10, арк. 1022-1027. Оригінал.

640. 1785 р. жовтня 31. Київ. - Рескрипт малоросійського генерал-губернатора П.Румянцева Київському намісницькому правлінню про передачу мосту на Дніпрі з відання магістрату під нагляд Управи благочиння. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 193, оп. 3, спр. 5, арк. 148.

641. 1786 р. жовтня 31. Київ. - Указ Київського намісницького правління про заборону київським міщанам порушувати Городове по-

* В определенні згадано також одійний, скляний і бондарський ряди міського ринку.

** Перелік магістратських маєтків, переданих до Казенної палати, та обрахунок присутків з них див.: ДАКО, ф. 280, оп. 166, спр. 753; ф. 329, оп. 1, спр. 82.

*** Відкриття Управи благочиння відбулося 18-19 липня 1786 р. згідно з церемоніалом, приписаним "Обрядом на открытие управы благочиния" (Опубл.: АОУБ, с. 419-421). Штат київської поліції затверджено указом 10.IV.1786 р. (ПСЗ, т. 22, № 16335, с. 540).

ложення, їздячи по місту в колясках і ридванах. - ЦДІА, ф. 193, оп. 1, спр. 766, арк. 3-4. Чернетка.

642. 1786 р. листопада 28. Київ. - Определення Київського намісницького правління про передачу на розгляд Казенної палати прохання Київської думи про дозвіл мішанам вільно рубати дерево у казенних лісах довкола міста. - ЦДІА, ф. 193, оп. 1, спр. 852, арк. 6-7. Чернетка.

643. 1787 р. квітня 11. Київ. - Розпорядження Катерини II про посилення поліцейського нагляду в Києві для боротьби зі злочинністю. - Оубл.: БЕ, с. 407.

644. 1787 р. квітня 17. Київ. - Указ Катерини II малоросійському генерал-губернатору П.Румянцеву про затвердження плану за-будови Києва з проектом можливої ліквідації Подолу* та про влаштування інфекційної лікарні на кошти ліквідованих монастирських шинків. - ЦДІА, ф. 194, оп. 1, спр. 251, арк. 1-2. Неповна копія. // Оубл.: ПСЗ, т. 22, № 16529, с. 835-836. Виклад змісту: СОКГ, ч. 1, с. 324; УКК, с. 11; ИК, № 10, с. 8; ШІЗК, с. 320. Регест: РХУ, № 569, с. 141.

645. 1787 р. квітня [17?]. Київ. - Рескрипт Катерини II про очищення замуленого Помийного каналу між Кудрявецьким ручаєм і Дніпром. - Згадка: ДАК, ф. 1, оп. 3, спр. 16, арк. 1.

646. 1787 р. червня 3. Київ. - Указ Київського губернського магістрату Київському городовому магістрату про вилучення з його судової компетенції політичних та кримінальних справ, які передбачають у вирокі страту чи публічне покарання. - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 194, оп. 2, спр. 17, арк. 281.

647. 1787 р. серпня 7. - Указ Катерини II про передачу в розпорядження Київського городового магістрату казенних шинків у місті з правом уступки їх на відкуп**. - Оубл.: ПСЗ, т. 22, № 16560, с. 877-880. Регест: РХУ, № 571, с. 142.

* В указі роз'яснено, що подібний план нібито не суперечить ні городовому положенню, ні старим жалуваним грамотам міста. План забудови Києва, яка існувала на той час, див.: ДПБ, ф. 683, спр. 18, арк. 54.

** У 80-х роках на Подолі і передмістях було 28 магістратських шинків (ЦДІА, ф. 786, оп. 1, спр. 19, арк. 84) та 34 казенних (ДАК, ф. 1, оп. 29, спр. 18, арк. 6). Загальна сума міського прибутку з продажу напоїв становила 59708 крб. (ДПБ, ф. 683, спр. 18, арк. 25).

648. 1787 р. листопада 19. Київ. - Указ Київської нижньої розправи про обвід кордонів спірних пущ Київського городского магістрату і Межигірського монастиря у зв'язку з передачею монастирських угідь до Казенної палати. - ЦДІА, ф. 193, оп. 1, спр. 1089, арк. 11-12. Засв. копія.

649. 1789 р. січня 22. Київ. - Определення Київського намісницького правління про заборону Управі благочиння влаштовувати "квартильные сборные места"* в будинках київських міщан без згоди господарів. - ЦДІА, ф. 193, оп. 2, спр. 419, арк. 13-16. Чернетка.

650. 1790 р. червня 7. Київ. - Терміна Київського намісницького правління до Київського городского магістрату про надіслання пояснень, "на каком основании и по каким повелениям" місто утримує пошту на Подолі**.- ЦДІА, ф. 193, оп. 1, спр. 1394, арк. 3-4. Відпуск.

651. 1790 р. червня 8. Київ. - Пропозиція в.о.малоросійського генерал-губернатора М.Кречетнікова київському наміснику С.Ширкову про створення у Києві, як прикордонному місті, міщанського озброєного корпусу "на зашитие и охранение города"***.- Опубл. АИМК, с. 129-130.

652. 1790 р. червня 17. Петербург. - Указ Сенату про розділення Києва на поліцейські частини і квартали з відокремленням передмість Пріорки, Куренівщини, Сирця і Осетщини від міста та перетворення їх на села Київського повіту. - Опубл.: ПСЗ, т. 23, № 16875, с. 137-138. Регест: РКУ, № 581, с. 147. *

653. 1790 р. липня 16. Київ. - Указ Київської казенної палати про передачу на збереження до архіву Київського магістрату 9 скринь з жалуваними грамотами на монастирські землеволодіння. - Згадка: ЛВІІ, к. 68, Ш, 15, арк. 1.

* Приміщення для зберігання пожежного реманенту. Відомості про його кількість і ремонт див.: ДАКО, ф. 280, оп. 166, спр. 4097; оп. 166 доп., спр. 189.

** У рапорті міського голови П.Радавицького пояснено, що "сие заведение с древних времен установлено". Тут же вказано, що на пошті є "к гоньбе годных лошадей" - 64, пошталейонів - 21, коновал - 1, писар - 1, наглядач - 1, возів - 16, санок - 16 (див. що ж саму справу, арк. 5).

*** За відомостями цього ж року, в корпусі налічувалося 1996 піших і 140 кінних міщан, об'єднаних у 14 корогов за цеховою належністю. Склад корогов див. там же, с. 130.

654. 1790 р. Київ. - Пропозиція в.о.малоросійського генерал-губернатора М.Кречетнікова Київському намісницькому правлінню про усунення магістратських наглядачів від обов'язку розводити ворота дніпровського мосту та заміну їх поліцейськими офіцерами. - Згадка: указ І4.УШ.1802 р.

655. 1791 р. листопада 12. Київ. - Пропозиція в.о.малоросійського генерал-губернатора М.Кречетнікова Київській думі про влаштування міської богадільні. - Згадка: ЦДІА, ф. 193, оп. 2, спр. 671, арк. 1.

656. 1792 р. січня 21. Київ. - Опреділення Київського намісницького правління про вжиття заходів для припинення втеч київських міщан на Правобережну Україну і про покарання за переховування втікачів у Києві*. - ЦДІА, ф. 193, оп. 1, спр. 1841, арк. 3-4. Чернетка.

657. 1792 р. січня 31. Київ. - Указ Київського намісницького правління Київській думі про призначення збирачів для стягнення недоїмок з мешканців колишніх передмість Пріорки, Куренівщини, Сирця і Осетщини. - Частково опубл.: ИМ, вып. 1, с. 145.

658. 1795 р. серпня 18. Київ. - Лист київського намісника С.Ширкова до митрополита з повідомленням про розпорядження Київської думі відвести на інший бік вулиці підземний канал, прокопаний біля дзвіниці та господарських будівель Київської академії. - ЦНБ, ДА/221 ж, т. 3, арк. 547. Оригінал. // Опубл.: АДКА, отд.2, т. 5, № 91, с. 508-509.

659. 1795 р. жовтня 6. - Указ Катерини II про звільнення київських міщан від рекрутської повинності згідно з давніми правами і привілеями**. - Виклад змісту: резолюція 22.І.1798 р.

660. 1796 р. листопада 30. - Із указу Павла I про відміну адміністративної належності Києва до Малоросії. - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 5, арк. 37-38. Копія XIX ст. // Опубл.: ПСЗ, т. 24, № 17594, с. 213. Регест: ШДІК, № 69, с. 7.

* Зразок книг, які велися в магістраті для реєстрації штрафів за переховування втікачів, див.: ДАЮ, ф. 280, оп. 166, спр. 5066.

** Указ видано на прохання київських міщан після представлення ними жалуваних грамот 1654, 1730 і 1764 рр. Аналогічний указ був відправлений із Сенату до Київської казенної палати 12.УІ.1796 р. (див. там же).

661. 1797 р. вересня 16. Гатчина. - Жалувана грамота Павла I на відновлення магдебурзьких прав і привілеїв Києва. - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. I, спр. 196; арк. 112. Оригінал; ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 138, арк. 74. Засв. копія XIX ст.; ЦДІА, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 97. Засв. копія XIX ст.; ф. 442, оп. I, спр. 474, арк. 30. Копія XIX ст.; ЦНБ, I, 183, арк. 48. Копія; П, 14817-14897, ч. 5, арк. 39. Копія XIX ст. // Оpubл.: ПСЗ, т. 24, № 18142, с. 736. Частково опубл.: ЩБКА, с. 211. Регест: ШДІК, № 71, с. 7.

662. 1797 р. вересня 16. Петербург. - Указ Сенату про обнародування жалуваної грамоти Павла I Києву. - ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1180, арк. 38. Друк. відбиток.

663. 1797 р. вересня 27. - Указ Павла I про переведення контрактних ярмарок з Дубно до Києва*. ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. I, спр. 196, арк. 294. Оригінал. // Оpubл.: ПСЗ, т. 24, № 18166, с. 753. Регест: ОДД, отд. 3, т. I, № 175; РКУ, № 705, с. 189.

664. 1797 р. листопада 13. - Указ Павла I про скасування плану забудови Києва 1787 р. з проектом ліквідації Подолу. - Згідня: ИК, с. 57.

665. 1798 р. січня 22. - Резолюція Павла I на доповіді Сенату про звільнення від рекрутської повинності такої кількості київських міщан, яка жила в місті на час надання жалуваної грамоти 1654 р. ** - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. I, спр. 201, арк. 116-117. Оригінал. // Оpubл.: ПСЗ, т. 25, № 18336, с. 43-45; ЛПСЗ, № 54, с. 44; ГИЗ, с. 190; ГТШ, с. 151. Виклад змісту: ЛНК, с. 353.

666. 1798 р. червня 30. Павловськ. - Резолюція Павла I на доповіді Сенату про підтвердження права київських міщан обирати війта, а також про затвердження Г. Радзицького на київському війтстві. - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. I, спр. 204, арк. 402-404. Оригінал.

667. 1798 р. липня 5. Петербург²². - Указ Павла I про створення Межигірської фаянсової фабрики, підпорядкованої Київському

* Урочисте відкриття перших київських контрактів відбулося 15. I. 1798 р. на Подолі (УКА, с. 14-15). Указ Сенату, який регламентував порядок проведення контрактів, був оголошений 12. XI. 1797 р. (ПСЗ, т. 24, № 18242, с. 798).

** У рапорті-відповіді київського губернатора В. Милашевича Сенату вказано, що відомості про кількість міщан у Києві на 1654 р. не збереглися (наведено в ук. З. XII. 1799 р.).

магістрату під наглядом військового губернатора, з передачею міс-
ту садиби і лісових угідь колишнього Межигірського монастиря^{*}. -
ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 205, арк. 10а. Оригінал; ф. 796,
оп. 78, спр. 683, арк. 1. Копія. // Опубл.: ПСЗ, т. 25, № 18571,
с. 291. Виклад змісту: ЗОК, т. 2, с. 497; СОКГ, ч. 3, с. 187-188.

666. 1798 р. липня 13²³. - Указ Павла I про заборону кийв-
ським міщанам проводити Маккавейські цехові церемонії. - Частково
опубл.: ЛКП, с. 189.

669. 1798 р. не пізніше серпня 1. Петербург. - Із указу Сена-
ту про дозвіл кийвській міщанській громаді самостійно визначати
суму з міських коштів на утримання війта і магістратських уряд-
ників^{**}. - Згадка: ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 77, арк. 25.

670. 1798 р. серпня 17. Петербург. - Резолюція Павла I на
доводі Сенату про вилучення з відання Казенної палати спірної
пуші Кийвського магістрату з колишнім Межигірським монастирем та
поновлення права кийвських міщан на неї. - ЦДІА СРСР, ф. 1329,
оп. 1, спр. 206, арк. 134-143. Оригінал.

671. 1798 р. вересня 17. Петербург. - Із указу Павла I про
надання Кийвському магістрату права апеляції до новоствореного
Надвірного суду для Правобережної України і Білорусії. - ЦДІА
СРСР, ф. 1329, оп. 1, спр. 207, арк. 183. Оригінал. // Опубл.:
ПСЗ, т. 25, № 18670, с. 386.

672. 1798 р. жовтень. Кийв. - Указ [Канцелярії кийвського
військового губернатора?] про підтвердження обводу спірної пуші
Кийвського магістрату з колишнім Межигірським монастирем по р.Ко-
туру^{***}. - Виклад змісту: КОАК, с. 3; Регест: там же.

673. 1798 р. кінець року. - Указ Павла I про відміну заборони
кийвським міщанам проводити Маккавейські церемонії. - Частко-
во опубл.: ЛКП, с. 189.

* Закревський вважає, що передача Межигір'я Кийвському ма-
гістрату відбулась у 1787 р. (ЗОК, т. 2, с. 496), проте підтверд-
ження цього в джерелах не знайдено.

** У 1799 р. ця сума разом з канцелярськими видатками стано-
вила 5725 крб. (див. там же, арк. 24), хоч за штатом 1778 р. ма-
ла становити 3560 крб. (ЛКП, с. 182).

*** Обвід кордону магістратських земель в районі р.Котура
див. на планах: ДАКО, ф. 1542, оп. 1, спр. 505, арк. 1-3. Тут же
звзначено, що загальна площа магістратських володінь у Пуші ста-
новила понад 3 224 десятини.

674. 1799 р. січня 27. - Указ Павла I про запровадження посади київського поліцеймейстера, утримуваного на міський кошт. - Оpubл.: ПСЗ, т. 25, № 18829, с. 542. Регест: РХУ, № 756, с. 201.

675. 1799 р. квітня 10. Київ. - Розпорядження київського військового губернатора О.Беклешова Київському магістрату про забезпечення жалуванням і амуніцією київської поліцейської команди, переведеної на утримання міста*. - ДАК, ф. I, оп. I, спр. 77, арк. 17-18. Ділов. копія.

676. 1799 р. червня 11. - Указ Павла I київському військовому губернатору О.Беклешову про утримання мостів і перевозів на Дніпрі біля Києва на кошт Київського магістрату. - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. I, спр. 216, арк. 64; ДАКО, ф. 280, оп. 200, спр. 58, арк. I. Ділов. копія. // Оpubл.: ПСЗ, т. 25, № 18996, с. 678-679. Регест: РХУ, № 772, с. 203.

677. 1799 р. липня 16. Петергоф. - Указ Павла I про затвердження штату поліцейської команди в Києві**. - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. I, спр. 217, арк. 149-151а. Оригінал; ф. 1286, оп. I, спр. 205, арк. 8-9. Засв. копія. // Оpubл.: ПСЗ, т. 25, № 19037, с. 727. Регест: ОДД, отд. 3, № 1664; РХУ, № 774, с. 204.

678. 1799 р. грудня 3. - Резолюція Павла I на доповіді Сенату про звільнення від рекрутської повинності та надання торгових пільг родинам "старожильних" київських міщан***. - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. I, спр. 221, арк. 25-27а. Оригінал; ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1180, арк. 39-42. Ділов. копія. // Оpubл.: ПСЗ, т. 25, № 19214, с. 909-911.

679. 1800 р. лютого 2. Київ. - Пропозиція київського цивільного губернатора В.Милашевича Київському магістрату про надіслан-

* Вказано, що поліцейська команда нараховувала на той час 56 чоловік.

** Аналогічний указ Олександра I 5.ІІ.1804 р. Див.: ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. I, спр. 266, арк. 75-76 (опубл.: ПСЗ, т. 28, № 21198, с. 197).

*** Тобто, записаних по ревізіях 1782 і 1795 рр. (3782 чоловічих душ). Ймовірно, що підставою для обрахування кількості "старожильних" послужили дані ревізії 1763 р., яка вперше офіційно подала кількість київських міщан у ХУІІ ст. Всього на 1799 р. у Києві налічувалось 2525 міщанських і купецьких дворів з податним (чоловічим) населенням 4900 душ (див. там же). Для порівняння приводимо дані на 1834 р.: "старожильних" міщан і купців у Києві було 4407 душ, загальна кількість податного населення становила 8544 душ (ІМДЗ, табл. I, с. 78).

ня звіту видатків на міську капелу музикантів та відомостей про її склад, а також про визначення жалування капельмейстеру з магістратських прибутків. - ДАК, ф. I, оп. I, спр. 77, арк. II. Оригінал.

680. 1800 р. травня 14. Київ. - Пропозиція київського цивільного губернатора В.Милашевича Київському магістрату про ремонт "фонтанних колодцев и водотечных подземных труб" на Подолі та про впорядкування доріг, мостів і каналів у місті. - ДАК, ф. I, оп. I, спр. 77, арк. 40. Ділов. копія.

681. 1801 р. лютого 13. - Рескрипт Павла I про дозвіл єврейським ремісникам і купцям проживати в Києві*. - Виклад змісту: указ 22.1.1810 р.; також: ГИЗ, с. 185, 753.

682. 1801 р. травня 28. - Із резолюції Павла I на доповіді Сенату про заборону користуватися польською мідною монетою для торгівлі в Києві. - Опубл.: ПСЗ, т. 26, № 19891, с. 660-662. Реск: РХУ, № 808, с. 214.

683. 1801 р. червня 27. Петербург. - Резолюція Олександра I на доповіді Сенату про затвердження Г.Рибальського на київському війтівстві. - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. I, спр. 239, арк. 243-244. Оригінал.

684. 1801 р. листопада 17. Київ. - Лист київського військового губернатора О.Беклєшова до київського цивільного губернатора А.Фенша про зобов'язання київських міщан постачати дрова для розквартированих у Києві військ за рахунок міських коштів або добровільних складок. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 50, арк. 51-52. Ділов. копія.

685. 1801 р. грудня 29. Петербург. - Остання жалувана грамота Олександра I на підтвердження тих магдебурзьких прав і привілеїв, які не суперечать державному законодавству Російської імперії. - ЦДАДА, ф. 154, оп. 3, спр. 136, арк. 1-2. Оригінал. Пергамент; ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 138, арк. 75-76. Засв. копія**; ЦДІА, ф. 533, оп. 2, спр. 448, арк. 98-99. Засв. копія**. // Опубл.: ЩОГ, с. 346-347**. Частково опубл.: КСА, с. 202; ГИЗ, с. 753. Виклад змісту: ІК, с. 292-293.

* Виданий на основі указу 1794 р. про дозвіл на поселення євреїв у білоруських та українських губерніях (ПСЗ, т. 23, № 17224, с. 532).

** Помилково датовано 4.1.1802 р.

686. 1802 р. квітня 2. Київ²⁴. - Розпорядження київського цивільного губернатора А.Фенша Київському магістрату про ремонт і відгородження поручнями від яру Андріївського узвозу. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 30, арк. 100. Оригінал.

687. 1802 р. липня 2. Київ. - Указ Київського губернського правління Київському магістрату про впорядкування міських вулиць, ремонт ліхтарів і забезпечення Києва пожежним реманентом^{*}. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 30, арк. 25. Оригінал.

688. 1802 р. серпня 14. Київ. - Указ Київського губернського правління Київському магістрату про усунення магістратських наглядачів від обов'язку розводити ворота дніпровського мосту та заміну їх поліцейськими офіцерами^{**}. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 30, арк. 36-37. Оригінал.

689. 1802 р. серпня 27 Київ. - Наказ київського військового губернатора А.Фенша Київському магістрату про негайний ремонт дніпровського мосту під загрозою судового покарання магістратських урядників. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 30, арк. 167. Оригінал.

690. 1802 р. жовтня 20. Київ²⁵. - Розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкратьєва Київському магістрату про детальне пояснення "словами точними, а не "и прочее" или другими неизвестными знаками" магістратських рахунків, які надсилаються на затвердження губернатора. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 30, арк. 184-185. Оригінал.

691. 1802 р. грудня 3. Київ. - Розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкратьєва Київському магістрату про ремонт будівель військового відомства, розташованих у місті^{***}. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 30, арк. 225. Оригінал.

692. 1802 р. грудня 19. Петербург²⁶. - Указ Олександра I київському військовому губернатору А.Феншу про створення Комітету

* Аналогічні розпорядження про благоустрій міста, зокрема, знесення аварійних споруд, які "злицу безобразят", влаштування вивісок на крамницях тощо див.: ЦДА, ф. 533, оп. 2, спр. 1362; ДАКО, ф. 2, оп. 1, спр. 3411, 3418, 3306, 3323, 3338 та ін.; ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 34, арк. 141; оп. 2а, спр. 35, арк. 33 тощо.

** В указі розписано час і порядок розведення мосту (див. також: ДАКО, ф. 2, оп. 1, спр. 2890).

*** Аналогічні розпорядження про ремонт військових будівель у місті та постачання армії див.: ДАКО, ф. 2, оп. 1, спр. 2607; ДАК, ф. I, оп. 1, спр. 392, арк. 1-2; оп. 2, спр. 47, арк. 7, 115, 153 тощо.

для перевірки рахунків Київського магістрату та врегулювання міських повинностей у Києві. – ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 1 (1802р.), спр. 133, арк. 56–58. Засв. копія; ДАК, ф. 332, оп. 1, спр. 2, арк. 30–31. Ділов. копія; ЦНБ, П, 14817–14897, ч. 5, арк. 40–42. Копія XIX ст. // Опубл.: ПСЗ, т. 27, № 20558, с. 404–405. Регест: ШДІК, № 73–74, с. 7.

693. 1803 р. березня 12. Київ²⁷. – Указ Київського губернського правління Київському магістрату про очищення замуленого Помийного каналу між Кудрявецьким ручаєм і Дніпром. – Згадка: ДАК, ф. 1, оп. 3, спр. 16, арк. 1.

694. 1803 р. березня 16. Київ. – Розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкратьєва Київському магістрату про дозвіл передати на відкуп міський перевоз на Дніпрі^{*}. – ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 47, арк. 35. Оригінал.

695. 1803 р. квітня 25. Київ. – Розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкратьєва Київському магістрату про огляд та очистку міських криниць^{**}. – ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 47, арк. 65. Оригінал.

696. 1803 р. травня 10, липня 29. Київ. – Розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкратьєва Київському магістрату про запровадження у місті нічного освітлення олійними ліхтарями замість свічок^{***}. – ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 47, арк. 85, 181. Оригінали.

697. 1803 р. червня 9. – Резолюція Олександра І на доповіді міністра внутрішніх справ про встановлення контролю київського цивільного губернатора за Межигірською фаянсовою фабрикою, підпорядкованою магістрату. – Опубл.: ПСЗ, т. 27, № 20791, с. 651–652.

* Тут же наказано встановити на обох берегах Дніпра таблички з вказанням затвердженого Сенатом тарифу оплати за перевоз, що стягається на користь міста, "дабы всякий видел, по скольку за перевоз платити положено, чтобы сим средством всякое злоупотребление отвратить". Інші відомості про мостові і перевозні тарифи у Києві див. також: ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 3 (1824 р.), спр. 238, арк. 4–8.

** Як свідчать аналогічні розпорядження пізніших років, криниці чистились нерегулярно, замулювались і осипались (ЦДІА, ф. 533, оп. 1, спр. 1362, арк. 44).

*** У першому розпорядженні подано розрахунок з викладом переваг олійного освітлення.

698. 1804 р. березня 5. Петербург. - Із указу Олександра I про затвердження штатного розкладу музичної капели Київського магістрату та школи при ній*. - Виклад змісту: ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 238, арк. 2.

699. 1805 р. лютого II. Петербург. - Указ Олександра I про впорядкування горілчаних зборів у Києві та реорганізацію Комітету для урівняння міських повинностей в Комісію для управління міськими прибутками і видатками**. - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 5, № 21, арк. 1-3. Копія XIX ст. // Опубл.: ПСЗ, т. 28, № 21619, с. 816-817. Регест: ШДІК, № 75, с. 7.

700. 1805 р. лютого 20. Київ. - Із розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкратьєва Київському магістрату про збір побережного за причалювання човнів до міського берега Дніпра від Оболоні до Либеді з метою збору коштів для укріплення зсувів і обвалів берегової лінії. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 33, арк. 38. Оригінал.

701. 1805 р. квітня 19. Київ. - Розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкратьєва Київському магістрату про посилення контролю за боку вїйта за Межигірською фаянсовою фабрикою. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 33, арк. 77-82. Засв. копія.

702. 1805 р. квітня 30, травня 8. - Розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкратьєва Київському магістрату про відведення на міських землях полігону розміром 116 тис. кв. сажнів для практичних занять артилерійського полку, розквартировано-го в Києві***. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 33, арк. 88, 99. Оригінали.

* Капела, згідно з розкладом, складалася з капельмейстера зі щорічним жалуванням 200 крб. та 11 музикантів: на платню останнім, купівлю інструментів та утримання музичної школи при капелі витрачалася щорічно 600 крб. Після пожежі 1811 р. капела була розпущена і відновлена 1814 р. Відомості про неї, у тому числі список інструментів, репертуар тощо див. у цій самій справі, арк. 19-20.

** Комісія була виборною, складалася з вїйта (голови) і чотирьох членів; підпорядковувалась губернатору і Казенній палаті. Здійснювала нагляд за господарською і фінансовою діяльністю міста. Ліквідована указом 23.XII.1834 р.

*** Аналогічні розпорядження про відведення міських земель для потреб армії та поліції див.: ДАК, ф. 2, оп. 1, спр. 4950; ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 47, арк. 27; оп. 2а, спр. 30, арк. 106 тощо.

703. 1805 р. травня 18. Київ. - Указ київського губернського правління Київському магістрату про ліквідацію обвалу на Хрещатиському спуску після огляду його міським архітектором А.Меленським*. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 33, арк. 105. Оригінал.

704. 1805 р. грудня 13. Київ. - Розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкратьєва Київському магістрату про відпуск з міських коштів додатково 3 тис. крб. на утримання благодійницьких закладів у Києві** - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 33, арк. 228. Оригінал.

705. 1806 р. лютого 24. Київ. - Указ Київського губернського правління Київському магістрату про складання плану приміських сіл Совок, Шулявщини, Михайлівської, Микільської, Софійської і Петропавлівської Борщагівок, Жилин, Біличів та Мостиц, а також генерального плану Києва з міськими угіддями***. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 35, арк. 3. Оригінал.

706. 1806 р. травня 21. Київ. - Повідомлення київського цивільного губернатора П.Панкратьєва Київському магістрату про відмову місту у позиції з державної скарбниці 150 тис. крб. на будівництво кам'яного Гостиного двору на Подолі**** та очищення і влаштування шлюзів на замуленому Помийному каналі. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 34, арк. 80. Оригінал.

707. 1806 р. травня 26. Київ²⁸. - Розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкратьєва магістрату про затвердження кошторису видатків на впорядкування Спаського узвозу від Печерська до Дніпра*****. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 34, арк. 90. Оригінал.

* Спуск на Поділ не ремонтувався протягом року, і в березні 1806 р. його заклали колодами у зв'язку з небезпечкою для проїзду (див. там же: ф. I, оп. 2а, спр. 34, арк. 150).

** У розпорядженні згадано, що Київський магістрат на ці самі потреби уже витратив 3 тис. крб.

*** Окремі частини генерального плану, складені А.Меленським, див.: ЦДА СРСР, ф. 1293, оп. 166, спр. 5; оп. 168, спр. 11, 102; ДАК, ф. 1542, оп. 1, спр. 262.

**** Пожеж 1808 р. були знищені дерев'яні лавки, розташовані на місці майбутнього Гостиного двору. В числі заходів для компенсації збитків, заподіяних пожеж, уряд надає магістрату восьмирічну позику у сумі 150 тис. крб. для будівництва кам'яного Гостиного двору (ЦДА СРСР, ф. 13, оп. 1, спр. 479).

***** Узвіз був вимощений дерев'яними брусами і впорядкований, однак через крутизну залишався і далі небезпечним для проїзду. Тому в 1810 р. впорядковується Неводницький більш пологий спуск (ЦДА, ф. 583, оп. 1, спр. 1362, арк. 15-16, 25-33, 42-43; ДАК, ф. 36, оп. 1, спр. 104, арк. 146).

708. 1806 р. липня 21. Київ. - Указ Київського губернського правління Київському магістрату про надіслання відомостей про міські ґрунти в Плоскій слободі* та угіддя, передані місту від Кирилівського монастиря, з дозволом пустити останні на відкуп. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 35, арк. 34-36. Ориґінал.

709. 1806 р. серпня 7. Петербург. - Указ Олександра I про затвердження положення про міські прибутки і видатки Києва, в т.ч.: облік незабудованих територій, утримання запасного хлібного магазину, порядок вирубання приміських лісів та розподіл квартирної повинності. - ДАК, ф. I, оп. I, спр. 474, арк. 2-5**
Ориґінал; ЦНБ, П, I4817-14897, ч. 5, № 22, арк. 4-II. Копія XIX ст. // Опубл.: ПСЗ, т. 29, № 22231, с. 674-684. Регест: ШДІК, № 76, с. 7.

710. 1806 р. вересня 10. Київ. - Указ Київського губернського правління Київському магістрату про відмову затвердити за міською громадою горілчаний, медовий і пивний відкупи в Києві, оскільки магістрат не має достатніх коштів під їх забезпечення***. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 35, арк. 55-59. Ориґінал.

711. 1806 р. вересня 18. Київ. - Розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкратьєва Київському магістрату про видачу на ремонт міських ліхтарів і нахтвахтерських будок 1180 крб. з магістратських коштів****. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 34, арк. 164-165. Ориґінал.

712. 1806 р. листопада 7. Київ. - Розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкратьєва Київському магістрату про надіслання реєстру важкої вогнепальної зброї, яку використовує магістрат під час маґдебурзьких церемоній*****, з метою її пере-

* Цим самим указом повідомляється про відмову задовольнити клопотання дворян, які живуть у Плоскій слободі, про затвердження за ними приміських земель у спадкову власність (див. про це ж: ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 34, арк. 11).

** Указ Київського губернського правління магістрату ідентичного змісту, див. там же, арк. 46-47.

*** Указ містить детальний опис будівель кушнірської та ковальської цехових управ і ряду приватних будинків міської верхівки, які магістрат пропонував під забезпечення викупу.

**** Аналогічні розпорядження див.: ДАК, ф. 2, оп. I, спр. 3416, 3840, 4153.

***** Вказано, що в магістраті було 4 єдинороги та 5 гармат різного калібру.

дачі артилерійській гарнізонній команді. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 34, арк. 199; спр. 35, арк. 63-64. Оригінали.

713. 1806 р. грудня 2. Київ. - Розпорядження київського цивільного губернатора П.Панкрат'єва Київському магістрату про надіслання звіту за витрати коштів і стан будівництва "театрального дома" і за виплату жалування антрепренеру Ширак*. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 34, арк. 214. Оригінал.

714. 1806 р. Київ²⁹. - Наказ київського військового губернатора О.Тормасова Київському магістрату про поділ міських лісів на ділянки для врегулювання їх вирубок і охорони молодняка. - Виклад змісту: ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1178, арк. 1-3.

715. 1808 р. червня 19. Петербург. - Указ Олександра I про відшкодування заборгованості київських ремісничих цехів перед скарбницею із загальних прибутків міста. - ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 5, № 23, арк. II. Копія XIX ст. // Опубл.: ПСЗ, т. 30, № 23098, с. 335-336. Регест: ШДІК, № 77, с. 7.

716. 1809 р. березня 30. - Резолюція Олександра I на доповіді міністра внутрішніх справ про заходи для покращення роботи Межигірської фаянсової фабрики, підпорядкованої київському магістрату^{**}. - Опубл.: ПСЗ, т. 30, № 23551, с. 891-892.

717. 1809 р. листопада 6. Київ. - Опреділення Київського губерньського правління про підтвердження права Київського рибальського цеху на рибні лови в Дніпрі з заборонаю відкупникам приватних затонів чинити перешкоди київським рибалкам^{***}. - ДАК, ф. 320, оп. 2, спр. 10, арк. 1-2. Ділов. копія.

* У попередньому розпорядженні магістрату від 4.IX.1804 р. військовий губернатор О.Тормасов наказав опінити деревину "із бившого ветхого деревляного строення" і передати її на будівництво театру (Річник українського театрального музею. К., 1929, т. I, с. 89). Відомості про організацію, утримання та ремонт театру на магістратські кошти на початку 30-х років XIX ст. див. там же, с. 94-95.

** У доповіді зазначено, що на фабриці було 30 верстатів, які обслуговувались 40 робітниками, 80 учнями та 22 майстрами. В числі інших заходів передбачалось збільшити кількість верстатів до 70 і додатково приписати до фабрики селян із сіл Валків і Петрівців.

*** В основу опреділення покладено розглянуті і апробовані Комітетом для урівняння міських повинностей давні привілеї київських міщан на рибні лови (див.: ДАК, ф. 284, оп. 1, спр. 3, арк. 1).

718. 1810 р. січня 22. – Указ Олександра I про підтвердження дозволу єврейським ремісникам і купцям селитися в Києві. – Опубл.: ПСЗ, т. 31, № 24098, с. 44–45; ЛПСЗ, № 72, с. 79–80. Виклад змісту: ПІЗ, с. 753; ІТП, с. 220–221.

719. 1810 р. травня 24. – Рескрипт Олександра I про створення в Києві двох приходських шкіл на Печерську і Подолі за рахунок магістрату. – Згадка: ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1384, арк. 24.

720. 1812 р. березня 12. Петербург. – Указ Олександра I про затвердження плану відбудови Києва після пожежі*. – Згадка: ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 2, (1811 р.) спр. 94, арк. I.

721. 1812 р. квітня 6. Київ: – Наказ київського військового губернатора М. Милорадовича київському поліцмейстеру про зобов'язання міщан до очистки міських вулиць і площ, "ісб... таковая чистота для здоровья необходимо нужна". – ЦДІА, ф. 533, оп. I, спр. 1362, арк. 52. Чернетка.

722. 1812 р. липня 6(7). Київ. – Відношення київського повітового маршалка до Київського магістрату про виставлення 12 озброєних вершників з київських міщан для повітового ополчення та поставку 73 волів на потреби армії. – ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 190, арк. I; спр. 236, арк. I. Оригінали.

723. 1812 р. липня 18. Київ. – Указ Київського губерніського правління Київському магістрату про організацію в Києві народного ополчення з міщан**. – Згадка: ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 235, арк. 7.

724. 1813 р. лютого 2. Київ³⁰. – Розпорядження київського цивільного губернатора О. Санті Київському магістрату про незатвердження новообраних магістратських урядників з наказом провести повторні вибори. – ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 174, арк. 85. Оригінал.

* Перелік знищених пожежею казенних і приватних будівель із зазначенням їх місцезнаходження і вартості див.: "Ведомости о погоревших казенных и обывательских строениях" (ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 179, арк. 1–84; спр. 459, арк. 12–19, 30–31, 34–36). План із нанесенням будівель, що збереглися під час пожежі, див.: ЦДІА СРСР, ф. 1293, оп. 168, спр. 5; Плани відбудови і перепланування міста див.: ЦДІА СРСР, ф. 1293, оп. 168, спр. 2–13, 25, 133; ДАКО, ф. 1542, оп. 1, спр. 17; відомості про склад та діяльність Комісії для відбудови Києва див.: ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 2, спр. 94; заходи урядової та місцевої адміністрації по ліквідації наслідків пожежі і надання допомоги потерпілим див.: ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 2 (1811 р.), спр. 371; ф. 797, оп. 2, спр. 5284.

** Протокол засідання магістрату з обговоренням організації ополчення див. у цій самій справі, арк. 7–8.

725. 1813 р. березня 5. Київ. - Указ Київського губернського правління Київському магістрату про заборону магістратським урядникам мінятися посадами без відома губернатора. - ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 174, арк. 104. Оригінал.

726. 1813 р. квітня 23. Київ. - Указ Київського губернського правління Київському магістрату про знесення дерев'яного і будівництво кам'яного Гостиного двору на Печерську за рахунок печерського купецького товариства*. - ДАК, ф. I, оп. I, спр. 132, арк. 3-4. Ділов. копія.

727. 1814 р. лютого 28, квітня 12. Київ. - Розпорядження київського повітового хорунжого Київському магістрату про постачання продовольства та виділення охорони для 250 французьких військовополонених, розквартированих у Києві. - ДАК, ф. I, оп. I, спр. 163а, арк. 13, 23. Оригінали.

728. 1815 р. квітня 15. Петербург. - Рескрипт Олександра I про затвердження М.Григоренка на київському віїтвстві. - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. I, спр. 362, арк. 30. Оригінал.

729. 1815 р. червня 20. Петербург³¹. - Указ Сенату про підтвердження пільг "старожильних" київських міщан на вільну торгівлю будь-якими товарами без сплати податків та запису до гільдій**. - Виклад змісту: ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1180, арк. I; також: указ 17.VI.1825 р.

730. 1817 р. липня 7. Київ. - Указ Київського губернського правління про сувору заборону приїжджим купцям торгувати вроздріб у Києві не в ярмаркові дні. - ДАК, ф. I, оп. I, спр. 131, арк. 43-44. Оригінал.

731. 1818 р. березня 5. Київ. - Відношення київського поліцеймейстера до Київського магістрату про сприяння поліцейському приставу в встановленні твердих цін на продовольчі товари на міському ринку***. - ДАК, ф. I, оп. I, спр. 265, арк. II. Оригінал.

* Кам'яний гостиний двір на Печерську так і не був збудований. Згаданий в указі дерев'яний згорів під час пожежі 1817 р. (ЗСК, т. I, с. 275). Тоді ж згоріло 116 дерев'яних лавок (ДАКО, ф. 2, оп. I, спр. 2635).

** у відкупках і підрядах "старожильні" київські міщани підкорялись загальнодіючим положенням.

*** Заходи по впорядкуванню постачання та врегулювання цін на продовольчі товари в місті див. також: ДАКО, ф. 2, оп. I, спр. 3821, 4108; ф. 219, оп. 2, спр. II; ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 887, арк. 525-530; спр. 1309, арк. 175-176; оп. 2а, спр. 35, арк. 23-24; оп. 3, спр. 15, арк. 2-3 тощо.

732. 1819 р. серпня 27. Київ. - Відношення київського полицмейстера до Київського магістрату про зобов'язання магістратських урядників, які пропускають церковні служби, "неупустительно" відвідувати церкву. - ДАК, ф. I, оп. I, спр. 274, арк. 2. Оригінал.

733. 1820 р. не пізніше вересня 4. - Указ Олександра I Міністерству внутрішніх справ про заключення щодо можливості пільгового займу у сумі 1,5 млн. крб. Київському магістрату для будівництва військових казарм у місті з метою звільнення міщан від постой^{*}. - Згадка: ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 243, арк. 2.

734. 1821 р. березня 14. Петербург. - Резолюція Олександра I на положенні Державної ради про передачу акцизного збору за продаж напоїв та користування міськими землями в Києві в розпорядження Київського магістрату. - Виклад змісту: ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 243, арк. 3.

735. 1821 р. липня 7. Київ. - Указ Київського губернського правління Київському магістрату про перенесення міської боїні з Печерська за місто в Бусівське урочище^{**}. - ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 887, арк. 306-309. Оригінал.

736. 1821 р. жовтня 7. Київ. - Указ Київського губернського правління про сувору заборону приватним особам скуповувати оптом хліб на київській пристані і відправляти його за межі Києва, проминаючи міський ринок. - ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 887, арк. 526-530. Оригінал.

737. 1822 р. січня 21. Петербург. - Указ Олександра I про передачу Межигірської фаянсової фабрики з підпорядкування Київського магістрату у відання Кабінету й.і.в. і про відшкодування витрачених на неї міських коштів. - Опубл.: ПСЗ, т. 38, № 28878, с. 19-20.

738. 1822 р. грудня 2. Київ. - Повторний указ^{***} Київської казенної палати Київському магістрату про надіслання пояснень, на якій підставі приєднано до міста громадські пасовища Кудря-

^{*} Відомості про переобтяження міщан постоями див.: ДАКО, ф. 2, оп. I, спр. 2338, 2407, 2573 та ін.

^{**} Причиною перенесення боїні, розташованої між "домами обывательскими", був "смад, вредный здоровью тех жителей".

^{***} Перший указ надіслано 19.VII.1822 р. (згадка тут же).

вещької слободи між уроч. Соколиним Бродом і хут. Хмелівщиною. - ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 969, арк. I. Оригінал.

739. 1822 р. грудня 19. Петербург. - Думка Комітету міністрів про створення Тимчасового комітету для розгляду питань, що стосуються благоустрою Києва, у складі представників губернської і виборної дворянської адміністрації та війта. - ЦДІА СРСР, ф. 1263, оп. I, спр. 285, арк. 322-327. Оригінал.

740. 1823 р. січня 20³². - Усне розпорядження Олександра I, зафіксоване на скарзі київського міщанина В.Кравченка, про терміновий розгляд справи по звинуваченню урядників Київського магістрату у службових зловживаннях. - ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 3 (1822 р.), спр. 292, арк. 21. Оригінал.

741. 1823 р. листопада 19. Петербург. - Указ Сенату міністру фінансів Є.Канкріну про оголошення догани Київському магістрату за самовільну видачу свідоцтв на звільнення міщан від подушного окладу. - ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1180, арк. 36-37. Ділов. копія.

742. 1824 р. січня 14. Київ. - Указ Київського губернського правління Київському магістрату про збір відомостей щодо занять та прибутків київських міщан із зобов'язанням представити на ревізію податкові книги осіб, прибуток яких перевищує 1 тис. крб. - ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 30, арк. 68-69. Оригінал.

743. 1825 р. січня 17. Київ. - Указ Київського губернського правління Київському магістрату про створення в місті "торгової депутації" із 7 виборних осіб для нагляду за виконанням указу Сенату 14.XI.1824 р.* про заборону безконтрольної торгівлі у містах. - ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1185, арк. 1-2. Оригінал.

744. 1826 р. квітня 21. - Резолюція Миколи I про затвердження плану забудови Києва. - Опубл.: КЧР, с. 135.

745. 1827 р. січня 10. Петербург. - Із указу Сенату про влаштування в Києві Успенського ярмарку для торгівлі вовною. - Опубл.: ЗПСЗ, т. 2, № 813, с. 15-16. Регест: РКУ, № 1464, с. 352.

746. 1827 р. січня 28. Київ. - Указ Київського губернського правління Київському магістрату про дозвіл залишити під власним наглядом міські ринкові ваги, не даючи їх на відкуп, для уникнення підвищення цін на продовольство. - ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1309, арк. 175-176. Оригінал.

* Див.: ПСЗ, т. 39, № 80 115, с. 588-612.

747. 1827 р. лютого 20 - 1830 р. серпня 3. Київ³³. - Пропозиція кийвського цивільного губернатора В.Катеринича Київському магістрату про влаштування на міський кошт повітового училища на Подолі, - ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1384, арк. 2-20. Оригінали.

748. 1827 р. березня 5. Київ. - Повторний указ^{*} Київського губернського правління Київському магістрату про надіслання вицягу з плану Києва із зазначенням міських "пустопорожніх мест ... при р.Льбеди по Малой Васильковской дороге не в дальнем расстоянии от вновь выстроенного делового двора и городских конюшен", обраних військовим міністерством для влаштування слободи майстрових Київського арсеналу^{**}. - ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1310, арк.36-38. Оригінал.

749. 1827 р. травня 31. Петербург. - Указ Сенату про підтвердження права апелляції на судові вироки Київського магістрату лише до Сенату^{***} з оголошенням догани Київському губернському правлінню за оштрафування магістратських урядників, які не підлягають йому в судовому відношенні. - ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1309, арк. 33-35. Засв. копія. // Опубл.: 2ПСЗ, т. 2, № 144, с. 481-489.

750. 1827 р. грудня 2³⁴. - Указ Миколи I про заборону єврейським ремісникам і купцям селитися в Києві. - Опубл.: 2ПСЗ, т. 2, № 1583, с. 1026-1027; ЛПСЗ, № 165, с. 217-218.

751. 1828 р. червня 15. Київ³⁵. - Наказ кийвського військового губернатора П.Желтухіна Київському магістрату про надіслання засвідчених копій жалуваних грамот Києву для підтримки клопотання міщан перед Миколою I про підтвердження магдебурзьких привілеїв міста^{****}. - ЦДІА, ф. 533, оп. I, спр. 448, арк. I. Чернетка.

752. 1829 р. лютого 23. - Резолюція Миколи I на думці Комітету міністрів про відмову задовольнити клопотання кийвських мі-

* Перший указ надіслано 29.XII.1826 р. (згадку див. тут же).

** Слободу передчабалось оселити на 10 десятинах міської землі, за яку магістрату сплачувалось 4183 крб. 5 коп. (див. там же). Інші відомості про влаштування згаданої слободи див.: ДАКО, ф. 2, оп. I, спр. 2646.

*** Підтвердження здійснене на основі попередніх указів 1754, 1760, 1797 та 1799 рр.

**** Повторний наказ аналогічного змісту від 17.XI.1828 р. див. там же, арк. 2.

шан щодо підтвердження магдебурзького права та про збереження його "до времени в своей силе". - ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 4 (1826р.), спр. 138, арк. 98-102. Засв. копія. // Частково опубл.: КСА, с. 207.

753. 1829 р. листопада 3. Київ. - Повідомлення київського цивільного губернатора Обрезкова Київському магістрату про оголошення імператорської подяки міщанам за продовольчі пожертвування для діючої армії. - ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 391, арк. 11-12. Оригінал.

754. 1830 р. червня 1. Київ³⁶. - Усне розпорядження Миколи I київському війту Г.Киселівському про заміну міщанського парадного костюма старого крою на "мундир русский ... на манер козацького". - Виклад змісту: ЦДІА, ф. 442, оп. 1, спр. 474, арк. 45; ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 1777, арк. 1.

755. 1830 р. липня 17. - Указ Миколи I аналогічного змісту. - Опубл.: ЗПСЗ, т. 5, отд. 1, № 3806, с. 740.

756. 1830 р. - Резолюція Миколи I про затвердження нового плану забудови Києва*. - Згадка: ДАК, ф. 239, оп. 1, спр. 36, арк. 15 (на плані Печерської частини міста).

757. 1831 р. квітня 11. Київ. - Указ Київського губернського правління про дозвіл київським міщанам наймати в рекрути замість себе казенних селян. - ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 1599, арк. 1-2. Ділов. копія; арк. 3. Друк. відбиток.

758. 1831 р. травня 11. Київ. - Наказ Київського військового губернатора Б.Княжніна про дозвіл київським міщанам відновити озброєний міщанський корпус для охорони міста^{**}. - ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 1626, арк. 3. Оригінал. // Виклад змісту: КПС, с. 187.

759. 1831 р. вересня 17. Петербург. - Положення Сенату про міські прибутки і видатки Києва. - ЦДІА СРСР, ф. 1 152, оп. 2 (1831 р.), спр. 50, арк. 125-127. Засв. копія; ДАК, ф. 1, оп. 2а,

* Новий план забудови Києва із вказанням будівель, призначених до знесення, див.: ДПБ, ф. 342, спр. 1328.

** Реміснича управа на 16.V.1831 р. виставила 1000 ремісників із 16 цехів (реєстр по цехах див. там же, арк. 7). Інші документи про організацію корпусу див. ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 1626; ф. 322, оп. 1, спр. 26. За даними на 1832 р., корпус складався з 500 вершників і більш як 2 тис. піших міщан "с огнестрельным оружием, городскими пушками и музкою городскою же" (ЦДІА, ф. 442, оп. 1, спр. 474, арк. 24).

спр. 243, арк. 7-11, 15-28. Друк. відбиток; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 5, арк. 42 (частково). Копія XIX ст. // Опубл.: ЗПСЗ, т. 6, отд. 2, № 4803, с. 30-44. Частково опубл.: ЩБКА, с. 214. Регест: РХУ, № 1692, с. 397; ОДАГС, № 50, с. 67.

760. 1831 р. жовтня 9. Київ. - Указ Київської казенної палати Київському магістрату з вимогою надіслати відомості про кількість наявної в продажу неякісної горілки*, місяць її виготовлення та продажу в міських шинках. - ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 1169, арк. 20-21. Оригінал.

761. 1831 р. листопада 13. Петербург³⁷. - Указ Сенату про створення Тимчасового комітету для благоустрою Києва. - Згадка: ДАК, оп. 1, оп. 2а, спр. 243, арк. 2.

762. 1832 р. квітня 25. Київ³⁸. - Наказ київського, подільського і волинського генерал-губернатора В.Левашова про передачу Київської капели музикантів з відання магістрату у підпорядкування його власній канцелярії. - ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 469, арк. 2. Оригінал.

763. 1832 р. липня 31. Київ. - Розпорядження київського, подільського і волинського генерал-губернатора В.Левашова Тимчасовому комітету для благоустрою Києва про влаштування залізних ринів на міських будинках. - ДАК, ф. 239, оп. 1, спр. 14, арк. 1. Оригінал.

764. 1832 р. вересня 27. - Указ Миколи I про встановлення в Києві посад міського архітектора, його помічника та учня з утримання відповідно 1200, 300 і 120 крб. з міських коштів. - Опубл.: ЗПСЗ, т. 7, 5615, с. 620-621.

765. 1832 р. листопада 8. - Указ Миколи I про дозвіл стріляти з гармат під час урочистих церемоній у Києві та Вільно на підставі магдебурзьких привілеїв цих міст. - Опубл.: ЗПСЗ, т. 8, отд. 2, прибавл. № 5731а, с. 4-5. Регест: РХУ, № 1967, с. 409.

766. 1832 р. грудня 27. Київ. - Відношення командира Київського гарнізонного батальйону до Київського магістрату з пові-

* Указу передував хімічний аналіз напоїв, проведений за розпорядженням Казенної палати у 16 міських шинках. Він виявив "тяжелый запах и неприятный отвратительный вкус" горілки та її шкідливість для здоров'я (див. там же).

домленням про відрядження каральної команди для стягнення недоїмок з київських міщан*. — ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 1643, арк. 60. Оригінал.

767. 1833 р. січня 17. — Указ Миколи I про затвердження нового плану забудови Києва з визначенням розмірів Печерської, Либідської, Палацової, Старокиївської та Подільської поліцейських ділянок міста, а також Звіринського і Куренівського кварталів**. — Виклад змісту: СОКГ, ч. 1, с. 329-330.

768. 1833 р. березня 29. Петербург. — Резолюція Миколи I на думці Державної Ради про збільшення штату поліції в Києві в зв'язку з розширенням міської території***. — Опубл.: ЗПСЗ, т. 8, отд. I, № 6084, с. 193. Регест: РКУ, № 1793, с. 412.

769. 1833 р. квітня 10. Київ. — Наказ київського, подільського і волинського генерал-губернатора В.Левашова Тимчасовому комітету для благоустрою Києва про встановлення нових кордонів міста після розширення його території та про створення поліцейських ділянок у передмістях. — ДАК, ф. 239, оп. 1, спр. 102, арк. 1. Оригінал.

770. 1833 р. травня 1. Київ. — Наказ київського, подільського і волинського генерал-губернатора В.Левашова про брукування київських вулиць каменем, а не цеглою, за встановленим для Печерська у 1832 р. зразком****. — ДАК, ф. 239, оп. 1, спр. 77, арк. 1. Оригінал.

771. 1833 р. [жовтня ?] 14. Київ. — Указ Київського губернського правління про передачу міської території біля Золотих Воріт, зайнятої під провіантські склади, для будівництва Київсько-

* Каральна команда була надіслана на прохання магістрату від 21.XII.1832 р. (див. там же, арк. 4).

** План Києва, що відображає згадану забудову, складено 1843 р. (див.: План города Киева, гравированный со съемки Генерального штаба полковника фон Руге при Военно-топографическом деп. СПб, 1843). Текстовий виклад змін, внесених планом 1833 р. у забудову міста, див.: ЦДІА, ф. 442, оп. 66, спр. 284, арк. 1-4.

*** Указ Київського губернського правління аналогічного змісту із зобов'язанням магістрату до утримання розширеного штату поліції видано 16.VI.1833 р. (ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 1634, № 295). Відомості про попередній штат поліції див.: ДАКО, ф. 2, оп. 1, спр. 2628.

**** Про брукування київських вулиць див. також: ДАКО, ф. 2, оп. 1, спр. 2838, 2895, 3298, 3622 та ін.

го університету. - Виклад змісту: ДАКО, ф. 36, оп. I, спр. 104, арк. 157.

772. 1833 р. жовтня 31. Петербург. - Положення Комітету міністрів про звільнення Київського магістрату від щорічної сплати 10 тис. крб. на утримання Приказу громадського піклування. - Опубл.: ЗПСЗ, т. 8, отд. I, № 6538, с. 620-621. Регест: РХУ, № 1829, с. 418.

773. 1833 р. листопада 8. - Указ Миколи I про заснування в Києві університету св. Володимира з філологічним і юридичним факультетами. - Опубл.: ЗПСЗ, т. 9, отд. I, № 6558, с. 648.

774. 1833 р. листопада 9. Київ. - Указ Київського губернського правління Київському магістрату про негайне усунення недоліків і безпорядків у роботі Київського поштового двору*. - ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1634, № 560. Оригінал.

775. 1833 р. грудня 5-19. Петербург. - Думка Комітету міністрів про необхідність запровадження в Києві загальнодіючого Городового положення з передачею функцій в'їта, магістрату і Комісії для управління міськими прибутками і видатками новоствореній Міській думі та з відміною окремих мішанських привілеїв, що дозволяє "т...аз. магдебургское право в Кieve считать вовсе отмененным". - ЦДІА СРСР, ф. 1263, оп. I, спр. 860, арк. 136-161. Оригінал.

776. 1833 р. Київ. - Наказ київського, подільського і волинського генерал-губернатора В. Левашова про введення до складу Київської комісії для управління міськими прибутками і видатками київського поліцеймейстера і чиновника губернського правління з правом вирішального голосу. - ДАК, ф. 165, оп. 32, спр. I, арк. I. Оригінал.

777. 1834 р. січня 7. Петербург. - Резолюція Миколи I на Положенні про благоустрій Києва і затвердженні функції створеного для цього будівельного комітету. - Опубл.: ЗПСЗ, т. 9, отд. I, № 6704, с. 18-31. Регест: РХУ, № 1845, с. 422.

778. 1834 р. січня 13, 26. Київ. - Відношення київського губернського прокурора до Київського магістрату з вимогою пояснень,

* В указі зазначено, що з 81 коня, що є на пошті, лише 34 "годны к почтовой гоньбе", немає достатніх запасів фуражу, не ведеться облік роботи візників, а також відсутня книга скарг. Інші документи про утримання поштового двору в Києві див.: ДАКО, ф. 2, оп. I, спр. 3610, 3676; ф. 280, оп. 201, спр. 19, 40-8 та ін.

на підставі якої статті магдебурзького права київські міщани апелюють до Сенату в обхід Кримінальної палати губернського суду. - ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 497, арк. 2, 7. Оригінали.

779. 1834 р. серпня 10. Петербург. - Указ Сенату про стягнення з київських магістратських урядників незаконно привласнених міських коштів, розтрата яких була виявлена під час слідства за скаргою міщанина В.Кравченка. - ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 3 (1822р.), спр. 292, арк. 399-400. Оригінал. // Виклад змісту: КПГС, с. 2.

780. 1834 р. вересня 12. - Указ Миколи I про усунення війта Г.Киселівського з посади голови Київської комісії для управління міськими прибутками і видатками і призначення замість нього представника урядової адміністрації*. - ЦДІА СРСР, ф. 1329, оп. 3, спр. 383, арк. 300. Засв. копія. // Опубл.: ЗПСЗ, т. 9, отд. 2, № 7390, с. 24. Регест: РКУ, № 1896, с. 429; ЩДІК, № 78, с. 7.

781. 1834 р. жовтня 10 (9?). Петербург. - Резолюція Миколи I на думці Державної ради про затвердження розподілу Києва на 6 поліцейських діляниць, включаючи новостворену Плоску частину. - ЦДІА СРСР, ф. 1152, оп. 1 (1834 р.), спр. 86, арк. 9. Засв. копія. // Опубл.: ЗПСЗ, т. 9, отд. 2, № 7451, с. 65.

782. 1834 р. листопада 24. Петербург. - Резолюція Миколи I на положенні Ради Міністрів про визначення щорічного утримання голові Київської комісії для управління міськими прибутками і видатками у сумі 1200 крб. з міських коштів. - Опубл.: ЗПСЗ, т. 9, отд. 2, № 7562, с. 181-182.

783. 1834 р. грудня 23. Петербург³⁹. - Указ Миколи I про остаточну ліквідацію магдебурзьких прав і привілеїв Києва і про передачу міського управління у відання Думи, створеної на основі загальнодіючого Городового положення. - ЦДІА СРСР, ф. 1149, оп. 2, спр. 23, арк. 120-124. Засв. копія; ЦДІА, ф. 442, оп. 1, спр. 474, арк. 61-62. Засв. копія; ЦНБ, П, 14817-14897, ч. 5, арк. 43-44. Копія // Опубл.: ЗПСЗ, т. 10, отд. 2, прибавл. № 7694а, с. 47; РКУ, № 1921, с. 435-436; ШБКА, с. 214-215; КСА, с. 191-192. Частково опубл.: КПГС, с. 1-2; ИК, № 9, с. 195-196. Регест: ЩДІК, № 79, с. 70.

* 6 жовтня 1834 р. головою комісії замість війта призначено чиновника особливих доручень Дублянського (ДАК, ф. 165, оп. 32, спр. 1, 2). листування, що перерахувало цьому указу, див.: ЦДІА СРСР, ф. 1149, оп. 2, спр. 40.

ПРИМІТКИ

1. Існує ряд припущень про час введення магдебурзького права в Києві. Найчастіше вони базуються на грамоті в.кн.Олександра 1494 р., де сказано: "Били нам чолом міщане кїевскїе все посполство и вказали перед нами лист доброї памяти отца нашего Казимєра, короля полского и великого князя литовского, што его милость их пожаловал, как были за великого князя Витовта" (підкр. наше - Авт.). М.Закревський, І.Каманін, В.Щербина відносять цю подію на першу чверть XV ст., тобто на кінець правління Вітовта; В.Антонович вважає, що магдебурзьке право діяло в місті з середини XV ст.; М.Любовський, П.Клепацький, І.Якубовський на інші припускають, що воно надане Києву наприкінці XV ст. в.кн.Олександром. Як бачимо, кївська магдебургія пов'язується з іменами Вітовта і Олександра. Але ж у цитованій грамоті вказано, що міщани пред'явили для підтвердження лист Казимира, який правив у 1440-1492 рр. Слід врахувати, що до 1471 р. Київ, як окраїнна князівська вотчина, жив за нормами давнього звичаєвого права ("как были за великого князя Витовта"). Зі смертю останнього кївського князя Симеона Олельковича і перетворенням Кїївського князівства на воеводство Київ втрачає залишки відособленості в адміністративній системі Великого князівства Литовського, що загрожувало порушенням усталених звичаєм міщанських пільг з боку воеводської адміністрації. Тому ймовірно, що саме тоді, в числі інших поступок, жителям Кїївської землі, разом з першим обласним привілеєм Казимира (ЛОД, с. 38) видано на клопотання міщан охоронний лист, згаданий у грамоті 1494 р. - № 1.

2. Існує сумнів (П.Клепацький та ін.), чи можна вважати дану уставну грамоту магдебурзьким привілеєм, оскільки в ній не згадано колегії бурмистрів і райців і не вжито терміну "магдебурзьке право". Очевидно, такий підхід формальний. Грамота гарантує киянам збереження "міського права" "по давному, как было за великого князя Витовта". Як і ряд аналогічних грамот в.кн.Олександра, вона видана за принципом "старини не рухати, новини не уводити", тобто не додає нічого нового до елементів міського життя, складених на основі звичаєвого права. Згадане ж тут поняття "міське право" охоплює найзагальніші елементи міського життя, характерні і для магдебурзького права європейських міст: виборне самоврядування, автономний суд, незалежність від місцевої адміністрації. Названі елементи були обов'язковою умовою економічного розвитку великих міст, і боротьба за них неминуче точилася в різних краї-

нах. Особливості ж міського життя Києва зумовлювались традиціями давньоруського права.

Документи дозволяють простежити процес зближення "міського права" з нормами магдебурзького життя в загальноприйнятому значенні цього терміну. Так, у листі 1499 р. міщанам заборонено зловживати правом "німецьким", у привілеї 1500 р. міські урядники вже названі бурмистрами і райцями, а в 1503 р. Київ звільнено від останніх елементів судового підпорядкування воеводським тивунам. Нарешті, у 1514 р. Сигізмунд I остаточно відміняє "права полские, литовские и руские, которые были тому праву німецькому майтборскому на переказі", затверджуючи за Києвом повне магдебурзьке право "упривілейованого" міста нарівні з Вільно*. Грамота 1516 р. регламентує це затвердження. Два останніх документи не внесли кардинальних змін у міське життя. Вони лише законодавчо оформили ліквідацію рудиментів давньоруського права, витіснених новою практикою життя київської міської громади. — № 4.

3. Право на збір помірною зі збіжжя, що продавалося на київському міському ринку, було надане Миколаївському домініканському монастиреві київським князем Володимиром Олельковичем і підтверджене Вітовтом (БСР, прил., с. 17). Пізніше до сплати згаданого мита зобов'язано не лише приїжджих продавців, але і київських міщан (№ 8, 33). На початку XVII ст. з оселенням Біскупської слободи поживається так зване Житнє торговище на березі Почайнинської гавані, де зосереджується основна торгівля хлібом, а отже, і основний збір помірною. Тоді ж у числі пільг, наданих магістрату на відшкодування переданих під юрисдикцію католицького єпископа міських ґрунтів (№ 94, 97), міщани добиваються права на аналогічний збір помірною за продаж збіжжя на старому міському ринку (№ 122; підтв. № 248, 252). Після Визвольної війни 1648–1654 рр. Київський магістрат деякий час користується усіма прибутками колишніх католицьких монастирів (№ 234), однак уже в 1691 р. помірний збір на Житньому торзі передається київському митрополиту для будівництва і утримання Петропавлівського монастиря, заснованого на місці колишнього костелу (№ 294, 295; підтв. № 306). За міщанами ж залишається "по прежнему обыкновению" збір помірною на міському ринку (№ 307). Практика показала, що чіткого розмежування між двома ринками не було, і це спричиняло постій-

* Особливі права віленських міщан, затверджені 2-м Литовським Статутом, див.: СВЖ, ч. 1, розд. 3, арт. 30, § 1–5, с. 190–192.

ні конфлікти між магістратом та митрополитом. Питання про спірне помірне розв'язала угода 1709 р. (№ 353). - № 5.

4. Кінець XV - I половина XVI ст. - період особливо спустошливих і частих татарських набігів на Україну, від яких страждав і Київ - одне з найбільших міст на прикордонні Литовсько-Руської держави. Залюднення прикордонних міст було обов'язковою умовою як успішної боротьби з татарською агресією, так і сталого надходження прибутків до державної скарбниці, тому уряд ішов на значні поступки, надаючи їх мешканцям торговельні, податкові та інші пільги. На це вказує, зокрема, мотивація даного привілею: "місту их от поганства татар впад великий кожного году, и не маот чим поживитися и вспомочи... ино мы, для такового их впаду отпустили есмо им мито наше вично в віки віком... сухим путем и водою". Фіскальні поступки уряду південним містам, в першу чергу Києву, яскраво ілюструються тим фактом, що кожний великий татарський набізд кінця XV - першої третини XVI ст. (1493, 1500, 1511, 1522, 1527 рр.) супроводжувався розширенням прав і пільг київських міщан (порівн. № 4, 9, 15, 20, 23 та ін.). - № 9.

5. Див. прим. № 2.

6. Див. прим. № 2.

7. Документ є засвідченою копією жалуваної грамоти 1516 р. Скриньку з автентичною грамотою, як пояснено в преамбулі до указу, захопили татари під час подорожі магістратських посланців "у публичних справах" до Львова. Пізніше її викуплено "знатною сумою грошовою". Однак великокнязівська печатка у цих перипетіях була втрачена, що змусило київських міщан звернутися до уряду з проханням поновити пошкоджену грамоту. Після її експертизи ("видячи подпис руки нашей [Сигізмунда I] и секретарской и містце, где печать еторвано") грамота була переписана і засвідчена. - № 34.

8. До 1516 р. київські міщани за давнім звичаєм сплачували на замок ваговий збір з продажу різних товарів. Де перебувала міська важниця з контрольними вагами - в замку чи ратуші - встановити не вдалося. За привілеєм 1516 р., її передано на користь міста. Це право міщани зберігали аж до 1759 р., незважаючи на відміну в 1755 р. внутрішніх мит і зборів по Україні. Для компенсації збитків, заподіяних місту цим заходом, уряд призначив щорічні виплати на міські потреби по 479 крб. 66 коп., а з 1766 р. -

по 1209 крб. 12 коп. з Васильківської митниці (№ 545, 595). Однак магістратські видатки ставилися під контроль Київської губернської канцелярії, а місто зобов'язувалось на власний кошт влаштувати запасний хлібний магазин.

Протягом трьох століть міська важниця, як один із символів магдебурзького самоврядування, постійно зберігалась на подвір'ї київської ратуші (див. план Києва 1780 р.: ДАКО, ф. 1542, оп. 1, спр. 16). У 1827 р. магістрат відмовляється передати важницю на відкуп, вважаючи, що контроль над нею є важливою запорукою економічної рівноваги в місті. Однак за сенатським положенням 1831 р. про впорядкування київських міських прибутків і видатків (№ 759) міські ваги і міри "устраняються от Думы (*sic!*) и отдаются на откуп". Перша відкупна сума 1832-1835 рр. становила 3443 крб. 20 коп. (ЦДІА, ф. 442, оп. 64, спр. 267, арк. 2). Тоді ж у 1831 р. для зберігання міських ваг і мір будується на кошт магістрату нове спеціальне приміщення - "мерные сараи" (ДАКО, ф. 2, оп. 1, спр. 3409) - № 36.

9. Грамота 1494 р. (№ 4) вперше згадує про капщинний податок з кожного міщанського шинку у розмірі "полтрети копы" (10 гр.). Монопольне право шинкування, надане магістрату привілеєм 1516 р., підвищило цю сплату до 2 кіп (120 гр.) з шинку (№ 18). Нарешті, у 1558 р. за міщанами остаточно закріплюється право виключного шинкування у Києві з обов'язком щорічної сплати до державної скарбниці 800 кіп (4800 гр. або біля 12 тис. золотих), незалежно від кількості шинків. Ця сума залишається незмінною до 1605 р. (№ 66, 81 та ін.). З передачею частини міських ґрунтів під юрисдикцію католицького єпископа капщинний податок зменшено до 600 кіп (№ 97).

Після воз'єднання України з Росією для Києва встановлено пільговий податок "за привілеї", в тому числі за монополію шинкування, у розмірі 3 тис. золотих, пізніше - 600 крб. сріблом (№ 210, 286, 359 та ін.). Таку суму магістрат платив державі аж до 1785 р., коли після конфіскації магістратських ґрунтів податок "за привілеї" було відмінено (№ 637, 638).

Боротьба київських міщан з козаками і духівництвом за шинкову монополію у II половині ХУІ-ХУІІІ ст. широко висвітлена як у поданій літературі (дав. бібліографія), так і в документах (див. Каталог, починаючи з № 208). - № 45.

10. Магістратські урядники "упривілейованих міст" (тобто тих, що користувалися повним магдебурзьким правом) урівнювались у сплаті головщини і нав'язки зі шляхтою. Шляхетська головщина становила 100 кіп, нав'язка – від 20 до 50 кіп (для магістратських урядників рядових міст – відповідно 50 і 10 кіп). Для міщан головщина дорівнювала 30, нав'язка – 5 копам у містах обох категорій (СВКЛ, ч. 2, р. 12, арт. 6, с. 267–268). Оскільки Київ став "упривілейованим містом" у 1514 р. (№ 17), вірогідно, тоді ж магістратські урядники автоматично одержали право так званої шляхетської нав'язки, яке підтверджується даною і наступними грамотами (№ 76, 84 та ін.). – № 65.

11. Привілей 1514 р. вперше згадує два щорічних ярмарки в Києві: Богоявленський (6 січня) і Різвобогородицький (8 вересня), які неодноразово підтверджувались протягом XVI ст. Проте ці ярмаркові строки були не вигідними, оскільки співпадали з ярмарками інших великих міст. Нові ярмаркові дні, встановлені на прохання київських міщан після 1588 р., теж не виправдали себе, "яко і перше старье". Тому уряд, зважаючи на прикордонне становище Києва, затверджує за ним Різвобогородицький та новий Юрївський (23 квітня) ярмарки. Слід зауважити, що і це нововведення не прижилось, бо з пізніших документів фігурують як Богоявленський і Різвобогородицький, так і Миколаївський та т.зв. збірний ярмарки; останні проходили відповідно 9 травня та на другий тиждень великого посту (ДІБ, ф. 683, спр. 18, арк. 24–25). Наприкінці XVII ст., як свідчить топографічний опис Київського намісництва, їх було три: Успенський і два останніх (див. там же). – № 87.

12. Документальні джерела свідчать про існування трьох міських перевозів на Дніпрі поблизу Києва. Найдавніший з них – Хрещатицький – знаходився в гирлі Почайни на Хрещатицькій пристані, на шляху до Броварів. Він нанесений на карти Бодлана середини ХУП ст. (Репр.: СМ; ЛГБ, табл. та ін.). Про нього О згадують мандрівники П.Алепський у 1653 р. (СМ, отд. 2, с. 91) і І.Лук'янов у 1701 р. (там же, с. 118–119).

На початку ХУП ст. міщани витісняють ченців зі Спаського перевозу Пустино-Микільського (Печерського?) монастиря, розташованого при впадінні Чорторії у Дніпро на шляху до Борисполя (№ 112). Цей перевоз показано на загальновідомому плані Києва 1638 р. А.Кальнофойського.

Нарешті, з кінця XVII ст. міщани починають претендувати на Неводницький перевоз Києво-Печерського монастиря на шляху, що теж вів до Борисполя (№ 267). Особливої гостроти набуває ця боротьба у 20-х роках XVIII ст. у зв'язку з наведенням мосту неподалік Неводничів, які стають головними воротами міста на шляхах з Лівобережної України (№ 386, 411; також: АДП, с. 28). Усі три згадані перевози зустрічаємо в джерелах до початку XIX ст. (ЗОР, т. I, с. 215; АДП, с. 32 та ін.).

Прибутки з міських перевозів за давніми привілеями належали міщанам. Спроба створення казенних перевозів на Дніпрі у 60-х роках XVII ст. (№ 234, 240) викликала рішучий опір магістрату. Глухівські статті 1669 р. вперше затверджують розподіл перевозних прибутків "по разделу надвое": між міщанами і казною (№ 245). Пізніше цей порядок неодноразово підтверджувався (№ 286, 311, 355, 356 та ін.) аж до передачі перевозів і мосту на утримання магістрату (№ 676).

Слід зауважити, що з наведенням мостів після 1679 р. (див. прим. 15) міські прибутки з перевозів були незначними, оскільки перевози функціонували лише навесні і восени, коли не діяв міст.

Згадана в документі рибна десятина, яку міщани за давнім звичаєм платили на замок, після Визвольної війни 1648-1654 рр. була привласнена київським митрополитом, що неодноразово підтверджувалось урядовими наданнями (№ 276, 302, 322 та ін.). З травня 1755 р. київські міщани перестали сплачувати цей податок митрополитові, посилавчись на указ про відміну внутрішніх мит і зборів на Україні (№ 542, 543). - № 88.

13. На початку 1605 р. київський замок був спалений блискавкою. Остерігаючись татарської небезпеки, міщани добровільно, "без всякого розказання и примушення оборону себе от неприятеля чинячи", відновили замокву огорожу і укріпили її дубовими палями. Даний указ видано за клопотанням магістрату для гарантії давнього права міщан на звільнення від замкових робіт. - № 96.

14. Документ показує, яким саме привілеєм київські міщани надавали першочергового значення, вимагаючи їх твердого гарантування: звільненню усіх ремісників з-під влади замкової юрисдикції; скасуванню підвітності міста перед королівськими комісарами; невідповідності міщан будь-якому судочинству, крім війтівсько-лавницького; підтвердженню монопольного права шинкування; скасуванню мит і ставок; реалізації пільгових ухвал сеймиків Київського воєводства на користь міста.

Вперше за тривалу історію київської магдебургії міщани, як повновладні господарі Києва, диктують вимоги воеводі, і останній безвідмовно погоджується. Так, коли йдеться про ліквідацію заборгованості перед скарбом за попередні роки, А.Кисіль згоден затвердити рахунки, складені самими міщанами. Передаючи в оренду киянам королівський замок, (№ 188) воевода визнає за ними право зменшити орендну суму, якщо місто постраждає у війні тощо. За обома угодами відчувається переможний подих Визвольної війни українського народу під проводом Б.Хмельницького. - № 187.

15. Перша згадка про наплавний міст через Дніпро поблизу Києва, наведений повсталим козацтвом, датується 1651 р. (СМ, отд. I, с. 48). Однак регулярно міст почав наводитись з 1679 р. "на стругах, на якорях, на конатах" (там же, с. 45). Довжина мосту не була сталою. Так, за "розписом Києву" 1682 р., такий міст являв собою дощаний настил, закріплений на 96 байдаках і 39 плотах загальною довжиною 552 сажени, шириною - 4,5 сажени (ЗОК, т. 2, с. 903); за розписом 1684 р. його довжина дорівнювала 608 сажням (ОАМ, с. 581). Наводився він лише влітку, після спаду повені. У II половині ХУП ст., як свідчить план Ушакова 1695 р. (ЦДІА, ф. 58, оп. I, спр. 13а), міст був розташований на подільському березі Дніпра проти Броварських воріт (тобто, на шляху до Броварів) і складався фактично з чотирьох частин: через Почайну до коси, через Дніпро до Труханова о-ва, через Чорторію і через Старик. У 1706 р. в зв'язку з будівництвом Печерської фортеці міст переміщено на Неводницьку пристань (БМК, с. 163), де він наводився до 1838 р., тобто, до початку будівництва ланцюгового мосту (ЗОК, т. I, с. 215). Саме тут він показаний на плані Києва 1719 р. (ЦДІА, ф. 128, оп. 2 (заг.), спр. 630).

Згаданий міст належав казні. Розмір мостового збору становив: 2 алтина з навантаженого возу, 6 денег з порожнього, 2 денги з пішохода (СМ, от..2, с. 120)*. Відомість про щорічні прибутки з мостового і перевозного зборів за 1679-1689 рр. див.: ЦДАДА, ф. 124, оп. I (1688-1689 рр.), спр. 3, арк. 213. Нарівні з приїжджими, мостовщину платили і київські міщани, незважаючи на неодноразові прохання до уряду про пільги (№ 311, 356, 429, 489). У 1754 р., після ліквідації указом 1753 р. мостових зборів (ІМ, вып. I, с. 180), Камер-колегія запропонувала передати казенний

* Порівн. для прикладу таксу мостового і перевозного збору 1833 р. (ЦДІА, ф. 442, оп. 65, спр. 56, арк. 5-6).

міст на утримання Київського магістрату. Протягом двох років останній відмовлявся від не вигідної пропозиції, посилаючись на брак коштів (№ 536). Однак з 1756 р. міст перейшов на утримання магістрату (БМК, с. 163), що було остаточно затверджено указом Павла I 1799 р. (№ 676). З цього часу і до будівництва ланцюгового мосту турботи про наплавний міст через Дніпро лягають на київських міщан (№ 688, 689; також: ЦДА, ф. 442, оп. 65, спр. 56; ф. 533, оп. 1, спр. 1362; ДАЮ, ф. 2, оп. 1, спр. 2431, 2435, 2853, 2882, 2891, 2906, 3060, 3811, 3835; ф. 280, оп. 166, спр. 359, 2286, 2294, 3234, 3646 та ін. - № 281).

16. Лист написаний по слідах скарги Г.Сафоновича, священника Успенської соборної церкви на Ринку, ктиторами якої були київські міщани. Крім вказівок про утиски причту, лист містить відомості про поступове руйнування церковної будівлі: "за ненаправою окон и дверей церковных... птаство так докучает, же з великою трудності божественная литургія отправується".

Пожежа 1718 р., очевидно, довершила руйнування церкви, бо у 1721 р. І.Скоропадський передає у розпорядження магістрату гетьманські прибутки з міських млинів для її відбудови (№ 387). - № 336.

17. Під час російсько-турецької війни 1710-1711 рр. на Почайні були влаштовані причали для зимівлі барок з військовим спорядженням. Тоді ж у косі між Дніпром і Почайною прокопано канал для скорочення проходу барок до гавані. Весняною повінню 1712 р. Дніпро, ринувши каналом, змінив частину коси і поглинув Почайну, наблизившись до Подолу. Стрімка дніпровська течія, підмиваючи з року в рік подільський берег, знищила протягом XVIII ст. близько 300 садіб київських міщан. Зокрема, у рапорті Київського магістрату губернатору 2 жовтня 1820 р. повідомлялось, що Дніпро щороку відрізає від берега кілька аршин землі, і всі прибережні будинки знаходяться під загрозою затоплення. Так, вода підмила стіни Київської бурси, яка ще на плані 1812 р. віддалена на кілька аршин від Дніпра (ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 878, арк. 1-3). Повінь 1829 р. зруйнувала 5 будинків, пошкодила 429. Загальна сума збитків становила 43 670 крб. (ЦДА, ф. 533, оп. 2, спр. 495, арк. 5). Руйнування Подолу було припинене лише у 40-х роках XIX ст. завдяки укріпленню дніпровського берега турами і фашинником. - № 360.

18. Від однієї з найобтяжливіших повинностей - підводної - київські міщани ніколи не звільнялись повністю. Протягом XVI-

XVII ст. вони надавали підводи для послів і гінців, з II половини XVII ст., під тиском військових обставин, за містом закріплюється обов'язок додатково постачати підводи на вимогу гетьмана та вищої адміністрації.

Даний універсал був результатом постійних клопотань міщан про полегшення згаданої повинності. Нововведення викликало впертий опір з боку монастирів (№ 394, 424, 426, 428, 432) і було, зрештою, ліквідоване указом 1730 р. (№ 433). Зокрема, в ході згаданої боротьби духовництво звинуватило київського війта Дм.Полоцького в підробці документів, у тому числі універсалу П.Полуботка 1722 р. (№ 397) та ряду міських жалуваних грамот, які торкалися інтересів монастирського землеволодіння (БРС, с. 219-220; АДКА, отд. 2, ч. I, т. I, с. 121-122). - № 382.

19. Плавучі млини на міському березі Дніпра нанесені на план Києва 1745 р. відомим інженером де Боскетом (ПИТО, № 2, с. 252). Він же підрахував, що дніпровська течія неподалік млинів має швидкість 80-90 саж. за 3 хвилини, а в інших місцях - не перевищує 40 саж. Тому млини, які прискорюють течію і призводять до руйнування берегової лінії, вирішено віддалити від міського берега. 7 червня на Труханів о-в було перенесено 28 млинів, у тому числі 18 міщанських. - № 497.

20. Указом 1762 р. після майже 30-річної перерви Київ знову підпорядковано гетьманській владі (№ 561). Першою вимогою нового протектора міста, гетьмана К.Розумовського, був наказ надіслати для перевірки копії жалуваних грамот, привілеїв та пільгових універсалів міщан (№ 562). Протягом року магістрат, не зацікавлений у такому втручанні, під різними приводами ухиляється від виконання наказу (№ 564). 12(13?) грудня 1763 р., за розпорядженням гетьмана, старший канцелярист Генеральної військової канцелярії О.Туманський, підтриманий війтом І.Сичевським, пломбує і оточує козацькою вартою три скрині з магістратським архівом, щоб примусово ревізувати магдебурзьку документацію міста (ЗПС, с. 38). Це викликало бурхливе обурення міщан: "урядники того магістрата з многочисленным народом, на то время в магістрате собравшимся, ужасные крики и шум и ругательства в самом присутственном месте чинили... сказывая крепостей не дать". 15 грудня О.Туманський та І.Сичевський здійснюють повторну невдалу спробу захопити міський архів, що скінчилася новою сутичкою міщан з козацькою командою: "безчисленное множество из цехов пришедших самых подлых людей",

п'яних и с дубьем, и с таковою прдерзостию, что явное возмуще-
ние [чинили] ... войта своего похваляясь убить". 31 грудня за
гетьманським універсалом 26.XII.1763 р., що трактував поведінку
міщан як "неповиновение, прямое ослушание... противность и бунт",
генеральний осавул І.Скоропадський заарештував 14 магістратських
урядників і цехмістрів, звинувачених в організації виступу, а
скрині з магістратським архівом під козацькою вартою відправив
до Глухова. Слідство над заарештованими киянами вів О.Туманський
"с произнесением при том бранных речей и разных угрозений и по-
хвалок, а напоследок... принудил их те допросы [и] изготовленное
по прихоти своей повинное... доношение подписать". За вироком
гетьмана, заарештовані урядники позбавлялися посад і підлягали
публічному покаранню різками. Однак вирок не був виконаний: сен-
атським указом ІО.П.1764 р. Київ звільнявся від влади гетьмана
(№ 571). Хід слідства про "возмущение народное" в Києві детально
викладено: ДАК, ф. І, оп. 4, спр. 64. Захоплений гетьманом місь-
кий архів повертався до магістрату частинами. Зокрема, 12 коро-
лівських грамот були затримані в Генеральній військовій канцеля-
рії, там же "неведомо где потерян" лист І5.X.1616 р. (№ 122); а
112 гетьманських універсалів вивезено до Петербурга разом з по-
хідною канцелярією. І хоч Сенат видав розпорядження про їх повер-
нення місту (№ 576, 578), їх подальша доля за документами не
простежується. - № 566.

21. Наказ київських міщан депутатам Комісії для складання
проекту Нового уложіння з проханням підтвердити давні права і
привілеї міста складено 25.V.1767 р. Київським депутатом був
обраний бурмістр Й.Тудима. Наказ підписали 175 осіб: 36 магіст-
ратських урядників, 27 реєстрових міщан, 48 рядових міщан, 64 цех-
містри 12 цехів (НАК, с. 183-204). - № 599.

22. Весною 1787 р. садиба Межигірського монастиря була знище-
на пожежею. У 1798 р. на місці колишнього монастиря створюється
фабрика фаянсового художнього посуду, підпорядкована Київському
магістрату (про влаштування фабрики див.: ДАКО, ф. 280, оп. 201,
спр. 177). Проте з перших років свого існування, незважаючи на
посилений контроль з боку губернатора (№ 697) та урядові заходи
по її зміцненню (№ 716), фабрика не лише не давала прибутків, але
наносила систематичні збитки місту (див.: ДАК, ф. І, оп. 2а,
спр. 33 та ін.). Це, зрештою, і викликало її передачу до відання

імператорського Кабінету (№ 737). Процес ліквідації фабрики відображено в справі: ДАКО, ф. 2, оп. I, спр. 3419. Ширше про фабрику див.: Зародження робітничого класу на Україні. Збірник документів і матеріалів (середина ХУІІІ – 1861 р.). К., 1982. – № 667.

23. Урочисті цехові паради в Києві, аналогічні церемоніям середньовічних європейських міст, відбувались двічі на рік: 6 січня і I серпня. За назвою одного з церковних свят (Макавеїв – I серпня), з яким співпадали цехові процесії, вони отримали назву Макавейських церемоній. Описи парадів у літературі див.: ЗОК, т. I, с. 442; у документах – ДАКО, ф. 280, оп. 166, спр. 870; ДАК, ф. 320, оп. I, спр. 176, 229; ф. 322, оп. I, спр. 2 та ін. Влітку 1798 р. київські міщани відправили до Петербурга спеціальну депутацію з клопотанням про відновлення заборонених Макавейських церемоній. Клопотання було успішним, і місто одержало дозвіл "всем цехам при саблях и ружьях з хоругвями виходить... и пальбу производить", як давніше (№ 673). Остання Макавейська церемонія відбулася I серпня 1834 р. (ЗОК, там же). Проте ще у II половині ХІХ ст. церковні процесії у згадані вище дати містять багато елементів світського характеру (ДАК, ф. 320, оп. 2, спр. 373 та ін.), підтверджуючи, що пам'ять про цехові магдабурзькі паради надовго пережила їх відміну. – № 668.

24. Впорядкування Андріївського узвозу, прокладеного у першій третині ХУІІІ ст., завдавало багато клопоту магістратові. Губернське правління неодноразово зобов'язувало міщан "Андреевскую в Старом городе дорогу починкою привести в хорошее состояние и удобность к проезду", зокрема, вирівняти проїжджу частину, засипати бари, відгородити дорогу поручними від яру тощо (ДАКО, ф. 2, оп. I, спр. 4104; ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 34 та ін.). Нарешті, 22 серпня 1832 р. генерал-губернатор В.Левашов наказує організувати "окончательную отделку" Андріївської гори. Передбачалось засипати яри, укріпити гору дерном, згладити крутизну спуску та влаштувати вздовж нього тротуари (ДАК, ф. 239, оп. I, спр. 31). – № 686.

25. З підпорядкуванням Києва губернатору магістрат зобов'язувався не лише систематично звітуватися у міських прибутках і видатках, а й попередньо надсилати на затвердження кошториси планованих витрат. Це нововведення зустріло впертий опір з боку магістратських урядників, які намагались уникнути деталізації

фінансових звітів. Яскраву картину боротьби, що точилася між губернатором і магістратом на початку XIX ст., відтворює ряд однотипних розпоряджень П.Панкратьєва (ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 30; арк. 84-85; оп. 2, спр. 47, арк. 82 тощо). Зокрема, губернатор звинувачує магістрат у подачі йому розпливчатих, складених "общими терминами" загальних відомостей, які перетворюють звіт "в слабое прикрытие делаемых из городской суммы расходов". Нарешті, 10 травня 1803 р. П.Панкратьєв категорично заявляє: "Я отныне навсегда отрекаюсь от всех таковых темных и безвестных позволений, ибо кажется довольно уже ясно в прежних моих магистрату предписаниях выражено, что прежде исправлений каких-либо городских надобностей я хочу и должен иметь от магистрата о том обстоятельное представление". - № 690.

26. Для ревізії прибутково-видаткових рахунків Київського магістрату, викликаної значною заборгованістю міста перед державою (див.: ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. I (1802 р.), спр. 133), був створений так званий Комітет для урівняння міських повинностей (або Комітет для врегулювання міських прибутків і видатків). Він мав перевірити міські повинності (в тому числі збори на утримання поліції та розквартированих у місті військових частин, на міську нічну варту, протипожежну службу, очистку вулиць тощо) та, виходячи з наявних коштів, знайти способи до ліквідації заборгованості міста. Дії Комітету при встановленні податків для різних категорій міського населення регламентувались даним указом. Конкретна діяльність комітету проявлялась у зборі відомостей про прибутки і видатки у різних сферах міського господарства (ДАКО, ф. 2, оп. 145, спр. 200; ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 33, арк. 7, 18, 100; ф. 802, оп. I, спр. 2, арк. 18 тощо). Зокрема, Комітет виявив розтрату міських коштів у сумі близько 28 тис. крб. (ДАКО, ф. 2, оп. I, спр. 3414). Документи свідчать, що магістрат ухилявся від подачі точних звітів до Комітету, намагаючись приховати дійсне фінансове становище міста (ДАК, ф. I, оп. 2а, спр. 33, арк. 27-28 та ін.). Результати діяльності Комітету відбиті в указах 1806 та 1808 рр. (№ 709, 715). - № 692.

27. У 30-х роках XVIII ст. на Подолі було прорито кілька каналів, які з'єднували Дніпро з Почайною та Кудрявецьким і Глибочицьким ручаями, для відведення дніпровських вод під час повенів. Час від часу поставало питання про їх очистку від мулу (№ 645, 650). У 1805 р. Київське губернське правління зажадало від магіст-

рату детальних відомостей про кількість, розміри, наявність мостів та стан подільських каналів з метою їх впорядкування і очищення (ДАК, ф. 1, оп. 2а, спр. 33, арк. 106-108, 155). Протягом 1805-1806 рр. магістрат отримує ряд категоричних вимог про виконання згаданих робіт на Помийному, Черногрязькому та інших каналах (там же, спр. 33, арк. 101, 132; спр. 34, арк. 89; спр. 35, арк. 4). Зокрема, вказувалося, що замулені канали несуть вулицями потоки води і бруду, що завдає киянам навіть "при малом дожде... от великой грязи немалое беспокойство и затруднение". Не маючи коштів на впорядкування каналів, магістрат звернувся за допомогою до держави. У 1806 р. киянам відмовлено і рекомендовано вжити власних заходів, "независимо от испрашиваемого... со стороны казны пособия" (№ 706). Очищений і впорядкований був єдиний канал, що з'єднував Глибочицький ручай з Дніпром, протікаючи вздовж сучасних вулиць Верхній і Нижній Вал (ЗОК, т. I, с. 270-271). Інші канали засипані під час перепланування Подолу після пожежі 1811 р. - № 693.

28. У 90-х роках ХVІІІ ст. з перетворенням Києва на губерньський центр та поділом міста на частини і квартали на магістрат ліг обов'язок по впорядкуванню не лише Подолу, а й інших частин міста. Особливу увагу приділялась ремонту доріг, вулиць і мостів (ЦДІА, ф. 533, оп. 1, спр. 1, 1632; ДАКО, ф. 2, оп. 1, спр. 2855, 2865, 2892, 2911, 3807, 3823; ф. 36, оп. 1, спр. 104; ф. 280, оп. 166, спр. 315; ДАК, ф. 1, оп. 2а, спр. 33, арк. 102, 135; спр. 34, арк. 20). Ці роботи регламентувались відповідними розпорядженнями губерньського правління, значна кількість яких зберігається як у фонді Київського магістрату (ДАК, ф. 1), так і у фондах київського цивільного губернатора та Київського губерньського правління (ДАКО, ф. 1, 2). - № 707.

29. В наказі зазначено, що ліси довкола Києва, за винятком пуш над річками Горянюк і Котуром, "до того изрежены и опустошены, что во многих местах сквозят на большое пространство". Однак, як свідчить звіт Казенної палати 1831 р., поділ лісових угідь на лісосіки залишився лише проектом. Тому 19 червня 1834 р. видано повторний наказ про заходи щодо охорони приміських лісів від знищення (ДАК, ф. 1, оп. 2, спр. 1778, арк. 1-3). - № 714.

30. Затвердження губернатором обраних до Київського магістрату кандидатів запроваджено на початку ХІХ ст. У зв'язку з цим що-

річно видавалося два укази: на дозвіл провести вибори та на затвердження обраних осіб (ДАК, ф. I, оп. I, 2, 2а). Як правило, представлені магістратом кандидатури спочатку погоджувались, а потім затверджувалися; випадки незатвердження траплялися рідко. Один з них подано як приклад у Каталозі. — № 724.

31. У 1824 р. в зв'язку з новим указом про купецькі гільдії (ПСЗ, т. 39, № 30 115, с. 588-612) постало питання про можливість збереження "старожильними" київськими міщанами права на вільну торгівлю без запису до гільдій. На той час у Києві, за 7-ю ревізією та додатками до неї, проживало 6 954 міщан, з них 3854 вважалося "старожильними" (ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1090, арк. 435-437). У жовтні 1825 р. міністр фінансів Є. Канкрін, розглянувши клопотання київських "старожильних" міщан, доповів Сенату, що, згідно з указом 1798 р., вони звільнені лише від рекрутської повинності і подушного окладу, але не мають жодних виключних прав у торгівлі (ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1180, арк. 17). Сенат не затвердив думку Канкріна і в травні 1826 р. повідомив Київське губернське правління, що справу передано на повторний розгляд Міністерства фінансів (там же, арк. 43). — № 729.

32. Йдеться про слідчу справу 1821-1842 рр. по звинуваченню урядників Київського магістрату у службових і фінансових зловживаннях, яка виявила внутрішній розклад органів міського самоврядування і стала однією з формальних підстав ліквідації магдебурзького права в Києві. Скандальна справа почалася у січні 1821 р. за скаргою міщанина В. Кравченка на членів магістрату про стягнення з київ надмірного подушного податку (ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 962, арк. 114-117). Одночасно Кравченко звинуватив магістрат у порушенні таємності виборів на міські посади. Запроваджене відкрите голосування, як справедливо твердив Кравченко, суперечило магдебурзьким традиціям. Тоді ж була призначена слідча комісія, яка з перервами у різному складі працювала до 1842 р. Загальне керівництво слідством здійснювало Міністерство внутрішніх справ, в архіві якого і відкладалась слідча справа обсягом 433 арк. (ЦДІА СРСР, ф. 1286, оп. 3 (1822 р.), спр. 292), яка детально розкриває хід розслідування*. Крім численних скарг В. Кравченка до вищих урядових інстанцій і діловодного листування, справа містить 19 указів Сенату за 1823-1842 рр., якими регулювалось слідство.

Один із них подано в Каталозі (№ 779). Окремі документи, що відбивають участь місцевих інстанцій у слідстві, див.: ДАКО, ф. 280, оп. 169, спр. 19; ДАК, ф. 1, оп. 1, спр. 320; оп. 2, спр. 962. Слідство виявило нечувану розтрату громадських коштів, обраховану майже у 1,5 млн. крб. На думку куратора слідства, начальника Київського відділення корпусу жандармів Рутковського, основними причинами допущених зловживань були сімейщина, що процвітала серед магістратських урядників і вищих сановників міста і губернії, а також відсутність належного контролю над діяльністю магістрату з боку губернського правління. Останнє, як твердив Рутковський, впливало з давнього права магістрату апелювати безпосередньо до Сенату в обхід губернських адміністративних інстанцій**.

Проте справжні причини виродження магістратського правління крилися глибше. Роль правлячої олігархії, яка тримала в своїх руках спадкову владу в місті, особливо посилилася із запровадженням у 1739 р. звітності магістратських урядників не перед всією міською громадою, а лише перед "почетнейшим обществом" (№ 476). Таким чином, міські низи остаточно усувались від участі в управлінні. Одночасно діяльність органів міського самоврядування дедалі більше паралізувалася втручанням центральних органів влади. Цей процес виразно простежується у II половині XVIII - на початку XIX ст., починаючи з призначення війтів замість їх обрання і кінчаючи фінансовим підпорядкуванням міста губернатору. Остаточне оформлення бюрократичного державного апарату Російської імперії іскраво виявило несумісність нових умов життя з архаїчними формами магдебурзького самоуправління, до яких можна віднести змішання судової і адміністративної влади, цехову організацію ремісничого виробництва, судочинство за нормами магдебурзьких статутів тощо. Магдебургія, як і інші типово феодальні інститути, була приречена на загибель у ході розвитку капіталістичних відносин. Таким чином, за три з половиною століття свого існування магдебурзьке право в Києві перетворилося зі стимула суспільного розвитку на його гальмо. Київська магдебургія йшла до немінучої самоліквідації, і криза магістратського правління стала найяскравішим проявом цього процесу. - № 740.

33. На п'ять пропозицій В.Катеринича про влаштування на Подолі повітового училища магістрат давав ухильні відповіді, посилар-

* Справа широко використана І.Каманіним у праці: Последние годы самоуправления Киева по магдебургскому праву. К., 1886.

** Щербина В. Київ у 20-х роках XIX ст. - Україна, 1925, кн. 3, с. 118.

чись на брак коштів і на те, що місто вже утримує дві парафіяльні школи. В останньому рапорті вказано, що "доходи, городу принадлежаше, поступають в... Комиссию о городских приходах и расходах". Тому магістрат просив передати справу на розгляд згаданої комісії (див. до саму справу, арк. 23-24). - № 747.

34. Указ передбачав здійснити виселення протягом двох років. Пізніше, у 1829-1833 р., було видано ряд положень та указів про відстрочку виселення (опубл.: 2 ПСЗ, т. 5, отд. I, № 3609, с. 338-340; т. 6, отд. I, № 4332, с. 135-136; т. 8, отд. I, № 6418, с. 504-506; ЛПСЗ, № 27, с. 263-264; № 231, с. 293-294; № 271, с. 332-335). Єврейська міщанська громада неодноразово зверталася до губернатора з проханням про дозвіл селитися за межами міста, на лівому березі р.Либеді, проте щоразу отримувала негативні відповіді та ін.

35. На другий рік після коронації Миколи I занепокоений магістрат, не отримуючи звичного в таких випадках підтвердження магдебурзького права, почав клопотатися про жалувану грамоту від нового царя. Крім військового губернатора, до вирішення справи були залучені міністерства: внутрішніх справ, юстиції та фінансів, а також Сенат і Комітет міністрів. Після тривалої бюрократичної процедури, відбитої в ряді справ (див. ЦДІА СРСР, ф. 1149, оп. 2 (1834 р.), спр. 23; ф. 1263, оп. 1, спр. 860; ф. 1286, оп. 4 (1826 р.), спр. 138), Микола I двічі затверджує представлення Комітету міністрів 1829 р. (№ 752) та 1833 р. (№ 775). У першому з них магдебурзьке право в Києві рекомендовано, не затверджуючи, тимчасово залишити в силі до остаточного запровадження в Київській губернії загальнодіючого державного законодавства. У другому розроблено заходи, які можуть забезпечити ліквідацію побічних елементів магдебурзького права після його формальної відміни. Незважаючи на очевидну безнадійність справи, магістрат до останнього дня не залишає спроб добитися підтвердження магдебургії і не припиняє клопотань до 22 грудня 1834 р. (указ про відміну магдебурзького права датовано 23 грудня). Документи, які відклалися в місцевих установах (ЦДІА, ф. 442, оп. 1, спр. 474; ф. 533, оп. 2, спр. 448), надзвичайно яскраво змальовують усі відтінки ставлення представників влади до решток київської магдебургії, а також гарячкові спроби магістрату врятувати становище. Тут же вміщено цікавий документ з характеристи-

кою правового статуту київських міщан. Це - так звані Краткие записки із королевських привілеєй и высочайших грамот, городу Киеву и гражданам оного дарованных, окладені магістратом в ході листування. В них викладено як суть кожного чергового правового надання, так і історію його функціонування, підтверджень, змін, занепаду тощо. - № 751.

36. Парадний міщанський костюм для магдебурзьких церемоній складався з яскравозеленого суконного кунтуша, обшитого золотим шнуром, фіолетового атласного жупана і смушкової шапки з оксамитним малиновим верхом. Шовковий пояс, ладунка і шабля доповнювали це мальовниче вбрання (ЗОК, т. I, с. 443). Парадний мундир нового зразка, спроектований війтом Г.Киселівським на основі старого костюма, без затвердження був вперше і востаннє вдягнутий на Макавейських церемоніях 1834 р., за що магістрат одержав догану. Його малюнок, представлений Миколі I наприкінці цього самого року, затверджений не був, оскільки цар відповів, що "по случаю предположения об облегчении города от сей обязанности /магдебурзьких церемоній.- Авт./, которое вскоре впоследствии, не предстоит надобности в утверждении оного костюма" (див. цю ж справу, арк. 6). Діловодне листування з цього приводу та малюнок нового зразка парадного костюма див.: ЦДІА, ф. 442, оп. I, спр. 474, арк. 13-15, 42-58. - № 754.

37. Попередником Тимчасового комітету для благоустрою Києва був т.зв. Тимчасовий комітет для розгляду питань, що стосуються благоустрою Києва, який діяв у 1823-1824 рр. (№ 739; також: ДАКО, ф. 2, оп. I, спр. 2392). Новостворений комітет протягом року розробляв план заходів по впорядкуванню міста. 22 листопада 1832 р. комітет повідомив магістрату про схвалений генерал-губернатором проект плану та його фінансування з міських прибутків (ДАК, ф. 239, оп. I, спр. 36, арк. 6-7). Передбачалось в першу чергу зобов'язати міщан підпискою впорядкувати тротуари, тумби і містки проти своїх дворів, відвести воду та вирівняти вулиці, засипавши їх піском, відремонтувати паркани, ворота і дахи міських будинків, подбати про влаштування ліхтарних стовпів (ДАК, ф. 239, оп. I, спр. 33, арк. 1-3). Між іншим, у доповідній записці члена комітету Савича вказано на неохайний вигляд міщанських будинків, і в першу чергу - самого війта Г.Киселівського, "строения которого безобразием своим отличаются от прочих". У 1831-1833 рр. за ініціативою Комітету на Печерську, в Старому місті і на Подолі

Були влаштовані водосховища для потреб пожежної команди (ДАКО, ф. 2, оп. I, спр. 3417, 3813; ДАК, ф. 239, оп. I, спр. 173, арк. 1-10): - № 761.

38. В останнє десятиріччя існування магістрату виявлявся постійний брак коштів на утримання міської капели музикантів, яка існувала з 1768 р. (ЛКП, с. 188). Так, 25 липня 1824 р. до магістрату надійшло розпорядження Київського губернського правління про сплату заборгованих директору капели Д.Рибальському 3772 крб. 91 коп., витрачених на інструменти й платню музикантам (ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 976, арк. II). Заплутаними і неточними були магістратські рахунки видатків на капелу, що неодноразово відзначалося ревізорами з губернського правління. Все це прискорило вилучення капели з відання магістрату. - № 762.

39. Процес ліквідації решток магдебурзького самоврядування в Києві та реорганізації колишнього магістрату в Київську думу та Київський горрдовий магістрат з вузько судовими функціями відбито в справах: ЦДА, ф. 442, оп. I, спр. 474; ДАК, ф. I, оп. 2, спр. 1395, 1396. Реакція київських міщан на втрату містом давніх прав і привілеїв висловлена анонімним автором (магістратським писарем?) у сатиричній поемі "Скорбь киевлян о потере магдебургского права" (опубл.: Киевская старина, 1882, № 2, с. 352-357). - № 783.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- ААГ - Антонович В.Б. Акты о городах (1432-1798). - Архив Юго-Западной России, издаваемый Временной комиссией для разбора древних актов. К., 1869, ч. 5, т. 1.
- ААС - Андриевский А. Архивная справка о моровой язве в г. Киеве в 1770-1771 гг. - Киевская старина, 1891, № 8.
- АВС - Андриевский А. Войтовство Ивана Сычевского. - Киевская старина, 1891, № 4-6.
- АДКА - Акты и документы, относящиеся к истории Киевской Академии. Со введением и примечаниями Н.И.Петрова. Отд. 2 (1721-1795), т. I (1721-1750). К., 1904, ч. I; К., 1908, т. 5 (1762-1795).
- АДП - Андриевский А. Днепровский перевоз в Киеве. - Киевская старина, 1897, № 7.
- АЗР - Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и изданные Археологической комиссией. В 5-ти т. СПб., 1846, т. I (1340-1506); СПб., 1848, т. 2 (1506-1544); СПб., 1848, т. 3 (1544-1588); СПб., 1851, т. 4 (1588-1632); СПб., 1853, т. 5 (1632-1699).
- АИ - Акты исторические, собранные и изданные Археографической комиссией. В 5-ти т. СПб., 1842, т. 4 (1645-1676).
- АКГК - Андриевский А. Контроль губернской канцелярии над расходами Киевского магистрата по исправлению некоторых "городских надобностей". - Киевская старина, 1892, № 9.
- АКМК - Андриевский А. Киевский вооруженный мещанский корпус в 1790 г. - Киевская старина, 1891, № 7.
- АКОС - Акты, касающиеся отобрания Киево-Софийского собора от униатов. - Киевские епархиальные ведомости, 1873, № 13.
- АКС - Андриевский А. Киевские смуты середины прошлого столетия. - Киевская старина, 1886, № 12.
- АЛМ - Акты Литовской метрики, собранные Ф.И.Леонтьевичем. Т. I, вып. I (1413-1498). Варшава, 1896; вып. 2 (1499-1507). Варшава, 1898.
- АЛРГ - Акты Литовско-русского государства, изданные М.В.Довнар-Запольским. Вып. I (1390-1529). М., 1900.
- АМ - Антонович В.Б. Монографии по истории Западной и Юго-Западной России. Киев, 1885, т. I.
- АНД - Андриевский А. Несколько данных о великороссийском купечестве в Киеве в прошлом столетии и об отношении к нему местно-

- го магистрата. — Чтения в историческом обществе Нестора-летописца. Киев, 1892, кн. 6, отд. 2.
- АОУБ — Андриевский А. Открытие в Киеве Управы благочиния и первые проявления ее деятельности (1786). — Киевская старина, 1893, № 9.
- АПКД — Андриевский А. Пререкание Киевской городской думы с администрацией по поводу одной из статей городских доходов. — Киевская старина, 1892, № 9.
- АПКМ — Андриевский А. Пререкание Киевского магистрата о губернской канцелярией по поводу квартирной повинности. — Киевская старина, 1894, № 9.
- АПМ — Андреевский М.А. Предложение гетмана Мазепы киевскому войту и магистрату 1703 г. — Киевская старина, 1884, № 10.
- Архив ЮЗР — Архив Юго-Западной России, издаваемый Временной комиссией для разбора древних актов. Киев, 1883, ч. I, т. 6; К., 1914, ч. 3, т. 4; К., 1869, ч. 5, т. I; Киев, 1907, ч. 8, т. 5.
- АСМ — Андриевский А. Судьба Киевских водяных мельниц. — Киевская старина, 1891, № 7.
- АУ — Андриевский А. Указ 1734 г. о бытии в Киеве войтом Козьме Кричевцу. — Киевская старина, 1891, № 5.
- АУМ — Андриевский А. Об учреждении в Киеве запасного хлебного магазина. — Киевская старина, 1891, № 6.
- АЮЗР — Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные Археографической комиссией. В 15-ти т. СПб., 1862, т. I (1361-1598); СПб., 1865, т. 2 (1599-1637); СПб., 1863, т. 3 (1638-1657); СПб., 1877, т. 5 (1659-1665); СПб., 1869, т. 6 (1665-1668); СПб., 1877, т. 9 (1668-1672); СПб., 1878, т. 10 (1653-1654); СПб., 1882, т. 12 (1675-1678); СПб., 1884, т. 13 (1677-1678).
- БЕ — Бумаги императрицы Екатерины II. — Сборник ИРИО СПб., 1880, т. 27.
- БИК — Берлинский М.Ф. История города Киева. — Київська старовина, Киев, 1872.
- БИМ — Бантыш-Каменский Д.Н. Источники малороссийской истории, изданные О.М.Бодянским. М., 1858, ч. I (1649-1687).
- БИМ — Бантыш-Каменский Д.Н. История Малой России. М., 1822, ч. 2. Приложения.
- БИМ — Бумаги Кабинета министров императрицы Анны Иоанновны (1731-1740). Т. 3 (1734). — Сборник ИРИО. Урьев, 1900, т. 108.

- БЛЕ - Бершадский С.А. Литовские евреи. История их юридического и общественного положения в Литве от Витовта до Люблинской унии (1388-1569). СПб., 1883.
- БОАК - Белусов А.Т. Опись актовой книги Киевского центрального архива № 19, Киев, 1878.
- БОЛ - Болховитинов Евгений. Описание Киево-Печерской Лавры. Киев, 1832.
- БОС - Болховитинов Евгений. Описание Киево-Софийского собора и Киевской иерархии. Киев, 1825.
- БОУ - Баранов П. Опись высочайшим указам и повелениям, хранящимся в Санкт-Петербургском сенатском архиве за XVIII в. В 3-х т. СПб., 1872, т. I (1704-1725); СПб., 1875, т. 2 (1725-1740); СПб., 1878, т. 3 (1740-1762).
- ВЗМ - Василенко Н. Збірник матеріалів до історії Лівобережної України та українського права XVII-XVIII вв. - Український археографічний збірник. К., 1926, т. I.
- ВЛС - Величко С. Летопись событий в Юго-Западной России в XVI в. Изд. Временной комиссии для разбора древних актов. В 4-х т. Киев, 1848, т. I; К., 1851, т. 2; К., 1855, т. 3; К., 1864, т. 4.
- ВУР - Воссоединение Украины с Россией. Документы и материалы. В 3-х т. М., 1954, т. 3.
- ГВКИ - Грамоты великих князей литовских с 1390 по 1569 г. Изд. под ред. В. Антоновича и К. Козловского, К., 1868.
- ГИЗ - Голицын Н.Н. История русского законодательства о евреях. В 2-х т. СПб., 1886, т. I (1649-1825).
- ГКГ - Грушевський О. З київського ратушного господарства XVI в. - Київ та його околиця в історії і пам'ятках. К., 1926.
- ГМИЦ - Голубев С. Материалы для истории западно-русской церкви (Приложение к I-му тому сочинения "Киевский митрополит Петр Могила и его сподвижники"). Киев, 1883.
- ГТП - Градовский Н.Д. Торговые и другие права евреев в России в историческом ходе законодательных мер. СПб., 1886, ч. I.
- ГУК - Грушевська О.О. Гетьманські універсали м. Києву. - Історично-географічний збірник. К., 1928, т. 2.
- ГУЛП - Гуслистий К. Україна під литовським пануванням і захоплення її Польщею. К., 1939.
- ДАИ - Дополнения к актам историческим, собранным и изданным Археологической комиссией. В 12-ти т. СПб., 1853, т. 7.
- ДБХ - Документи Богдана Хмельницького (1648-1657). Упорядники І. Крип'якевич та І. Бутч. К., 1961.

- ДЗГХ - Довнар-Запольский М.В. Государственное хозяйство Великого княжества Литовского при Ягеллонах. Киев, 1901, т.1.
- ДЗУС - Довнар-Запольский М.В. Украинские староства в первой половине XVI в. Киев, 1908.
- ДЗОАК - Дяковский Е.П. Описи актовых книг Киевского центрального архива. № 2051: Луцкая городская записовая и поточная книга 1577 г. Киев, 1907.
- ДЛВ - Документы об освободительной войне украинского народа под руководством Б.Хмельницкого. Киев, 1964.
- ЕДП - Ефименко А. Двенадцать пунктов Вельяминова. - Южная Русь. Очерки, исследования и заметки". СПб., 1905, т.2.
- ЗОК - Закревский Н.В. Описание Киева. В 2-х т. М., 1868, т.1-2. М., 1868.
- ЗПС - Записка писаря Киевского магистрата Д.Слюсарского о киевских событиях с 1734 по 1778 г. - Киевские епархиальные ведомости, 1885, № 1/2.
- ИБ - Иконников В.С. А.А.Беклешов малороссийский военный генерал-губернатор, киевский военный губернатор и генерал-прокурор, Киевская старина, 1890, № 2.
- ИК - Иконников В.С. Киев в 1654-1855 годах. Киев, 1904.
- ИМ - Андриевский А. Исторические материалы, извлеченные из архива Киевского губернского правления. Киев, 1886, вып. I-10.
- ИСЛ - Извлечение из сочинений Михаила Литвина (1550 г.). - Мемуары, относящиеся к истории Южной Руси. Киев, 1890, вып. I (XVI ст.).
- ИСМ (I,II) - Исторический сборник П.А.Муханова. I-е вид.: М., 1836, 2-е вид.: М., 1866.
- ИК - История Киева. В 2-х т. К., 1959, т. I.
- ИМГ - Иоасвич Я. Мартин Груневер і його опис Києва. - Всесвіт, 1981, № 5.
- ИМС - Історія міст і сіл Української РСР в 26-ти т. К., 1968, Київ.
- ИУ - Історія Української РСР. В 2-х т. К., 1979, т. 2.
- ИУДМ - Історія України в документах і матеріалах. Визвольна боротьба українського народу проти гніту шляхетської Польщі і приєднання України до Росії (1669-1654). К., 1941, т. 3.
- КАС - Карачківський М. Архівна спадщина київських цехів. - Записки Історично-філологічного відділу ВУАН, кн. II, К., 1927.
- КБХ - Крип'якевич І.П. Богдан Хмельницький. К., 1954.

- КВП – Крип'якевич І.П. "Вольний порт" у Старім Бихові. – Науковий збірник ВУАН за 1929 р. К., 1930, т. 32.
- КВК – Кулишер М. Евреи в Киеве. – Еврейская старина, 1913, вып.3.
- КВВР – Кулиш П.А. История воссоединения Руси. В 2-х т. СПб., 1874, т. 1–2.
- КВМ – Костомаров Н.И. Исторические монографии и исследования. В 21-й т. Т. 9 Богдан Хмельницкий. СПб., 1870, т. 1–2.
- КИСМ – Каманин И., Истомина М. Сборник исторических материалов, извлеченных из древних актов книг Киевского центрального архива при университете св.Владимира. Киев, 1890, вып. 1.
- ККАК – Каталог колекції документів Київської археографічної комісії (1869–1899). К., 1971.
- ККБХ – Каманин И. Киевляне и Богдан Хмельницкий в их взаимных отношениях. – Киевская старина, 1888, № 7.
- ККЦ – Карачківський М. Київські цехи за литовсько-польської доби. – Київські збірники історії й археології, побуту й мистецтва. К., 1931, зб. 1.
- КМГ – Карпов Г.Ф. Малорусские города в эпоху соединения Малороссии с Великой Россией. – Летопись занятий Археографической комиссии. СПб., 1877, вып. 6.
- КМГО – Каманин И. Материалы Киевской городской общины. – Университетские известия. Киев, 1892, № 2,8. Прибавления.
- КНД – Каманин И. Новые данные для истории киевского городского самоуправления. – Сборник статей по истории права, посвященный М.Ф.Владимирскому-Буданову. Киев, 1904.
- КОАК – Каманин И. Описи актов книг Киевского центрального архива № 3501–3511. Киев, 1897.
- КОАКА – Каманин И. Опись актовой книги Киевского центрального архива № 5882. Киев, 1897.
- КОАХ – Курдюмов М.Г. Описание актов, хранящихся в архиве Императорской археографической комиссии. – Летопись занятий Археографической комиссии. СПб., 1907, вып. 17.
- КОКЗ – Клепацкий П.Г. Очерки по истории Киевской земли в XVI в. Одесса, 1912.
- КПГС – Каманин И. Последние годы самоуправления Киева по маргдебургскому праву. – Киевская старина, 1888, № 5, 8, 9.
- КПС – Каманин И. Последние самозащита Киева. – Киевская старина, 1882, № 7.
- КСА – Каретникова Т. До історії скасування київської автономії. – Прапор марксизму, 1928, № 2(3).

- КСД – Крип'якевич І.П. Студії над державою Б.Хмельницького. – Записки наукового товариства ім. Т.Г.Шевченка. Львів, 1927, т. 147.
- КСУ – Карнович Е.П. Собрание узаконений Русского государства. Царствование царя Алексея Михайловича (1649–1676). СПб., 1874, т. 1.
- КЧР – Полное собрание законов Российской империи. Книга чертежей и рисунков (Планы городов). СПб., 1839.
- ЛВП – Левицкий О. Киево-Выдубицкий перевоз на Днепре и его неожиданная политическая роль. – Киевская старина, 1882, № 10.
- ЛГБ – Лякоронский В.Г. Гильом-Левассер де Боллан и его историко-географические труды относительно Южной России. Киев, 1901.
- ЛГУ – Лазаревский А. Гетманские универсалы о киевском городском хозяйстве (1677–1719). – Чтения в историческом обществе Нестора-летописца. Киев, 1902, кн. 16, вып. 4, отд. 2.
- ЛЗАК – Летопись занятий Археологической комиссии за 1918 г. Петроград, 1923, вып. 31.
- ЛИВ – Левицкий О.И. К истории водворения в Киеве уни. – Чтения в историческом обществе Нестора-летописца. Киев, 1891, кн. 5, отд. 3.
- ЛИЗ – Лебединцев П. Исторические заметки о Киеве. – Киевская старина, 1884, № 10.
- ЛК – Лучицкий И. Киев в 1766 г. – Киевская старина, 1888, № 1/3.
- ЛКП – Лебединцев П. Киевское представительство прежнего времени. – Киевская старина, 1882, № 5.
- ЛМ – Литовская метрика. В 4-х т. СПб., 1910, отд. 1, ч. 1. Книги записей, т. 1. (Русская историческая библиотека, т. 27); Кривев, 1914, отд. 1/2, ч. 3. Книги публичных дел. Т. 1. (Русская историческая библиотека, т. 30).
- ЛМКМ – Лебединцев П. Материалы для истории Киевской митрополии. – Киевские епархиальные ведомости, 1873, № 15.
- ЛНК – Лебединцев П. Население Киева в прошлом столетии по магистратскому архиву. – Киевская старина, 1884, № 2.
- ЛОАК – Левицкий О.И. Опись актов книги Киевского центрального архива № 2044. Киев, 1898.
- ЛОИ – Ляваский М.К. Очерк истории Литовско-русского государства до Люблинской уни. включительно. Приложения. М., 1915.
- ЛОД – Ляваский М.К. Областное деление и местное управление Ли-

- товско-русского государства ко времени издания I-го Литовского Статута. М., 1892.
- ЛПСЗ - Леванда В.О. Полный хронологический сборник законов и положений, касающихся евреев. От Уложения царя Алексея Михайловича до настоящего времени (1649-1873). СПб., 1874.
- ЛРМА - Лебедев А. Рукописи церковно-археологического музея императорской Киевской духовной академии. Саратов, 1916, т. I.
- МБК - Молчановский Н. Бюджеты г. Киева в середине XVIII ст. - Киевская старина, 1898, № I.
- МВВ - Молчановский Н. Выборы в киевские войты Пивоварова. Жалованье киевских войтов. - Киевская старина, 1897, № 2.
- МДЗ - Маркович Я. Дневные записки малороссийского подскарбия генерального Якова Марковича. М., 1859, ч. 2.
- МЭС - Местность, занимаемая Киевской духовной семинарией. - Киевские епархиальные ведомости, 1863, № 9. 12.
- МИМ - Маркевич Н. История Малороссии. В 5-ти т. М., 1842, т. 3-4.
- МКГУ - Молчановский Н. Киевское городское управление в 1786 г. - Киевская старина, 1889, № 5-7.
- МС - Максимович М.А. Соч. В 3-х т. Киев, 1856, т. 2.
- МСМ - Малиновский И. Сборник материалов, относящихся к истории Панов-Рады Великого княжества Литовского. Томск, 1901.
- НЖК - Наказ городских жителей Киева. - Материалы Екатерининской законодательной комиссии. СПб., 1900, т. 9. (Сборник ИРИО, т. 107).
-
- ОАМ - Из архивных мелочей о Киеве XVII в. - Киевская старина, 1889, № 4/6.
- ОДАГС - Опись дел архива Государственного совета. Дела Государственного совета с 1830 по 1839 г. СПб., 1908, т. 2.
- ОДАМ - Описание документов архива западно-русских униатских митрополитов. В 2-х т. СПб., 1897, т. I (1470-1700).
- ОДАМО - Описание документов и бумаг, хранящихся в Московском архиве Министерства юстиции. В 21-м т. М., [1915], т. 21.
- ОДД - Опись документов и дел, хранящихся в Сенатском архиве. В 9-ти т. СПб., 1910, отд. 3, т. I; СПб., 1917, отд. 3, т. 3.
- ОК - Обзорение Киева в отношении к древностям, изданное киевским гражданским губернатором Иваном Фундуклеем. Киев, 1847.
- ОКМ - Из киевской жизни XVII и XVIII вв. - Чтения в историческом обществе Нестора-летописца. Киев, 1904, кн. 18, отд. 5, вып. 3-4.

- ПВК - Памятники, изданные Временной комиссией для разбора древних актов. В 4-х т. Киев, 1848, т. 2.
- ПГОМ - Перетц В. Грамота царя Олексія Михайловича київським міщанам. - Записки історично-філологічного відділу УАН. К., 1923, кн. 2/3.
- ПДИВ - Пархоменко В. Дело об избрании войта в Киеве в 1734 г. - Киевская старина, 1905, № 11/12.
- ПЕВ - Прибавления к "Подольским епархиальным ведомостям", 1887, № 47/48. Грамоты, акты и другие замечательные документы.
- ПИК - Прыжов И.Г. История кабаков в России в связи с историей русского народа. Б.м., 1863.
- ПИТО - Петров Н. Историко-топографические очерки древнего Киева. - Труды Киевской духовной академии, 1896, № 5-7, 9, 11; 1897, № 2-4, 6, 7.
- ПМДЗ - Перковский А.Л. О механизме действия экономических законов народонаселения в демографическом развитии России конца XVII - первой половины XIX века. - Численность и классовый состав населения России и СССР (XVI-XX вв.). Сборник статей. Таллин, 1979.
- ПОРА - Петров Н. Описание рукописей церковно-археологического музея при Киевской духовной академии. Киев, 1895. Вып. I-2. Киев, 1879, вып. 3.
- ПОРС - Петров Н.И. Описание рукописных собраний, находящихся в г.Киеве. М., 1896, вып. 2. М., 1904, вып. 3.
- ПШВ - Претензии на поземельные владения от имени униатского митрополита Вельямина Рутского, заявленные джустратором в 1616 г. - Киевские епархиальные ведомости, 1873, № 12.
- ППРЦ - Пажитнов К.А. Проблема ремесленных цехов в законодательстве русского абсолютизма. М., 1952.
- ПСЗ - Полное собрание законов Российской империи. В 45-ти т. СПб., 1830, т. I - 39.
- 2ПСЗ - Полное собрание законов Российской империи (собрание 2-е), В 55-ти т. СПб., 1830-1836, т.2 - 10.
- РГА - Бершадский С.А. Русско-еврейский архив. Документы и материалы для истории евреев в России. В 3-х т. Документы и регесты к истории литовских евреев. СПб., 1882, т. I (1388-1550); т. 2 (1550-1569).
- РЛИ - Ригельман А. Летописное повествование о Малой России. М., 1874.

- РН – Регесты и надписи. Свод материалов для истории евреев в России (80–1800 г.) В 3-х т. СПб., 1899, т. I (до 1670).
- РХУ – Рубинштейн С.Ф. Хронологический указатель указов и правительственных распоряжений по губерниям Западной России, Белоруссии и Малороссии за 240 лет с 1652 по 1892 г. Вильно, 1894.
- СВКЛ – Статут Великого княжества Литовского. СПб., 1811, ч. I–2.
- СГГД – Собрание государственных грамот и договоров, хранящихся в государственной Коллегии иностранных дел. В 5-ти т. М., 1822, т. 3.
- СМ – Сборник материалов для исторической топографии Киева и его окрестностей. Издан временной комиссией для разбора древних актов. Киев, 1874.
- СМОИ – Судиенко М. Материалы для отечественной истории. В 2-х т. Киев, 1853–1855, т. I–2.
- СОКГ – Статистическое описание Киевской губернии, изданное И.Фундуклеем. СПб., 1852, ч. I.
- ССМ – Сборник статей и материалов по истории Юго-Западной России. Киев, 1916, вып. 2.
- ТБКМ – Тищенко М. Борьба киевских козаків з магістратом за право шинкувати горілкою. – Праці комісії для вивчення історії західноруського та українського права. К., 1926, вип. 2.
- ТОП – Тарановский Ф.В. Обзор памятников магдебургского права западно-русских городов литовской эпохи. Варшава, 1897.
- ТСАК – Труды Саратовской ученой архивной комиссии. Саратов, 1910, вып. 26.
-
- УКЦ – Устав киевского цирюльнического цеха 1767 г. – Киевская старина, 1883, № II.
- ХЗІУ – Хрестоматія з історії Української РСР. К., 1959, т. I.
З найдавніших часів до кінця 50-х рр. XIX ст.
- ШБК – Шамрай С. Борьба козаків Київської сотні з київськими монастирями і магістратом в XVII–XVIII ст. – Україна, кн. 39, 1930, січень–лютий.
- ЩБКА – Щербина В. Борьба Киева за автономію. – Київ та його околиця... К., 1926 р.
- ЩДГ – Щербина В. Два київських генерал-губернатора I пол. XVIII ст. – Записки українського наукового товариства, т. 19 (Науковий збірник за 1924 р.). К., 1925.
- ЩДІК – Щербина В. Документи до історії Києва 1494–1835 рр. – Український археографічний збірник. К., 1926, т. I.

- ЩІЗК - Щітківський І. До історії забудовання м. Києва на поч. ХІХ ст. - Київські збірники... К., 1931.
- ЩНС - Щербина В. Нові студії з історії Києва. К., 1926.
- ЩОГ - Щербина В. Остання грамота Києва на магдебурзьке право. - Київські збірники... К., 1931.
- ЩПМ - Щербина В. Перевози і мости через Дніпро коло Києва. - Записки українського наукового товариства, т. 28 (Науковий збірник за 1928 р.) К., 1928.
- AS - Archiwum ksiąg Lubartowiczów Sanguszków w Siewucie. Wyd. Z. L. Radziwiński, B. Gorczak. Lwów, 1890. T. 4 (1535-1547).
- MRPS - Metricularum Regni Poloniae summa. . . Moderante Jacobo Sawicki. Varsoviae, 1961, pars V, vol. 2. Acta vicecancelleriariorum (1548-1572).
- ROPK - Rulikowski E. Opis powiatu Kijowskiego. Kijów-Warszawa, 1913.
- SD - Daniłowicz I. Skarbiec dyplomatów papieskich, cesarskich, królewskich, książęcych, uchwał narodowych, postanowień różnych wład... do wyjaśnienia dziejów Litwy, Rusi Litewskiej i ościennych krajów. Wilno, 1860, t. 1.
- SP - Beliński M., Lipiński T. Storożytne Polska pod względem historycznym, geograficznym i statystycznym. Warszawa, 1885, t. 2.
- UKK - Ułaszyn H. Kontrakty kijowskie. Szkic historyczno-obyczajowy (1798-1898). Petersburg, 1900.
- VL - Volumina legum regni Poloniae et Magni ducatus Lithuaniae ab anno 1347 ad annum 1780. Petersburg, 1859, t. 2-4 (2 ed).
- ZPL - Działynski A. Zbiór praw litewskich od roku 1389 do roku 1520. Poznań, 1841.
- ŽDP - Źródła do dziejów polskich, wydane przez A. Melinowskiego i A. Przędzińskiego. Wilno, 1844, t. 2.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ АРХІВНИХ ФОНДІВ

ЦДАДА - ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ДАВНИХ АКТІВ СРСР

- ф. 13 - Справи про Україну
- ф. 124 - Малоросійські справи
- ф. 154 - Жалувані грамоти на вотчини і дворянство (Колекція з фондів Посольського приказу і Колегії іноземних справ)
- ф. 229 - Малоросійський приказ
- ф. 248 - Канцелярія Правлячого Сенату
- ф. 389 - Литовська метрика
- ф. 1473 - Помістно-вотчинні архіви Південно-Західних земель XVI-XIX ст.

ЦДІА СРСР - Центральний державний історичний архів СРСР

- ф. 13 - Особливий комітет по влаштуванню земських повинностей
- ф. 796 - Канцелярія Синоду
- ф. 797 - Канцелярія обер-прокурора Синоду
- ф. 823 - Канцелярія митрополита греко-уніатських церков у Росії
- ф. 1149 - Департамент законів Державної ради
- ф. 1152 - Департамент економіки Державної ради
- ф. 1263 - Комітет міністрів
- ф. 1286 - Департамент поліції виконавчої Міністерства внутрішніх справ
- ф. 1293 - Технічно-будівельний комітет Міністерства внутрішніх справ
- ф. 1329 - Іменні укази та "височайші" розпорядження Сенату (колекція)

ЦДІА УРСР - Центральний державний історичний архів УРСР у м.Києві

- ф. 11 - Житомирський городський суд
- ф. 25 - Луцький городський суд
- ф. 44 - Вінницький городський суд
- ф. 51 - Генеральна військова канцелярія
- ф. 54 - 2-я Малоросійська колегія
- ф. 55 - Канцелярія міністерського правління
- ф. 56 - Генеральний військовий суд
- ф. 57 - Генеральний опис Лівобережної України
- ф. 58 - Київська приказна ізба

- Ф. 59 - Київська губернська канцелярія
- Ф. 62 - Київський городовий магістрат
- Ф. 128 - Києво-Печерська лавра
- Ф. 130 - Києво-Видубицький Михайлівський Чудівський всеволозький монастир
- Ф. 197 - Київське намісницьке правління
- Ф. 194 - Київський губернський магістрат
- Ф. 220 - Колекція документів Київської археографічної комісії
- Ф. 221 - Колекція документів "Нова серія"
- Ф. 222 - Колекція документів Київського історичного товариства Нестора-літописця
- Ф. 223 - Колекція "Серія Б"
- Ф. 269 - Канцелярія гетьмана Розумовського
- Ф. 442 - Канцелярія київського, подільського і волинського генерал-губернатора
- Ф. 533 - Канцелярія київського військового губернатора
- Ф. 736 - Канцелярія київського, чернігівського і новгород-сіверського генерал-губернатора
- Ф. 1407 - Колекція грамот російських царів та універсалів українських гетьманів
- Ф. Вол. муз. - Колекція "Волинський музей"

ДАКО - Державний архів Київської області

- Ф. 1 - Київське губернське правління
- Ф. 2 - Канцелярія київського цивільного губернатора
- Ф. 36 - Київський губерньський землемір
- Ф. 280 - Київська казенна палата
- Ф. 329 - Київський повітовий землемір
- Ф. 1329 - Київський губерньський казенних справ стряпчий
- Ф. 1542 - Колекція карт і креслень

ДАК - Державний архів м. Києва

- Ф. 1 - Київський городовий магістрат
- Ф. 2 - Київський городничий
- Ф. 165 - Комісія для управління міськими прибутками і видатками
- Ф. 239 - Тимчасовий комітет для благоустрою Києва
- Ф. 284 - Київська міська продовольча управа
- Ф. 320 - Управа ремісничих цехів
- Ф. 322 - Різницький цех Київської управи ремісничих цехів
- Ф. 332 - Складний цех Київської управи ремісничих цехів

ДПБ - Державна публічна бібліотека ім.М.Є.Салтикова-Щедріна,
відділ рукописів і рідкісної книги

- Ф. ОСРК - Основне зібрання рукописів
- Ф. 342 - Картографічні матеріали
- Ф. 683 - Зібрання М.І. та А.І.Семевських

ЦНБ - Центральна наукова бібліотека АН УРСР,
відділ рукописів

- Ф. I - Літературні матеріали
- Ф. II - Історичні матеріали
- Ф. ДА - Духовна академія

ЛВІІ - Архів Ленінградського відділення
Інституту історії АН СРСР

- к. 57 - Колекція Д.І.Зубрицького
- к. 68 - Акти Київської казенної палати
- к. 150 - Акти Чернігівського губернського правління
- к. 226 - Колекція Бібліотеки Академії наук СРСР
- к. 238 - Колекція документів з історії України, зібрана М.П.Лихачовим

ДІМ - Державний історичний музей СРСР,
відділ письмових джерел

- Ф. 445 - Черткови

ДІМ УРСР - Державний історичний музей УРСР,
відділ рукописних джерел

- Ф. РД - Рукописні джерела

ЛМУМ - Львівський музей українського мистецтва

- Ф. РК - Рукописи
-

ПРЕДМЕТНО-ТЕМАТИЧНИЙ ЛОКАЖЧИК

- Архів магістрату - 34, 60, 454, 566, 569, 576, 678, 653
Благоустрій міста - 222, 346, 379, 497, 506, 507, 539, 559, 575,
585, 634, 644, 655, 658, 680, 686, 687, 693, 695, 696, 700,
703, 704, 706, 707, 711, 721, 726, 735, 739, 761, 763, 764,
770, 777
Важниця міська і ваговий збір - 36, 746
Війти - 57, 80, 89, 113, 114, 144, 172, 175, 178, 185, 213, 243,
255, 263, 279, 280, 313, 315, 319, 402, 439, 457, 459-461,
464, 470, 475, 479, 520, 534, 544, 562, 565, 578, 582, 590,
594, 596, 609, 666, 669, 683, 699, 701, 728, 739, 754, 755,
775, 780
Вірмени - 2, 25, 153, 230
Герб Києва - 628
Гостиний дім і двір - 38, 125, 706, 726
Гусари - див. Ратні люди
Епідемії - 205, 207, 363, 613
Євреї - 38, 127, 230, 581, 681, 718, 750
Замок - 4, 18, 21, 22, 37, 66, 71, 85, 96, 98, 104, 111, 115, 188
Землеволодіння міщанське - 4, 21, 26, 32, 52, 55, 107, 108, 134,
144, 173, 174, 176, 199, 206, 218, 227, 228, 230, 234, 240,
262, 281, 286, 289, 291, 292, 293-300, 309, 323-325, 327, 328,
331, 339, 345, 349, 368, 370, 375, 394, 403, 412-414, 420,
426-428, 432, 435, 436, 438, 441, 444, 445, 448, 450, 451,
453, 466, 480, 499-501, 526, 532, 551, 588, 592, 598, 604,
620, 622, 623, 625, 626, 629, 632, 637-639, 648, 667, 670,
672, 702, 705, 708, 734, 738
Землекористування міщанське - 4, 23, 26, 62, 65, 70, 75, 118, 173,
176, 188, 236, 244, 257, 258, 260, 262, 264, 267, 270, 290,
293, 323, 325, 377, 379, 394, 407, 427, 428, 432, 494, 503,
620, 642, 709, 714, 717
Капела магістратська - 679, 698, 762
Каральні команди - 272, 566, 766
Католицько-православні конфлікти - 109
Козаки - 65, 116, 170, 200, 206, 208, 217, 219, 239, 246, 248,
249, 251, 265, 266, 269, 271, 281, 282, 286, 288, 296, 304,
305, 310-312, 314, 317, 320, 323, 326, 331, 335, 337, 342-344,

- 347, 349, 350, 355, 361, 362, 365, 368, 371, 374, 376, 385,
389, 402, 410, 414, 417, 421, 423, 425, 450, 451, 456, 465,
478, 484-486, 491, 521-523, 528, 531, 533, 537, 547, 550-553,
557, 563, 573, 592, 603
- Корпус міщанський - 651, 723, 757
- Костели - 91, 301
- Костям міщанський парадний - 754, 755
- Лікарні - див. Благоустрій міста
- Магазин хлібний - 490, 595, 709
- Межигірська фаянсова фабрика - 667, 697, 701, 716, 737
- Мита різні - 4, 5, 8, 9, II-16, 23, 27-29, 33, 35, 43, 46, 48, 53,
58, 59, 61, 64, 67-69, 77, 82, 83, 93, 101, 105, 117, 122,
138, 150, 155, 157, 159, 160, 181, 183, 195, 203, 209, 222,
223, 233, 247, 248, 252, 273, 281, 283, 284, 286, 287, 294,
295, 297, 306, 307, 311, 318, 322, 326, 338, 353, 354, 362,
364, 366, 367, 388, 396, 418, 465, 490, 493, 495, 503, 518,
545
- Монастирі - 5, 8, 14, 15, 28, 32, 33, 47, 48, 52, 55, 66, 73, 103,
107, 108, 124, 126, 132, 133, 144, 146, 158, 174, 176, 179,
218, 222, 230, 234, 267, 268, 274, 281, 283, 284, 286, 287,
289, 290-292, 293-300, 306, 309, 311, 324, 325, 331, 332, 333,
345, 348, 355, 370, 373, 375, 377, 382, 389, 394, 397, 403,
411-414, 420, 424, 426-428, 434-436, 440, 441, 444-446, 453,
466, 469, 490, 493-495, 499-501, 503, 508, 514, 516, 517, 526,
532, 538, 588, 589, 598, 604, 605, 613, 620, 622, 623, 629,
632, 648, 667, 670, 672, 708
- Мости - 281, 332, 356, 525, 536, 640, 676, 688, 689
- Обмеження торгівельні для київських купців - 16, 54, 60, 67, 378,
615, 635, 682, 743
- Обмеження торгівельні для приїжджих купців - 16, 38, 65, 125, 127,
147, 148, 165, 232, 308, 311, 371, 383, 384, 492, 510, 730, 736, 743
- Ополчення міщанське - див. Корпус міщанський
- Освітні заклади - 303, 311, 329, 433, 558, 709, 747, 771, 773
- Перевози - 88, 107, 108, 112, 146, 158, 166, 176, 234, 240, 245,
267, 281, 286, 330, 332, 356, 386, 411, 412, 428, 525, 536,
676, 694
- Переписи міщанські - 550, 574, 584, 603, 616, 742
- Підпорядкування адміністративне міста - 447, 448, 450, 451, 463,

- 470, 478, 519, 535, 554, 556, 560, 561, 567, 571, 579, 597,
601, 602, 617, 660
- Пільги податкові мішан - 10, 12, 24, 36, 39-41, 53, 95, 97, 112,
115, 129, 164, 170, 171, 195, 196, 203-205, 207, 212, 226,
229, 236, 237, 239, 242, 244, 251, 256-258, 260, 288, 316,
335, 340, 341, 351, 362, 369, 373, 381, 389, 397, 400, 424,
432, 447-452, 455, 465, 477, 481, 482, 490, 492, 493, 495,
503, 505, 509, 556, 586, 607, 612
- Пільги правові мішан - 1, 3, 4, 17, 18, 57, 65, 76, 80, 84, 90,
102, 103, 108, 119, 137, 140, 145, 156, 177, 184, 185, 200,
202, 224, 225, 234, 235, 304, 305, 310, 315, 337, 355, 365,
376, 448, 450, 451, 455, 458, 476, 490, 502, 558, 599, 636,
649, 651, 659, 666, 669, 678, 757, 765
- Пільги торговельні мішан - 4, 9, 11-13, 15, 16, 18, 23, 27, 29, 35,
43, 45, 53, 58, 59, 61, 64, 68, 69, 77, 82, 83, 85, 87, 93,
100, 101, 117, 124, 130, 138, 139, 147, 148, 150, 151, 155,
157, 159, 162, 163, 181, 190, 203, 209, 223, 232, 233, 247,
250, 253, 254, 287, 313, 326, 362, 366, 367, 372, 382, 388,
392, 395, 396, 406, 418, 429, 510, 553, 627, 678, 729
- Плани міста - 644, 664, 705, 720, 744, 748, 756, 767
- Повені - 128
- Повинності внутрішньоміські - 6, 10, 39-41, 44, 135, 136, 191,
221, 278, 481, 490, 537, 575, 585, 634, 692, 709
- Повинності загальнодержавні й замкові - 4, 6, 10, 12, 20, 21,
24, 37, 39, 60, 71, 96, 104, 111, 116, 140, 145, 161, 166, 171,
195, 203, 204, 207, 212, 217, 226, 229, 237, 239, 240, 242,
244, 245, 256-258, 260, 281, 286, 288, 316, 340, 341, 351,
360, 369, 374, 380, 382, 394, 397, 400, 404, 405, 416, 420,
424, 426-428, 432, 433, 447-452, 455, 462, 465, 477, 481,
482, 490, 505, 509, 524, 536, 587, 606, 607, 611, 612, 619,
659, 678, 684, 691, 722, 723, 727, 733
- Податки внутрішньоміські - 4, 6, 7, 12, 16, 36, 39-41, 55, 136,
196, 276, 302, 322, 323, 334, 343, 353, 354, 365, 381, 419,
422, 423, 425, 490, 542, 543, 556, 618, 692, 700
- Податки загальнодержавні і замкові - 21, 24, 31, 39, 45, 47, 49-
51, 60, 74, 81, 88, 95, 97, 98, 112, 115, 129, 149, 164, 166,
170, 188, 193, 195, 203, 205, 217, 236, 239, 241, 242, 245,
251, 352, 359, 364, 399, 462, 474, 496, 498, 504, 505, 509,
511-513, 515, 524, 560, 586, 610, 631, 638, 639, 657, 722,
741, 766

- Пожежі - 170, 199, 203, 225, 379, 387, 720, 726
 Поліцейський нагляд - 458, 472, 587, 638-640, 643, 649, 654, 674,
 675, 677, 688, 721, 731, 782, 768, 769, 776, 781
 [Пошта і поштовий двір - 404, 405, 450-452, 591, 650, 774
 Права магдебурзького відміна - 775, 783
 Права магдебурзького надання і підтвердження - 17, 18, 25, 34,
 56, 63, 79, 121, 154, 157, 187, 189, 194, 201, 209, 210, 215,
 235, 241, 275, 277, 285, 320, 355, 357-359, 429, 449, 456,
 472, 476, 488, 489, 535, 556, 567, 576, 579, 661, 662, 685,
 751, 752
 Права магдебурзького перевірки - 409, 463, 562-564, 566, 569, 626,
 627, 633, 751
 Права магдебурзького порушення - 20-22, 30, 50, 60, 65, 71, 161,
 193, 256, 260, 270, 285, 288, 320, 357, 358, 389, 422, 442,
 456, 460, 462, 463, 465, 470, 496, 504, 510, 522, 524, 528,
 556, 576, 594, 617, 625, 626, 631, 638, 639, 776, 780
 Право звичаєве - 4, 7, 37
 Прибутки і видатки магістратські - 55, 38, 92, 112, 137, 146,
 152, 160, 166, 216, 234, 238, 248, 252, 273, 274, 281, 286,
 294, 295, 297, 304, 306, 307, 321, 323, 334, 338, 342, 353,
 354, 356, 365, 366, 383, 384, 387, 398, 401, 409, 412, 415,
 423, 425, 463, 467, 468, 470, 471, 473, 476, 479, 498, 559,
 545, 546, 549, 580, 583, 595, 601, 602, 614, 618, 637-639,
 647, 690, 692, 694, 699, 700, 704, 706, 708-711, 713, 715,
 719, 734, 737, 746, 747, 759, 764, 768, 772, 775, 776, 779,
 782
 Ратні люди - 240, 242, 244, 256, 257-260, 272, 308, 311, 320,
 355, 404, 573
 Ремісники - 7, 18, 19, 30, 44, 71, 85, 86, 117, 119, 130, 136,
 151, 162, 163, 186, 196, 211, 218, 220, 224, 225, 227, 228,
 231, 232, 240, 244, 257, 258, 261, 283, 325, 326, 337, 343,
 355, 362, 366, 367, 375, 552, 593, 600, 715, 717
 Рейтари - див. Ратні люди
 Рекрутська повинність міщан - 659, 665, 678, 757
 Ринки міські - 78, 119, 151, 153, 274, 283, 287, 294, 295, 297,
 306, 307, 353, 354, 655, 731, 736, 746
 Серби - 529, 530
 Складське право - див. Гостиний дім і двір
 "Старожильні" міщани - 678, 729

Стрільці - див. Ратні люди
Судочинство апеляційне для міщан - 245, 554, 555, 560, 568, 572,
671, 749, 778
Судочинство козацьке - 313, 314, 555
Судочинство магдебурзьке - 4, 18, 24, 156, 191, 313, 554, 560,
582, 608, 646
Судочинство тивунське і воєводське - 10, 12, 18, 119, 156, 329
Татарські наїзди - 4, 5, 134, 230
"Театральний дім" - 713
Територія міська - 73, 78, 91, 94, 95, 97, 113, 128, 130, 153,
163, 180, 183, 219, 259, 260, 265, 266, 281, 286, 288, 293,
311, 327, 334, 348, 365, 430, 434, 438, 440, 446, 462, 465,
469, 480, 481, 504, 505, 524, 556, 603, 611, 612, 626, 630,
637, 652, 657, 705, 709, 738, 748, 767-769, 771, 781
Торгівля внутрішньоміська - 5, 7, 8, 14, 16, 18, 33, 38, 45, 49,
50, 66, 78, 81, 85, 87, 91, 92, 100, 117, 119, 122, 124, 139,
147, 148, 151, 160, 165, 179, 190, 234, 248, 252, 273, 274,
283, 294, 295, 297, 306, 307, 322, 326, 333, 353, 354, 366,
378, 383, 384, 401, 415, 429, 437, 465, 492, 498, 510, 528, 540,
541, 549, 552, 553, 611, 612, 615, 635, 682, 699, 710, 730,
731, 736, 743, 745, 746, 760,
Торгівля міщан за межами Києва - 5, 9, 11-13, 23, 27-29, 35, 43,
46, 48, 54, 58, 61, 64, 67-69, 83, 93, 101, 105, 138, 150,
155, 159, 181, 209, 223, 233, 247, 250, 253, 254, 257, 258,
293, 318, 367, 372, 378, 388, 392, 396, 418, 518
Торгові дні - 139, 168
Уніатсько-православні конфлікти - 89, 99, 106, 110, 120, 123,
126, 131-133, 141
Урядники магістратські (крім війтів) - 50, 60, 65, 76, 84, 89,
99, 142, 144, 167, 169, 182, 192, 197, 214, 234, 309, 442,
457, 470, 471, 473, 475, 477, 482, 491, 548, 565, 566, 569,
570, 576, 578, 582, 594, 621, 624, 626, 630, 669, 689, 724,
725, 732, 740, 749, 775, 779
Фінансове звітування магістрату - 41, 72, 116, 137, 143, 152,
166, 398, 442, 463, 465, 466, 468, 470, 473, 476, 545, 546,
580, 583, 601, 602, 614, 618, 624, 669, 679, 690, 692, 699
Фінансові зловживання - 72, 279, 459, 471, 476, 479, 740, 779
Фортифікації міські - 4, 22, 39, 40, 96, 98, 104, 111, 136, 166,
221, 236, 270, 278, 373, 605

Церемонії магдебурзькі - 669, 673, 712, 765

Церкви - 2, 99, 110, 120, 123, 153, 160, 248, 252, 273, 307, 336,
387, 577

Цехи - див. Ремісники

Шинкування козацьке, монастирське, гусарське і казенне - 91; 92,
124, 179, 208, 219, 238, 249, 269, 271, 282, 296, 304-306,
310, 312, 317, 326, 342, 347, 350, 361, 365, 376, 389, 390,
391, 402, 408, 410, 417, 421, 423-425, 430, 431, 478, 484-
487, 491, 514, 516, 517, 521-523, 528, 531, 533, 538, 547,
553, 557, 563, 573, 644, 647

Шинкування міщанське - 18, 31, 41, 42, 45, 50, 66, 81, 100, 137,
152, 166, 190, 205, 249, 281, 286, 301, 323, 448, 450, 451,
490, 540, 541, 548, 550, 563, 570, 647, 734, 760

Шпиталі - див. Благоустрій міста

Юрисдикції міські - 6, 10, 18, 19, 24, 39-41, 44, 65, 73, 78, 85,
91, 94, 95, 97, 117, 119, 129, 130, 135, 136, 151, 156, 162,
164, 177, 180, 184, 191, 246, 265, 266, 278, 314, 323, 337,
343, 481, 490, 533, 537, 592, 603

Ярмарки - 18, 87, 365, 437, 663, 745

ПОКАЖЧИК ЕКСПОНЕНТІВ ДОКУМЕНТІВ

І. УСТАНОВИ

- Боярська дума - 209, 257
Верховна таємна рада - 415
Віленський трибунал - 105
Генеральна військова канцелярія - 389, 410, 462, 480, 501, 504,
527, 532, 537, 540-542, 548, 550, 552, 563
Генеральний військовий суд - 325, 343, 422-424, 426-428, 432,
434-436, 440, 441, 444, 469, 620, 623
Головна поліцмейстерська канцелярія - 458
2А - Малоросійська колегія - 538, 598, 603, 619
Задвірний асесорський суд - 109, 124
Кабінет І (Й.) і.в. - 461, 470, 471
Кабінет міністрів - 473, 739, 772, 775
Камер-колегія - 536
Канцелярія київського військового губернатора - 672
Канцелярія міністерського правління - 512
Київська губернська канцелярія - 360, 380, 481, 485, 486, 500,
525, 575, 577, 584, 585, 587, 589, 591-593, 605, 606, 611,
615, 618
Київська духовна консисторія - 538
Київська казенна палата - 653, 738, 760
Київська нижня розправа - 648
Київська полкова канцелярія - 533
Київська приказна ізба - 291
Київське губернське правління - 687, 688, 693, 703, 705, 708,
710, 717, 723, 725, 726, 730, 735, 736, 742, 743, 746, 748,
757, 771, 774
Київське намісницьке правління - 626, 630, 634, 639, 641, 642,
649, 650, 656, 657
Київський градський суд - 107, 108
Київський губернський магістрат - 627, 633, 646
Козелецький підкоморський суд - 604
Колегія іноземних справ - 386, 411, 416, 423, 448, 454, 455, 522,
534
Комісарський суд 2-ї Малоросійської колегії - 622
Комітет міністрів - 739, 772, 775

Люблінський трибунал - 90, 102, 103

Межові комісії - 370

I-ша - Малоросійська колегія - 396

Пани-Рада Великого князівства Литовського - 50

Ревізіон-колегія - 614

Сеймовий суд - 110

Сенат - 394, 409, 447, 449, 459, 463, 465, 466, 468, 475, 476,
478, 479, 484, 487-489, 491, 492, 494, 498, 502, 505, 506,
508, 510, 514, 539, 545, 546, 553, 554, 556-558, 560, 571-
574, 576, 580, 581, 583, 586, 595-597, 601, 602, 608, 609,
612, 613, 621, 628, 629, 631, 632, 636, 637, 652, 662, 669,
729, 741, 745, 749, 759, 761, 779

Слідча комісія для розгляду скарг Київського магістрату на віїта
I.Сичевського - 582

Слідча про воли комісія - 511

Угоди, статуту, сеймові і сеймиківі ухвали - 104, 111, 121, 193,
195, 200, 245, 600

II. УРЯДОВО-АДМІНІСТРАТИВНІ ОСОБИ

Великі князі литовські, королі польські

Владислав V - 152-156, 158-173, 175-182

Казимір IV - 1, 2

Олександр - 3-7, 9-11

Сигізмунд-Август - 35-47, 49, 52-54, 56-62

Сигізмунд I - 12-18, 20-34

Сигізмунд III - 79-89, 91, 92, 94, 96-101, 106, 112-120, 123, 125,
127-133, 135-137, 139-148

Стефан Баторій - 64-77

Ян-Казимір - 183-186, 189-192, 194, 196, 197, 201-203, 231

Російські царі

Анна Іоанівна - 430, 433, 437, 450-453, 460, 464

Єлизавета Петрівна - 483, 490, 507, 509, 513, 517, 519-521, 529,
535, 544, 549

Іван, Петро і Софія Олексійовичі - 270, 272, 273, 275, 276, 279,
280, 281, 283, 285-287, 289, 292, 297-299, 302, 303, 307

Катерина II - 567, 568, 579, 590, 594, 617, 624, 625, 638, 644,
645, 647, 659

Катерина I - 404, 406, 407

Лжедмитрій I - 93

Микола I - 744, 750, 752, 754, 755, 756, 764, 765, 767, 768, 773,
777, 780-783

Олександр I - 683, 685, 692, 697-699, 709, 715, 716, 718-720,
728, 733, 734, 737, 740

Олександр Михайлович - 210-215, 230, 232, 234-236, 241, 243, 244,
250, 255, 256, 258, 259

Павло I - 660, 661, 663, 664-668, 670, 671, 673, 674, 676-678,
681, 682

Петро II - 412, 413, 419, 420, 425

Петро I - 311, 319, 320, 322, 324, 329, 332, 351, 352, 354-359,
390, 395, 398, 400, 401

Петро III - 561

Федір Олександрович - 260-264, 267, 268

Гетьмани

Апостол Д. - 414, 417, 418, 421, 431, 438, 439, 442, 443, 446,
456, 457

Бржозевський I. - 237-239

Виговський I. - 224-227, 229

Мазепа I. - 277, 278, 282, 284, 288, 290, 294-296, 304-306, 310,
312-318, 321, 323, 326, 327, 330, 331, 333-340, 342, 345-348

Многогрішний Д. - 246-249

Полуботок П. - 397

Розумовський К. - 515, 518, 523, 524, 526, 543, 547, 551, 555,
562, 564-566, 569, 570

Самойлович I. - 251-254, 265, 266, 269, 271

Скоропадський I. - 349, 350, 353, 361-368, 371-379, 381-385, 387,
388, 391-393

Хмельницький Б. - 198, 204-208, 216, 217, 219-223

Хмельницький Ю. - 233

Київські воєводи:

Литовсько-польські

Гольцанський Ю. - 8

Кисіль А. - 187, 188

Немирович А. - 19

Острозький К. - 78, 95
Тишкевич Я. - 151

Російські

Барятинський Д. - 308
Ромодановський М. - 293, 300, 301
Чаадаєв І. - 240
Шереметєв П. - 242
Шереметєв Ф. - 274

Малоросійські генерал-губернатори

Кречетніков М. (виконуючий обов'язки) - 651, 654, 655
Румянцев П. - 640

Київські генерал-губернатори

Вейсбах І. - 472
Восйков Ф. - 599, 607, 610, 616
Глебов І. - 578
Левашов В. (київський, подільський і волинський) - 762, 763, 769,
770, 776
Леонтьєв М. - 482, 493, 496, 499, 516, 530
Трубецькой І. - 399, 403, 405, 408

Київські військові губернатори

Беклешов О. - 675, 684
Желтухін П. - 751
Княжнін Б. - 758
Милорадович М. - 721
Тормасов О. - 714
Фенш А. - 639
Ширков С. (київський намісник) - 658

Київські цивільні губернатори

Катеринич В. - 747
Милашевич В. - 679, 680
Обрезков - 753
Панкратьєв П. - 690, 691, 694-696, 700-702, 704, 706, 707, 711-
713
Санті О. - 724

Сукін С. (київський губернатор) - 467
Фенш А. - 686

Київські полковники

Дворецький В. - 228
Танський А. - 402
Хмельницький П. - 218

Київські сотники

Голицький П. - 328
Гудима М. - 531

Ш. ІНШІ ОСОБИ

Васьковський Ф., межигірський архімандрит - 309
Владислав-Сигізмунд, намісник Новгород-Сіверського князівства -
138
Генеральний військовий хорунжий - 344
Головкін Г., начальник Посольського приказу - 341
Заборовський Р., київський митрополит - 495
Казимірівський К., київський католицький єпископ - 122, 134
Київський губернський прокурор - 778
Київський повітовий маршалок - 722
Київський повітовий хорунжий - 727
Київський поліцеймейстер - 559, 731, 732
Командир Київського гарнізонного батальйону - 766
Кудрявцев Д., прапорщик Воронежського піхотного полку - 474
Мініх Б., генерал-фельдмаршал - 477

Намісник Київського замку - 199
Пац С., підскарбій Великого князівства Литовського - 150
Рутський Й.-В., київський уніатський митрополит - 126
Сапега П., київський каштелян - 55
Шереметев Б., фельдмаршал - 369
Щербацький Т., київський митрополит - 503

**СЛИСОК КИЇВСЬКИХ ВІЙТІВ,
ЗГАДАНИХ У КАТАЛОЗІ**

1. Балака Я.	(1597 р.)**	- 89
2. Ходика Ф.	(1612 р.)	- 114
3. Мефедович С.	(1641 р.)	- 172
4. Ходика А.	(1644-1649 рр.)	- 175, 178, 185
5. Сомкович Б.	(1654 р.)	- 213
6. Полоцький Д.	(1667 р.)	- 243
7. Тадрина Ж.	(1674-1688 рр.)	- 255, 263, 279
8. Биковський І.	(1688 р.)	- 280
9. Биковський Ф.	(1699 р.)	- 313
10. Полоцький Дм.	(1700-1733 рр.)	- 319, 439, 457
11. Кричевець К.	(1734 р.)	- 459, 460
12. Войнич П.	(1735-1736, 1751 рр.)	- 461, 464, 520
13. Биковський В.	(1737-1738 рр.)	- 470, 475, 479
14. Сичевський І.	(1754-1766 рр.)	- 534, 544, 562, 565, 578, 582, 590, 609
15. Пивоваров Г.	(1766 р.)	- 590, 594, 596
16. Радзицький Г.	(1798 р.)	- 666
17. Рибальский Г.	(1801 р.)	- 683
18. Григоренко М.	(1815 р.)	- 728
19. Киселівський Г.	(1830-1834 рр.)	- 754, 755, 780

* Порівн. список М.Закревського (ЗСК, т. 2, с. 896).

**Тут і далі дати подано також лише за згадками в Каталогі.

ЗМІСТ

Передмова (Ф.П.Шевченко)	5
Від упорядників	10
Київ у давньоруських літописах (М.Ф.Котляр) . .	16
Адміністративно-правове становище Києва XIII- XV ст. (Ф.М.Шабульдо)	25
Каталог документів	28
Примітки	157
Перелік умовних скорочень використаної літера- тури	177
Перелік використаних архівних фондів	187
Предметно-тематичний покажчик	190
Покажчик експонентів документів	196
Список київських в'їтів, згаданих у Катола- зі	201

АКАДЕМИЯ НАУК УКРАИНСКОЙ ССР
Институт истории
Центральный государственный исторический архив УССР в г.Киеве

КАТАЛОГ ДОКУМЕНТОВ ПО ИСТОРИИ КИЕВА
XV - XIX вв.

Составители Г.В.Боряк и Н.Н.Яковенко

(На украинском языке)

Затверджено до друку вченою радою
Института истории АН УРСР

Редактор В.С.Трубенко
Художне оформлення І.М.Галушки
Технічний редактор Л.М.Муравцева
Коректор С.В.Лісцина

Інформ. бланк № 5954.

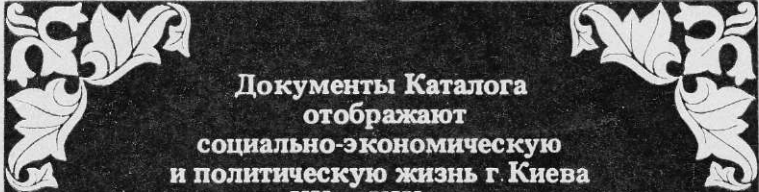

Підп. до друку 20.05.82. БФ 00667. Формат 60x84/16. Папір. офс. №1
Офс. друк. Ум. друк. арк. 12,79. Ум. фарб.-відб. 13,02. Обл.-вид. арк.
13,86. Тираж 1500 пр. Зам. 2-244. Ціна 65 к.

Видавництво "Наукова думка". 252601, Київ, МСП, Реліна, 3.
Київська книжкова друкарня наукової книги. 252004, Київ-4, Ре-
ліна, 3.

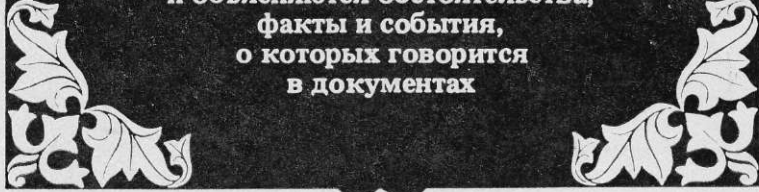

Документы Каталога
отображают
социально-экономическую
и политическую жизнь г. Киева
XV — XIX вв.

В него включены как опубликованные,
так и рукописные документы,
хранящиеся в государственных архивах
и рукописных отделах
библиотек Киева, Москвы и Ленинграда.

Содержание документов аннотировано.

В примечаниях уточняются
и объясняются обстоятельства,
факты и события,
о которых говорится
в документах

КИЇВ
НАУКОВА ДУМКА
1982

